

วิเคราะห์จริยธรรมที่ปรากฏในหนังสือเรียนคณิตศึกษา

สารนิพนธ์

ของ

นางสฤติย์ แดงเกษม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย
มีนาคม 2548
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

495.918
ส1842
ร.3

วิเคราะห์จริยธรรมที่ปรากฏในหนังสือเรียนตรรกศึกษา

บทคัดย่อ

ของ

นางสฤติย์ แต่งเกษม

28 เม.ย. 2548

S114147

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย
มีนาคม 2548

h 264415

สถิตย์ แดงเกษม. (2548). *วิเคราะห์จริยธรรมที่ปรากฏในหนังสือเรียนдруณศึกษา*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษา
สารนิพนธ์ : รองศาสตราจารย์ไพฑูลย์ ดวงจันทร์.

การศึกษวิเคราะห์จริยธรรมที่ปรากฏในหนังสือเรียนдруณศึกษาครั้งนี้ มีความมุ่งหมาย
เพื่อให้เห็นจริยธรรมที่ปรากฏในหนังสือเรียนдруณศึกษาทั้ง 5 เล่ม ที่ใช้ในโรงเรียนอัสสัมชัญและ
โรงเรียนในเครือข่ายทั่วประเทศ โดยใช้วิธีการวิจัยเอกสาร ข้อมูลที่ใช้เป็นเรื่องประกอบการฝึกอ่าน
ที่สอดแทรกอยู่ในบทต่าง ๆ ของหนังสือเรียนдруณศึกษา ซึ่งมีทั้งสิ้นจำนวน 140 เรื่อง สำหรับ
หลักเกณฑ์การวิเคราะห์ได้ใช้หลักเกณฑ์การวิเคราะห์จริยธรรม 13 ประการ จากกลุ่มสร้าง
เสริมลักษณะนิสัย หลักสูตรประถมศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง
พ.ศ. 2533) และเสนอผลการศึกษาโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

ผลของการศึกษาพบว่า หนังสือเรียนдруณศึกษาได้สอดแทรกจริยธรรมที่พึงเสริมสร้าง
ให้แก่เด็กครบถ้วนทั้ง 13 ด้านตามเกณฑ์ที่ใช้วิเคราะห์ คือ 1) ความใฝ่รู้ 2) ความขยัน 3) ความอดทน
4) ความประหยัด 5) ความซื่อสัตย์สุจริต 6) ความมีระเบียบวินัย 7) ความรับผิดชอบ 8) ความสามัคคี
9) ความเสียสละ 10) ความเมตตากรุณา 11) ความกตัญญูกตเวทิตา 12) ความยุติธรรม และ 13) ความเป็น
ผู้มีวัฒนธรรมและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี จริยธรรมเหล่านี้กระจายอยู่ในเรื่องที่ใช้
ประกอบการฝึกอ่านของหนังสือเรียนдруณศึกษาทุกเล่ม

จริยธรรมที่กระจายอยู่ในหนังสือдруณศึกษาแต่ละเล่มมีไม่เท่ากัน และจริยธรรมแต่ละด้าน
ก็ปรากฏความถี่ไม่เท่ากันด้วย เล่มที่มีจริยธรรมกระจายอยู่มากที่สุดคือ หนังสือเรียนдруณศึกษาชั้น
ประถมปีที่ 3 ซึ่งมีจริยธรรมปรากฏอยู่ถึง 12 ด้าน และความถี่ที่ปรากฏก็มีมากที่สุด คือมีความถี่ 42
ส่วนเล่มที่จริยธรรมกระจายอยู่น้อยที่สุดคือ หนังสือเรียนдруณศึกษาชั้นเตรียมประถม ซึ่งมีจริยธรรม
ปรากฏอยู่ 7 ด้าน และความถี่ที่ปรากฏก็น้อยที่สุด คือมีความถี่มี 12 ส่วนความถี่ของจริยธรรมแต่ละ
ด้านที่ปรากฏโดยรวมมากที่สุดคือ ความเมตตากรุณา มีความถี่ 24 และที่น้อยที่สุด คือความยุติธรรม
มีความถี่ 1

หนังสือเรียนдруณศึกษา นอกจากจะปรากฏจริยธรรมตามเกณฑ์ที่ใช้วิเคราะห์แล้ว ยังปรากฏว่า
มีจริยธรรมด้านอื่น ๆ อีกหลายประการ เช่น ความรอบคอบ การไม่ยกตนข่มท่าน การรู้จักไตร่ตรอง ความ
ไม่ประมาท ความกล้าหาญ การสร้างมิตรไมตรี การเชื่อฟังผู้ใหญ่ เป็นต้น

AN ANALYSIS OF MORALITY APPEARING IN DAROONSUKSA TEXTBOOKS

**AN ABSTRACT
BY
MRS.SATIT TANGKASEM**

**Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Thai
at Srinakharinwirot University
March 2005**

Satit Tangkasem. (2005). *An Analysis of Morality Appearing in Daroonsuksa Textbooks*

Master's Project, M.Ed. (Thai). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University.

Project Advisor : Assoc Prof. Phaiboon Duangchan.

The study was to analyze morality that appears in Daroonsuksa textbooks. Its purpose is to see the moral values appearing in all of 5 Daroonsuksa textbooks that have been used in Assumption School and throughout the schools in Saint Gabriel's Foundation by using paper research method. Data that had been used are about reading practices inserted in chapters of the whole 140 stories in Daroonsuksa textbooks. For an analysis criteria, the researcher has used moral analysis criteria of 13 factors in Habit Reinforcement Group from Primary School Curriculum of Ministry of Education of 1978 (Revised in 1990) and has presented an educational result by using the descriptive analysis method.

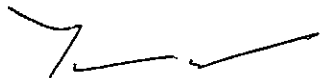
The study results found that Daroonsuksa textbooks have inserted the moral values with all 13 factors analyzed for children, namely 1) eagerness 2) diligence 3) endurance 4) saving 5) honest 6) discipline 7) responsibility 8) unity 9) devotion 10) kindness 11) gratefulness 12) fair and 13) being the person with cultural and traditional values. Those ethics would extend on stories which are used in reading practices appearing in all Daroonsuksa textbooks.

The number of morality appearing in each of textbooks does not equal and the frequency of the aspects of each morality is apparently different. The most extensive ethics book is Daroonsuksa of Grade 3, which has 12 ethics and the most frequency is at no. 42. Whereas the book which has the least extensive ethics is Daroonsuksa textbook of preprimary school level, which has ethics appearing on 7 aspects and the least frequency is at no. 12. About the frequency of morality in each aspects that is most appeared overall is kindness with the frequency of 24 and at the least is fair with the frequency of 1.

Daroonksa textbooks consist of not only moral criteria which are analyzed but other moral values, such as, circumspection , humility , prudence, carefulness, bravery, friendship, and obedience, etc.

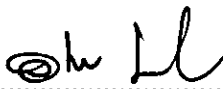
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์เรื่องวิเคราะห์จริยธรรมที่ปรากฏในหนังสือเรียนตรรกศึกษาของนางสฤติย์ แดงเกษม
ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาไทย ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

(รองศาสตราจารย์ไพฑูรย์ ดวงจันทร์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

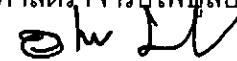
(รองศาสตราจารย์อัศรา บุญทิพย์)

คณะกรรมการสอบ

ประธาน

(รองศาสตราจารย์ไพฑูรย์ ดวงจันทร์)

กรรมการสอบสารนิพนธ์

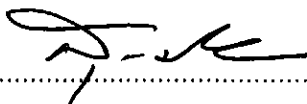
(รองศาสตราจารย์อัศรา บุญทิพย์)

กรรมการสอบสารนิพนธ์

(อาจารย์พิมพ์ภากรณ์ บุญประเสริฐ)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์

(รองศาสตราจารย์สุภา ปานเจริญ)

วันที่ 22 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2549

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยเพราะผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์จากรองศาสตราจารย์ ไพบุลย์ ดวงจันทร์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ที่กรุณาเสียสละเวลาให้คำปรึกษา แนะนำอันมีค่าและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดียิ่งตลอดมา ผู้วิจัยซาบซึ้งในความเมตตา และผู้วิจัยยังได้รับความกรุณาจากกรรมการพิจารณาสารนิพนธ์คือ รองศาสตราจารย์อัศรา บุญทิพย์ และอาจารย์พิมพ์ภากรณ์ บุญประเสริฐ ที่กรุณาให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยความสะดวก คณะผู้บริหาร และเพื่อนครูโรงเรียนอัสสัมชัญทุกท่านที่คอยช่วยเหลือ และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอ

ขอขอบคุณอาจารย์สุพุมลย์ จันทะแก้ว หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัยที่กรุณาตรวจทานภาษาไทยและมาสเตอร์ไพฑูรย์ ท่วมกร หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ โรงเรียนอัสสัมชัญ ที่กรุณาเรียบเรียงและตรวจทานภาษาอังกฤษ

ท้ายสุดผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ และครูอาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้อบรมสั่งสอนและเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด

สถิตย์ แดงเกษม

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	3
นิยามศัพท์.....	4
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	4
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	4
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า.....	5
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า.....	5
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า.....	7
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม.....	7
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหนังสือเรียน.....	9
3 วิเคราะห์จริยธรรมที่ปรากฏในหนังสือเรียนद्रुณศึกษา.....	12
หนังสือเรียนद्रुณศึกษาชั้นเตรียมประถม.....	13
หนังสือเรียนद्रुณศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1.....	16
หนังสือเรียนद्रुณศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 2.....	24
หนังสือเรียนद्रुณศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 3.....	35
หนังสือเรียนद्रุณศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4.....	49
4 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	61
สรุปผลการศึกษา.....	61

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
4 (ต่อ)	
อภิปรายผลการศึกษา.....	64
ข้อเสนอแนะ.....	68
บรรณานุกรม.....	70
ภาคผนวก.....	74
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	134

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัจจุบันสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ ได้เสนอข่าวอันเป็นการกระทำที่ผิดทั้งกฎหมายบ้านเมือง และศีลธรรม เช่น การก่ออาชญากรรม ยาเสพติด การค้าประเวณี การทุจริต และอื่น ๆ ปัญหาเหล่านี้สาเหตุหนึ่งอาจเกิดมาจากบุคคลขาดจริยธรรมในตนเอง จึงก่อให้เกิดปัญหาทั้งต่อตนเองและต่อสังคมที่ตนอาศัยอยู่ ปัญหาเหล่านี้ล้วนแต่เกิดจากสภาพความเสื่อมโทรมของจิตใจและสิ่งแวดล้อมทางสังคม อันเนื่องมาจากการแข่งขัน ทะยานหาความสุขโดยไม่มีขอบเขต ระเบียบวินัย (2536 : 81) มีความเห็นว่า ต้นเหตุสำคัญของปัญหามาจากความบกพร่องของการจัดการศึกษา ทำให้เกิดปัญหาทางจริยธรรมที่เพิ่มความรุนแรงขึ้นตามความเจริญทางวัตถุ และได้เสนอแนวทางการแก้ไขว่า ต้องแก้ไขด้วยการจัดระบบการศึกษา โดยให้สอดแทรกจริยธรรมที่สอดคล้องกับวิถีการดำรงชีวิต เพราะจริยธรรมเป็นสิ่งสำคัญในการใช้ชีวิตร่วมกันในสังคม

เมื่อศึกษาถึงแนวทางการแก้ปัญหาจริยธรรมที่เป็นรูปธรรม ก็จะพบว่ารัฐบาลไทยได้ให้ความสำคัญกับเรื่องนี้ตลอดมา ดังจะเห็นได้จากได้มีการก่อตั้งกระทรวงวัฒนธรรมขึ้นในสมัยที่ จอมพลป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี และต่อมากระทรวงศึกษาธิการได้มีนโยบายพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ซึ่งได้มีการจัดตั้งสำนักงานพัฒนาคุณธรรมที่มีฐานะเทียบเท่ากรมขึ้นเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2530 มีหน้าที่รับผิดชอบในการปลูกฝังคุณธรรมและค่านิยมพื้นฐานแก่เยาวชน (วารสารคลื่นสีข้าว. 2538 : 45) และรัฐบาลยุคหลัง ๆ ก็ได้เห็นความสำคัญของการเสริมสร้างจริยธรรมแก่เยาวชนมากขึ้น รวมทั้งพยายามหาทางป้องกันปัญหาจริยธรรมที่มักเกิดขึ้นในกลุ่มบุคคลตั้งแต่วัยรุ่นขึ้นไป ดังจะเห็นได้จากเมื่อ พ.ศ. 2533 กระทรวงศึกษาธิการได้ปรับปรุงหลักสูตรระดับมัธยมศึกษา ซึ่งเอกริน สิมหาศาล (2537) ได้วิเคราะห์และกล่าวไว้ว่า หลักสูตรระดับมัธยมศึกษา ฉบับปรับปรุง 2533 มีจุดเน้นที่สำคัญ คือ การส่งเสริมและพัฒนาศีลธรรม คุณธรรม และจริยธรรมให้แก่เยาวชนไทย เป็นการพัฒนาทางด้านจิตใจควบคู่ไปกับทักษะในวิชาการแขนงต่าง ๆ

นักการศึกษาของไทยหลายคนได้รณรงค์เกี่ยวกับเรื่องจริยธรรม เช่น ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2538 : คำนำ) กล่าวว่า นับตั้งแต่ พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา สังคมไทยได้ตื่นตัวเกี่ยวกับปัญหาจริยธรรมเป็นอย่างมาก เพื่อป้องกันปัญหาทางสังคมที่มีอยู่มากมาย และทุกวันนี้ในโรงเรียนต่าง ๆ ล้วนแต่มีหนังสือที่ปลูกฝังเรื่องจริยธรรมให้เด็กได้เรียนทั้งสิ้น

สำหรับโรงเรียนอัสสัมชัญและโรงเรียนในเครือข่ายทั่วประเทศตั้งแต่อดีตจนกระทั่งปัจจุบัน ได้มีหนังสือเรียนที่ส่งเสริมจริยธรรมสำคัญมากอยู่เรื่องหนึ่งคือ "หนังสือคุณธรรมศึกษา" หนังสือเรื่องนี้

หนังสือเรียนद्रุณศึกษานอกจากจะมีบทบาทดังกล่าวแล้ว หนังสือเรื่องนี้ยังอาจมีบทบาทสำคัญในการสร้างศิษย์เก่าโรงเรียนอัสสัมชัญให้เป็นบุคคลที่มีคุณค่าของสังคม ดังจะเห็นได้จากศิษย์เก่าของโรงเรียนอัสสัมชัญหลายคนได้รับเกียรติอันสูงในหน้าที่สำคัญ ๆ ของประเทศซึ่งมีทั้งตำแหน่งเจ้าพระยา นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี นักการศึกษานักธุรกิจ และผู้มีความรู้หลากหลายสาขา เช่น พ.ต.ดวง อภัยวงศ์ เจ้าพระยาศรีธรรมาธิเบศ พระยามโหสวรรณ (ก. สมบัติศิริ) นพ. โศคนันท์ นายสัญญา ธรรมศักดิ์ เป็นต้น บุคคลเหล่านี้ล้วนได้เคยเรียนหนังสือเรียนดรุณศึกษามาทั้งสิ้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเนื้อหาของหนังสือเรียนดรุณศึกษาที่มีจริยธรรมแทรกอยู่นั้นอาจจะเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้มีคุณค่าในสังคม

หนังสือเรียนดรณศึกษานี้โรงเรียนอัสสัมชัญและโรงเรียนในเครือชายทั่วประเทศได้ใช้เป็นตำราเรียนภาษาไทยตลอดมา และปัจจุบันได้ใช้เป็นหนังสืออ่านประกอบการเรียนวิชาภาษาไทยคู่กับหนังสือเรียนวิชาภาษาไทยของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ โดยมีได้เปลี่ยนแปลงเนื้อหาจากต้นฉบับเป็นแต่เพียงมีการตั้งคณะกรรมการ เพื่อพิจารณาจัดแบ่งเนื้อหาใหม่ให้เหมาะสมกับระดับความรู้และระดับวุฒิภาวะของผู้เรียน ซึ่งได้แบ่งเนื้อหาออกเป็น 5 เล่ม คือ ดรณศึกษาชั้นเตรียมประถม ดรณศึกษาชั้นประถมปีที่ 1 ดรณศึกษาชั้นประถมปีที่ 2 ดรณศึกษาชั้นประถมปีที่ 3 และดรณศึกษาชั้นประถมปีที่ 4

หนังสือเรียนดุริยศึกษาทั้ง 5 เล่มดังกล่าว ล้วนแต่ได้สอดแทรกจริยธรรมไว้ทั้งสิ้นเช่นหนังสือเรียนดุริยศึกษาชั้นเตรียมประถม ซึ่งแบ่งเนื้อหาออกเป็น 32 บท มีเรื่องเล่าแทรกอยู่ 10 เรื่อง โดยผู้ประพันธ์แต่งขึ้นเป็นเรื่องขนาดสั้น ๆ ตามความเหมาะสมของวัยผู้เรียนที่อยู่ชั้นเตรียมประถม เรื่องต่าง ๆ ทั้ง 10 เรื่องนี้ ได้แทรกจริยธรรมเพื่อปลูกฝังลักษณะที่พึงประสงค์แก่เด็กหลายประการ เช่น ความรอบคอบ

ความขยัน ความเมตตา กรุณา ความอดทน และความประหยัด ส่วนหนังสือเรียนดรณศึกษาเล่มอื่น ๆ ก็ได้สอดแทรกจริยธรรมเพื่อปลูกฝังลักษณะที่พึงประสงค์แก่เด็กในระดับที่สูงขึ้น

จากที่หนังสือเรียนดรณศึกษาเป็นหนังสือเรียนวิชาภาษาไทยที่สำคัญของโรงเรียนอัสสัมชัญ และโรงเรียนในเครือข่ายทั่วประเทศมาตั้งแต่อดีตจนกระทั่งปัจจุบัน และในทุกเล่มล้วนแต่สอดแทรกจริยธรรมไว้ทั้งสิ้นดังที่กล่าวแล้ว ผู้วิจัยในฐานะเป็นครูสอนภาษาไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการปลูกฝังและเสริมสร้างจริยธรรมให้แก่เยาวชนและสังคม เพราะการที่ประเทศชาติจะเจริญก้าวหน้าและมีความสุขได้นั้น ต้องเนื่องมาจากพลเมืองของชาติมีความเจริญพร้อมในด้านจิตใจ และการที่พลเมืองจะเจริญพร้อมในด้านจิตเจ้านั้น ก็ด้วยอาศัยจริยธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวขัดเกลา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะวิเคราะห์จริยธรรมที่ปรากฏอยู่ในหนังสือเรียนดรณศึกษาทุกเล่ม โดยคาดว่าจะได้ทำให้มองเห็นจริยธรรมที่ปรากฏอยู่ในหนังสือเล่มนี้ชัดเจนขึ้น รวมทั้งสามารถนำมาเป็นแนวทางในการปลูกฝังและส่งเสริมจริยธรรมที่เป็นประโยชน์แก่เด็กและเยาวชนต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อให้เห็นจริยธรรมที่ปรากฏในหนังสือเรียนดรณศึกษา

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ สามารถนำมาเป็นแนวทางในการปลูกฝังและส่งเสริมจริยธรรมซึ่งเป็นประโยชน์ต่อเด็กและเยาวชนในปัจจุบัน

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยจะวิเคราะห์จริยธรรมที่ปรากฏในหนังสือเรียนดรณศึกษาทั้ง 5 เล่ม คือ

1. ดรณศึกษาชั้นเตรียมประถม
2. ดรณศึกษาชั้นประถมปีที่ 1
3. ดรณศึกษาชั้นประถมปีที่ 2
4. ดรณศึกษาชั้นประถมปีที่ 3
5. ดรณศึกษาชั้นประถมปีที่ 4

นิยามศัพท์

จริยธรรม หมายถึง พฤติกรรมที่ถือกันว่าดีของมนุษย์ที่แสดงออกทั้งต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคม

ข้อตกลงเบื้องต้น

การวิเคราะห์จริยธรรมที่ปรากฏในหนังสือเรียนดรณศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์เฉพาะจริยธรรมในนิทาน ตำนาน เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ และเรื่องของผู้ประพันธ์แต่งขึ้นเอง โดยใช้หลักเกณฑ์การวิเคราะห์จริยธรรม 13 ประการ จากกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย หลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การวิเคราะห์จริยธรรมที่ปรากฏในหนังสือเรียนดรณศึกษาครั้งนี้ ใช้วิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ศึกษาทั้งเอกสารที่ให้ความรู้พื้นฐานและเอกสารที่เป็นหลักในการวิจัยเพื่อใช้เป็นแนวทางในการวิจัย

2. การรวบรวมข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้หนังสือเรียนดรณศึกษาทั้ง 5 เล่มเป็นข้อมูล คือ ดรณศึกษาชั้นเตรียมประถม ดรณศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ดรณศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ดรณศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และดรณศึกษาศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์จริยธรรมที่ปรากฏในหนังสือเรียนดรณศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยอาศัยหลักเกณฑ์จริยธรรม 13 ประการ จากกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย หลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

4. การเสนอผลการศึกษาค้นคว้า

การเสนอผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้วิธีพรรณนาวิเคราะห์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

การวิเคราะห์จริยธรรมที่ปรากฏในหนังสือเรียนครูศึกษาคณะครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จำแนกเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องออกเป็น 2 ประเภท คือเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้าและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

โดยที่การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์จริยธรรมในหนังสือเรียน โดยอาศัยหลักเกณฑ์การวิเคราะห์จริยธรรม 13 ประการ จากกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย หลักสูตรประถมศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ดังนั้น ในที่นี้ผู้วิจัยได้กล่าวถึงเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความหมายของจริยธรรม ความหมายของหนังสือเรียน และหลักเกณฑ์การวิเคราะห์จริยธรรม 13 ประการ ดังต่อไปนี้

คำว่า "จริยธรรม" เป็นคำที่มีความหมายกว้างขวาง อย่างไรก็ดี ได้มีผู้รู้กล่าวถึง ความหมายของ "จริยธรรม" ไว้คล้าย ๆ กัน เช่น

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542 : 291) ได้ให้ความหมายของคำว่าจริยธรรมไว้ว่า จริยธรรม คือ ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรม กฎศีลธรรม

กীরติ บุญเชื้อ (2534:79) กล่าวว่า จริยธรรม (ethical rules) หมายถึง ประมวลกฎเกณฑ์ ความประพฤติ การมีจริยธรรม (ethicity) คือสถานภาพทางจริยธรรม ศีลธรรม (morals) คือ ประมวลกฎเกณฑ์ความประพฤติของศาสนาใดศาสนาหนึ่ง การมีจริยธรรมคือสถานภาพทางจริยธรรม

ประภาศรี สีหอำไพ (2540 :21-22) กล่าวถึงจริยธรรมว่า จริยธรรมหมายถึง

หลักความประพฤติที่อบรมกิริยาและปลูกฝังลักษณะนิสัยให้อยู่ในครรลองของคุณธรรมหรือ ศีลธรรม คุณค่าทางจริยธรรมชี้ให้เห็นความเจริญงอกงามในการดำรงชีวิตอย่างมีระเบียบหรือแบบแผน ตามวัฒนธรรมของบุคคลที่มีลักษณะของจิตใจที่ดีงาม อยู่ในสภาพแวดล้อมที่โน้มน้าให้บุคคลมุ่งกระทำความดี ละเว้นความชั่ว มีแนวทางความประพฤติอยู่ในเรื่องของความถูกต้องตามสมควร ในการปฏิบัติตนเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างสงบเรียบร้อยและเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น คุณธรรมและมโนธรรมที่จะสร้างความสัมพันธ์อันดี โดยมีสำนึกที่จะใช้สิทธิและหน้าที่ของตนตามค่านิยมพึงประสงค์

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524 : 2) ได้กล่าวว่า จริยธรรมเป็นคำที่มีความหมายกว้างขวาง หมายถึงลักษณะทางสังคมประเภทต่าง ๆ ด้วย ลักษณะทางพฤติกรรมที่เกี่ยวกับจริยธรรมจะมีลักษณะ

ที่สังคมต้องการให้มีอยู่ในสมาชิกของสังคมคือ พฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบ สนับสนุน และผู้กระทำส่วนมากเกิดความพอใจว่าการกระทำนั้นเป็นสิ่งที่เหมาะสม ส่วนอีกประการหนึ่งคือ ลักษณะที่สังคมไม่ต้องการให้มีอยู่ในสมาชิกของสังคม เป็นการกระทำที่สังคมลงโทษ หรือพยายามกำจัดออกไปให้พ้นจากสังคม ผู้มีจริยธรรมสูงคือ ผู้ที่มีพฤติกรรมประเภทแรกมากและประเภทหลังน้อย

จากความหมายที่กล่าวมานี้ พอสรุปได้ว่าจริยธรรม หมายถึง พฤติกรรมของมนุษย์ที่แสดงออกต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคม เพื่อให้บรรลุถึงสภาพที่ดี ทรงคุณค่า และความสงบสุขของสังคม

สำหรับ “หนังสือเรียน” หรือ “แบบเรียน” เป็นคำที่มีความหมายในทำนองเดียวกัน โกชัย สาริกบุตร และสมพร สาริกบุตร (2520 : 6) ให้คำจำกัดความของคำว่า “หนังสือเรียน” โดยใช้คำว่า “แบบเรียน” ว่า แบบเรียน หมายถึงหนังสือที่บรรจุเนื้อหาซึ่งกำหนดขึ้นตามหลักวิชา เพื่อใช้เป็นหลักสำหรับการเรียนการสอนระหว่างครูกับนักเรียน

สุณีย์ อัดศาสตร์ (2526 : หน้า ญ) อ้างความหมาย “หนังสือเรียน” ของกระทรวงศึกษาธิการว่าเป็นหนังสือที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้ใช้สำหรับการเรียน มีสาระตามที่ระบุไว้ในหลักสูตรอย่างถูกต้อง อาจมีลักษณะเป็นเล่ม เป็นแผ่น หรือเป็นชุดก็ได้

บันลือ พุกกะวัน (2524:47) กล่าวว่า “แบบเรียน” หมายถึง

หนังสือที่กระทรวงกำหนดประกาศบังคับใช้ โดยกำหนดว่าผู้เรียนในระดับชั้นนั้น ๆ จะต้องมีเพื่อจะได้ฝึกอ่านเป็นพื้นฐานของชั้นนั้น ๆ ตามที่เนื้อหาของหลักสูตรได้กำหนดไว้ให้ ทั้งนี้ ให้นับรวมทั้งหนังสือเรียนคือแบบอ่านประจำวิชาต่าง ๆ เช่น สังคม วิทยาศาสตร์ สุขศึกษา และอื่น ๆ ด้วย ส่วนตำรานั้น มีความหมายในทำนองเดียวกับแบบเรียนด้วยส่วนหนึ่ง และควรจะเป็นหนังสือนอกเหนือจากที่กระทรวงประกาศบังคับใช้แต่มีลักษณะเนื้อเรื่องเนื้อหาที่ปรากฏในหลักสูตรเฉพาะเรื่องที่เด็กสามารถใช้ค้นคว้าและครูอาจใช้เป็นแนวทางอ้างอิงในการสอนได้เช่นกัน

จากความหมายของ “หนังสือเรียน” หรือ “แบบเรียน” ตามที่ได้กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า คำว่าแบบเรียนปัจจุบันจะใช้คำว่าหนังสือเรียนแทน ซึ่งหมายถึงสิ่งที่พิมพ์ขึ้นโดยได้รับอนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการ แล้วนำไปใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนวิชาต่าง ๆ ในสถาบันการศึกษาโดยเฉพาะระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ซึ่งเนื้อหาในหนังสือเรียนนั้นต้องสอดคล้องตามจุดประสงค์ของหลักสูตร

ส่วนหลักเกณฑ์การวิเคราะห์จริยธรรมที่ปรากฏในหนังสือเรียนระดับศึกษาคำนี้ ผู้วิจัยอาศัยหลักเกณฑ์จริยธรรม 13 ประการ จากกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย หลักสูตรประถมศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) คือ

1. ความใฝ่รู้
2. ความขยัน
3. ความอดทน
4. ความประหยัด
5. ความซื่อสัตย์สุจริต
6. ความมีระเบียบวินัย
7. ความรับผิดชอบ
8. ความสามัคคี
9. ความเสียสละ
10. ความเมตตากรุณา
11. ความกตัญญูกตเวที
12. ความยุติธรรม
13. ความเป็นผู้มีวัฒนธรรมและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยจำแนกออกเป็น 2 ประเภทคือ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหนังสือเรียน

2.2.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม

จินตนา เกษรบัวขาว (2528) ศึกษาเรื่อง "วิเคราะห์คุณธรรมที่ปรากฏในหนังสือสำหรับวัยรุ่น อายุ 12-18 ปี ประเภทนวนิยายที่พิมพ์เป็นภาษาไทย" จำนวน 38 เล่ม ผลการศึกษาพบว่า คุณธรรมหลักของเรื่องที่ปรากฏมากที่สุดเรียงตามลำดับคือ การให้ ความเมตตากรุณา การคบคนดีเป็นมิตรและไม่คบคนชั่ว ซึ่งมีความถี่เท่ากับความขยันหมั่นเพียรตามลำดับ ส่วนคุณธรรมหลักของเรื่องที่ไม่ปรากฏคือ การไม่ทำร้ายร่างกาย ความไม่ละโมภและไม่ลักขโมย การไม่ประพฤติผิดในกาม ความสะอาด การไม่เล่นการพนัน ความละเอียดและเกรงกลัวต่อการกระทำบาป การมีระเบียบวินัย ความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา ความซื่อสัตย์ ความยุติธรรม ความประหยัด ความกตัญญูกตเวที ความสุภาพอ่อนน้อม ความสามัคคี และความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

สุทิน กัลยพฤกษ์ (2524) ศึกษาเรื่อง "วิเคราะห์ความคิดด้านคุณธรรมที่ปรากฏในนวนิยาย 11 เรื่อง ของศรีบูรพา" ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นด้านคุณธรรมคือ ความเมตตากรุณาและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง ความซื่อสัตย์ ความจงรักภักดี

ความขยันหมั่นเพียรในหน้าที่ ความกตัญญูต่เวที ความอดกลั้น ความรู้สึกลบยั้งชั่งใจ การให้อภัย การเสียสละ ความสุภาพอ่อนน้อม การรักษาและให้ความยุติธรรม ความมีระเบียบวินัย และการเห็นแก่ผลประโยชน์ต่อส่วนรวมมากกว่าส่วนตน

จุฑาทิพย์ ชีระภาค (2529) ศึกษาเรื่อง "วิเคราะห์จริยธรรมในหนังสืออ่านนอกเวลาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย" จำนวน 18 เรื่อง ผลการศึกษาพบว่า จริยธรรมด้านความเสียสละมีมากที่สุดและปรากฏอยู่ในนวนิยายทุกเรื่อง จริยธรรมที่ปรากฏน้อย ได้แก่ ความยุติธรรมและความสามัคคี องค์ประกอบที่ส่งผลต่อจริยธรรมได้เด่นชัดคือ การอบรมเลี้ยงดู การศึกษา และอายุ

รัชณี ศิริชัย (2536) ศึกษาเรื่อง "จริยธรรมที่เด็กได้รับจากหนังสือแบบเรียนภาษาไทยและหนังสือการ์ตูน กรณีศึกษานักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสมฤดีสมุทรสาคร" โดยได้วิเคราะห์ลักษณะและวิธีถ่ายทอดความหมายจริยธรรมซึ่งปรากฏในหนังสือแบบเรียนภาษาไทยและหนังสือการ์ตูน รวมทั้งลักษณะ ประเภท และความหมายของจริยธรรมที่เด็กได้รับจากหนังสือแบบเรียนภาษาไทยและหนังสือการ์ตูน ผลการศึกษาสรุปได้ว่า

วิธีถ่ายทอดความหมายจริยธรรมที่ปรากฏในหนังสือแบบเรียนภาษาไทย วิธีที่ใช้มากที่สุดคือการถ่ายทอดความหมายจริยธรรมในบทบรรยาย ส่วนหนังสือการ์ตูนใช้รูปภาพและคำบรรยายมากที่สุด ซึ่งภาพและบทบรรยายสามารถทำให้แยกแยะบุคลิกภาพที่เสริมจริยธรรมได้เด่นชัดมากยิ่งขึ้น

หนังสือแบบเรียนภาษาไทยได้ปรากฏจริยธรรม 2 ประเภท คือ จริยธรรมที่ควรส่งเสริม ได้แก่ ความประหยัด ความขยันหมั่นเพียร ความมีสติปัญญา ส่วนพฤติกรรมที่ตรงข้ามกับจริยธรรมที่ควรส่งเสริม คือความอกตัญญู หนังสือการ์ตูนปรากฏจริยธรรม 2 ประเภทเช่นกัน คือ จริยธรรมที่ควรส่งเสริม ได้แก่ ความขยันหมั่นเพียร ความรับผิดชอบ ความมีสติปัญญา พฤติกรรมที่ตรงข้ามกับจริยธรรมที่ควรส่งเสริม ได้แก่ การประทุษร้ายต่อร่างกายและชีวิต การประกอบอบายมุขต่าง ๆ

สำหรับลักษณะ ประเภท และความหมายของจริยธรรมที่ได้รับ พบว่านักเรียนได้รับจริยธรรมจากหนังสือแบบเรียนภาษาไทย 2 ประเภท คือ จริยธรรมที่ควรส่งเสริม ได้แก่ความกตัญญู การคบมิตร ความรักเพื่อน และพฤติกรรมที่ตรงข้ามกับจริยธรรมที่ควรส่งเสริม คือความอกตัญญู นักเรียนได้รับจริยธรรมจากหนังสือการ์ตูน 2 ประเภท คือ จริยธรรมที่ควรส่งเสริม ได้แก่ความกตัญญู ความรักเพื่อน ความมีน้ำใจต่อกัน ความกล้าหาญ ความมีสติปัญญา และพฤติกรรมที่ตรงข้ามกับจริยธรรมที่ควรส่งเสริม ได้แก่ การประทุษร้ายต่อผู้อื่น หลงอำนาจ และลามกอนาจาร

ชัยณรงค์ ศรีสุข (2545) ศึกษาเรื่อง "คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย" โดยได้เปรียบเทียบคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ตามการรับรู้ของนักเรียนชายและนักเรียนหญิง

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 285 คน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย ผลการศึกษาพบว่า

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยรวมและนักเรียนหญิง มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์โดยรวมและเป็นรายด้าน 5 ด้านอยู่ในระดับมาก นักเรียนโดยรวมมีความซื่อสัตย์สุจริตอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนนักเรียนชายมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง
2. นักเรียนหญิงมีค่าเฉลี่ยคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์โดยรวมและเป็นรายด้านทั้ง 5 ด้าน มากกว่านักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหนังสือเรียน

มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหนังสือเรียนอยู่หลายเรื่อง ซึ่งผู้วิจัยได้ประมวลมาเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย ดังนี้

เฉลิม มากนวล (2517) วิจัยเรื่อง "การวิเคราะห์และเปรียบเทียบนิทานชาดกกับนิทานอีสป" เพื่อศึกษาคุณค่าของนิทานทั้ง 2 ประเภทที่มีผลต่อการสอนจริยธรรมแก่นักเรียนเฉพาะเรื่องสัตว์ที่เหมาะสม กับเด็กระดับประถมศึกษาจากนิทานชาดก เรื่องสัตว์ 220 เรื่อง กับนิทานอีสป เรื่องสัตว์ 127 เรื่อง พบว่าทั้งนิทานชาดกและนิทานอีสปมีคุณค่าโดยตรงในการสอนจริยธรรมและยังมียุทธศาสตร์ด้านอื่น ๆ เช่น ด้านการศึกษา จิตวิทยา และสภาพสังคม กับทั้งสอนคุณธรรมต่าง ๆ เช่น ความกตัญญูหรือโทษของการขาดความกตัญญู การขาดความรอบคอบ การรักและช่วยเหลือเพื่อน การไม่มีสติหรือดีใจจนขาดสติ ความอดทน โทษของการโกงและขโมย เป็นต้น

อมรา เทศกรณ์ (2520) วิจัยเรื่อง "การวิเคราะห์คุณค่าของหนังสืออ่านนอกเวลาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย" โดยวิเคราะห์นวนิยาย 3 เรื่องที่ใช้เป็นหนังสืออ่านนอกเวลาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 คือ เรื่องอุดมการณ์บนเส้นขนาน กองทัพธรรม และทุ่งมหาราช ปรากฏว่าครุฑคิดว่า "ทุ่งมหาราช" เป็นเรื่องที่เหมาะสมให้นักเรียนอ่านมากที่สุด ในการอ่านหนังสือนวนิยายที่ใช้เป็นหนังสืออ่านนอกเวลา ครุฑสังเกตพบว่า นักเรียนมีความสนใจและชอบปานกลาง ในการอ่านนวนิยายครุฑคิดว่าประโยชน์ที่นักเรียนสนใจมากเป็นพิเศษคือ คติ คำสอน และแนวทางในการดำเนินชีวิตที่นักเรียนจะได้รับจากการอ่าน

วิจิตรา สุภากร (2523) วิจัยเรื่อง "วิเคราะห์หนังสืออ่านสำหรับเด็กในด้านคุณธรรมเฉพาะที่พิมพ์เป็นภาษาไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2520 – 2522" ผลการวิจัยสรุปได้ว่า หนังสืออ่านสำหรับเด็กที่ปรากฏคุณธรรมสูงสุด คือ นิทานชาวบ้านและวรรณกรรมร้อยกรอง ซึ่งปรากฏคุณธรรมด้านมารยาทและนิสัยส่วนบุคคล ส่วนวรรณกรรมปัจจุบัน ปรากฏคุณธรรมด้านความเมตตากรุณา

อัมพร ทองใบ (2524) วิจัยเรื่อง "การวิเคราะห์หนังสืออ่านประกอบวิชาภาษาไทยประเภทนวนิยาย ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น" ผลการวิจัยสรุปว่า ครูมีความเห็นว่า เรื่องสั้นมีความเหมาะสมที่จะใช้เป็นหนังสืออ่านประกอบของนักเรียน ส่วนนวนิยายมีคุณค่าด้านความเพลิดเพลิน ปัญหาที่ครูประสบคือ นักเรียนขาดความคิดในการวิพากษ์วิจารณ์

นงลักษณ์ ขายหาด (2524) วิจัยเรื่อง "การวิเคราะห์หนังสืออ่านเพิ่มเติมและส่งเสริมการอ่านหมวดวิชาภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น" โดยนำเกณฑ์การวิเคราะห์หนังสือไปให้ผู้สอนวิชาภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งกำหนดว่าหนังสือเล่มที่จะนำมาวิเคราะห์จะต้องมีผู้ร่วมวิเคราะห์เล่มละ 20 คนขึ้นไป ปรากฏว่าผู้วิจัยวิเคราะห์หนังสือ 10 เล่ม จากหนังสือที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด 26 เล่ม สรุปผลการวิจัยค่าเฉลี่ยคุณภาพของหนังสือดังนี้ คุณภาพอยู่ในระดับดีด้านเนื้อหา 5 เล่ม พอใช้ได้ 5 เล่ม ด้านลีลาการเขียนคุณภาพดี 9 เล่ม พอใช้ได้ 1 เล่ม และด้านรูปเล่มคุณภาพดี 5 เล่ม พอใช้ได้ 5 เล่ม

กลิ่น คงเหมือนเพชร (2530) วิจัยเรื่อง "วิเคราะห์หนังสือเรียนภาษาไทยชุดภาษาพิจารณาพิการณ เล่ม 1 ในด้านความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2521" ผลการวิจัยสรุปได้ว่า เนื้อหาส่วนใหญ่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2521 ทุกข้อ เรื่องที่ได้รับการคัดเลือกมาบรรจุไว้ในหนังสือเรียนภาษาไทยชุดภาษาพิจารณาพิการณ เห็นควรให้ปรับปรุงบางเรื่อง ได้แก่ นิราศลอนดอน วิวาทวน ซึ่งควรปรับปรุงให้เป็นที่น่าสนใจของวัยรุ่น หรือไม่ก็หาเรื่องที่ดีเด่นด้านวรรณศิลป์ และด้านสังคมในเรื่องเดียวกันมาแทน

สมพร รัตมีสว่าง (2531) วิจัยเรื่อง "การประเมินคุณค่าหนังสืออ่านนอกเวลาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของครูและนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา" ผลการวิจัยสรุปว่า ครูส่วนใหญ่เห็นว่าหนังสืออ่านนอกเวลาให้คุณค่าแก่นักเรียนในด้านได้รับความรู้ ความสนุกเพลิดเพลิน และสามารถนำไปใช้เป็นประโยชน์แก่ตนเองได้ การเรียนการสอนหนังสืออ่านนอกเวลาครูกระทำโดยเน้นให้นักเรียนอ่านในใจ ส่วนบทร้อยกรองให้อ่านทำนองเสนาะ ครูส่งเสริมการอ่านโดยจัดบริการด้านห้องสมุด เน้นให้อ่านและพูดกระตุ้นเร้าความสนใจให้อ่าน แนะนำวิธีอ่านแล้วให้นักเรียนอ่านเอง นักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่า ได้อ่านหนังสือนอกเวลาโดยอ่านที่บ้านมากที่สุด สิ่งจูงใจที่ให้นักเรียนอยากอ่านคือ การพูดเร้าความสนใจของครูและเหตุผลที่เลือกอ่านเพราะชื่อเรื่องน่าสนใจ

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้าดังกล่าวมานี้ ได้ช่วยให้ผู้วิจัยมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับจริยธรรม หนังสือเรียน หลักเกณฑ์การวิเคราะห์จริยธรรม และแนวทาง

ในการวิเคราะห์หนังสือเรียนมากขึ้น ซึ่งผู้วิจัยได้อาศัยเป็นแนวทางในการวิเคราะห์จริยธรรมที่ปรากฏ
ในหนังสือเรียนครูณศึกษาคณะครั้งนี้

บทที่ 3

วิเคราะห์จริยธรรมที่ปรากฏในหนังสือเรียนद्रุณศึกษา

หนังสือเรียนद्रุณศึกษาเป็นหนังสือเรียนภาษาไทยที่ ฟ.ฮีแลร์ นักบวชคณะเซนต์คาเบรียล ซึ่งเข้ามารับผิดชอบงานด้านการศึกษาในโรงเรียนอัสสัมชัญ บางรัก แต่งขึ้นระหว่างปี พ.ศ. 2453-พ.ศ. 2463 หนังสือชุดนี้เดิมมี 3 เล่ม แต่ภายหลังได้แบ่งเนื้อหาออกเป็น 5 เล่ม ใช้เป็นหนังสือเรียนตั้งแต่ชั้นเตรียมประถมถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 แต่ละเล่มจะมีเนื้อหาแตกต่างกันตามระดับของผู้เรียน กล่าวคือ

หนังสือเรียนद्रุณศึกษาชั้นเตรียมประถม เป็นหนังสือเล่มที่ 1 จะสอนอ่านพยัญชนะไทย ทั้ง 44 ตัว แบ่งเป็นอักษรสูง อักษรกลาง อักษรต่ำ ประสมสระเสียงสั้นเสียงยาวในมาตราแม่ ก กา ผันวรรณยุกต์ ให้นักเรียนหัดอ่านเป็นคำ ต่อจากนั้นนำคำมาเรียบเรียงเป็นเรื่องราว

หนังสือเรียนद्रุณศึกษาชั้นประถมปีที่ 1 เป็นหนังสือเล่มที่ 2 จะสอนการประสมสระเสียงสั้นเสียงยาว ที่มีตัวสะกดตามมาตราแม่ต่าง ๆ อักษรนำ อักษรควบ คำที่มีตัว รร ทร ท ฤ ฎา ฎ ฎา

หนังสือเรียนद्रุณศึกษาชั้นประถมปีที่ 2 เป็นหนังสือเล่มที่ 3 จะสอนคำที่มีเสียง ร ล ไอ อาย คำที่ใช้ ใ ไม่ม้วน คำพ้อง การใช้ตัวการันต์ การใช้ตัวสะกดที่ไม่ตรงมาตรา

หนังสือเรียนद्रุณศึกษาชั้นประถมปีที่ 3 เป็นหนังสือเล่มที่ 4 จะสอนการใช้พยัญชนะที่น่าสังเกต บางตัว เช่น ณ ต ถ ตร ท ธ น ร การใช้ตัวสะกดที่ไม่ตรงมาตราที่ยากขึ้น

หนังสือเรียนद्रุณศึกษาชั้นประถมปีที่ 4 เป็นหนังสือเล่มที่ 5 จะสอนการใช้ตัว ร การันต์ การใช้ ตัว ทร ล ศ ษ ส ห พ ฤ การใช้ ดี และ ดี การันต์ คำแผลง คำสนธิ คำในพจนานุกรมที่เขียนได้ 2 อย่าง ความหมายของคำ

หนังสือเรียนद्रุณศึกษาทั้ง 5 เล่มดังกล่าว แต่ละเล่มเมื่อสอนเรื่องใดก็มักมีภาพประกอบ และเมื่อสอนระดับคำแล้ว ขึ้นต่อไปนำคำเหล่านั้นมาเรียบเรียงเป็นเรื่องราว ทำให้ผู้เรียนเพลิดเพลิน สนุกสนานไปกับเรื่องต่าง ๆ โดยเฉพาะเล่มสุดท้ายคือหนังสือเรียนद्रุณศึกษาชั้นประถมปีที่ 4 ซึ่งนอกจากจะนำคำมาเรียบเรียงเป็นเรื่องราวร้อยแก้วแล้ว ยังมีการเรียบเรียงเป็นร้อยกรอง ได้แก่ กลอนแปด ดอกสร้อย และโคลงสี่สุภาพ อีกด้วย

หนังสือเรียนद्रุณศึกษาเป็นหนังสือเรียนที่ช่วยในการเรียนภาษาไทยอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งให้เกิดทักษะทางภาษาทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน เนื้อหาสอดแทรกจริยธรรมในรูปแบบของเรื่องที่ผู้ประพันธ์แต่งขึ้นเองบ้าง นิทานบ้าง ตำนาน หรือเรื่องราวทางประวัติศาสตร์บ้าง ซึ่งนับเป็นการปลูกฝังจริยธรรมให้แก่นักเรียนตั้งแต่เยาว์วัย เรื่องต่าง ๆ ที่แทรกอยู่ในหนังสือเรียนद्रุณศึกษามีทั้งหมดจำนวน 140 เรื่อง พบว่ามีแทรกอยู่ในหนังสือเรียนद्रุณศึกษาชั้นเตรียมประถม

จำนวน 10 เรื่อง ในหนังสือเรียนตรรกศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 30 เรื่อง ในหนังสือเรียนตรรกศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 34 เรื่อง ในหนังสือเรียนตรรกศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 34 เรื่อง และในหนังสือเรียนตรรกศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 32 เรื่อง เรื่องต่าง ๆ เหล่านี้ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์จริยธรรมทุกเรื่อง ดังต่อไปนี้

3.1 หนังสือเรียนตรรกศึกษาชั้นเตรียมประถม

หนังสือเรียนตรรกศึกษาชั้นเตรียมประถม แบ่งเนื้อหาออกเป็น 32 บท มีเรื่องต่าง ๆ ที่ผู้ประพันธ์แต่งขึ้นเอง ซึ่งใช้ประกอบการฝึกอ่านสวดแทรกอยู่ในบทต่าง ๆ ทั้งสิ้นจำนวน 10 เรื่อง ได้แก่ 1) เรื่องเจ้าจำปี 2) พ่อสี 3) เจ้าสำเภา 4) ตาเชอ 5) เจ้ามะลิลา 6) หนูหล่อหนูเหล่ 7) เจ้าไสว 8) เจ้าราตรี 9) กาน้ำแกล่ และ 10) อาภู่ เรื่องเหล่านี้ได้นำคำที่เรียนมาแล้วถูกเป็นเรื่องสั้น ๆ ตามความเหมาะสมของเนื้อหาและวัยของผู้เรียนที่อยู่ในชั้นเตรียมประถม เรื่องทั้ง 10 เรื่องมีเนื้อเรื่องและจริยธรรมสวดแทรกอยู่ ดังต่อไปนี้

เรื่องที่ 1 เรื่อง "เจ้าจำปี" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 11 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า ตาจำผู้เป็นพ่อจะเผากอไผ่ จึงสั่งให้เจ้าจำปีเอาไผ่ไปให้ แต่ในระหว่างทางเจ้าจำปีมัวเที่ยวเล่นและตามดูกระแต ด้วยความเลินเล่อ ขาไปเตะกอไผ่เกิดบาดแผลขึ้น จึงเดินไปหาพ่อ พ่อได้ตักเตือนให้ระมัดระวัง เพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่ชีวิต

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ ความรอบคอบ และเชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ใหญ่

เรื่องที่ 2 เรื่อง "พ่อสี" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 16 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า วันหนึ่งพ่อของพ่อสีพาพ่อสีไปบ้านป้าแซ ในเวลานั้นป้าแซจะไปเฝ้าไร่กาแพ จึงชวนพ่อสีไปด้วย ในไร่ป้าแซมีต้นลำไย มะไฟ พ่อสีเห็นต้นลำไยและมะไฟมีแต่ใบ ไม่มีขอ จึงเสนอให้ป้าแซตัดไปทำพินเสีย ป้าแซจึงชี้แจงว่าทั้งต้นลำไยและต้นมะไฟยังเล็กอยู่จึงยังไม่มีขอ แล้วยกตัวอย่างเปรียบเทียบกับตัวพ่อสีว่า เมื่อเด็กก็ยังไม่มีความรู้ ต่อเมื่อโตขึ้นได้ศึกษาเล่าเรียนมากก็จะมีความรู้มากขึ้น ซึ่งต้นลำไยก็เช่นกัน รอให้โตไปสี่ห้าปีก็จะออกขอ

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนให้นักเรียนมีความใฝ่รู้

เรื่องที่ 3 เรื่อง "เจ้าสำเภา" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 18 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า วันหนึ่งตาไธ้จะไปเฝ้าไร่ที่ภูเขา ระหว่างทางมาเจอเจ้าโมฬีทะเลาะกับเจ้าสำเภา เจ้าสำเภาถูกเจ้าโมฬีทำร้าย แต่เจ้าสำเภาไม่ได้ตอบ เพราะเห็นว่าเจ้าโมฬีอายุน้อยและยังเล็ก ทำให้ตาไธ้ชื่นชมในน้ำใจเจ้าสำเภา

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนให้รู้จักมีความอดทนและมีความเมตตาคุณณา

เรื่องที่ 4 เรื่อง "ตาเซ่อ" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 20 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า ตาเซ่อบรรทุกสินค้าลงเรือไปขาย เรือเกิดเสียและน้ำรั่วเข้าเรือ จึงแวะหาเรือที่ติดันมะเดื่อ ทำให้เสียเวลา น้ำลดต่อเรือไปไม่ได้ เจ้าไฝกับเจ้ามะลิมาพบเข้าจึงช่วยขึ้นเรือให้ตาเซ่อ

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนให้มีความเมตตากรุณา

เรื่องที่ 5 เรื่อง "เจ้ามะลิลา" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 22 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า วันหนึ่งพ่อให้เจ้ามะลิลาเลี้ยงวัว แต่เจ้ามะลิลาไปเที่ยวเล่น วัวไปย่ำพืชจนเสียหาย พ่อว่ากล่าวตักเตือนให้เจ้ามะลิลารับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย มิฉะนั้นจะเสียงานหรือถูกลงโทษ

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนในเรื่องความรับผิดชอบ

เรื่องที่ 6 เรื่อง "หนูหล่อ หนูเหล่" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 24 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า หนูหล่อถือหม้อยาไปให้บิดาหนูเหล่ แต่ถูกหนูเหล่ซึ่งมีฐานะดีกว่าเหยียดหยาม แม่หนูเหล่มาได้ยินเข้าจึงยกนิทานเรื่องหมากับหมูปามาเล่าให้หนูเหล่ฟังว่า หมิตัวหนึ่งมาพบหมูปากำลังทะหน่อไม้ จึงเข้าไปทักทายด้วยไมตรี แต่กลับถูกหมาป่าดุถูกว่าโง่ เชื่องช้าสู้หมูป่าไม่ได้ ขณะนั้นเสือเดินผ่านมา หมิก็รีบไต่หนีขึ้นไปอยู่บนต้นไม้ แต่หมูป่าไม่รู้จักจะไปทางไหน จึงถูกเสือกินเป็นอาหาร เมื่อแม่หนูเหล่เล่านิทานจบ หนูเหล่ซึ่งเป็นเด็กฉลาดและมีพื้นฐานจิตใจดีก็เสียใจสำนึกผิด และรับปากกับแม่ว่าต่อไปจะไม่โอ้อวดถือตัวอีกต่อไป

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนไม่ให้ยกตนข่มท่าน

เรื่องที่ 7 เรื่อง "เจ้าไสว" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 26 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า เจ้าไสวมีพฤติกรรมเป็นคนจับจด พ่อสั่งให้เรียนอะไรก็เรียนไม่จบ เริ่มตั้งแต่เรียนภาษา วิชาแพทย์ การทำไร่ นา การเป็นกะลาสี แต่เรียนไปไม่นานก็เลิก เนื่องจากขาดความอดทน ไปฝึกวิชาใดก็ไม่ประสบความสำเร็จ

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนให้มีความขยันและความอดทน

เรื่องที่ 8 เรื่อง "เจ้าราตรี" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 28 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า พ่อสั่งให้เจ้าราตรีช่วยเอาห่อขามาฝั่ง แล้วจะให้กลี (ภาชนะรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีลิ้นข้างในยกออกได้) พ่อกลับมาจากทำธุระถามว่าทำงานเสร็จหรือยัง เจ้าราตรีโกหกว่าเสร็จแล้ว พ่อถามว่าได้กลีหรือยัง เจ้าราตรีบอกว่ายังไม่ได้ พ่อจึงบอกว่า พ่อห่อไว้ในตู้ในห่อขา หากทำงานจริงก็จะเห็น พ่อจึงสอนว่าอย่าโกหก

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนให้มีความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต และไม่พูดเท็จ

เรื่องที่ 9 เรื่อง "กาน้ำแกล่" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 30 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า กาน้ำตัวหนึ่งแกล่มาแล้ว ไม่คล่องแคล่วในการหาอาหารเหมือนเมื่อก่อน จึงใช้อุบายหลอกปูว่าบ่อน้ำที่อยู่นี้ไม่ปลอดภัย เพราะเจ้าของบ่อจะเปิดประตูน้ำทำให้น้ำแห้ง ปู ปลาจะตายหมด ปูนั้นโง่เขลาจึงนำความไปเล่าแก่เต่าและปลาในบ่อ ปลาหลงเชื่อจึงขอความช่วยเหลือจากนกกาน้ำให้พาไปหาบ่อใหม่ นกกาน้ำจึงเอาปลาไปกินเป็นอาหารได้โดยไม่ต้องใช้ความสามารถในการจับปลาเลย

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนให้รู้จักไตร่ตรอง

เรื่องที่ 10 เรื่อง "อาถู" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 32 ซึ่งเป็นเรื่องสุดท้ายในหนังสือเรียนระดับศึกษาชั้นเตรียมประถม เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า อาถูเด็กกำพร้า อาศัยอยู่กับแม่ มีอาชีพทำไร่ยา ต่อมาอาถูอยากจะเปลี่ยนอาชีพจากการทำไร่ยาเป็นทำนา แม่จึงอธิบายให้อาถูเข้าใจว่า การจะทำอาชีพอะไรต้องมีความมานะ รู้จักเก็บออม โดยยกตัวอย่างเจ้าแก้วที่มาจากเมืองจีนก็มาทำไร่ยา เมื่อก่อนก็ลำบาก ไมใครจะมีกำไร ต่อเมื่อทำไร่ยาได้ 9 ปีกว่า ด้วยความอดทนและอดออม ปัจจุบันเจ้าแก้วร่ำรวยมากกว่าใคร อาถูเชื่อในคำของแม่ จึงมีมานะทำไร่ยาต่อไป ไม่ก็ปีกร่ำรวยขึ้น

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนให้มีความขยัน ความอดทน และความประหยัด

เรื่องต่าง ๆ ในหนังสือระดับศึกษาชั้นเตรียมประถมที่กล่าวมาข้างต้นนี้จะเห็นได้ว่า ผู้ประพันธ์ได้สอดแทรกจริยธรรมโดยนำเรื่องเล่ามาเป็นสื่อ ทำให้เข้าใจง่าย สนุกสนาน เนื้อเรื่องส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน จริยธรรมที่ปรากฏในหนังสือระดับศึกษาชั้นเตรียมประถม เมื่อพิจารณาตามหลักเกณฑ์การวิเคราะห์จริยธรรม 13 ประการ จากกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย หลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) พบว่ามีปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงความถี่ของจริยธรรมที่ปรากฏในหนังสือเรียนระดับศึกษาชั้นเตรียมประถม

ข้อที่	จริยธรรม	ความถี่	ลำดับ
1	ความใฝ่รู้	1	3
2	ความขยัน	2	2
3	ความอดทน	2	2
4	ความประหยัด	1	3
5	ความซื่อสัตย์สุจริต	1	3
6	ความมีระเบียบวินัย	-	-
7	ความรับผิดชอบ	3	1
8	ความสามัคคี	-	-
9	ความเสียสละ	-	-
10	ความเมตตากรุณา	2	2
11	ความกตัญญูกตเวที	-	-
12	ความยุติธรรม	-	-
13	ความเป็นผู้มีวัฒนธรรมและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี	-	-

จากตารางแสดงว่าจริยธรรมที่ปรากฏในลำดับที่ 1 คือ ความรับผิดชอบ มีความดี 3 ลำดับที่ 2 คือความขยัน ความอดทน และความเมตตา กรุณา มีความดี 2 ลำดับที่ 3 คือ ความใฝ่รู้ ความประหยัด และความซื่อสัตย์สุจริต มีความดี 1

จากการวิเคราะห์หนังสือเรียนตรุณศึกษาชั้นเตรียมประถม นอกจากจะมีจริยธรรมที่กำหนดไว้เป็นกรอบในการศึกษาแล้ว ยังพบว่าได้มีจริยธรรมด้านอื่น ๆ คือ ความรอบคอบ เชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ใหญ่ ไม่ยกตนข่มท่าน ไม่พูดเท็จ และรู้จักไตร่ตรอง

3.2 หนังสือเรียนตรุณศึกษาชั้นประถมปีที่ 1

หนังสือเรียนตรุณศึกษาชั้นประถมปีที่ 1 แบ่งเนื้อหาออกเป็น 59 บท มีเรื่องต่าง ๆ ที่ผู้ประพันธ์แต่งขึ้นเองซึ่งใช้ประกอบการอ่านสอดแทรกอยู่ในบทต่าง ๆ ทั้งสิ้นจำนวน 30 เรื่อง ได้แก่ 1) เต่าและกระต่าย 2) พระยาภายหลังเข้าเฝ้าพระเจ้ากะหลาป่า 3) ไก่กู 4) นายรื่น 5) ปลาสวาย 6) ปลาน้ำเค็ม 7) นายแจลัม 8) นายโหม 9) หนูนอม 10) เสือปลาสองตัว 11) เจ้าเสงี่ยม 12) นายเลื่อม 13) ขอดาวขอเดือน 14) ตาเซยเสียใจ 15) หนูกลิบ 16) จิ้งหรีดแฉัด 17) คนตาบอด 18) อึ้งอ่าง 19) นกเขาเปล่า 20) หมาจิ้งจอก 21) ลิงทโมนกับสหาย 22) ต้นเถาว์ลย์กับต้นตาล 23) นายสุข 24) นายสนิท 25) นายพร 26) นายฤกษ์ 27) มดง่าม 28) ออย่าอิจจาวิชยาเขา 29) ราชสีห์ และ 30) นายจำรัส เรื่องต่าง ๆ เหล่านี้ได้้นำคำที่เรียนมาแล้วผูกเป็นเรื่องตามความเหมาะสมของเนื้อหาและวัยของผู้เรียนที่อยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เรื่องต่าง ๆ ทั้ง 30 เรื่องมีเนื้อเรื่องและจริยธรรมสอดแทรกอยู่ดังต่อไปนี้

เรื่องที่ 1 เรื่อง "เต่าและกระต่าย" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 2 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า กระต่ายตัวหนึ่งมาพบเต่าที่ขายคันทนา จึงหัวเราะเยาะว่าเต่าช้าล้นจะไปไหนได้ไกล เต่าจึงท้าพนันแข่งกับกระต่าย กระต่ายรับคำท้า เต่ามีมานะพยายามเดินไปอย่างไม่รอช้า ส่วนกระต่ายถือว่าช่ายาวกว่า มัวเผลอปล่อยให้เต่าเดินล่วงหน้าไปก่อน จนในที่สุดด้วยความประมาทกระต่ายไปถึงที่หมายไม่ทันเต่า เต่าเป็นฝ่ายชนะจึงพูดกับกระต่ายว่า ไม่จำเพาะว่าเราจะสั้นหรือยาว ขอเพียงมีความตั้งใจก็ไปถึงที่หมายได้ดังใจ

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนให้มีความขยัน ความอดทน และความไม่ประมาท

เรื่องที่ 2 เรื่อง "พระยาภายหลังเข้าเฝ้าพระเจ้ากะหลาป่า" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 4 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า พระยาภายหลังขุนนางเป็นคนใจคอดุร้าย ขาดความปราณี กดขี่ข่มเหงราษฎร ทำให้ราษฎรได้รับความเดือดร้อน เมื่อพระเจ้ากะหลาป่ากษัตริย์ทรงทราบความจริง จึงทรงใช้อุบายเพื่อสั่งสอนพระยาภายหลัง โดยมีคำสั่งให้พระยาภายหลังเข้าเฝ้า ให้นำโต๊ะหน้าพระที่นั่ง และจัดอาหารคาวหวานอย่างดี แต่วางจานข้าวเปล่าไว้ ไม่มีข้าว ครั้นพระยาภายหลังเอ๋ยปากขอข้าว พระเจ้ากะหลาป่าจึงตวาดไปว่า ที่ไม่มีข้าวเพราะพระยาภายหลังคอยแต่ดูดำเฝ้าหน้าดีชาวนาชาวไร่ จึงไม่มีข้าวจะกิน ต่อไปให้รู้จักปราณีชาวไร่ชาวนาบ้าง

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนให้มีความเมตตากรุณา

เรื่องที่ 3 เรื่อง "ไก่คู่" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 6 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า ไก่คู่และไก่แจ้อาศัยอยู่ในบ้านเดียวกัน ไก่แจ้นั้นขันเสียงเพราะ ใครได้ฟังก็ชอบใจ มักทำอาหารมาให้ไก่แจ้กินเสมอ ส่วนไก่คู่ขันเสียงไม่เพราะ รู้สึกอิจฉาไก่แจ้ ไม่อยากให้ไก่แจ้มีชีวิตอยู่อีกต่อไป จึงไปหาเสือปลาและชักชวนให้มากินไก่แจ้ที่เล่า เมื่อเสือปลากินไก่แจ้แล้วรสชาติอร่อยติดใจ จึงหันมากินไก่คู่เสียด้วย

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนให้รู้จักสร้างมิตรต่อผู้อื่น ละความอิจฉาริษยา และผู้ใดคิดร้ายต่อผู้อื่นก็จะได้รับความชั่วร้ายมาสู่ตน

เรื่องที่ 4 เรื่อง "นายรื่น" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 8 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า นายรื่นเป็นคนมีนิสัยชอบพูดเท็จ หลอกหลวงผู้อื่นเพื่อความสนุกสนานของตนเอง วันหนึ่งนายรื่นไปเลี้ยงวัว นึกสนุกขึ้นมาก็ตะโกนหลอกคนว่าเสืมา พี่ชายนายรื่นได้ยินก็ตกใจรีบเข้าบ้านไปหยิบปืน พ่อแม่และชาวบ้านก็พากันถือปืนถือหน้าไม้วิ่งกรูไปที่ทุ่ง เมื่อไปถึงก็รู้ว่านายรื่นหลอกเล่น ต่างก็พากันกลับไปทำงาน สามวันต่อมามีเสืใหญ่เข้ามาจะกินวัว นายรื่นร้องตะโกนเหมือนเดิมว่าเสืมา ผู้ที่ได้ยินต่างพากันคิดว่านายรื่นคงนึกสนุกตามเคย ไม่มีใครคิดจะวิ่งไปช่วยเสืจึงกินวัวของนายรื่นไปหนึ่งตัว

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนให้นักเรียนมีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่พูดเท็จหลอกหลวงผู้อื่น

เรื่องที่ 5 เรื่อง "ปลาสวาย" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 10 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า แม่ปลาสวายตัวหนึ่งมาไข่ออยู่ที่คู้งน้ำได้แพไม้ซุง และดูแลไข่จนเติบโตเป็นลูกปลา แม่ปลาก็เฝ้าสั่งสอนเรื่องความปลอดภัยให้รู้จักดำเนินชีวิตด้วยความไม่ประมาท มีลูกปลาตัวหนึ่งไม่เชื่อฟังคำสั่งสอนของแม่ปลาสวาย ว่ายตามน้ำเข้าไปในทุ่งจนถึงที่ตื้น จึงถูกนกกรู้งจับไปกินเป็นอาหาร

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนให้นักเรียนรู้จักเชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ใหญ่

เรื่องที่ 6 เรื่อง "ปลาน้ำเค็ม" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 12 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า วันหนึ่งมีปลาหูกับปลาหมอว่ายน้ำมาพบกัน ต่างโอ้อวดว่าตนสำคัญกว่าอีกฝ่ายหนึ่ง ต่างก็ไม่ยอมซึ่งกันและกัน ในระหว่างที่คุยโอ้อวดตัวเองอยู่นั้น ไม่ได้ระวังตัว ทั้งปลาหูปลาหมอกก็ถูกจับใส่ตะกร้า แล้วในที่สุดทั้งคู่ก็ถูกนำไปทำเป็นอาหาร ซึ่งก็ไม่ได้ไม่เลวกว่ากันทั้งปลาหูปลาหมอ

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนไม่ให้ยกตนข่มท่านและไม่อวดฉลาด

เรื่องที่ 7 เรื่อง "นายแจลัม" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 14 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า นายแจลัมเป็นคนที่เล่นว้าวเก่ง วันหนึ่งถึงหน้าเล่นว้าว นายแจลัมกับนายแจมมาชวนนายแจลัมให้ไปเล่นว้าว ครั้งแรกนายแจลัมไม่เต็มใจไป ครั้นเมื่อถูกเพื่อนคะยั้นคะยอหนักเข้าก็รับปากตกลง เข้าไปหยิบว้าว แต่สายป่านยาวมาก สายว้าวจึงพันกัน นายแจลัมใจร้อน ดึงไปดึงมาทำให้ว้าวขาด จึงไม่ได้ไปเล่นว้าว

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนให้เป็นคนรอบคอบ

เรื่องที่ 8 เรื่อง "นายโถม" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 16 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า นายโถมเป็นคนชาวกรุงเก่า ไปเที่ยวบ้านนายหนานลาวใกล้ดงพระยาไฟ วันหนึ่งนายโถมขอให้นายหนานลาวพาไปชมดงพระยาไฟ เมื่อเข้าไปในป่านายโถมก็เพลิดเพลินกับธรรมชาติที่ดูเรียบง่าย และนายโถมอยากคุยกับนายหนานลาว ให้สนุกจึงทายนายหนานลาวว่า อะไรเอ๋ยตื่นเบ้อเร่อเยอไปไผ่ นายหนานลาวยังคิดไม่ออกก็เดินไปเรื่อย ๆ พอดีไปพบรอยช้าง นายหนานลาวก็รู้คำทายทันที จึงหันหน้ามาตะโกนตอบว่า ช้างวะ นายโถมได้ฟังก็เข้าใจว่านายหนานลาวพบช้างอยู่ข้างหน้าก็ผลุนผลันหันหลังวิ่ง นายหนานลาวเห็นเพื่อนวิ่งก็เข้าใจว่าเพื่อนคงจะเห็นเสือเข้าแล้ว จึงวิ่งตามนายโถมไปสุดกำลัง วิ่งไปได้สักพักต่างก็ลงนั่งหอบได้ร่มไม้ และถามกันจนได้ความ แล้วก็พากันหัวเราะว่า ตัวเองเป็นคนช่างผลุนผลันพลันเล่น ไม่คิดพิเคราะห์ให้แน่แท้เสียก่อน

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนให้รู้จักการไตร่ตรอง

เรื่องที่ 9 เรื่อง "หนูถนนอม" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 18 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า พ่อของหนูถนนอมเป็นช่างต่อถังไม้ขาย เมื่อพ่อทำถังหนูถนนอมจะคอยมาดูอยู่ใกล้ ๆ วันหนึ่งพ่อมีธุระไปที่อื่น หนูถนนอมก็เข้าไปในโรงงาน คั่วค้อนมาลองตีดังตามอย่างพ่อ แต่ด้วยความที่เป็นเด็ก หนูถนนอมตีค้อนพลาดโดนเท้าตัวเอง จึงทิ้งค้อนร้องโอดโอย ต่อมาสองสามวันแม่ให้หนูถนนอมดูน้องที่อยู่ในเปล แม่นำผ้าไปผึ่งแดด หนูถนนอมก็เลียนแบบแม่อุ้มน้องใส่เอวพาเดินลงบันไดทั้งพี่น้อง แม่จึงสอนหนูถนนอมว่า ยังเล็กอยู่อย่าทำตามที่เห็นผู้ใหญ่เขาทำกัน

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนให้รู้จักการไตร่ตรอง

เรื่องที่ 10 เรื่อง "เสือปลาสองตัว" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 20 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า เสือปลาแก่กับเสือปลาหนุ่มเข้าไปขโมยกินไก่ของชาวบ้าน เสือปลาแก่เตือนสติเสือปลาหนุ่มเรื่องการกินว่า ควรรู้จักกินให้พออิ่ม เหลือเก็บไว้กินวันอื่นบ้าง แต่เสือปลาหนุ่มไม่ฟัง กินจนท้องแตกตาย

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนให้รู้จักเชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ใหญ่

เรื่องที่ 11 เรื่อง "เจ้าเสี้ยม" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 22 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า เจ้าเสี้ยมเป็นเด็กกำพร้ายากจน ไม่มีโอกาสเข้าโรงเรียน อาศัยหน้าห้องเช่าขายของต่าง ๆ แต่ใฝ่ใจที่จะเรียนด้วยตนเอง จึงหาหนังสือมาฝึกอ่านเองและถามคนอื่นบ้าง จนสามารถอ่านเขียนได้คล่อง แม้จะต้องใช้เวลานานแค่ไหน เจ้าเสี้ยมก็ไม่ย่อท้อ หมั่นฝึก ศึกษาจนเขียน อ่านได้คล่องแคล่ว นายเสี้ยมเติบโตขึ้นก็ช่วยแม่ดูแลกิจการร้านจนมีฐานะดีขึ้น ใครมาเห็นก็เอ่ยปากชมเจ้าเสี้ยมทั้งนั้น

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนให้นักเรียนมีความใฝ่รู้และความขยัน

เรื่องที่ 12 เรื่อง "นายเลื่อม" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 24 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า นายเลื่อมซึ่งเป็นคนที่ไม่ค่อยมีเพื่อน เขาได้อ่านนิทานเรื่องเม่น ซึ่งเป็นสัตว์ที่ขาดเพื่อน เพราะสัตว์อื่นกลัวขนอันแหลมคม ทำให้นายเลื่อมคิดว่า ที่ตนขาดเพื่อนเพราะเพื่อนรังเกียจนิสัยกระด้างกระเดื่อง นายเลื่อมจึงเปลี่ยนกิริยาท่าทางและคำพูดของตนเสียใหม่ หลังจากนั้นก็มีเพื่อนมากขึ้น

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนในเรื่องความเป็นผู้มีวัฒนธรรมและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี

เรื่องที่ 13 เรื่อง "ขอเดือนขอดาว" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 25 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า หนูเฟื่องร้องให้อยากได้ดาวเดือน แต่ก็ไม่มีใครเอามาให้ได้ พ่อจึงออกอุบายพาเดินไปตามหา จนเหนื่อยและง่วงนอน จึงขอให้พ่อพากลับและไม่อยากได้อีก พ่อจึงสอนว่าไม่ควรหวังในสิ่งที่เหลือวิสัย ควรพยายามทำในสิ่งที่เป็นไปได้ ในที่สุดหนูเฟื่องก็เข้าใจว่าดาวเดือนที่ตนต้องการนั้นเป็นสิ่งที่เกินจริง

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนให้นักเรียนอย่าหวังในสิ่งที่เป็นไปได้

เรื่องที่ 14 เรื่อง "ตาเซยเสียใจ" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 27 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า วันหนึ่งนายอำเภอบางตะลุงไปประเมินที่นา เผอิญไปพบตาเซยนั่งเลี้ยงควายหน้าตาเศร้าหมองอยู่หลังบ้าน จึงสอบถามได้ความว่า ตาเซยท้อใจเพราะเจ้าของนาขึ้นค่าเช่าและเดิมนำให้เต็มแปลง ซึ่งเกินกำลังของตาเซยที่จะทำไหว นายอำเภอจึงแนะนำว่าการทำนาใครทำมากก็ยิ่งได้มาก เมื่อทำคนเดียวไม่ไหวก็หาจ้างคนและรู้จักลงทุนหาเครื่องทุ่นแรงมาช่วย ถ้านั่งทอดอาลัยอยู่เฉย ๆ ทำอะไรแบบเดิม ๆ ก็จะไม่มียะไรดีขึ้น ตาเซยได้ฟังคำชี้แจงของนายอำเภอก็ยินดีที่จะลงทุนทำนาต่อไป

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนในเรื่องความรอบคอบ

เรื่องที่ 15 เรื่อง "หนูกลิบ" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 29 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า หนูกลิบเป็นเด็กที่ไม่ชอบอาบน้ำ วันหนึ่งแม่จึงชวนหนูกลิบไปดูสัตว์เล่นน้ำ แล้วถือโอกาสสอนหนูกลิบ โดยเปรียบเทียบว่าสัตว์ยังรู้จักรักษาความสะอาดร่างกาย โดยดูที่ห่านและแมว รู้จักอาบน้ำให้สะอาด แล้วยกสุภาษิตว่า "ไถ่ถามเพราะชน คนงามเพราะแต่ง" เมื่อหนูกลิบได้ฟังแม่ตักเตือนจึงรู้สึกตัวว่าผิด ก็นำมาปรับปรุงตัวเองใหม่

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนให้นักเรียนมีความรับผิดชอบและเชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ใหญ่

เรื่องที่ 16 เรื่อง "จิ้งหรีดแฉัด" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 31 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า จิ้งหรีดโกร่งกับจิ้งหรีดแฉัดซดรูอาศัยอยู่ใกล้ ๆ กันในป่า เมื่อขึ้นมาจากรูเห็นผีเสื้อมีปีกบินไปไหนได้สบายก็อยากเป็นผีเสื้อ เมื่อเห็นเด็ก ๆ ไล่จับผีเสื้อก็คิดว่าเด็กเหล่านั้นเป็นเพื่อนเล่นของผีเสื้อ ทำให้จิ้งหรีดทั้งสองอยากเป็นผีเสื้อมากยิ่งขึ้น แต่แล้วก็เห็นเด็ก ๆ จับผีเสื้อมาเด็ดปีกเล่น จิ้งหรีดทั้งสองจึงพากันคิดว่า เป็นจิ้งหรีดอย่างเดิมนั้นดีแล้ว

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนให้พอใจในสิ่งที่ตนเป็น

ดังโบราณว่าข้าเป็นกาลนานเป็นคุณ เถาตำลึงจ้านด้วยเหตุผลจึงก้มหน้าปล่อยให้หัวห้อยลง ทำท่าเหมือนร้องไห้ตั้งแต่นั้นมา

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนไม่ควรโอ้อวดหรือดูถูกผู้อื่น

เรื่องที่ 23 เรื่อง "นายสุข" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 45 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า นายสุขออกไปเล่นว่อกับเพื่อน ๆ แล้วเชือกสายป่านว่อกไปติดสายโทรเลข นายสุขไม่กล้าดึงเชือกเพราะกลัวจะเป็นอันตรายกับสายโทรเลขของทางราชการ ระหว่างนั้นนายสุขได้พบกับฝรั่งคนหนึ่งซึ่งมาถ่ายรูปและขาตั้งกล้องเกิดหักไปข้างหนึ่ง นายสุขได้เข้าช่วยเหลือด้วยมารยาทอันดี ฝรั่งประทับใจ จึงถ่ายรูปให้เป็นทีระลึกแม่ของนายสุขรู้เข้าจึงชี้ให้นายสุขเห็นคุณค่าของความเอื้อเฟื้อ และความมีกิริยาสุภาพอ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนให้มีความเมตตา กรุณา ความเสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

เรื่องที่ 24 เรื่อง "นายสนิท" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 47 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า ยายแก้วนั่งเล่นอยู่ใต้ร่มไม้หน้าบ้าน มีบุรุษไปรษณีย์นำจดหมายมาส่งให้ ยายแก้วจึงเรียกหลานคือ นายสนิทมาอ่านให้ฟังปรากฏว่านายสนิทอ่านหนังสือไม่แตก ยายแก้วโกรธให้ไปตามนายสิทธิ์ซึ่งเป็นเพื่อนกับนายสนิทมาอ่าน นายสิทธิ์ก็อ่านได้คล่องชัดเจน ยายแก้วจึงอบรมสั่งสอนนายสนิทพร้อมทั้งติเตียนกล่าวโทษถึงความขี้เกียจของนายสนิท นายสนิทรู้สึกอายนายสิทธิ์จึงเริ่มอุตสาหะตั้งใจเล่าเรียนอ่านเขียนมิได้เกียจคร้านเหมือนเมื่อก่อน ในไม่ช้าก็สามารถมีความรู้เท่าเทียมนายสิทธิ์

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนให้มีความใฝ่รู้และความขยัน

เรื่องที่ 25 เรื่อง "นายพร" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 49 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า นายพรไม่เข้าใจเรื่องการเสียภาษีอากรจึงถามปู่ ปู่ก็ช่วยอธิบายให้หลานฟังโดยให้ไปตักน้ำในท้องร่อง ครั้นตักน้ำเต็มถึงนายพรก็ยกไม้ขึ้นจึงเรียกนายพูนพี่ชายให้มาช่วย ปู่จึงบอกว่าทำไมต้องให้พี่มาช่วย นายพรก็บอกว่ากำลังคนเดียวไม่พอ พี่พูนมาช่วยจึงยกได้ง่าย ๆ ไม่นึกเท่าไร ปู่ก็อธิบายว่าไม่ใช่ นายพรคนเดียวที่ยกไม่ได้ คนทั่วโลกก็เหมือนกัน ต้องอาศัยซึ่งกันและกัน มีหน้าที่ไม่เหมือนกัน เราเสียภาษีอากรเพื่อบำรุงประเทศ

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนให้นักเรียนรู้จักมีความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย และความสามัคคี

เรื่องที่ 26 เรื่อง "นายฤกษ์" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 51 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า นายฤกษ์เล่าให้พ่อฟังว่า ตนมักจะถูกครูลงโทษในชั้นเรียน เมื่อพ่อสอบถามจึงทราบความจริงว่า นายฤกษ์เป็นเด็กไม่ค่อยตั้งใจฟัง ชอบแก้ตัว และไม่ยอมรับผิด พ่อจึงอธิบายพร้อมอบรมสั่งสอนให้นายฤกษ์เข้าใจ เมื่อนายฤกษ์ได้ฟังก็ยอมรับและปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพ่อเป็นอย่างดี

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนให้เชื่อฟังผู้ใหญ่

เรื่องที่ 27 เรื่อง "มดง่าม" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 53 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า หัวน้ำมดง่ามตัวหนึ่งไปขอเป็นมิตรกับช้างเผือกแต่ช้างเผือกปฏิเสธว่ามดง่ามตัวเล็กไม่เหมาะจะกับตนทำเป็นสัตว์ใหญ่ วันต่อมาช้างเผือกได้รับบาดเจ็บ เพราะแมงดาเรืองเข้าหู ไม่มีสัตว์ชนิดใดจะช่วยให้พ้นจากมดง่าม มดง่ามจึงพาเพื่อน ๆ ช่วยเอาแมงดาเรืองออกจากหูช้างเผือก ทำให้ช้างเผือกสำนึกในบุญคุณ และเข้าใจความเป็นมิตรแท้จึงยอมรับมดง่ามเป็นมิตร

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนในเรื่องการคบคน ไม่ดูถูกดูหมิ่นผู้อื่น และความกตัญญูทดแทน

เรื่องที่ 28 เรื่อง "อย่าอิจฉาริษยาเขา" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 55 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า กษัตริย์ไทยครั้งกรุงศรีอยุธยาชื่อพระอินทราชน มีพระราชโอรส 3 พระองค์คือ เจ้าอ้ายพระยา เจ้ายี่พระยา และเจ้าสามพระยา เมื่อพระราชบิดาสวรรคต เจ้าอ้ายพระยากับเจ้ายี่พระยาเกิดความอิจฉาริษยากัน จนสู้รบกันและสิ้นพระชนม์ทั้ง 2 พระองค์ ราชสมบัติจึงตกอยู่แก่เจ้าสามพระยา

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนในเรื่องระแวงอิจฉาริษยาและมีความสามัคคี

เรื่องที่ 29 เรื่อง "ราชสีห์" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 56 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า ราชสีห์ตัวหนึ่งเดินมาพบลูกโคกำลังกินน้ำอยู่ในลำห้วย และลูกโคคิดว่ามาทำให้น้ำขุ่น ลูกโคจึงให้เหตุผลว่า ตนอยู่ได้น้ำจะทำให้น้ำขุ่นได้อย่างไร ราชสีห์ได้ตอบด้วยความพาลต่อไปว่า เมื่อปีกลายได้ยินว่าลูกโคกินอาหาร ลูกโคก็ว่าเพ็งจะเกิดได้ 7-8 เดือน ราชสีห์พาลต่อไปว่า ถ้าเช่นนั้นก็ต้องเป็นพี่ของลูกโค ลูกโคก็ตอบว่าไม่มีพี่ ราชสีห์ก็ว่าถ้าเช่นนั้นก็ต้องเป็นพ่อแม่พวกพ่อของลูกโค แล้วก็โดดเข้ากัดคอลูกโคกินเป็นอาหาร

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนให้มีความเมตตากรุณา

เรื่องที่ 30 เรื่อง "นายจาร์ส" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 58 และบทที่ 59 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า นายจาร์สกับเพื่อน ๆ เรียนหนังสืออยู่ชั้นมูล นายจาร์สกับนักเรียนในชั้นตกลงกันว่าจะตั้งใจเรียน เชื่อฟังคำสั่งสอนของครู เพราะเป็นปีสุดท้ายที่จะจบการศึกษา เพื่อเป็นการแทนพระคุณครูที่ตั้งใจสอนตลอดปีและครูก็รักนักเรียนมาก ทุกคนก็ปฏิบัติตามที่ตกลงกันได้ ทำให้ความตั้งใจของนายจาร์สกับเพื่อน ๆ สำเร็จตามที่หวัง

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนในเรื่องความขยัน ความใฝ่รู้ ความกตัญญูทดแทน และความซื่อสัตย์สุจริต

จริยธรรมที่ปรากฏในหนังสือเรียนตรุณศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เมื่อพิจารณาตามหลักเกณฑ์การวิเคราะห์จริยธรรม 13 ประการ จากกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย หลักสูตรประถมศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) พบว่ามีปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 แสดงความถี่ของจริยธรรมที่ปรากฏในหนังสือเรียนคณิตศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ข้อที่	จริยธรรม	ความถี่	ลำดับ
1	ความใฝ่รู้	3	3
2	ความขยัน	4	2
3	ความอดทน	1	5
4	ความประหยัด	-	-
5	ความซื่อสัตย์สุจริต	2	4
6	ความมีระเบียบวินัย	1	5
7	ความรับผิดชอบ	1	5
8	ความสามัคคี	3	3
9	ความเสียสละ	2	4
10	ความเมตตากรุณา	6	1
11	ความกตัญญูกตเวที	3	3
12	ความยุติธรรม	-	-
13	ความเป็นผู้มีวัฒนธรรมและปฏิบัติตาม ขนบธรรมเนียมประเพณี	1	5

จากตารางแสดงว่า จริยธรรมที่ปรากฏลำดับที่ 1 คือ ความเมตตากรุณา มีความถี่ 6 ลำดับที่ 2 คือความขยัน มีความถี่ 4 ลำดับที่ 3 คือความใฝ่รู้ ความสามัคคีและความกตัญญูกตเวที มีความถี่ 3 ลำดับที่ 4 คือความซื่อสัตย์สุจริตและความเสียสละ มีความถี่ 2 ลำดับที่ 5 คือความอดทน ความมีระเบียบ ความรับผิดชอบ และความเป็นผู้มีวัฒนธรรมและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี มีความถี่ 1

จากการวิเคราะห์หนังสือเรียนคณิตศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 นอกจากจะมีจริยธรรมที่กำหนดไว้เป็นกรอบในการศึกษาแล้ว ยังพบว่าได้มีจริยธรรมด้านอื่น ๆ คือ ความไม่ประมาท การสร้างมิตรต่อผู้อื่น ละความอิจฉาริษยา ผู้ใดคิดร้ายต่อผู้อื่นก็จะได้รับความชั่วร้ายมาสู่ตนเอง ไม่พูดเท็จไม่หลอกลวงผู้อื่น เชื่อฟังผู้ใหญ่ ไม่ยกตนข่มท่าน ไม่อวดฉลาด ความรอบคอบ การไตร่ตรอง อย่าหวังในสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ จงพอใจในสิ่งที่ตนเป็น รู้จักประมาณตน การคบคน ไม่ดูถูกดูหมิ่นผู้อื่น เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม และไม่ควรอื้อवादหรือดูถูกผู้อื่น

3.3 หนังสือเรียนตรรกศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

เนื้อหาในหนังสือเรียนตรรกศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 แบ่งเนื้อหาออกเป็น 61 บท มีทั้งนิทาน ตำนาน เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ และเรื่องที่มีผู้ประพันธ์แต่งขึ้นเอง ซึ่งสอดแทรกอยู่ในบทต่าง ๆ จำนวนทั้งสิ้น 35 เรื่อง ได้แก่ 1) หว่านข้าว 2) เสือรู้ผู้ร้าย 3) ความสุขเป็นของไม่ถาวร 4) นกติดแร้ว 5) กินปูนร้อนท้อง 6) นายสุดใจ 7) สองพี่น้องแบ่งขนม 8) พระยาพาน 9) สายโทรเลข 10) นาคให้น้ำหรือไม่ให้? 11) ผลแห่งทาน 12) ขึ้นก็ปวดลงก็ปวด 13) ชุดอุโมงค์ 14) พรานเบ็ดกับลูกปลา 15) นักบุญมาร์ติร์ 40 องค์ 16) เสือมีลาย 17) นายสะท่อน 18) เพลงเฮโล!สาร์ปะพา 19) หลวงพินิจวรพจน์ 20) มะสะลุม 21) ปากแห้งกับหลังโกง 22) อ้ายตุ๊ดตู่ 23) พระไชยเชษฐ 24) ทูบหม้อแตกกลับได้เมือง 25) จุด"เขียนตน" ดูเล่น 26) อนุญาตให้พูดปด! 27) สำเร็จเพราะรักกัน 28) หนูเลาไล่ชื่อ 29) ยิ่งกระสุน 30) แรกนาขวัญ 31) เต่ากับหอยโข่ง 32) ดาวิดไม่ประทุษร้ายตอบ 33) หนูละเลิง 34) พระบิดาแห่งชาติและ 35) สาบาน เรื่องเหล่านี้ได้นำคำที่เรียนมาแล้วผูกเป็นนิทานตามความเหมาะสมของเนื้อหาและวัยของผู้เรียนที่อยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เรื่องต่าง ๆ ทั้ง 35 เรื่องมีเนื้อเรื่องและจริยธรรมสอดแทรกอยู่ ดังต่อไปนี้

เรื่องที่ 1 เรื่อง "หว่านข้าว" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 2 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า คราวหนึ่งพระเยซูเจ้าเสด็จประทับอยู่เชิงเขาแห่งหนึ่งพร้อมด้วยบรรดาสานุศิษย์ เมื่ออาปอลโตโลทั้งหลายประสงค์ที่จะฟังคำสั่งสอน ท่านจึงเล่านิทานเปรียบเทียบว่า ยังมีชาวนาคนหนึ่งถึงฤดูทำนา ก็เอาเมล็ดข้าวไปหว่านลงในนา บางเมล็ดก็ถูกนกจิกกินเสีย บางเมล็ดก็ถูกคนเหยียบย่ำบ้าง บางเมล็ดก็เน่าเสีย บางเมล็ดก็งอกงามบ้างเพราะว่าตกลงไปในที่ดินดีชุ่มชื้น ก็เหมือนกับคนจำพวกหนึ่ง เมื่อได้ฟังคำสั่งสอนแล้ว แต่ไม่ประพฤติปฏิบัติตามคำสั่งสอนก็หาได้สำเร็จผลประโยชน์ไม่ ส่วนท่านสานุศิษย์อาปอลโตโลได้ฟังคำสั่งสอนก็ประพฤติตามอยู่เสมอ จึงเป็นนักบุญอรหันต์ได้สวรรค์เป็นมรดกสิ้นชั่ววันรันดร ส่วนนักเรียนที่อ่านเรื่องเปรียบเทียบนี้ ถ้าเชื่อฟังคำสั่งสอนของบิดามารดา ครูอาจารย์ ซึ่งเปรียบเสมือนทำหน้าที่แทนพระผู้เป็นเจ้า ก็จะได้เกิดคุณความดีแก่ตนต่อไปภายหลัง

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนให้นักเรียนมีความกตัญญูกตเวที เชื่อฟังผู้ใหญ่ และรู้จักไตร่ตรอง

เรื่องที่ 2 เรื่อง "เสิรู้ผู้ร้าย" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 4 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า ณ พงตลาดมีกลุ่มชาวนารักใคร่สามัคคีกัน ร่วมมือกันดูแลหมู่บ้านของตน ถึงแม้จะมีพวกผู้ร้ายยกพวกมาปล้นหลายครั้งก็ไม่สำเร็จ เพราะชาวบ้านพร้อมใจกันต่อสู้จนผู้ร้ายแพ้ไปทุกครั้ง ผู้ร้ายจึงวางแผนเข้ามาในหมู่บ้าน ยุแหย่ให้ชาวบ้านผิดใจกัน เกิดการแตกความสามัคคีกัน แล้วจึงเข้าปล้นได้สำเร็จ

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนให้นักเรียนมีความสามัคคี

เรื่องที่ 3 เรื่อง "ความสุขเป็นของไม่ถาวร" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 5 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่าพ่อกับลูกสนทนากัน ลูกถามพ่อถึงเรื่องธรรมชาติที่เห็น 7 ประการ คือ น้ำไหล ลมพัด ดาวหมุน ฟาแลบ พลุวิ่ง เมฆเคลื่อน และนกบิน ว่าสิ่งใดเกิดขึ้นและหายไปเร็วกว่ากัน พ่อก็อธิบายให้ลูกเข้าใจว่า สิ่งที่ลูกถามนั้นถึงจะเร็วอย่างไร ก็ยังเร็วไม่เท่ากับความสุขของมนุษย์ที่เกิดขึ้นเพียงชั่วครู่ชั่วยาม

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนให้เห็นว่าความสุขนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ถาวร

เรื่องที่ 4 เรื่อง "นกติดแร่" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 6 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า นายแมลงกับนายหრა คนทั้งสองปรึกษากันเพื่อหาวิธีจับนกกระจาบที่มากินเมล็ดพืชในไร่นาของตน นายแมลงเล่าถึงการดักนกของนายพรวนที่ใช้ตาข่ายว่า เมื่อนกถูกตาข่ายครอบก็บินขึ้นพร้อมกับดันตาข่ายไปค้างไว้ที่รั้ว นกจึงบินหนีได้ ดังนั้นจะใช้ตาข่ายดักนกไม่ได้ ส่วนนายหร่าแย้งว่ารั้วเหล่านี้นายพรวนสามารถใช้ตาข่ายดักนกได้เป็นจำนวนมาก นายแมลงจึงบอกว่าเป็นเพราะนกเหล่านั้นขาดความสามัคคีกัน

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนในเรื่องความสามัคคี

เรื่องที่ 5 เรื่อง "กินปูร้อนท้อง" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 8 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า มีราชสีห์ตัวหนึ่งเป็นเจ้าของสัตว์ทั้งปวง ราชสีห์ได้ตั้งหมี่เป็นเสนาบดี และตั้งกฎห้ามสัตว์ทำร้ายกัน เว้นแต่ผู้ที่ทำผิดโทษถึงตายจึงจะให้ประหารชีวิต วันหนึ่งนางกวางไปร้องทุกข์ต่อราชสีห์ว่าลูกของตนหายไป เห็นแต่หยดเลือดหมาในร้อนตัว จึงรีบปฏิเสธว่าไม่ได้กินลูกกวาง ราชสีห์จึงลงโทษด้วยการให้หมี่นำหมาในไปฆ่า การปฏิเสธของหมาในตรงกับสำนวนไทยว่า "กินปูร้อนท้อง" คือ ทำผิดแล้วรีบแก้ตัว ทั้ง ๆ ที่ยังไม่มีใครว่าอะไร

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนให้มีความเมตตากรุณาและความมีระเบียบวินัย

เรื่องที่ 6 เรื่อง "นายสุดใจ" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 10 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า นายสุดใจเป็นนักเรียนชาวกรุงเทพฯ พอโรงเรียนหยุดนายสุดใจไปเที่ยวทะเลกับแม่ส่งซึ่งเป็นน้ำใส่น้ำ นายสุดใจก็ได้เห็นเรือและชมว่าใบเรือใบนี้มีสีสวย ครั้นเรือเข้ามาใกล้ก็ไม่ใช่เป็นอย่างที่นายสุดใจคิด น้ำจึงถือโอกาสสอนหลานให้รู้จักพิจารณาสิ่งต่าง ๆ เป็นต้นว่า หลานจะเลือกคบหาเพื่อนเล่นควรคิดให้รอบคอบก่อนตัดสินใจ โดยเฉพาะการคบเพื่อนควรรู้จักสังเกตและมีความรอบคอบให้มาก ไม่ใช่ดูแต่ภายนอก

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนในเรื่องการคบคน

เรื่องที่ 7 เรื่อง "สองพี่น้องแบ่งขนม" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 11 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า แม่บุญศรีให้ขนมหลาน 2 คนรับประทาน ปรากฏว่าในการแบ่งขนมนี้คนที่หยิบขนมขึ้นมาก่อนน้อง น้องไม่ยอม จึงทะเลาะกัน แม่บุญศรีจึงอบรมสั่งสอนหลานให้รู้จักเสียสละต่อผู้ที่อ่อนกว่าตน

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนในเรื่องความเมตตากรุณาและความเสียสละ

เรื่องที่ 8 เรื่อง “พระยาพาน” สอดแทรกอยู่ในบทที่ 13 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า พระยาพานเมื่อแรกเกิดหน้าผากกระทบกับรอยขอบพานซึ่งนำมารองรับเข้าเป็นรอยนิตหนึ่ง จึงได้ชื่อว่าพระยาพาน บิดามารดานำไปทิ้งเนื่องจากเชื่อคำทำนายของโหรว่า พระยาพานเป็นคนไม่ดี ด้ร้ายจนถึงฆ่าบิดา ยายหอมนำพระยาพานไปเลี้ยงไว้จนโต จากนั้นจึงนำไปฝากให้เป็นลูกบุญธรรมของพระยาราชบุรี ต่อมาเกิดสงครามระหว่างพระยาangkกับพระยาราชบุรี พระยาพานออกรบแทนพระยาราชบุรี แล้วฆ่าพระยาangkตาย เมื่อพระยาพานทราบความจริงว่าตนฆ่าบิดา พระยาพานก็โกรธแค้นยายหอมจึงฆ่าทิ้งเสีย เป็นการทำผิดซ้ำอีก

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนในเรื่องความรอบคอบ การรู้จักไตร่ตรอง และความกตัญญูทดแทน

เรื่องที่ 9 เรื่อง “สายโทรเลข” สอดแทรกอยู่ในบทที่ 15 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า นายสังข์กับนายสุขสองพี่น้องได้ออกจากบ้านเดินมาตามถนน สนทนากันเรื่องสายโทรเลขว่า ทำไมจึงมีสายล่ำมรุงรัง นายสุขผู้เป็นน้องไม่เข้าใจว่าสายโทรเลขมีประโยชน์ต่อมนุษย์อย่างไร นายสังข์จึงเล่าประวัติและบอกประโยชน์ของสายโทรเลขทั้งที่มีสายและไร้สาย พร้อมทั้งเปรียบเทียบความสามารถของมนุษย์ผู้ประดิษฐ์คิดค้นสายโทรเลขกับพฤติกรรมการเรียนรู้ของเราทั้ง 2 คนว่า เมื่อเริ่มเรียนก็ยังไม่มีความรู้ต้องอาศัยเวลาและความพากเพียรในการศึกษาเล่าเรียน จึงมีความรู้มากขึ้น ไม่มีผู้ใดจะรู้ทุกอย่าง เว้นแต่พระผู้เป็นเจ้าพระองค์เดียวเท่านั้น

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนในเรื่องความขยันและความใฝ่รู้

เรื่องที่ 10 เรื่อง “นาคให้น้ำหรือไม่ให้?” สอดแทรกอยู่ในบทที่ 17 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า ลูกตั้งคำถามถามพ่อเรื่องนาคว่ามีจริงตามที่คนเล่าหรือไม่ พ่อให้เหตุผลกับลูกว่า “นาค” เป็นเรื่องสมมุติที่ช่างทำเป็นข้อฟ้าบนหลังคาโบสถ์ แต่ “นาค” ที่มีจริง ๆ เป็นสัตว์สี่เท้า หน้าเหมือนแมว มีอยู่ที่ประเทศอเมริกา คือนากปีเวอร์ หรือนากัสเตอร์ แล้วพ่อก็ยกตัวอย่างสัตว์ในตำนานชนิดอื่น ๆ อีก เช่น เงือก ครุฑ กิณกร มังกร ยักษ์ ว่าเป็นสิ่งสมมุติขึ้นทั้งนั้น

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนในเรื่องความใฝ่รู้

เรื่องที่ 11 เรื่อง “ผลแห่งทาน” สอดแทรกอยู่ในบทที่ 19 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า พระมหาเยชูเจ้าพร้อมด้วยสานุศิษย์ พระองค์ทรงอธิบายข้อความในพระคัมภีร์ การบริจาคทานโดยเปรียบเทียบเศษฐีกับหญิงหม้าย กล่าวคือ นางมีน้ำใจศรัทธาบริสุทธิในการทำบุญว่า ควรรู้จักบริจาคตามกำลังศรัทธาของตนเท่าที่มีอยู่ ไม่ควรบริจาคทานเพราะหวังจะได้ผลตอบแทน

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนในเรื่องความเสียสละและความเป็นผู้มีวิถุฒนธรรม และปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี

เรื่องที่ 12 เรื่อง "ขึ้นก็ปุดลงก็ปุด" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 20 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า นกกดทำหอยจับแจงว่า ใครไปถึงห้องงกก่อนจะได้รับยกย่องเป็นเจ้านาย มีอำนาจเหนือกว่า เมื่อหอยจับแจงรับคำทำนกกดก็รีบบินไปทันที ส่วนหอยจับแจงมีไหวพริบดีกว่า เกาะทางเสือเรือสำเภาไปถึงก่อน จึงได้รับชัยชนะ นกกดต้องยอมเป็นลูกน้อง เพราะความโง่ไม่รู้เท่าทัน จึงต้องทำหน้าที่ปลุกหอยจับแจงให้ตื่น โดยการร้องขึ้นก็ปุดลงก็ปุด เพื่อให้หอยเปิดปิดรู

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนในเรื่องความรับผิดชอบ

เรื่องที่ 13 เรื่อง "ซูดอโมงค์" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 22 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า อะแซห่วนก็แม่ทัพพม่ายกทัพมาถึงเมืองสวรรคโลกทราบว่าเป็นเมืองไม่อยู่ แทนที่จะเข้าตีเมืองกลับรอให้ผู้ครองเมืองกลับมาก่อน เพราะไม่ต้องการลอบตีเมืองซึ่งดูเหมือนคนฉลาด แสดงถึงอุปนิสัยชายชาติทหารอย่างแท้จริง ครั้นเมื่อเจ้าพระยาจักรีกับเจ้าพระยาสุรสีห์กลับมาถึงเมืองอะแซห่วนก็จึงเข้าตี ฝ่ายทัพไทยสู้ไม่ได้ต้องกลับเข้าเมืองแล้วก็ยกออกไปสู้รบพม่าใหม่ ผลัดกันแพ้ชนะหลายครั้ง อะแซห่วนก็คิดว่าจะเอาชนะไม่ได้ง่าย จึงหยุดรบขอตัวแม่ทัพคือ เจ้าพระยาจักรี เมื่อเห็นแล้วก็รู้สึกชื่นชมในรูปลักษณะและความเก่งกล้าสามารถ จึงมอบเครื่องม้าทองคำอย่างดี ผ้าสักหลาด ดินสอแก้ว และน้ำมันดินให้เจ้าพระยาจักรี ต่อจากนั้นทั้ง 2 ฝ่ายก็เปิดศึกรบกันต่อไป ทำให้มีทหารล้มตายกันทั้ง 2 ฝ่าย ต่างฝ่ายต่างคิดว่าจะชนะกันไม่ได้กลางสนาม จึงซูดอโมงค์ ก็ให้บังเอิญคิดตรงกัน ต่างฝ่ายต่างซูดมาทะลุพบกัน จึงเกิดการฆ่าฟันกันในอุโมงค์ เป็นที่น่าเสียดายที่ทั้งไทยและพม่าต่างก็มาชิงดีกันในเรื่องศึกสงคราม ถ้าคิดชิงดีกันในเรื่องทำมาหากิน ก็น่าจะเจริญทั้ง 2 ฝ่าย ถ้าทุกคนมีใจเมตตากรุณาต่อกันโลกก็จะสงบสุข

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนให้มีความเมตตากรุณาและรู้จักสามัคคี

เรื่องที่ 14 เรื่อง "พรานเบ็ดกับลูกปลา" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 23 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า ลูกปลาสวยถูกพรานเบ็ดตกได้ จึงร้องขอชีวิตให้พรานปล่อย โดยอ้างว่าตนยังตัวเล็กเพิ่งเกิด ผอมไม่มีเนื้อให้กิน มีแต่ก้าง แต่ไม่ได้ผล พรานตอบว่าปลาตัวเล็กกว่านี้ก็เคยจับกินมาแล้ว

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนให้มีความเมตตากรุณา

เรื่องที่ 15 เรื่อง "นักบุญมารีตี้ 40 องค์" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 25 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า พระเจ้าลีซีนิวส์เจ้าเมืองหุ่ม ทรงห้ามราษฎรเข้ารีตเป็นคริสตังโดยเด็ดขาด อาครีกอลาข้าหลวงพิเศษได้ส่งให้ทุกคนกระทำพิธีสัตยาบันว่าจะไม่เข้ารีตเป็นคริสตัง ในที่ประชุมนี้มีทหาร 40 คนได้แจ้งให้ทราบว่าเขาได้เข้ารีตเป็นคริสตังแล้ว ไม่อาจเปลี่ยนแปลงได้ ในการรักษาสัตย์ที่จะตั้งมั่นในความศรัทธาต่อพระผู้เป็นเจ้า อาครีกอลาจึงลงโทษโดยให้เปลื้องผ้าแล้วไปยืนในหนองน้ำแข็งตลอดคืน ถ้าใครยอมทิ้งศาสนาคริสต์ก็ให้มาอาบน้ำอุ่นได้ ถ้าไม่ยอมก็ให้แข็งตายด้วยความหนาว ทหารทั้ง 40 คนยืนทรมานอยู่เช่นนั้น ไม่ช้าก็มีทหารคนหนึ่งทนไม่ไหวยอมทิ้งศาสนา พระท้าวเม่งจึงช่วยกันอุ้มทหารคนนั้นไปอาบ

น้ำอุ่น แต่เขาก็มาตายเสียก่อน ทหารที่เหลือ 39 คนยังคงทนทรมานด้วยรักษาสัจจะวาจายึดมั่นในศาสนา เพชฌฆาตรู้สึกถึงในความศรัทธาของหมู่ทหารเหล่านี้ ในขณะนั้นเองเขาก็เงยหน้ามองบนท้องฟ้าเห็นมีเทพยดาถือมงกุฏ 40 มงกุฏ เสด็จลงมาสวมศิระชะทหารทั้ง 39 คน เหลือมงกุฏหนึ่ง เพชฌฆาตเกิดศรัทธาในพระผู้เป็นเจ้าก็ร้องบอกเจ้านายตนว่าขอเข้าเป็นคริสตัง ว่าแล้วก็เปลื้องผ้าลงไปยืนแทนทหารที่แพ้นาว ทันใดนั้นเทพยดาก็สวมมงกุฏลงบนศิระชะของเพชฌฆาต ฝ่ายทหารทั้งหมดทนความหนาวไม่ไหวก็สิ้นใจตาย ทหารคนอื่น ๆ กลับยิ่งศรัทธาพระเจ้า พวกเขาก็ตบเป็นคริสตังกันหมด

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตและความเป็นผู้มีวัฒนธรรมและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี

เรื่องที่ 16 เรื่อง “เสือมีลาย” สอดแทรกอยู่ในบทที่ 26 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า ตาโคเข้าป่าเพื่อตัดหวาย แต่ไปเจอเสือ กลัวเสือกัดจึงใช้กลอุบายหลอกเสือว่า จะเกิดภัยพิบัติครั้งใหญ่ทำให้ถึงตายได้ จึงได้เข้าปามาตัดหวายเพื่อชวนญาติพี่น้องให้พ้นภัย เสือฟังแล้วก็เกิดความกลัว จึงสั่งให้ตาโคช่วยผูกตัวเองแขวนกับต้นไม้ด้วย เมื่อตาโคผูกเสื่อเสร็จสบโอกาสจึงเขียนหลังเสืออย่างแรง เสือหลุดได้ก็หนีเข้าป่าไป การถูกเขียนทำให้เสือมีลายจนทุกวันนี้

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนในเรื่องการมีไหวพริบ

เรื่องที่ 17 เรื่อง “นายสะทอน” สอดแทรกอยู่ในบทที่ 28 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า นายสะทอนเข้าใจผิดเรื่องการทำความเคารพครู จึงเคารพแต่ครูใหญ่ เพราะคิดว่าครูใหญ่สำคัญกว่าครูคนอื่น ๆ ครูใหญ่จึงเล่าเรื่องประเพณีการทำความเคารพของเสนาบดีต่อมหาดเล็กที่ถือหนังสือราชการของพระเจ้าแผ่นดินไปส่งยังหัวเมืองให้นายสะทอนฟังเป็นตัวอย่าง เพื่อจะสอนให้รู้ถึงหน้าที่และความสำคัญของผู้ปฏิบัติหน้าที่ นายสะทอนเข้าใจเรื่องทั้งหมดจึงทำความเคารพและเชื่อฟังผู้ใหญ่ทุกคน

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนในเรื่องความกตัญญูกตเวทีและความเป็นผู้มีวัฒนธรรมและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี

เรื่องที่ 18 เรื่อง “เพลงเฮโล! สาระพา!” สอดแทรกอยู่ในบทที่ 29 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า การนำเอาเพลงที่ใช้สำหรับร้องเวลาทำงานของกุลีมาผูกเป็นเรื่อง ซึ่งแต่งตามคำร้องของกุลีเมื่อลงรากโบสถ์อัลลัมซัญ เนื้อความและจังหวะของบทเพลงทำให้มีความสามัคคี ความพร้อมเพรียงกัน พร้อมทั้งเกิดความสนุกในขณะที่ทำงาน ไม่รู้สึกเหนื่อย

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนในเรื่องความสามัคคีและความขยัน

เรื่องที่ 19 เรื่อง “หลวงพินิจวรพจน์” สอดแทรกอยู่ในบทที่ 31 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่าหลวงพินิจวรพจน์ซึ่งเป็นพ่อมีลูกชายคือนายหลุยพินิจและนายโยแซฟพจน์ วันหนึ่งพ่อลูกสนทนากันเรื่องการอ่านหนังสือหลวงพินิจวรพจน์ให้ลูกอ่านหนังสือราชกิจจานุเบกษาฉบับที่บันทึกเรื่องที่พระบาทสมเด็จพระ

พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จประพาสกรุงโรม ทรงเยี่ยมพระสันตปาปาเลโอที่ 13 ลูกไม่เข้าใจ พ่อจึงได้อธิบายเนื้อหาในหนังสือราชกิจจานุเบกษาให้ลูกเข้าใจ โดยเฉพาะเรื่องการเจริญสัมพันธไมตรีกับต่างประเทศ ตอนที่สันตะปาปาตรัสถวายพระพรชัยมงคล หนูพจน์ก็ถามพ่อทำไมสันตะปาปาจึงให้พรในหลวง ในหลวงไม่ใช่คริสตัง คุณหลวงพินิจผู้เป็นพ่อก็อธิบายให้ลูกฟังว่า พระเจ้าอยู่หัวก็มีพระมหากรุณาธิคุณต่อพลเมืองทั้งสิ้น ปกครองรักษาให้ประชาชนมีความสุข และให้ความยุติธรรมเสมอ สันตะปาปาจึงแสดงความยินดี อวยพรแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งถือว่าเป็นพระบิดาของชาวไทย

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนให้นักเรียนมีความกตัญญูต่อบุคคลและความเป็นผู้มีวัฒนธรรม และปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี

เรื่องที่ 20 เรื่อง “มะสะลุม” สอดแทรกอยู่ในบทที่ 33 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า กษัตริย์มอญสู้รบกันเอง พระเจ้าราชาธิราชอยากได้ศีรษะของมะกรานต์ เมื่อมะสะลุมผู้มีหน้าที่รักษาประตูได้ยินก็หวังจะแสดงฝีมือให้ปรากฏ จึงไปตัดศีรษะของมะกรานต์มาถวายพระเจ้าราชาธิราช แต่ก็ไม่ได้รับรางวัล เพราะทำโดยพลการ เนื่องจากยังไม่ได้รับคำสั่งจากแม่ทัพ จะเป็นแบบที่ไม่สมควรแก่ทหารคนอื่น ๆ

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนให้นักเรียนมีความรับผิดชอบและความมีระเบียบวินัย

เรื่องที่ 21 เรื่อง “ปากแหงกับหลังโกง” สอดแทรกอยู่ในบทที่ 35 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า เจ้าชายหลังโกงอภิเษกกับเจ้าหญิงปากแหง ตอนแรกทั้ง 2 พระองค์ไม่ทราบถึงความพิการของแต่ละฝ่าย คือเจ้าชายหลังโกง ส่วนเจ้าหญิงปากแหง เพราะต่างก็เจตนาปิดบังไว้ ในที่สุดเมื่ออยู่ด้วยกันจึงทราบความจริง ต่างฝ่ายต่างสำนึกตนที่หลอกอีกฝ่ายหนึ่ง และเมื่อตั้งสติได้ทั้ง 2 ฝ่ายจึงยอมรับสภาพความพิการของกันและกัน และพิจารณาถึงสิ่งที่ดีของแต่ละฝ่าย

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนให้นักเรียนมีความซื่อสัตย์สุจริตและเห็นความดีงามของผู้อื่น

เรื่องที่ 22 เรื่อง “อ้ายตุ๊ดตู่” สอดแทรกอยู่ในบทที่ 36 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า พรานป่านายหนึ่งออกตามล่ากวาง บังเอิญมาพบงูเห่า ส่งเสียงขู่พ้อ นายพรานจึงใช้มีดไล่งูหนีเข้าไปในโพรงของตัวตุ๊ดตู่ นายพรานจึงใช้ไฟลุมโพรงไม้ ทำให้ทั้งงูและตุ๊ดตู่ตาย

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนในเรื่องรู้ว่าคนชั่วเข้าไปอยู่ที่ไหนก็พลอยให้คนอื่นเดือดร้อนไปด้วย

เรื่องที่ 23 เรื่อง “พระไชยเชษฐ” สอดแทรกอยู่ในบทที่ 38 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า พระไชยเชษฐาธิราชได้ครองเมืองเชียงใหม่ ต่อมาพระเจ้าโพธิสารเจ้าเมืองเวียงจันทน์ (ลานช้าง) ผู้เป็นพระบิดาของพระไชยเชษฐถึงแก่พิราลัย พระไชยเชษฐก็กลับไปยังเมืองเวียงจันทน์ เพื่อทำพิธีถวายพระเพลิง

ขณะนั้นพระเมกุฏีถือโอกาสขึ้นครองราชสมบัติแทนพระองค์ และยกเมืองเชียงใหม่ไปขึ้นแก่พม่าด้วย ครั้น พระไชยเชษฐาทราบข่าวก็ไม่คิดจะทำสงครามโต้ตอบพระเมกุฏี เพราะกลัวจะเป็นอันตรายแก่ประชาชนชาวเชียงใหม่ เนื่องจากเกรงว่าพม่าจะยกทัพมาช่วยพระเมกุฏี

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนในเรื่องความเสียสละ ความอดทน และความเมตตากรุณา

เรื่องที่ 24 เรื่อง “ทุบหม้อแตกกลับได้เมือง” สอดแทรกอยู่ในบทที่ 40 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า นายปอล จำเริญ เป็นนักเรียนโรงเรียนอัสสัมชัญ กรุงเทพฯ เมื่อโรงเรียนหยุดจึงกลับไปเยี่ยมบ้านที่จังหวัดจันทบุรี และชวนน้องชายชื่อนายยวง จำเริญ ไปเที่ยวบ้านป้าบุญมา ซึ่งต้องผ่านประตูเชิงเทียนเก่า สองคนพี่น้องก็คุยกันถึงเรื่องพระยาตากที่รวบรวมคนไทยเข้าตีเมืองจันทบุรี โดยสังหารให้ทุบหม้อข้าวหม้อแกง เอาอาหารทิ้ง เพื่อเข้าไปกินข้าวเช้าในเมือง คือต้องตีเมืองให้ได้ มิฉะนั้นก็จะอดตายกันหมดและพระเจ้าตากก็ตีเมืองจันทบุรีได้ นายปอล จำเริญก็ยกตัวอย่างความกล้าหาญ กล้าตัดสินใจว่า ไม่ได้มีแต่คนไทย ชาติอื่นก็มีเรื่องคล้าย ๆ กันนี้ โดยเล่าให้น้องฟังว่า แม่ทัพเกาะชิลีชื่ออากาโทเกลสนำทหารไปปราบโจรสลัดที่เมืองการทาซ เมื่อจะยกทัพขึ้นบกก็สั่งให้ทหารเผารือเสียให้หมด หมายอยู่อย่างเดียวว่าต้องตีเมืองการทาซให้ได้ มิฉะนั้นก็จะไม่มีเรือกลับ ถ้าแพ้ก็ต้องตายกันหมด ทหารทุกคนเมื่อเผารือแล้วก็ไม่มีอะไรห่วง มีแต่ความคิดว่าถ้าไม่ชนะก็ต้องตายด้วยคมอาวุธของพวกเมืองการทาซ ต่างก็มูมานะพากันเข้ารบด้วยความกล้าหาญสามารถ เอาชนะพวกสลัดในเมืองการทาซได้สำเร็จ และนายจำเริญก็สรุปเป็นข้อคิดให้น้องฟังว่า คนที่กล้าหาญ ไม่กลัวความยากเย็นเหน็ดเหนื่อย ยินดีสละเงินทองข้าวของและความสุขสบายของตนยอมเป็นผู้ได้รับความสำเร็จ

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนให้มีความกล้าหาญและความเสียสละ

เรื่องที่ 25 เรื่อง “จุด ‘เอียนตุน’ ดูเล่น” สอดแทรกอยู่ในบทที่ 42 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า พระเจ้าอิว-อ่อง ผู้ครองราชสมบัติสมัยเลียดก๊ก ประสงค์ให้หมเหสีหัวเราะ จึงปรึกษาขุนนางคิดอุบายได้ด้วยการจุด “เอียนตุน” คือกระโสมไฟ ขึ้น เมื่อบรรดาหัวเมืองเห็นเข้าก็นึกว่าเกิดศึกในเมืองหลวง จึงยกทัพมาช่วยพอมายังไม่มีศึกสงครามใด ๆ เจ้าเมืองเหล่านั้นจึงมาแก้แค้น ทำให้หมเหสีหัวเราะได้ แต่เจ้าเมืองเหล่านั้นเสียใจยกทัพกลับไป ต่อมาเกิดศึกจริง ๆ พระเจ้าอิวอ่องจุดเอียนตุน หัวเมืองก็ไม่ยกทัพมาช่วย เพราะเข้าใจว่าพระเจ้าแผ่นดินทำเล่นอีก ข้าราชการก็ยึดเมืองได้และจับพระเจ้าอิวอ่องประหาร ก่อนสิ้นพระชนม์พระเจ้าอิวอ่องเข้าใจได้ว่า สาเหตุที่หัวเมืองไม่ยกทัพมาช่วยเพราะครั้งก่อนพระองค์ได้หลอกลวง

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนให้มีความซื่อสัตย์สุจริต

เรื่องที่ 26 เรื่อง “อนุญาตให้พูดปด!” สอดแทรกอยู่ในบทที่ 44 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า พระเจ้าแผ่นดินทรงพอพระทัยในความฉลาดหลักแหลมของศรีทนนไชย จึงใคร่จะทดลองปัญญา โดยสั่งให้ศรีทนนไชย

พูดหลอกพระองค์ให้ลงจากคอช้าง ถ้าทำไม่ได้จะถูกจำคุก ศรีธนไชยพูดว่า จะพูดให้เสด็จลงจากคช้านั้นไม่ได้ ถ้าพระองค์ลงประทับอยู่ข้างล่างและพูดให้เสด็จขึ้นข้างพอทำได้ พระมหากษัตริย์ทรงคิดว่าถ้าลงไปอยู่ข้างล่างแล้ว ถึงศรีธนไชยจะพูดอย่างไรพระองค์ก็จะไม่ขึ้นข้างโดยเด็ดขาด คิดได้ดังนี้พระองค์ก็เสด็จลงประทับอยู่ยังพื้นดิน ศรีธนไชยจึงกราบทูลว่าได้พูดสำเร็จแล้ว เรื่องนี้แสดงให้เห็นว่า “อันไหวพริบหยิ่งง่าย แต่ฝ่ายปราชญ์ ใฝ่อาจอาจเอื้อมหยิบ เอาพริบไหว”

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนในเรื่องการมีไหวพริบ

เรื่องที่ 27 เรื่อง “สำเร็จเพราะรักกัน” สอดแทรกอยู่ในบทที่ 45 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า แม่ลูกนั่งอยู่ริมสนามได้เห็นสัตว์ 2 ชนิด คือ มดง่ามกับจิ้งหรีด สองแม่ลูกจึงสนทนากันถึงความสามารถของมดง่ามที่สามารถรุมกันกินจิ้งหรีด ซึ่งมีขนาดโตกว่าได้ ลูกเกิดความสงสัยถามแม่ว่า มดตัวเล็กทำไมเอาชนะจิ้งหรีดได้ แม่จึงอธิบายถึงความสามัคคี ช่วยเหลือกันอย่างพร้อมเพียงของมดง่าม จึงสามารถเอาชนะศัตรูได้ แล้วสั่งสอนลูกเรื่องความสามัคคี ถ้าคนในครอบครัวรักใคร่สามัคคีกันจะทำกิจการงานโดยง่าย

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนในเรื่องความสามัคคี

เรื่องที่ 28 เรื่อง “หนูเลาไลชื่อ” สอดแทรกอยู่ในบทที่ 47 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า เลาไลชื่อเป็นบุคคลที่ประชาชนยกย่องว่ามีความกตัญญู มีความเมตตากรุณาต่อญาติพี่น้อง รวมทั้งเพื่อนบ้าน แต่การแสดงออกถึงความกตัญญูต่อพ่อแม่เป็นวิธีที่แปลก คือนำเสื้อ กางเกง หมวก เกือกสีมาใส่ นำก้อนอิฐและเมล็ดพืชมาให้เต็มกระเปาะเอี่ยมคล้ายจะแต่งตัวให้เป็นเด็ก ๆ และแสดงกริยาต่าง ๆ พ่อแม่เห็นก็กลั้วหัวเราะไม่ได้ ก็ทำให้ลืมความแก่ของตนไป ซึ่งเป็นวิธีทำความกตัญญูแปลก แต่คนจีน ญวน และญี่ปุ่นก็นำมาเล่าให้ลูกหลานฟังอยู่เสมอ บางช่วงผู้เขียนก็แสดงความคิดเห็นประกอบการเล่าเรื่อง ตอนท้ายเรื่องผู้เขียนให้คติเตือนใจบุคคลที่ไม่มีความกตัญญูต่อบิดามารดาว่า ย่อมได้รับผลแห่งการกระทำของตน กล่าวคือ บุคคลนั้นเป็นที่รังเกียจของคนทั่วไปในสังคม ไม่ว่าจะไปแห่งหนใดก็ย่อมได้ชื่อว่าเป็นลูกอกตัญญู

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนให้นักเรียนมีความกตัญญูกตเวที

เรื่องที่ 29 เรื่อง “ยิงกระสุน” สอดแทรกอยู่ในบทที่ 49 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า นายมรดมาเที่ยวกรุงเทพฯ เพื่อดูพระราชพิธีสำคัญ ๆ ของไทย ตากันผู้เป็นลุงก็ได้เล่าถึงเรื่องกฎหมายเก่าที่ห้ามราษฎรมองพระพักตร์พระเจ้าแผ่นดิน ถ้าใครมองจะถูกยิงตา ในสมัยรัชกาลที่ 2 โปรดให้เลิกการยิงตานี้เสีย ปัจจุบันสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงถือว่าราษฎรเป็นเหมือนลูก สามารถเข้าเฝ้าใกล้ชิดได้โดยไม่ถือพระองค์

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนให้เห็นความเมตตากรุณา มีความจงรักภักดีต่อชาติ

ศาสนา พระมหากษัตริย์

เรื่องที่ 30 เรื่อง "แรกนาขวัญ" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 51 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า ประเทศไทยมีพระราชพิธีแรกนาขวัญ กล่าวคือ ในสมัยโบราณเมื่อถึงฤดูฝน พระเจ้าอยู่หัวจะลงไถนาเป็นคราวแรก เพื่อเป็นสิริมงคล ต่อมาพระเจ้าอยู่หัวทรงมอบพระแสงขรรค์อาญาสิทธิ์สำหรับแผ่นดินให้กับพระยาแรกนา เพื่อเป็นตัวแทนพระองค์ พระยาแรกนาจะใส่ครุย ศีรษะสวมกะลอมพอกมียอดแหลมคล้ายขลุ่ย มีกระบวนแห่ไปที่ทุ่งนา มีการอธิษฐานเสี่ยงทายจับผ้านุ่ง ถ้าได้ผ้ากว้างน้ำจะน้อย ถ้าผ้าแคบน้ำจะมาก แล้วจับคันไถกับปฏัก ไถตะ ไถแปร แล้วนางเทพีทั้งสี่จะหาบกระเช้าข้าวปลูก มาให้พระยาโปรยหว่านลง แล้วไถกลบ ปลอดภัยออกจากคันไถพาไปกินของเสี่ยงทาย 7 สิ่ง มีข้าวเปลือก ข้าวโพด ถั่ว งา เหล้า น้ำ และหญ้า เสร็จแล้วตั้งกระบวนแห่กลับ ส่วนราษฎรเมื่อดูพิธีเสร็จและพระยาแรกนากลับ ก็พากันวิ่งไปแย่งชิงเก็บเอาเมล็ดข้าวที่หว่านไว้ในนา ด้วยถือว่าเป็นสิริมงคล

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนให้มีความเป็นผู้มีวัฒนธรรมและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี

เรื่องที่ 31 เรื่อง "เต่ากับหอยโข่ง" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 52 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า เต่าตัวหนึ่งนึกน้อยใจในรูปร่างของตนเอง เฝ้ารำพึงว่าชาลัน มีกระดองหนักเหมือนกับแบกหลังคาไปด้วย สู้สัตว์อื่น เช่น นก เสือ ช้าง กวาง กระเจิงไม่ได้ ที่มีรูปร่างสวยงาม ไม่เก้งก้างเหมือนตน หอยโข่งได้ยินเข้าจึงพูดกับเต่าว่า ถึงจะชาลันแต่ก็ยังมีความงาม ไม่เหมือนตนที่ชาไม่มี ต้องใช้ปากลากไถลไป จะไม่ลำบากกว่าเต่าหรือ เต่าได้ฟังดังนั้นก็เห็นจริง รู้สึกสบายใจขึ้นและไม่บ่นอีกเลย

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนให้นักเรียนมีความพอใจในสิ่งที่ตนเป็น

เรื่องที่ 32 เรื่อง "ดาวิดไม่ประทุษร้ายตอบ" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 54 และบทที่ 56 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า เมื่อครั้งดาวิดเป็นมหาดเล็กของพระเจ้าซาอูล ดาวิดมีความกล้าหาญสามารถขับไล่ข้าศึกศัตรูและรบชนะโคเลียดทหารเอกของพวกฟิลิสติน ได้รับการสรรเสริญยกย่องจากชาวเมือง ทำให้พระเจ้าซาอูลไม่พอใจ อิจฉาริษยา และผูกอาฆาตดาวิดตั้งแต่นั้นมา โดยที่ทรงสันนิษฐานว่าเป็นการดูหมิ่นพระองค์ที่เป็นถึงพระมหากษัตริย์ ราษฎรยังสรรเสริญน้อยกว่าดาวิดซึ่งเป็นเพียงมหาดเล็ก จึงมิได้พระราชทานรางวัลให้ กลับหาวิธีจะฆ่าอยู่หลายครั้ง แต่ก็ไม่สำเร็จ เพราะเจ้าโยนะทัศผู้เป็นพระราชโอรสพระองค์ใหญ่ได้ช่วยเหลือดาวิด ทรงทูลขอพระราชทานโทษให้กลับเข้ารับราชการได้ตามเดิม พระเจ้าซาอูลครั้นจะไม่ทรงยอมก็คิดละอายแก่เสนา ข้าราชการ จึงยอมพระราชทานอนุญาต แต่ก็ยังทรงคิดประทุษร้ายอยู่เสมอ วันหนึ่งพระเจ้าซาอูลหมายพระทัยจะแกล้งให้ดาวิดไปตายด้วยฝีมือของข้าศึก ให้ไปตัดเอาหัวของข้าศึกมาให้ร้อยหนึ่งแล้วพระองค์จะยกนางมิชอลลูกสาวให้เป็นภรรยา ดาวิดก็นำหัวข้าศึกมาถวาย 2 เท่า ถึงกระนั้นก็ยังไมหยาบโกรธกลับทำให้พระเจ้าซาอูลอิจฉามากขึ้น ฝ่ายเจ้าโยนะทัศก็ทูลตักเตือน

พระบิดาก็ไม่ทรงเชื่อฟัง กลับจะประหารชีวิตตน เมื่อเป็นดังนั้นเจ้าโยนะทัตจึงให้ดาวิดหลบหนีไปซ่อนอยู่ในถ้ำอังคะดีร์ พระเจ้าเซาล์ทรงค้นหาจนกระทั่งไปพักเหนื่อยที่ถ้ำที่ดาวิดซ่อนอยู่ พระเจ้าเซาล์กลับสนิทดาวิดได้ทีก็ไม่ฆ่าพระองค์ แต่ตัดเอาชายเสื้อ ดาวิดออกมาจากถ้ำแล้วร้องเรียกพลางชูท่อนเสื้อที่ตัด พระองค์เห็นก็ละอาย แต่ก็ไม่รู้สีกพระองค์ก็ประทานอภัยให้เป็นครั้งคราวเรื่อย ๆ เมื่อพระเจ้าเซาล์ไม่เกรงกลัวต่อบาป พระเจ้าจึงบันดาลให้ดาวิดหนีไปจนพระเจ้าเซาล์หาตัวไม่พบ เมื่อไม่มีดาวิดเป็นที่เกรงขามศัตรู เป็นผลทำให้พวกฟิลิสตินเข้ามาทำร้าย และกวาดต้อนผู้คน สิ่งของ และทรัพย์สมบัติไปหมด พระเจ้าเซาล์สิ้นพระชนม์ ส่วนชาวยูดาห์ที่หลงเหลืออยู่ก็ไปอัญเชิญดาวิดขึ้นเสวยราชย์แทนสืบมาจนเป็นเมืองหรือประเทศอิสราเอลและมีความสุขตลอดมา

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนให้มีความเมตตากรุณา ความกล้าหาญ และไม่โอ้อวด

เรื่องที่ 33 เรื่อง "หนูละเลิง" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 57 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า หนูละเลิงไม่ชอบเรียนหนังสือ เขาหนีโรงเรียนไปพบกับพ่อค้าและแม่ค้าที่ขายของ ก็ขอทดลองทำงานนั้น เช่น ขอแลกแบกกระบุงทุนบนหัว หาบขายปลาโท่งโก่ แต่แล้วก็ทำไม่ไหว ในที่สุดหนูละเลิงจึงสำนึกผิดได้ว่า การทำงานนั้นยากลำบาก จึงกลับไปเรียนหนังสือเหมือนเดิม เพื่อจะได้มีอนาคตที่ดี และไม่ต้องทำงานหนักเช่นพ่อค้าที่เขาได้พบมา

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนให้นักเรียนมีความขยันและความอดทน

เรื่องที่ 34 เรื่อง "พระบิดาแห่งชาติ" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 59 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า นายมนตาเป็นชาวบ้านนอก ลงมาอยู่กรุงเทพฯ กับลุงซึ่งเป็นข้าราชการในพระราชสำนัก ลุงได้เล่าถึงสถานที่สำคัญและแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวอย่างละเอียด รวมทั้งบอกถึงสภาพบ้านเมือง การปกครอง โดยเฉพาะเรื่องพระราชกรณียกิจของพระเจ้าแผ่นดินที่มีคุณอนันต์ต่อประชาราษฎร์ จนได้รับยกย่องว่าเป็นพระบิดาแห่งชาติ สถานที่ที่ลุงแนะนำได้แก่ พระที่นั่งอนันตสมาคม ว่าสร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5 แล้วเสร็จสมัยรัชกาลที่ 6 หอพิพิธภัณฑสถานมีรูปสัตว์ต่าง ๆ อาวุธยุทโธปกรณ์ของโบราณและอธิบายให้หลานรู้ที่บ้านเมืองเจริญก็เพราะองค์พระมหากษัตริย์ดังนั้นต้องสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนให้นักเรียนมีความเป็นผู้มีวัฒนธรรมและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี

เรื่องที่ 35 เรื่อง "สาบาน" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 61 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า คนไทยมักอ้างเรื่องสาบานเพื่อเป็นพยานแห่งความจริงของตนอยู่เสมอ เช่น สาบานว่า "ขอให้ฟ้าผ่า" "ขอให้ธรณีสูบ" หรือบางคนใช้คำหยาบก็มี เช่น "ขอให้ตายโหงตายห่า" คนจำพวกนี้โบราณเรียกว่า "คนซัดสบดมาก" การสบดสาบานในเวลาอันสมควรก็มี เช่น สาบานตนในศาล และยังมีการสาบานอีกอย่างหนึ่ง คือ การสาบานตัวถวายคำสัตย์ปฏิญาณเวลาถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยาว่า จะซื่อตรงต่อประเทศบ้านเมือง จงรักภักดีต่อองค์พระมหากษัตริย์ การสาบานในลักษณะนี้ไม่ถือเป็นเรื่องผิดบาป ทั้งยังถือเป็นขนบธรรมเนียมที่ข้าราชการทุกคนจะต้องกระทำอีกด้วย

เรื่องนี้สอดคล้องตรงจรรยาบรรณที่มุ่งสอนให้นักเรียนมีความซื่อสัตย์สุจริต และความเป็นผู้มี
วัฒนธรรมและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี

จรรยาบรรณที่ปรากฏในหนังสือครูนักศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เมื่อพิจารณาตามหลักเกณฑ์การ
วิเคราะห์จรรยาบรรณ 13 ประการ จากกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย หลักสูตรประถมศึกษา ของ
กระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) พบว่ามีปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 แสดงความถี่ของจรรยาบรรณที่ปรากฏในหนังสือเรียนครูนักศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ข้อที่	จรรยาบรรณ	ความถี่	ลำดับ
1	ความใฝ่รู้	2	5
2	ความขยัน	3	4
3	ความอดทน	2	5
4	ความประหยัด	-	-
5	ความซื่อสัตย์สุจริต	4	3
6	ความมีระเบียบวินัย	2	5
7	ความรับผิดชอบ	2	5
8	ความสามัคคี	5	2
9	ความเสียสละ	4	3
10	ความเมตตากรุณา	5	2
11	ความกตัญญูกตเวที	5	2
12	ความยุติธรรม	-	-
13	ความเป็นผู้มีวัฒนธรรมและปฏิบัติตาม ขนบธรรมเนียมประเพณี	6	1

จากตารางแสดงว่าจรรยาบรรณที่ปรากฏในลำดับที่ 1 คือ ความเป็นผู้มีวัฒนธรรมและปฏิบัติตาม
ขนบธรรมเนียมประเพณี มีความถี่ 6 ลำดับที่ 2 คือ ความสามัคคี ความเมตตากรุณา และความ
กตัญญูกตเวที มีความถี่ 5 ลำดับที่ 3 คือ ความซื่อสัตย์สุจริตและความเสียสละ มีความถี่ 4 ลำดับที่ 4
คือความขยัน มีความถี่ 3 ลำดับที่ 5 คือ ความใฝ่รู้ ความอดทน ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ
มีความถี่ 2

จากการวิเคราะห์หนังสือเรียนระดับชั้นเตรียมประถมปีที่ 2 นอกจากจะมีจริยธรรมที่กำหนดไว้เป็นกรอบในการศึกษาแล้ว ยังพบว่าได้มีจริยธรรมด้านอื่น ๆ คือ ความสุขนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ถาวร การคบคน ความรอบคอบ การรู้จักไตร่ตรอง ความมีไหวพริบ รู้ว่าคนชั่วเข้าไปอยู่ที่ไหนก็พลอยให้คนอื่นเดือดร้อนไปด้วย ความกล้าหาญ และความพอใจในสิ่งที่ตนเป็น

3.4 หนังสือเรียนระดับชั้นประถมปีที่ 3

หนังสือเรียนระดับชั้นประถมปีที่ 3 แบ่งเนื้อหาออกเป็น 69 บท มีทั้งนิทาน ตำนาน เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ และเรื่องที่ผู้ประพันธ์แต่งขึ้นเองซึ่งสอดแทรกอยู่ในบทต่าง ๆ จำนวน 34 เรื่อง ได้แก่ 1) หมูย่าง 2) อ้อ! แม่เราเจ้าประคุณ! 3) ลุงอาบราฮัมกับหลานลีโอ 4) นายเป็น 5) อะไรเอ่ย? 6) ราชทูตไทยไปกรุงจีน 7) เรือเหาะ 8) สมเด็จพระเจ้าอยู่หัววรวงศ์ (องเทียนสี) 9) นายบ้าน 10) สร้างโบสถ์ 11) ปากเดียวหูสอง 12) รังนก 13) อย่าหมิ่นความเพียร 14) ยายมายายจะดำตามาตาจะดี 15) ทะลอมใส่น้ำ 16) ราหูกินเดือน 17) กระต่ายหนีเข้าป่า 18) ต้นสะตือ 19) นักบุญเอลิซาเบธ 20) กัณฑ์ มหาบุญลากและมหาลาก แปดประการ 21) พ่อค้าแกลบ 22) เพราะไม่ฟัง 23) หม้อที่แตกแตกทำลาย 24) บทถวายตัวเป็นข้าไทในพระหฤทัยของพระผู้เป็นเจ้า 25) เจ้าพระยาวิเชียร 26) พระอาทิตย์ 27) พ่อหลุมาริ 28) พระเจ้าแผ่นดินสองพระองค์ 29) ธรรมเนียมแขกแดง 30) วิสสาสาปรมา ญาติ 31) หนูกับลิง 32) สมเด็จพระนางสุริยทัย 33) สมเด็จพระเจ้าช้างเผือก และ 34) ฉันชื่ออะไร? เรื่องเหล่านี้ได้นำคำที่เรียนมาแล้วผูกเป็นเรื่องตามความเหมาะสมของเนื้อหาและวัยของผู้เรียนที่อยู่ในชั้นประถมปีที่ 3 เรื่องต่าง ๆ ทั้ง 34 เรื่องมีเนื้อเรื่องและจริยธรรมสอดแทรกอยู่ ดังต่อไปนี้

เรื่องที่ 1 เรื่อง "หมูย่าง" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 2 และบทที่ 4 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า วันหนึ่งตาแป๊ะเข้าดีให้ลูกดูแลเฝ้าบ้านเลี้ยงหมู เวลาที่เขาไปเก็บผักมาให้หมู บ่อฮั่นเล่นไฟจนไฟไหม้บ้าน หมูที่เลี้ยงไว้ถูกไฟคลอกตายหมด บ่อฮั่นกลัวพ่อดุเพราะทำไฟไหม้บ้าน เขาเข้าไปจะอุ้มลูกหมู ขณะก้มลงได้กลิ่นหอมของเนื้อหมูที่ถูกเผา ก็เอามือไปแตะที่ตัวหมูและรู้สึกร้อน จึงเอานิ้วขึ้นมาเป่า เนื้อหมูที่ติดนิ้วบ่อฮั่นมาถูกปลายลิ้น ทำให้เขารู้รสชาติของเนื้อหมูว่าอร่อยติดกับเนื้อหมูดิบ ๆ ที่เคยรับประทาน พ่อกลับมา ก็โกรธบ่อฮั่น แต่เมื่อบ่อฮั่นเอาเนื้อหมูที่ถูกเผาให้พ่อรับประทาน พ่อก็ติดใจรสชาติของเนื้อหมูและหายโกรธ พร้อมทั้งบอกลูกว่าอย่านำเรื่องนี้ไปบอกใคร เพราะในสมัยนั้นไม่มีใครกินหมูถูกไฟไหม้หรือหมูที่สุก ตั้งแต่นั้นมาสองพ่อลูกก็หาเรื่องเผาบ้านเพื่อกินเนื้อหมูอยู่เนือง ๆ ชาวบ้านใกล้เคียงต่างสงสัยว่าทำไมไฟไหม้กลางวันบ้าง กลางคืนบ้าง และมีหมูตายทุกวัน จึงแอบดูก็รู้ว่าสองพ่อลูกเผาบ้านเผาหมูกิน ซึ่งผิดประเพณีจึงไปฟ้องศาล ศาลพิจารณาความโดยการนำเอาหมูที่ถูกไฟไหม้มาพิจารณา หักลูกขุนได้เอานิ้วมือที่ไปจับหมูที่กำลังร้อน ๆ จึงเอานิ้วใส่ปากอมเพื่อให้หายร้อน ลิ้นถูกเนื้อหมูจึงรู้ว่า รสอร่อย ก็ตัดสินใจปล่อยให้สองพ่อลูกพ้นผิด ตั้งแต่นั้นมามีแต่ชาวไฟไหม้บ้านบ่อย ๆ หมูก็ตายมาก

เพราะทุกบ้านชอบกินหมูผูกไฟไหม้ จนกระทั่งมีนักปราชญ์ผู้หนึ่งบอกวิธีแก้ปัญหานี้โดยไม่ต้องเผาบ้าน คือให้ทุกคนจุดไฟในเตา แล้วนำหมูวางไว้ข้างบนก็สุกได้เหมือนกัน

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนในเรื่องความรอบคอบ การรู้จักไตร่ตรอง ความรับผิดชอบ และความยุติธรรม

เรื่องที่ 2 เรื่อง "อ้อ! แม่เราเจ้าประคุณ!" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 5 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า แม่คือคนที่คอยป้อนข้าวป้อนน้ำ สอนกริยามารยาท สอนให้กระทำความดี แม่ทำทุกอย่างเพื่อลูก เมื่อยามท่านแก่เฒ่าเราควรดูแลตอบแทนบุญคุณท่าน เรื่องนี้ต้องการเน้นให้นักเรียนระลึกถึงพระคุณของแม่ที่มีต่อลูก และให้ลูกทุกคนตอบแทนพระคุณของแม่ โดยใช้กลวิธีนำเสนอในรูปแบบของคำถามและคำตอบ

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนให้มีความกตัญญูต่เวทีและการมีไหวพริบ

เรื่องที่ 3 เรื่อง "ลุงอาบราฮัมกับหลานลีโอ" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 7 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า ลุงอาบราฮัมกับหลานลีโอ รักใคร่สนิทสนมเหมือนพ่อกับลูก ทั้งสองมีฐานะดีเท่าเทียมกัน ต่อมาเมื่อต้องแยกย้ายกันไปสร้างบ้านเรือนอยู่ห่างกัน เนื่องจากพวกบ่าวไพร่ของทั้งสองทะเลาะกันบ่อย ๆ เพราะผู้ง่สัตว์แย่งอาหารและไล่กัดกัน ความบาดหมางได้ทวีมากขึ้น แต่ลุงอาบราฮัมเป็นคนใจคอก่อนแน่นจึงเรียกหลานลีโอมาคุยกันเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ท่านบอกว่าถ้าอยู่ใกล้กันแล้วทะเลาะกันก็ให้อยู่ไกลกัน โดยสร้างบ้านให้ห่างกันมาก ๆ ลุงอาบราฮัมจึงให้หลานลีโอเลือกที่ดินสำหรับสร้างที่อยู่อาศัย หลานทำตามคำแนะนำของลุง จนในที่สุดพวกบ่าวก็ไม่ทะเลาะกันอีก ต่างอยู่กันอย่างมีความสุข

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนให้มีความเมตตากรุณา

เรื่องที่ 4 เรื่อง "นายเป็น" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 9 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า นายปาดกับนางเป้าพ่อแม่ของนายเป็นเห็นความสำคัญของการศึกษา จึงส่งนายเป็นไปเรียนหนังสือกับครูทองที่โรงเรียนวัดท่านายเป็นได้เรียนพออ่านออกเขียนได้ แต่มักจะอ่านออกเสียงสระผิดจากสันเป็นยาว ยาวเป็นสั้น และอ่านหนังสือโดยไม่รู้จักเว้นวรรคตอนให้ถูกต้อง เขียนหนังสือผิด ๆ ถูก ๆ ใช้พยัญชนะและวรรณยุกต์ผิดที่เสมอ ๆ เช่น เมื่อนายเป็นเขียนคำเตือนติดในสลากยาไว้ว่า "อย่าให้คนไข้กิน" แต่เขียนว่า "ยาให้คนไข้กิน" วันหนึ่งนายปวนญาติของนายเป็นเกิดปวดหัวตัวร้อนแล้วหยิบขวดยานี้มากิน จึงเกิดถ่ายท้องหนักเกือบถึงแก่ชีวิต เพราะความไม่รอบคอบของนายเป็น ตอนท้ายเรื่องได้ชี้ให้เห็นโทษของการเขียนหนังสือผิดว่า ทำให้ความหมายผิดไปได้ด้วย

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนให้มีความรอบคอบ

เรื่องที่ 5 เรื่อง "อะไรเอ่ย?" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 10 เนื้อเรื่องมีลักษณะเป็นปริศนาคำทาย โดยบรรยายลักษณะรูปร่างและลักษณะนิสัยของสัตว์ชนิดหนึ่ง แล้วมีคำเฉลยเป็นรูปภาพแมว

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนในเรื่องการมีไหวพริบ

เรื่องที่ 6 เรื่อง "ราชทูตไทยไปกรุงจีน" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 12 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า นายมานิตได้ลงจากเมืองเหนือมาเรียนในกรุงเทพฯ เขาได้เห็นธงปักอยู่ที่สถานทูตต่าง ๆ นายมานิตสงสัยว่าทำไมธงที่ปักอยู่จึงไม่ใช่ธงไตรรงค์ นายรัตนตอบว่าเป็นธงประเทศต่าง ๆ ที่มีสัมพันธไมตรีกับประเทศไทย แล้วนายรัตนเล่าเรื่องราชทูตว่า ครั้งหนึ่งไทยส่งทูตไปจีน ในครั้งนั้นราชทูตเอาช้างเผือกลงเรือไปด้วย เผอิญช้างล้มกลางทาง ราชทูตจึงตัดเองาประดับเพชรเข้าไปถวายพระเจ้ากรุงปักกิ่ง และได้คำชมว่าราชทูตไทยมีความซื่อสัตย์สุจริต พระเจ้ากรุงปักกิ่งจึงพระราชทานสิ่งของตอบแทนเป็นอันมาก

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต

เรื่องที่ 7 เรื่อง "เรือเหาะ" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 14 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า เมืองไทยมีรถไฟและรถไอน้ำ ชาวบ้านต่างสงสัยว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร คิดว่าเป็นฤทธิ์ของปีศาจ แต่ภายหลังก็รู้ว่าเกิดจากแรงน้ำและแรงไฟ เมื่อมีรถยนต์ เรือยนต์ใช้แล้วก็ยังสรรเสริญคนคิดค้นประดิษฐ์ ที่ทำให้ตื่นเต้นมากยิ่งขึ้น คือเมื่อได้เห็นเรือเหาะหรือเครื่องบิน เพราะเป็นสิ่งที่แปลกไม่เคยมี ซึ่งสามารถไปไหนได้ไกล ๆ ในเวลาอันสั้น เรือเหาะเข้ามาเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2454 โดยนายวันเดิน บอร์น ชาวเบลเยียมนำเข้ามาแสดงให้คนไทยได้ดูเป็นครั้งแรก ณ สนามแข่งม้า สระปทุม กรุงเทพมหานคร คนไทยต่างชื่นชมกับสิ่งประดิษฐ์ชิ้นนี้มาก ทำให้เห็นความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นผลงานที่มนุษย์ใช้ความรู้ความสามารถเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ตนเองทั้งสิ้น

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนในเรื่องความใฝ่รู้

เรื่องที่ 8 เรื่อง "สมเด็จพระเจ้าญาลองว่างเด (องเทียนลือ)" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 16 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า เมืองญวนได้เกิดกบฏขึ้น พวกโจรไต่เชิงเข้าแย่งชิงราชสมบัติจากสมเด็จพระเจ้าญาลองว่างเด พระองค์ลี้ภัยหลบหนีไม่ได้จึงหนีไปที่เมืองเขมร ต่อมาหนีมาที่ประเทศไทยสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ได้ทรงชุบเลี้ยงไว้ ส่วนพระบรมวงศานุวงศ์กับมเหสีหนีไปเมืองเขมร และราชบุตรองค์ใหญ่ฝากไว้กับพระเจ้าหลุยส์ที่ 16 กษัตริย์เมืองฝรั่งเศส พระองค์พระราชทานเรือรบ กระสุนดินดำ ปืนทหาร ให้มาช่วยรบปราบกบฏจนสำเร็จ ต่อมาราชบุตรได้เสวยราชย์เป็นพระญาลองว่างเด หาได้ลืมนบุญคุณของพระเจ้าสยามและพระเจ้ากรุงฝรั่งเศสไม่ได้จัดดอกไม้เงินทองและเครื่องราชบรรณาการส่งถวายทั้ง 2 เมือง และได้แต่งตั้งสมราชาคมตะดริง (ซึ่งเป็นผู้ทูลแนะนำพระเจ้ากรุงฝรั่งเศสให้ส่งทหารและเรือรบมาช่วยปราบกบฏ) เป็นพระครูโรหิตาจารย์ มีขุนนางญวนหลายคนไม่พอใจ แต่พระองค์ก็อธิบายถึงเหตุผลให้ชาวญวนฟัง ทุกคนเข้าใจว่าเราต้องตอบแทนคุณคนที่ให้ความช่วยเหลือแก่เรายามตกยาก ชาวญวนจึงยอมนับถือท่านสมราชาคมตะดริงชาวฝรั่งเศสที่ช่วยเหลือจนถึงทุกวันนี้

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนให้มีความกตัญญูต่เวที

เรื่องที่ 9 เรื่อง “นายบำบุ” สอดแทรกอยู่ในบทที่ 17 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า นายบำบุเห็นแกควัทยอยจับแฉ่งแล้วขโมยกิน แต่กลัวพ่อเห็น จึงแอบกินในโรง เมื่อเวลานายบำบุดูหอยจับแฉ่งในโรงเกิดเสียงดังก้อง ทำให้พ่อได้ยิน พ่อจึงรู้ว่านายบำบุขโมยแกควัทยอยกิน จึงแกล้งปิดฝาโรงไว้ไม่ให้นายบำบุออกมาเพื่อจะให้ลูกชายสำนึกผิด เมื่อเปิดฝารองนายบำบุก็สำนึกตัวได้ และบอกพ่อว่า “ฉันนี้กร่อยลักหอยกิน”

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต

เรื่องที่ 10 เรื่อง “สร้างโบสถ์” สอดแทรกอยู่ในบทที่ 19 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า ตาแป๊ะผู้หนึ่งเมื่อตอนเด็กเกร ขอบโกหก สาบาน ผู้คนพากันเกลียดชัง ภายหลังได้ก่อการรุ่มรวยให้ชาวบ้านเดือดร้อน ทำความผิดต้องติดคุก หลายปีต่อมาพระเจ้าส่งเต้ได้ขึ้นเสวยราชสมบัติ จึงทรงโปรดยกโทษให้ปล่อยตาแป๊ะเมื่อออกจากคุกแล้วตาแป๊ะก็อยู่ในวัยชรา ไม่รู้จะทำอาชีพอะไร เพราะตอนเด็กไม่เคยฝึกหัดอาชีพ ก็สำนึกในความผิด จึงได้กลับตัวตั้งใจทำงานอย่างสุจริตโดยรับจ้างตักน้ำ แม้มีรายได้ก็น้อยก็ไม่รังเกียจเก็บเล็กผสมน้อย และช่วยเหลือสังคม เช่น ช่วยคนยากจน สร้างสะพาน และซ่อมแซมโบสถ์ บำเพ็ญประโยชน์ตามกำลังทรัพย์ของตนเอง ต่อมาตาแป๊ะถูกฟ้าผ่าตาย ด้วยความดีที่ทำไว้ พระเจ้าเหียนจูเทพบนสวรรค์จึงพิพากษายกโทษให้ตาแป๊ะพ้นบาป แม้จะเคยทำความผิดมาก่อน จากความดีที่ตาแป๊ะทำไว้จึงได้ขึ้นสวรรค์

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต ความเมตตา กรุณา ความเสียสละ และความประหยัด

เรื่องที่ 11 เรื่อง “ปากเดียวหูสอง” สอดแทรกอยู่ในบทที่ 20 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า หนูน้อยเกิดความสงสัยถามพ่อว่า เหตุใดอวัยวะในร่างกายคนเราจึงมีไม่เท่ากัน ลูกเห็นว่าคนเราควรมีปากมากกว่าหู เพราะจะได้กินมาก ๆ ส่วนหูมีหูเดียวก็เพียงพอแล้ว พ่อให้เหตุผลว่า ถ้ามีหลายปากเกิดพูดไม่ดีก็จะทำให้ทะเลาะกัน สร้างความเดือดร้อนรำคาญเป็นอย่างมาก พ่อชี้แจงต่อไปอีกว่า การมีหูมากนั้นดีแล้ว เพราะจะได้ฟังมาก รู้มาก ทำให้เกิดปัญญา แล้วสามารถแยกแยะคุณและโทษเรื่องต่าง ๆ ได้ การฟังจะทำให้เกิดปัญญาและสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนในเรื่องการฟังมากจะทำให้รู้มาก

เรื่องที่ 12 เรื่อง “รังนก” สอดแทรกอยู่ในบทที่ 22 และบทที่ 24 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า เมืองไทยมีนกชนิดหนึ่งชื่อนกอีแอ่น ชาวเกาะเล่าว่า พอปลายฤดูร้อนบรรดานกอีแอ่นจะเที่ยวหาชอกเล็ก ๆ ในถ้ำตามภูเขากลางทะเลเพื่อคายน้ำลายสร้างเป็นรัง แต่นกอีแอ่นนี้สร้างรังด้วยความยากลำบาก เพราะต้องคายน้ำลายอยู่ตลอดเวลา เมื่อทำรังเสร็จมนุษย์ก็จะเอารังนกไป แม่นกก็ต้องสร้างรังใหม่ แต่ถ้าถึงครั้งที่ 3 เป็นเวลาที่แม่นกตกไข่ ชาวเกาะจะไม่เอารังนก เพราะกลัวนกสูญพันธุ์ คนจีนชอบรับประทานรังนก เพราะคิดว่าเป็นยาบำรุงอย่างดี นอกจากคนจะชอบรับประทานรังนกแล้ว ลูกนกอีแอ่นก็ชอบกินรัง

เหมือนกัน เมื่อหิวแน่นหาอาหารมาให้ไม่ทันก็จะทะเลาะกัน นกอีแอ่นจะอยู่เมืองไทยก็เฉพาะฤดูที่ทำรังเท่านั้น พอลูกโตก็จะย้ายไปอยู่ที่อื่น เมื่อนกอีแอ่นไปอยู่เมืองอื่น พวกชาวเกาะก็จะล่างำโดยชะเอารังนกออกจากถ้ำให้หมด แล้วก็บอกวิธีการเก็บรังนกและกล่าวถึงเกาะต่าง ๆ ในอ่าวไทยที่มีรังนกอีแอ่นมากคือเมืองชุมพร

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนในเรื่องคุณค่าของธรรมชาติ ช่วยกันอนุรักษ์สัตว์ที่สร้างคุณประโยชน์ให้แก่มนุษย์

เรื่องที่ 13 เรื่อง "อย่าหมิ่นความเพียร" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 26 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า เด็กคนหนึ่งพ่อแม่เป็นคนยากจนจึงนำมาฝากไว้กับครูให้เป็นคนตัดฟืนต้มน้ำ เด็กคนนี้มีนิสัยขยันขันแข็งขยันขันแข็งหาวิชาความรู้ใส่ตัว เช่น เมื่อนักเรียนกำลังเรียนหนังสือก็แอบฟังและฝึกตาม ถึงแม้ว่าเด็กนักเรียนจะพูดจาเหยียดหยาม แต่เด็กนั้นก็ยังไม่ยอมแพ้ กลับตั้งใจใฝ่หาความรู้ยิ่งขึ้น หลายปีต่อมามีประกาศข่าวจากเมืองหลวงสรรหาบุคคลที่มีความรู้สอบเข้ารับราชการเป็นขุนนาง ฝ่ายพระมหากษัตริย์ผู้เป็นพระอนุชาของพระเจ้าแผ่นดิน อยากเป็นผู้ทดสอบความสามารถด้วยพระองค์เอง จึงรับสั่งให้ปลุกศาลาไว้หน้าเมืองตรงทางแยกที่จะเข้าเมืองหลวง ก่อนการสอบพระมหากษัตริย์ก็ทดสอบไหวพริบก่อนด้วยการตั้งคำถามให้ตอบ ปรากฏว่าไม่มีใครตอบได้ เด็กชายนั้นพอได้ทราบข่าวก็ลาครูไปสอบ แต่พอเดินทางมาถึงไม่กล้าไปพักศาลา ก็นอนที่ใต้ต้นไม้ในสวน แล้วแต่งโคลงร้องเล่น พระมหากษัตริย์ได้ยินจึงเรียกเข้าไปถามปัญหา เด็กชายนั้นก็ตอบได้ทุกข้อ พระมหากษัตริย์พอใจในความฉลาดจึงขอรับเลี้ยงเป็นลูกบุญธรรม พอเด็กชายนั้นไปสอบก็สอบได้ ก็ได้เป็นขุนนาง และได้เลื่อนยศจนได้เป็นพระมหากษัตริย์แทนบิดาบุญธรรม เมื่อกษัตริย์สวรรคตไม่มีใครครองราชสมบัติแทน ข้าราชการจึงอัญเชิญพระมหากษัตริย์คือเด็กชายนั้นให้เป็นกษัตริย์เสวยราชสมบัติสืบต่อไป

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนให้มีความขยัน ความใฝ่รู้ และความอดทน

เรื่องที่ 14 เรื่อง "ยายมายายจะดำตามาตาจะตี" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 28 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า ยายกับตาปลูกถั่วปลูกงาไว้ ขณะที่ต้นพืชออกฝักออกเมล็ดแล้ว ตากับยายไปธุระจึงฝากให้หลานชื่อธิดาเป็นผู้ดูแล ฝ้าไล่กาไม่ให้มากินพืชผล แต่หลานไม่ได้ฝ้าพืชตามที่ตายายสั่ง หลานเล่นเพลินจนไม่รู้ว่ากามากินถั่ว งาในไร่เกือบหมด ธิดากลับมายกับตากลับมาจะดู จึงไปขอความช่วยเหลือจากนายพราน และสัตว์ต่าง ๆ รวมทั้งน้ำ ไฟ และตลิ่งให้ช่วยเอากลับคืนมา แต่ก็ไม่มีใครช่วยเหลือ ต่อมาธิดาได้เห็นแมลงหวี่บินมาจึงไปขอความช่วยเหลือจากแมลงหวี่ แมลงหวี่ยอมช่วยเหลือ เพราะรู้สึกภูมิใจที่มีคนสนใจ ในที่สุดธิดาก็ได้ถั่ว งา กลับคืนมา ทำให้ธิดาไม่ถูกตาทายายดำและตี

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ การคบคน และความเมตตา กรุณา

เรื่องที่ 15 เรื่อง "ชะลอมใส่น้ำ" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 30 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า สมัยที่ขอมเรืองอำนาจ เมืองละโว้ซึ่งเป็นเมืองขึ้นของขอมต้องส่งน้ำจากทะเลชุบศรไปเป็นเครื่องบรรณาการให้ทุกปี พระร่วงพ่อเมืองคิดทำชะลอมใส่น้ำไปให้ขอม ทำให้กษัตริย์ขอมไม่พอใจ เกรงว่าคนไทยจะแข็งข้อ จึงสั่งให้ออกญาเดโชทหารมีฝีมือไปจับตัวพระร่วง พระร่วงหนีไปบวชอยู่ที่วัดสุโขทัยเพื่อไม่ให้ประชาชนเดือดร้อน เมื่อออกญาเดโชทราบจึงปลอมตัวเป็นคนไทยตามไป แต่ไม่สามารถจับพระร่วงได้ ในที่สุดพระร่วงได้ขึ้นครองราชสมบัติเป็นกษัตริย์สุโขทัย และเมืองละโว้ก็ไม่ต้องเป็นเมืองขึ้นของขอมอีกต่อไป

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนให้นักเรียนในเรื่องความเสียสละและความสามัคคี

เรื่องที่ 16 เรื่อง "ราหูกินเดือน" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 32 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า คำวันหนึ่งนายพันกับนายพงศ์ 2 คนพี่น้องนั่งสนทนากันเรื่องราหูกินเดือนตามที่ได้ยินได้ฟังมา ทั้ง 2 คนจึงไปขอคำอธิบายเพิ่มเติมจากลุงครุฑ ลุงครุฑจึงเล่าให้ฟังว่า อาทิตยกับจันทร์เป็นผัวเมียกัน มีหน้าที่ส่องแสง เมื่ออาทิตยมาพบจันทร์ มนุษย์กลัวจะลืมนองโลก จึงตีฆ้องตึกกลองให้แยกจากกัน ตำราไทยโบราณเขียนว่า เดิมมีพี่น้อง 3 คน สองคนมีใญ่บุญตายไปเกิดเป็นพระอาทิตย์หนึ่ง พระจันทร์หนึ่ง ส่วนอีกคนไม่ชอบทำบุญเกิดเป็นยักษ์ชื่อราหู เขาผูกจองเวรกับพวกน้อง ๆ เมื่อเจอกันทีไรจะอำปากกินเสมอ คนจึงตีเกราะเคาะไม่ให้ราหูตกใจจะได้ปล่อยพระอาทิตย์ พระจันทร์ ลุงครุฑเล่าอีกว่า ความจริงเรื่องราหูกินเดือนไม่ใช่เรื่องจริง จะมีก็แต่เรื่องจันทร์คราสและสุริยะคราส คือดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ กับโลกบังกันเท่านั้น

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนให้นักเรียนในเรื่องการพิจารณาไตร่ตรองในการจะเชื่อสิ่งใดควรมีเหตุผล

เรื่องที่ 17 เรื่อง "กระต่ายหนีเข้าป่า" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 33 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า เด็ก 2 คนช่วยกันจับกระต่ายได้ตัวหนึ่ง จึงแย่งชิงกันเป็นเจ้าของ เพราะมัวทะเลาะกัน แล้ววางช่องใส่กระต่ายลงทำให้กระต่ายวิ่งออกจากช่องหนีเข้าป่าไปได้

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนในเรื่องความเสียสละและความสามัคคี

เรื่องที่ 18 เรื่อง "ต้นสะตือ" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 35 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า ชายคนหนึ่งได้พักเหนื่อยใต้ต้นสะตือที่ชายทุ่ง แล้วพิจารณาเห็นว่าผลสะตือมีขนาดเล็กไม่สมดุลงกับขนาดของต้นที่มีขนาดใหญ่ เขาคิดว่าผลสะตือควรมีขนาดเท่ากับผลแดงจึงจะสมดุลงกัน นอกจากนี้ชายคนนี้ยังดำเนินพระผู้เป็นเจ้าว่า ตอนที่สร้างสิ่งต่าง ๆ ไม่ได้หารือกับตนเสียก่อน มิฉะนั้นสิ่งที่พระเจ้าสร้างอาจดีกว่านี้ จากนั้นเขาก็เผลอหลับไป ลูกสะตือหล่นลงมาถูกคางของชายผู้นั้นเจ็บปวดเล็กน้อย เขาจึงได้คิดว่า ต้นไม้ที่มีร่มควรมีลูกเล็ก เวลามีคนพักอาศัยหลบร้อนใต้ต้นถ้าลูกไม้หล่นถูกคนจะได้ไม่บาดเจ็บ ถ้าต้นไม้มีลูกใหญ่จะเป็นอันตรายแก่ผู้มาพักอาศัยได้ ดังนั้น สิ่งที่พระเจ้าสร้างมานั้นเหมาะสมแล้ว

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนในเรื่องการรู้จักไตร่ตรอง

เรื่องที่ 19 เรื่อง "นักบุญเอลีซาเบธ" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 37 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า พระนางเจ้าเอลีซาเบธพระมเหสีของกษัตริย์โปรตุเกส เป็นผู้ที่มีจิตใจเมตตากรุณาช่วยเหลือคนยากจน มีมหาเดเล็กใจบุญผู้หนึ่งมีลักษณะนิสัยชอบทำบุญและช่วยเหลือผู้อื่นเช่นเดียวกับพระนาง มหาเดเล็กจึงเป็นที่โปรดปรานของพระนางมาก ทำให้มหาเดเล็กอีกคนหนึ่งซึ่งเป็นคนใจบาปอิจฉาริษยา ได้นำความไปกราบทูลยุยงใส่ร้ายพระมเหสีว่าพอพระทัยมหาเดเล็กใจบุญในฐานะข้าหลวง พระเจ้าแผ่นดินทรงเชื่อคำยุยงของมหาเดเล็กใจบาป จึงหาวิธีกำจัดมหาเดเล็กใจบุญ โดยสั่งให้ช่างปูนซ่อมมหาเดเล็กใจบุญโยนใส่เตาและวางแผนการร้ายให้มหาเดเล็กใจบุญไปพบช่างปูน ระหว่างทางที่มหาเดเล็กใจบุญเดินทางไปพบช่างปูน เขาผ่านโบสถ์หลังหนึ่งซึ่งมีคนกำลังทำพิธีมิสซา มหาเดเล็กใจบุญจึงเข้าไปร่วมฟังมิสซาตามที่บิดาสั่งไว้ก่อนตายว่า ให้ร่วมฟังพิธีมิสซาทุกครั้งที่มีโอกาส ส่วนพระเจ้าแผ่นดินก็สั่งให้มหาเดเล็กใจบาปตามไปดู และเขาได้ไปถึงบ้านช่างปูนก่อนมหาเดเล็กใจบุญ ช่างปูนไม่รู้ใครเป็นใครจึงจับมหาเดเล็กใจบาปโยนใส่เตาเผาไฟเสีย เมื่อเสร็จพิธีมิสซามหาเดเล็กใจบุญก็ได้ไปทำหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายให้ไปหาช่างปูน เมื่อมหาเดเล็กใจบุญกลับมากราบบังคมทูล พระเจ้าแผ่นดินตกพระทัยที่เหตุการณ์เกิดผิดพลาด รับสั่งให้ไต่สวนเรื่องราวทั้งหมด จึงทรงได้ทราบความจริงว่า เรื่องที่มหาเดเล็กใจบุญถูกกล่าวหา นั้นเป็นเท็จ พระเจ้าแผ่นดินจึงทรงอนุญาตให้มหาเดเล็กใจบุญทำบุญต่อไป

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนในเรื่องความเมตตากรุณา ความกตัญญูกตเวที และความซื่อสัตย์สุจริต

เรื่องที่ 20 เรื่อง "กัณฑ์มหาบุญลากและมหาลากแปดประการ" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 40 และบทที่ 41 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า พระเยซูเจ้าเสด็จโปรดมนุษย์ตามชนบท ชาวบ้านทุกคนจึงตั้งภาระของตนเพื่อมาฟังโอวาท พระเยซูได้โปรดสั่งสอนทุกคนว่า ใครทำอะไรก็จะได้รับสิ่งนั้นไม่ขาดนี้ก็ขาดหน้า เราทุกคนควรจะรักกันแม้ว่าคนนั้นจะเป็นคนดีหรือคนเลว เวลาทำบุญไม่ต้องป่าวประกาศพระเจ้าจะเห็นในทุกสิ่ง เมื่อเราได้รับความทุกข์จึงคิดว่านั่นคือประสบการณ์และทางแก้ไข ทุกปัญหาจะมีทางออกเสมอ แต่บทที่ 41 ผู้เขียนแต่งเป็นบทร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพ เนื้อหาโดยรวมมุ่งเน้นสั่งสอนและเตือนสติให้รู้จักบาปบุญคุณโทษ สามารถนำคำสอนซึ่งมีอยู่ 8 ประการไปปฏิบัติได้ คือ

1. มหาบุญลาก แก่ผู้ไม่มักใหญ่ใฝ่สูง ให้ได้ดีกายหน้า
2. มหาบุญลาก แก่ผู้มีใจกว้างและสุภาพอ่อนหวาน คนทั่วไปจะรักใคร่นับถือ
3. มหาบุญลาก แก่ผู้ที่มีความทุกข์ ให้หมดทุกข์กลายเป็นความสุข
4. มหาบุญลาก แก่ผู้ศึกษาธรรมะ ให้ได้รู้ถึงรสแห่งพระธรรม
5. มหาบุญลาก แก่ผู้มีจิตใจเอื้อเฟื้อ ให้ได้รับผลบุญนั้น
6. มหาบุญลาก แก่ผู้มีใจสะอาดบริสุทธิ์ ให้ได้พบกับพระเจ้า
7. มหาบุญลาก แก่ผู้มีใจสงบดับความโกรธทั้งปวง ให้ได้เป็นทายาทของพระเจ้า

8. มหาบุญลาภ แก่ผู้มีสัจจะนับถือพระเจ้า ให้ได้ขึ้นสวรรค์

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนในเรื่องความเป็นผู้มีวัฒนธรรมและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี ความเมตตากรุณา และความซื่อสัตย์สุจริต

เรื่องที่ 21 เรื่อง “พ่อค้าแกลบ” สอดแทรกอยู่ในบทที่ 43 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า สามีภรรยาได้ปรึกษากันถึงความไม่เอาการเอางานของลูกชาย เมื่อลูกชายแอบได้ยินคำดำหนิของพ่อแม่จึงคิดพิสูจนให้พ่อเห็นความสามารถ โดยขอเงินไปลงทุนและให้สัญญากับพ่อแม่ว่าจะตั้งใจค้าขาย ครั้งแรกลูกชายซื้อเสื้อผ้าและเครื่องใช้ต่าง ๆ มากมายบรรทุกลงเรือสำเภาไปขายที่เมืองหนึ่ง เขาก็นำเสื้อผ้าภาชนะเครื่องใช้ไปแลกกับดินเหนียวของชาวบ้าน กลับมาพ่อก็ไม่พอใจ ครั้งที่สองนำข้าวเปลือกไปแลกกับแกลบมา พ่อยังไม่พอใจยิ่งขึ้น ต่อมาลูกเขาเดินเหนียวกับแกลบมาประสมกันทำเป็นอิฐลงรักปิดทอง แล้วบรรทุกลงเรือสำเภาไปหลอกชาวบ้านว่าเป็นทองคำแท่ง ถ้าใครอยากได้ให้นำเงินมาแลกกับทอง ชาวบ้านพากันนำเงินมาแลกกับทองคำปลอมจำนวนมาก ลูกชายได้นำเงินกลับบ้านมากมายพ่อก็ดีใจชมว่าลูกชายของตนฉลาดเฉลียว ต่อมาลูกชายก็ค้าขายไม่ได้อีก เพราะชาวบ้านเกิดความระแวงกลัวถูกหลอกเหมือนครั้งก่อน จึงไม่มีใครคบด้วย ข้าครอบครัวยังถูกโจรปล้น ในที่สุดพ่อลูกสำนึกตนได้ว่าการกระทำอาชีพไม่สุจริตนั้นย่อมไม่เจริญ

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนให้นักเรียนมีความซื่อสัตย์สุจริต

เรื่องที่ 22 เรื่อง “เพราะไม่ฟัง” สอดแทรกอยู่ในบทที่ 44 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า นกกระจอกต้องการมีเสียงไพเราะเหมือนนกสีชมพู จึงไปปรึกษานกสีชมพู และขอร้องให้นกสีชมพูช่วยเป็นครูสอน แต่นกสีชมพูปฏิเสธที่จะสอน โดยให้เหตุผลว่านกกระจอกนั้นปัญญาดี เสียแต่พูดมาก ไม่ฟังผู้อื่น จึงไม่มีใครกล้าสอน ถึงแม้จะสอนก็คงไม่ได้ผล

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนให้นักเรียนให้รู้จักฟังผู้อื่น

เรื่องที่ 23 เรื่อง “หม้อพี่แซกแตกทำลาย” สอดแทรกอยู่ในบทที่ 46 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า แซกคนหนึ่งมีอาชีพขายนมวัว วันหนึ่งเอาหม้อมนมพูนหัวเดินขายไป เห็นคนแย่งกันซื้อนม เปิด ไก่ จากแจ็กอู๋ พ่อค้าชาวจีน จึงคิดอยากจะเปลี่ยนอาชีพไปขายนม เปิด ไก่ หรือวัวบ้างเพื่อจะได้ร่ำรวย แซกหวังร่ำรวยจึงคิดฝันไปได้เลี้ยงไก่ นม ขายเป็นร่ำรวยแล้วซื้อเรือสำเภา จ้างแจ็กอู๋มาเป็นผู้จัดการ ใช้เรือสำเภาบรรทุกสินค้าไปขาย พอเรือจอดมีคนซื้อของมากมาย แซกขายนมฝืนมาถึงตอนที่จับกังในเรือทะเลาะกันจึงเข้าระงับการวิวาท แซกขายนมผลอดตัวแสดงทำดังในฝันทำให้หม้อมนมแตกแตก แซกก็รู้สึกตัวรู้ว่า ตนต้องซื้อหม้อมนมใหม่เสียแล้ว ต้นทุนก็หาย กำไรก็หมด

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนในเรื่องความขยันและไม่ควรหวังในสิ่งที่ไกลเกินความสามารถของตนที่ทำได้

เรื่องที่ 24 เรื่อง "บทถวายตัวเป็นข้าไทในพระหฤทัยของพระผู้เป็นเจ้าของ" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 48 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า การถวายตัวเป็นข้าไทในคริสต์ศาสนา โดยสวดมนต์อ้อนวอนขอพระเยซูเจ้าจงลด บันดาลใจให้ทุกคน ไม่ว่าจะเป็นคนที่มีจิตใจเมตตา หรือจิตใจหยาบช้า ให้มีใจฝึกฝนในศาสนา เพื่อทุกคนจะได้อยู่อย่างมีความสุข

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนในเรื่องความเป็นผู้มีวัฒนธรรมและปฏิบัติตาม ขนบธรรมเนียมประเพณี

เรื่องที่ 25 เรื่อง "เจ้าพระยาวิชเยนทร์" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 50 และบทที่ 52 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า เด็กคนหนึ่งชื่อ คอนสแตนติน ฟอลคอน เป็นชาวกรีก บิดามารดาขัดสนเงินทองจึงคิดหาเลี้ยงตัวเอง โดยการสมัครเป็นลูกจ้างกับพ่อค้าเรืออังกฤษ เขาเรียนรู้การเดินเรือและการค้าขายจนชำนาญ เมื่อโต ขึ้นจึงซื้อเรือแล้วบรรทุกสินค้าขาย ขณะที่นำเรือไปค้าขายที่อินเดีย เรือถูกพายุทำให้เรือแตก เขา สามารถว่ายน้ำเข้าฝั่งได้ และได้พบขุนนางไทยซึ่งเรือแตกเหมือนกัน จึงเข้าไปช่วยเหลือและพากลับ เมืองไทย เมื่อถึงเมืองไทยขุนนางผู้นั้นได้นำคอนสแตนตินไปหาท่านพระยาโกศา (เหล็ก) ซึ่งเป็น เสนาบดีพระคลัง ผู้ว่าการต่างประเทศ ท่านเห็นว่าเป็นคนมีฝีมือจึงได้ชุบเลี้ยงไว้ สมเด็จพระนารายณ์ ทรงทราบข่าวความซื่อสัตย์และความฉลาดของนายฟอลคอนจึงให้มารับราชการ เขาได้สร้างผลงาน มากมาย อาทิ สร้างปราสาท ฝังท่อน้ำ สร้างป้อมปราการถึง 7 ป้อม และเป็นธุระส่งราชทูตไปเจริญ สัมพันธไมตรีกับนานาประเทศ ส่วนบทที่ 52 เนื้อเรื่องว่าด้วยภารกิจสำคัญของเจ้าพระยาวิชเยนทร์ที่ กระทำถวายสมเด็จพระนารายณ์ และทรงโปรดปรานความซื่อสัตย์และสติปัญญาที่เฉลียวฉลาด ทำ คุณให้แก่ประเทศไทยนานัปการ รวมทั้งทำให้ได้ติดต่อค้าขายกับต่างประเทศมากขึ้น และได้รับ พระราชทานยศเป็นเจ้าพระยาวิชเยนทร์ว่าที่สมุหนายกแทนเสนาบดีผู้ใหญ่ ทำให้ขุนนางผู้ใหญ่ของ ไทยไม่พอใจ แม้เขาจะเป็นขุนนางไทยแล้วก็ยังคงยึดมั่นในศาสนาคริสต์อย่างมั่นคง เขาได้รับราชการ สมองพระคุณสมเด็จพระนารายณ์ด้วยความซื่อสัตย์ จงรักภักดี มาโดยตลอด ต่อมาเมื่อเดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2231 ขณะที่สมเด็จพระนารายณ์ประชวร ขุนนางไทย 2 คนพ่อลูก คือ พระเพทราชา กับหลวงสรศักดิ์เป็นกบฏ หมายชิงราชสมบัติ แต่ติดอยู่ที่เจ้าพระยาวิชเยนทร์จึงคิดจะฆ่า ฝ่ายพระยา วิชเยนทร์ก็มีคนเตือนให้หนีเอาตัวรอด ท่านกลับตอบกับผู้ที่มาบอกว่า "สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระ มหากุณาชุบเลี้ยง โปรดพระราชนัดดา ยศให้แก่เราถึงเช่นนี้ พระองค์มีพระเดชพระคุณเป็นอันมาก ก็เมื่อพระองค์ตกอยู่ในความลำบากแล้วเราจะทิ้งพระองค์ไปเสียอย่างไรได้ เราต้องเป็นคนสัตย์ซื่อ ยอม ตายถวายชีวิตทดแทนพระคุณของพระองค์บ้างจึงจะควร" จากนั้นก็ไปลาภรรยาและบุตรชาย สมเด็จพระ นารายณ์ไม่สามารถทำอะไรได้และสวรรคตในที่สุด ส่วนเจ้าพระยาวิชเยนทร์ถูกจับประหารชีวิต

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนให้มีความซื่อสัตย์สุจริต ความเมตตากรุณา ความ กล้าหาญ และความกตัญญูแก่เวท

เรื่องที่ 26 เรื่อง “พระอาทิตย์” สอดแทรกอยู่ในบทที่ 53 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า ดวงอาทิตย์แม้ว่าจะร้อนแรงและให้แสงสว่างมากเพียงใดก็ยังมีวันดับแสง ความมืดก็จะครอบคลุมทำให้มองอะไรไม่เห็น อย่างไรก็ตาม พระอาทิตย์ก็ยังคงทำหน้าที่ของตนต่อไป แต่พระผู้เป็นเจ้าของเจ้าคือแสงสว่างที่แท้จริง ไม่มีวันดับสลายและหยั่งรู้ทุกสิ่งทุกอย่างที่แต่ละคนกระทำ ใครทำผิดพระองค์ก็ทรงรู้ถึงความผิดนั้น ไม่มีผู้ใดหลบหลีกการหยั่งรู้ของพระผู้เป็นเจ้าของเจ้าได้

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนในเรื่องความรับผิดชอบ

เรื่องที่ 27 เรื่อง “พ่อหลุยมารี” สอดแทรกอยู่ในบทที่ 55 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า นักบุญชาวฝรั่งเศส คือ หลุยมารี ครีญง เดอ มงฟอร์ต ซึ่งเป็นผู้ก่อตั้งคณะเซนต์คาเบรียลสำหรับสั่งสอนเด็ก ๆ เช่น โรงเรียนอัสสัมชัญ บางรัก โรงเรียนเซนต์คาเบรียล สามเสน และโรงเรียนอัสสัมชัญพาณิชย เป็นต้น กล่าวถึง หลุยมารีสงสารเด็กนักเรียนที่มีฐานะยากจนไม่มีเสื้อผ้าใหม่ ๆ ใส่ไปโรงเรียน เขาจึงหาวิธีช่วยเหลือด้วยการขอบริจาคเงินจากเพื่อน ๆ และนำมาพร้อมกับค่าขนมที่พ่อแม่ให้ไปโรงเรียน หลุยมารีขอให้เจ้าของร้านตัดเสื้อคิดราคาเสื้อไม่แพงนัก ทำให้เด็กยากจนมีเสื้อผ้าใส่ไปโรงเรียนด้วยความโอปอ้อมอารีมีเมตตาของหลุยมารี ต่อมาเมื่อหลุยมารีบวชเณรก็ได้เป็นนักบุญที่ทุกคนนับถือ ท่านสั่งสอนให้คนเป็นคนดีจนท่านได้รับตำแหน่งในพระศาสนาว่าเป็นนักบุญหลุยมารี ครีญง เดอ มงฟอร์ต

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนให้นักเรียนมีความเมตตา กรุณา และความประหยัด

เรื่องที่ 28 เรื่อง “พระเจ้าแผ่นดินสองพระองค์” สอดแทรกอยู่ในบทที่ 57 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า กษัตริย์ไทยที่มีฝีมือในการรบ ไม่มีใครเทียบได้กับพระมหากษัตริย์ 2 พระองค์ คือ สมเด็จพระนเรศวร กับพระเอกาทศรถ สมเด็จพระนเรศวรได้ชื่อว่าเป็นพระมหากษัตริย์ของไทยพระองค์หนึ่งที่มีความกล้าหาญสามารถปราบได้ทั้งพม่า มอญ และเขมร ส่วนพระเอกาทศรถ ผู้เป็นอนุชาก็มีความสามารถในการรบเช่นกัน เมื่อครั้งสมเด็จพระนเรศวรทรงฟันพระมหาอุปราชทิวงคตอยู่กับคอช้างที่ตะพังตรุนั้น พระเอกาทศรถก็ทรงฟันมาจากชะโร ซึ่งเป็นผู้มีฝีมือเข้มแข็งและเป็นพี่เลี้ยงของพระมหาอุปราชถึงแก่ความตายอยู่กับคอช้างเหมือนกัน สงครามย่อมเป็นที่ลำบากแก่ชาวเมือง ชาวนาปลูกข้าวยังไม่ทันเกี่ยว หรือเกี่ยวแล้วแต่ยังไม่ทันนวดก็ต้องไปศึก และไ้ไปแล้วได้กลับมาทุกคน สมเด็จพระเอกาทศรถเห็นการเป็นเช่นนี้พระองค์จึงทรงตั้งพระทัยสงบศึกสงคราม สร้างความสัมพันธ์ไมตรีกับชาติอื่น ๆ หลังจากสมเด็จพระนเรศวรสวรรคต สมเด็จพระเอกาทศรถขึ้นครองราชสมบัติต่อ และทรงทำนุบำรุงบ้านเมืองให้ประชาราษฎร์สงบสุข เพราะฉะนั้นคนไทยทุกคนควรระลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณแห่งสมเด็จพระนเรศวรมหาราชว่า พระองค์เป็นผู้ทรงปราบศัตรูให้หมดจากแผ่นดินไทย และพระเอกาทศรถพระองค์เป็นผู้ทรงบำรุงข้าวปลาอาหารให้ชาวไทยอิ่มหนำสำราญ เราควรจะเอาเยี่ยงอย่างกษัตริย์ 2 พระองค์นี้ แล้วก็ควรจะให้กล้าเหมือนพระองค์ที่ ใจดีเหมือนพระองค์น้อง

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่สอนให้นักเรียนเป็นคนกล้าหาญ ความสามัคคี และความกตัญญู กตเวที

เรื่องที่ 29 เรื่อง "ธรรมเนียมแขกแดง" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 59 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า ธรรมเนียมในการเลี้ยงลูกของแขกว่าปะนัว เขาจะฝึกและสอนให้ลูกเข้มแข็งอดทนช่วยเหลือตนเองได้ โดยพ่อแม่จะฝึกความอดทนให้ก่อน แล้วจะนำลูกไปปล่อยไว้ในป่า ด้วยการเขียนตี ดึงหนังแล้วแทงด้วยหนามและไม้แหลม และให้วิ่งระยะไกลโดยไม่ให้นั่งพักและไม่ให้น้ำดื่ม เมื่อถึงฤดูหนาวลูกชายที่มีอายุ 14-15 ปี พ่อแม่ก็จะเตรียมอุปกรณ์ในการใช้ชีวิตในป่าให้ เช่น ขวาน พร้า หนาม ไม้ ลูกธนู เป็นต้น จากนั้นพ่อแม่จะใช้ผ้าปิดตาลูกแล้วนำไปปล่อยไว้ในป่าลึกเพื่อให้อยู่อาศัยตามลำพังตลอดฤดูหนาว พอเข้าฤดูร้อนพ่อแม่พี่น้องจะไปรับเด็กกลับ บางทีพบแต่ซากศพ เพราะเด็กอดอาหารและหนาวตาย เด็กบางคนแม้ถูกสัตว์ป่ากินเป็นอาหารพ่อแม่พี่น้องก็ไม่เสียใจ ถือว่าคนอ่อนแอไม่ควรใช้ชีวิตต่อไป ส่วนเด็กคนที่ถูกสัตว์ป่าทำร้ายแต่รอดชีวิตมาได้พ่อแม่ก็ไม่ชื่นชมนัก เพราะคงจะช่วยเหลือตนเองและครอบครัวไม่ได้ แต่ถ้าเด็กที่กลับมาจากป่าได้อย่างปลอดภัย ชาวแขกแดงถือว่าเป็นคนเข้มแข็ง แข็งแรง พร้อมจะเป็นผู้ใหญ่ จะได้รับการต้อนรับเป็นอย่างดี มีพิธีรับขวัญเป็นการใหญ่โต และไม่ต้องทำงานระยะหนึ่ง เพื่อเป็นรางวัลตอบแทนลูกที่สามารถต่อสู้กับอุปสรรคเอาตัวรอดกลับมาได้อย่างปลอดภัย

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนในเรื่องความอดทน

เรื่องที่ 30 เรื่อง "วิสสาสา ปรมา ญาติ" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 61 และบทที่ 63 (เพื่อนคุ้นเคยกันเรียกว่า เป็นญาติอันประเสริฐ) เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า ที่ตำบลสามเสนมียัดอยู่ 2 วัด ตั้งอยู่วัดละพากคลอง ชื่อวัดบ้านเขมร (เป็นวัดคริสต์ตั้งชื่อวัดคอนเซ็ปชัน) กับวัดสมอราย (เป็นวัดพุทธชื่อวัดราชาธิวาส) ในรัชกาลที่ 3 เมื่อพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าฯ ครั้งยังไม่เสวยราชสมบัติได้ทรงผนวชประทับอยู่ที่วัดสมอราย ชาวบ้านมักเรียกพระนามพระองค์ท่านว่า "ทูลกระหม่อมพระ" วัดบ้านเขมรมีสังฆราชองค์หนึ่งชื่อ "ท่านสังฆราช ยวง บัปติสตา ปัลคัว" ชาวบ้านเรียกสั้น ๆ ว่า "เจ้าคุณสังฆราชยวง" ทูลกระหม่อมพระกับสังฆราชยวงบัปติสตา ปัลคัว ซึ่งต่างเป็นมิตรกัน แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน เช่น ทูลกระหม่อมพระทรงสอนภาษาไทย ภาษาบาลีให้สังฆราชยวง ส่วนท่านสังฆราชยวงก็ทูลถวายพระอักษรภาษาอังกฤษ ภาษาละตินแก่ทูลกระหม่อมพระ ก็ได้ทรงฝึกฝนภาษาต่างประเทศจนชำนาญ ทรงนิพนธ์และเจรจา ธรรมเนียมการปกครอง พงศาวดาร ภูมิศาสตร์ ศาสนา พระองค์ทรงเข้าพระทัยได้มาก และทรงสามารถคาดค่านวนดวงดาวต่าง ๆ ได้ด้วยพระองค์เอง และสังฆราชยวงได้เรียนรู้ขนบธรรมเนียมของเมืองไทย ท่านได้เขียนหนังสือฝรั่งว่าด้วยเมืองไทยหลายเล่ม เพราะต่างก็เป็นนักปราชญ์ทั้งคู่ จึงทำให้ทั้ง 2 ฝ่ายสนิทสนมกันเหมือนญาติสนิท สิ่งที่ผู้เขียนเน้น คือ ความเป็นมิตรที่ทูลกระหม่อมพระมีต่อสังฆราชยวง เมื่อสังฆราชยวงถึงแก่กรรมภาพซึ่งเป็นช่วงที่พระบาทสมเด็จพระ

พระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวขึ้นครองราชย์แล้ว จึงโปรดเกล้าฯ ให้จัดพิธีศพอย่างสมเกียรติเท่ากับข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ของไทย

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนในเรื่องการคบคนและความเป็นผู้มีวิวัฒธรรมและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี

เรื่องที่ 31 เรื่อง “หนูกับลิง” สอดแทรกอยู่ในบทที่ 64 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า หนู 2 ตัวพบก้อนเนยแข็งเกิดแย่งกัน จึงให้ลิงช่วยแบ่งเนยให้ ลิงก็ซังดูส่วนไหนหนักรวกก็กัดกิน ทำให้ก้อนเนยมีขนาดไม่เท่ากันสักที จนเนยทั้ง 2 ชิ้นเกือบหมด หนูเห็นเช่นนั้นก็ไม่พอใจ แต่ก็ไม่อาจห้ามได้ เมื่อเหลือเศษก้อนเนยอยู่เล็กน้อยลิงก็ยึดเอาไปโดยให้เหตุผลว่าเป็นค่าตัดสินความ

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนในเรื่องความเสียสละ

เรื่องที่ 32 เรื่อง “สมเด็จพระนางเจ้าสุริยไทย” สอดแทรกอยู่ในบทที่ 66 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า ในสมัยสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ พระเจ้าหงสาวดีตะเบ็งชเวตี้ได้นำกองทัพมาตีกรุงศรีอยุธยา เมื่อกองทัพพม่ามาประชิดอยุธยา สมเด็จพระมหาจักรพรรดิออกไปดูกำลังข้าศึกได้ปะทะกับพระเจ้าแปรแม่ทัพหน้าของพม่า สมเด็จพระมหาจักรพรรดิเสียที่ข้าศึก พระอัศวมเหสีคือสมเด็จพระศรีสุริยไทยที่ปลอมพระองค์เป็นชายตามเสด็จก็ขับช้างเข้าขวาง จึงถูกพระเจ้าแปรฟันลั่นพระชนม์บนคอช้าง ฝ่ายพระราเมศวรกับพระมหินทรเห็นพระมารดาสิ้นพระชนม์ก็บังเกิดขัดติมานะและกตัญญู จึงขับช้างทรงเข้าไปกั้นเอาพระศพ พระโอรสทั้งสองก็นำพระศพของพระศรีสุริยไทยกลับพระนคร เหตุการณ์นี้ทำให้คนไทยพร้อมใจรักชาบ้านเมือง จนพม่าทำอะไรไม่ได้ต้องยกทัพกลับ

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต ความกตัญญูกตเวทิตะ ความกล้าหาญ และความเสียสละ

เรื่องที่ 33 เรื่อง “สมเด็จพระเจ้าช้างเผือก” สอดแทรกอยู่ในบทที่ 68 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า พระเจ้าหงสาวดีตะเบ็งชเวตี้เข้ามาตีเมืองไทยไม่สำเร็จ คราวสมเด็จพระนางเจ้าสุริยไทยเสียพระชนม์ลงกับคอช้างนั้น กองทัพกลับไปเมืองพม่าเกิดมีข่าวลือว่า พระเจ้าตะเบ็งชเวตี้เสียที่ไทยจนต้องยกทัพกลับมา ข่าวนั้นทำให้หัวเมืองขึ้นของพม่าพากันไม่นับถือพระองค์เหมือนแต่ก่อน ข้าพระเจ้าตะเบ็งชเวตี้ก็เสวยสุราเมาจนพระสติฟั่นเฟือน แล้วพระองค์ก็ถูกปลงพระชนม์ ต่อมาบุเรงนองซึ่งเคยเป็นแม่ทัพใหญ่ก็ได้ขึ้นเสวยราชสมบัติแทน ฝ่ายเมืองไทยตั้งแต่พระเจ้าหงสาวดีตะเบ็งชเวตี้ยกทัพกลับไปคราวนั้นแล้ว สมเด็จพระมหาจักรพรรดิก็ไม่ทรงวางพระทัยในพม่า จัดการสร้างกำแพงเมือง ขุดคูคลองเตรียมทหาร และเรือไว้ในการศึกษาสงคราม พระองค์ยังได้เสด็จไปจับช้างตามหัวเมืองได้ช้างเผือก 7 ช้าง ซึ่งมากกว่าที่เคยมี ราษฎรจึงถวายพระนามว่า “สมเด็จพระเจ้าช้างเผือก” ฝ่ายพระเจ้าหงสาวดีบุเรงนองได้ยินกิตติศัพท์สมเด็จพระมหาจักรพรรดิว่า มีบุญบารมีมาก ได้ช้างเผือกถึง 7 ช้าง แต่เผอิญพระองค์ไม่มี ก็

ไม่พอพระทัย จึงจะเข้ามาตีเมืองไทยให้ตกอยู่ในอำนาจให้ได้ แต่การที่จะมาตีเมืองไทยให้สำเร็จนั้นเป็นการยาก เพราะไม่ไว้ใจมอญ และพระนครศรีอยุธยาตั้งอยู่ในทำเลเหมาะจะมีแม่น้ำล้อมรอบ พระเจ้าหงสาวดีจึงได้ส่งพระราชสาสน์มาขอช้างเผือก 2 ช้าง สมเด็จพระมหาจักรพรรดิปรึกษากับข้าราชการผู้ใหญ่ พระราเมศวร พระยาจักรี และพระสุนทรสงคราม ต่างก็เห็นตรงกันว่าไม่ควรยกช้างเผือกให้บุเรงนอง เพื่อรักษาเกียรติยศและศักดิ์ศรีของประเทศฝ่ายไทยจึงตอบปฏิเสธบุเรงนองว่า ให้พระเจ้าบุเรงนองบำเพ็ญธรรมสร้างกุศลให้มาก แล้วจะได้ช้างเผือกคู่บารมีเอง

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต การรักษาเกียรติยศ และศักดิ์ศรี

เรื่องที่ 34 เรื่อง "ฉันชื่ออะไร ?" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 69 เนื้อเรื่องมีลักษณะเป็นปริศนาคำทาย โดยบรรยายลักษณะรูปร่างและนิสัยของสัตว์ชนิดหนึ่ง คล้ายกับเรื่อง "อะไรเอ๋ย?" เป็นวิธีการนำเสนออีกวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้จำเนื้อหาได้ง่าย เนื่องจากเนื้อหาในหนังสือเล่มนี้ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องที่ยาว จำยาก ทำให้ผู้อ่านเบื่อได้ ผู้เขียนจึงได้เปลี่ยนแนวการเขียนใหม่ เพื่อให้ผู้อ่านได้ฝึกไหวพริบและได้รับสาระไปพร้อมกับความสนุกสนานเพลิดเพลิน เนื้อเรื่องให้ทายชื่อของสัตว์ชนิดหนึ่ง คือ "หนู" โดยพยายามใช้คำที่แนะให้นักภาพไปด้วย ด้วยการบอกคุณลักษณะ รูปร่างสัตว์อื่น ๆ มาเทียบ และมีคำตอบในตัว เช่น เทียบกับช้าง ม้า กระต่าย ตุ่น งู กระแต กระรอก แมว เป็นต้น เมื่อได้อ่านแล้วคิดตามก็จะรู้จักชื่อสัตว์ที่มีลักษณะคล้ายกับหนูไปด้วย จนกระทั่งอ่านเนื้อเรื่องจบจึงได้คำตอบที่ต้องการ

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนให้นักเรียนในเรื่องการมีไหวพริบ ความเป็นคนช่างสังเกต

จริยธรรมที่ปรากฏในหนังสือดรณศึกษาชั้นประถมที่ 3 เมื่อพิจารณาตามหลักเกณฑ์การวิเคราะห์จริยธรรม 13 ประการ จากกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย หลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) พบว่ามีปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4 แสดงความถี่ของจริยธรรมที่ปรากฏในหนังสือเรียนдруณศึกษาชั้นประถมปีที่ 3

ข้อที่	จริยธรรม	ความถี่	ลำดับ
1	ความใฝ่รู้	2	5
2	ความขยัน	2	5
3	ความอดทน	2	5
4	ความประหยัด	2	5
5	ความซื่อสัตย์สุจริต	9	1
6	ความมีระเบียบวินัย	-	-
7	ความรับผิดชอบ	3	4
8	ความสามัคคี	2	5
9	ความเสียสละ	5	3
10	ความเมตตากรุณา	7	2
11	ความกตัญญูกตเวที	5	3
12	ความยุติธรรม	1	6
13	ความเป็นผู้มีวัฒนธรรมและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี	2	5

จากตารางแสดงว่าจริยธรรมที่ปรากฏลำดับที่ 1 คือ ความซื่อสัตย์สุจริต มีความถี่ 9 ลำดับที่ 2 คือความเมตตากรุณา มีความถี่ 7 ลำดับที่ 3 คือความเสียสละและความกตัญญูกตเวที มีความถี่ 5 ลำดับที่ 4 คือความความรับผิดชอบ มีความถี่ 3 ลำดับที่ 5 คือความใฝ่รู้ ความขยัน ความอดทน ความประหยัด ความสามัคคีและความเป็นผู้มีวัฒนธรรมและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี มีความถี่ 2 ลำดับที่ 6 คือความยุติธรรม มีความถี่ 1

จากการวิเคราะห์หนังสือเรียนдруณศึกษาชั้นประถมปีที่ 3 นอกจากจะมีจริยธรรมที่กำหนดไว้เป็นกรอบในการศึกษาแล้ว ยังพบว่าได้มีจริยธรรมด้านอื่น ๆ คือ ความรอบคอบ การรู้จักไตร่ตรอง การมีไหวพริบ การฟังมากทำให้รู้มาก คุณค่าของธรรมชาติช่วยกันอนุรักษ์สัตว์ที่สร้างคุณประโยชน์ ให้แก่มนุษย์ การคบคน รู้จักฟังผู้อื่น ไม่ควรหวังในสิ่งที่ไกลเกินความสามารถของคนที่ทำได้ ความกล้าหาญ และการรักษาเกียรติยศและศักดิ์ศรี

3.5 หนังสือเรียนตรรกศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

หนังสือเรียนตรรกศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นหนังสือเล่มสุดท้ายของหนังสือชุดนี้ หนังสือเล่มนี้แบ่งเนื้อหาออกเป็น 63 บท มีทั้งนิทาน ตำนาน เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ และเรื่องที่มีผู้ประพันธ์แต่งขึ้นเองซึ่งสอดแทรกอยู่ในบทต่าง ๆ จำนวน 32 เรื่อง ได้แก่ 1) เรือกลไฟในกรุงสยาม 2) ลิงกินมังคุด 3) ทรัพย์สมบัติ 4) ทิดโหมดไปหาหมอมความ 5) ตาฮ้อย 6) การพิมพ์ในโลก 7) การพิมพ์หนังสือในประเทศไทย 8) ชาร์ลเตเลียร์ 9) หลวงสะท้าน 10) นกกระทา 11) นิยาย ยายกับตา 12) โทะเซาโทะเซา 13) ขนมห่าจ๊ะ 14) พระอาทิตย์ส่องโลก 15) นายขนมต้ม 16) จุลองพระบาทเกียะ 17) นูหนวกเจ็ดคน 18) ศาสนาคริสต์ในเมืองไทย 19) ตราสวรรค์ 20) เจ้าจิ้งจอกหลอกอีกา 21) นายวีเลียมแดลลัมมิง 22) บ่าวทาสของยายสัมฤทธิ์ 23) การกบฏ 24) ครูทของนายพนม 25) จะเข้ไม่มีลิ้น 26) เรือติดานิก 27) การเล่นเกมช่าง 28) ทั่วโลกก็ไม่มีสอง 29) หมิ่นยุธาหัดเข้าเฝ้า 30) หลงทางกลางน้ำ 31) สามฤดู และ 32) การกรีทา ลักษณะการประพันธ์ของนิทานเหล่านี้มีทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง เนื้อหาหลากหลายประเภท เช่น ประวัติศาสตร์ คำสอนในศาสนา ตำนาน และนิทาน ที่มาของเรื่องนี้มีทั้งเรื่องในประเทศและเรื่องต่างประเทศ เรื่องเหล่านี้ได้นำคำที่เรียนมาแล้วถูกเป็นเรื่องตามความเหมาะสมของเนื้อหาและ วัยของผู้เรียนที่อยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่องต่าง ๆ ทั้ง 32 เรื่องมีเนื้อเรื่องและจริยธรรมสอดแทรกอยู่ ดังต่อไปนี้

เรื่องที่ 1 เรื่อง "เรือกลไฟในกรุงสยาม" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 2 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า ในสมัยรัชกาลที่ 3 มิสเตอร์ฮันเตอร์ พ่อค้าชาวอังกฤษได้สั่งเข้าเรือกลไฟเข้าลำหนึ่งมาถวายพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยหวังจะให้พระองค์ทรงซื้อ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพอพระทัย แต่เรือกลไฟมีราคาแพง พระองค์จึงไม่ทรงซื้อ ต่อมาสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอเจ้าฟ้ากรมขุนอิศเรศรังสรรค์ทรงสร้างเรือกลไฟเลียนแบบเรือกลไฟของมิสเตอร์ฮันเตอร์ ทรงใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ในเมืองไทย ยกเว้นเครื่องจักรที่สั่งซื้อมาจากต่างประเทศ เรือกลไฟลำนี้ใช้งานไม่ได้ดี แต่ทำให้ประชาชนรู้จักเรือกลไฟมากขึ้น ครั้นต่อมาราวปี พ.ศ. 2398 พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมีรับสั่งให้นายช่างชาวสยามต่อเรือกำปั่นไฟใหญ่ลำหนึ่งเป็นเรือพระที่นั่งชื่อ "สยามอรุณมพ" ซึ่งถือว่าเป็นเรือกลไฟลำแรกในกรุงสยาม ต่อมาจึงมีเรือกลไฟใช้ในกรุงเทพมหานคร และมีเรือยนต์ที่ใช้เดินทางเพื่อธุรกิจไปยังต่างประเทศได้สะดวกขึ้น

นอกจากนี้ผู้เขียนยังตั้งข้อสังเกตว่า ความเป็นอยู่ของคนไทยเริ่มตามสมัยแบบตะวันตกมากขึ้น โดยกล่าวว่า "ออกจะนิยมนับถืออย่างเจริญศรีวิไลสมคราวสมัยแทบทุกอย่าง" จึงเตือนว่าความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการต่าง ๆ นั้น เป็นความเจริญภายนอก ควรเจริญควบคู่ไปกับการรอบรู้เข้าใจคำสั่งสอนของศาสนา ซึ่งเป็นความเจริญภายในด้วย และได้เปรียบเทียบเรื่องความเจริญ

ทางศิลปะ วิชาความรู้กับศาสนาว่าแตกต่างกัน โดยเปรียบเทียบวิชาความรู้เป็นเพียงอิฐ ปูน และ เปรียบเทียบศาสนาเป็นเหมือนแก้ว มณี เพชร พลอย ซึ่งมีค่ายิ่ง

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนในเรื่องความใฝ่รู้

เรื่องที่ 2 เรื่อง "ลิงกินมังคุด" แทรกอยู่ในบทที่ 3 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า ลิงลิงตัวหนึ่งได้พบลูกมังคุด ในสวน เมื่อกัดกินทั้งเปลือกมันรู้สึกฝาดทั้งที่แม่เคยบอกว่าหวาน จึงโยนลูกมังคุดทิ้ง และคิดว่าแม่ โกหก ลิงลิงอีกตัวหนึ่งเห็นเข้าก็เอาลูกมังคุดที่ลูกลิงโยนทิ้งมาแกะเปลือกแล้วกิน แล้วบอกกับ ลูกลิงว่า เปลือกมังคุดฝาดแต่ข้างในหวาน แม่ของลิงไม่ได้โกหก การศึกษาก็เหมือนกันอาจเรียนด้วยความยากลำบาก แต่ผลสำเร็จนั้นคุ้มค่า

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนในเรื่องความใฝ่รู้

เรื่องที่ 3 เรื่อง "ทรัพย์สมบัติ" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 5 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า บุรุษ 2 นายวิวาทกัน ด้วยเรื่องทรัพย์มรดก จึงพากันไปเฝ้าพระมหาเยชู คริสโต ให้ทรงเมตตาแบ่งทรัพย์มรดกนั้นให้ด้วย พระมหาเยชูจึงทรงยกนิทานมาเล่าให้ทั้ง 2 บุรุษฟังว่า เศรษฐีผู้หนึ่งทำนาได้ข้าวมากจนยังไม่พอใส่ จึงคิดจะรื้อฉางเก่าปลูกใหม่ให้ใหญ่โตจะได้สะสมข้าวไว้ได้มาก เพื่อต่อไปในวันข้างหน้าจะได้นั่งกินนอนกิน ให้สบาย พระเยชูได้ตรัสเตือนเศรษฐีว่า จะเหมายวอยู่ในทรัพย์ทำไม คิณนี้จะต้องตายอยู่แล้ว ทรัพย์ที่สะสม ก็จะต้องตกเป็นของผู้อื่น ไม่ได้เกิดประโยชน์อะไรกับเศรษฐีอีกต่อไป เมื่อพระเยชูเล่านิทานจบ ก็ทรงรับสั่งแก่บุรุษทั้งสองถึงทรัพย์สมบัติทั้งหลายว่า ให้มีความกรุณาต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน อย่าผูก กังวลกับทรัพย์ จงแสวงหาบุญกุศล ซึ่งจะนำความสุขมาให้ทั้งในโลกนี้และโลกหน้า

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนในเรื่องความเมตตากรุณา

เรื่องที่ 4 เรื่อง "ติดโหมดไปหาหมอความ" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 6 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า ติดโหมด ไปยืมเงินแม่จิบสิบซึ่งนำมาเป็นทุนการค้าขาย แต่เมื่อค้าขายแล้วขาดทุน เมื่อแม่จิบทวงเงินติดโหมด ก็ไม่มีเงินคืนให้ จึงไปปรึกษาหมอความเพราะกลัวจะถูกจับเข้าคุก หมอความถามติดโหมดว่าใน การกู้ยืมเงินนั้นได้ทำสัญญากันไว้หรือไม่ ติดโหมดบอกว่าไม่ได้ทำ เพราะแม่จิบคิดว่าเป็นคนกันเอง คั่นเคยกัน หมอความจึงบอกว่าเมื่อไม่มีสัญญากู้ยืมเงินกันก็จะฟ้องไม่ได้ ให้คำปรึกษาแล้วหมอความ ก็ขอค่าปรึกษา ติดโหมดไม่ให้อ้างว่าไม่มีสัญญา

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนในเรื่องความรอบคอบและความมีไหวพริบ

เรื่องที่ 5 เรื่อง "ตาฮ้อย" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 8 และบทที่ 10 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า ตาฮ้อยมีนิสัย รักสนุก ไม่มีอาชีพที่แน่นอน ชอบแสดงตลก เล่นกลต่าง ๆ วันหนึ่งตาฮ้อยหลอกหนูป็อกและเพื่อน ๆ ว่า มีเรือบรรทุกน้ำตาลมาล่ออยู่ท้ายบ้าน เด็กพากันไปดูและตักน้ำตาลมาดื่ม แต่ไม่มีรสหวาน ทำให้เด็กโกรธ ตาฮ้อย จึงพากันรุมจะทำร้ายตาฮ้อย แต่ตาฮ้อยป้องกันตนเองด้วยการชักคีมขึ้นมาขู่หนูป็อกและเพื่อน ๆ

พวกเด็ก ๆ จึงพากันวิ่งหนีกลับบ้าน ส่วนหนูปอกหกล้มเป็นแผล เมื่อแม่ของหนูปอกทราบเรื่องจึงอบรมสั่งสอนหนูปอกเรื่องการคบคนว่า ไม่ควรคบคนพาล คนตลกคะนอง ไม่มีศีล เช่น ตาฮุย ให้คบคนที่รักตน เช่น พ่อ แม่ และอาจารย์

ต่อมาตาฮุยได้ลิงมาตัวหนึ่งจึงฝึกให้ลิงเล่นละคร แล้วตาฮุยก็หาเงินด้วยการจัดแสดงละครลิง วันหนึ่งแกนาลิงไปผูกไว้กับประตูแล้วไปธุระ พอกลับมาลิงหายไป ตาฮุยจึงนำบานประตูไปฟ้องตุลาการ พอวันรุ่งขึ้นตุลาการก็ชำระความด้วยการถามบานประตู เพื่อสอบถามหาความจริง เมื่อไม่ได้รับคำตอบ ก็สั่งให้พลตำรวจเขียนบานประตู ชาวบ้านที่ไปดูก็หัวเราะเยาะตุลาการ ตุลาการจึงสั่งให้จับคนที่หัวเราะไปขังไว้ฐานที่ดูถูกศาล จะปล่อยเมื่อญาตินำลิงมาไถ่ตัวคนละ 1 ตัว เมื่อได้ลิงให้เขียนชื่อเจ้าของลิงไว้ แล้วจึงจะปล่อยตัวเจ้าของไป จากนั้นตุลาการให้ตาฮุยมาดูลิงของตน แล้วตาฮุยก็ได้ลิงคืน ตุลาการจึงสั่งให้เจ้าหน้าที่นำเจ้าของลิงมาชำระความ เจ้าของลิงก็ขัดทอดไปถึงคนที่ขโมยลิงของตาฮุยไป จึงจับผู้ร้ายขโมยลิงมาลงโทษได้ ชาวบ้านจึงยอมรับความเฉลียวฉลาดของตุลาการที่สามารถหาตัวผู้ร้ายได้

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนในเรื่องการคบคน การมีไหวพริบ และความซื่อสัตย์สุจริต

เรื่องที่ 6 เรื่อง "การพิมพ์ในโลก" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 12 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า ครูเล่าให้นักเรียนเข้าใจถึงในสมัยโบราณว่า คนไทยมีหนังสือที่เขียนด้วยมือ 2 ชนิด คือเขียนลงใบลานและเขียนลงในสมุดข่อย การเขียนในใบลานั้นนำใบลานมาตัดให้เสมอกัน เอาเหล็กมาตอกลงในไม้ทำเป็นรูปคล้ายดินสอ เรียกว่าเหล็กจาร ใช้ขีดลงไปบนใบลาน แล้วนำเขม่ามาละลายกับน้ำมันยางทาใบลานที่จารตัวหนังสือ แล้วลบดูด้วยทรายที่ผึ่งแดดจนร้อน แล้วนำเอาใบลานเหล่านั้นมาผูกรวมกันเข้าเป็นคัมภีร์ ส่วนหนังสือที่เรียกสมุดข่อย นำเปลือกข่อยมาทำเป็นกระดาษ ใช้เขียนด้วยหมึกคือน้ำคั่วสีเหลืองปนกับยางมะขวิด และอีกอย่างเขียนด้วยฝุ่นขาวละลายน้ำคล้ายดินสอพอง แล้วเอาปากกาไม้จิ้มลงไป เหมือนกับเอาปากกาจิ้มหมึก ภายหลัง พ.ศ. 1983 ในประเทศเยอรมนี มีศิษย์วัดคนหนึ่งชื่อคุตเตนแบร์ค คิดวิธีพิมพ์หนังสือโดยนำตะกั่วมาหล่อเป็นตัวอักษร นำมาขึ้นแท่นพิมพ์ทาหมึกแล้วนำกระดาษทับไว้อัดให้แน่น ในขั้นแรกนิยมใช้เฉพาะพระสงฆ์สำหรับพิมพ์พระคัมภีร์ในศาสนา

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนในเรื่องความใฝ่รู้

เรื่องที่ 7 เรื่อง "การพิมพ์หนังสือในประเทศไทย" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 14 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า คนไทยเริ่มมีโรงพิมพ์ครั้งแรกในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชในระหว่าง พ.ศ. 2214-2231 มีบาทหลวงฝรั่งเศสชื่อบาทหลวงลาโนมาสอนศาสนาภาษาไทยดี ได้แปลและแต่งหนังสือสอนศาสนาคริสต์ไว้ถึง 26 เล่ม และมีเกร็ดประวัติศาสตร์เมืองลพบุรี เมื่อสมเด็จพระนารายณ์มหาราชเสด็จสวรรคต พระเจ้าแผ่นดินองค์ต่อมาไม่โปรดของฝรั่ง การพิมพ์จึงหยุดไถไป เรื่องนี้เป็นเพียงการสันนิษฐาน เพราะจดหมายของบาทหลวงบอกบุญไปขอเครื่องพิมพ์ใน พ.ศ. 2217 ยังอยู่ในช่วงสมัยสมเด็จพระนารายณ์ เรื่องการพิมพ์

มีหลักฐานแน่นอนสมัยพระเจ้ากรุงธนบุรี ท่านสังฆราชคาร์โนลด์มาสอนศาสนา จัดตั้งโรงพิมพ์ขึ้นที่ วัดชันตากรุต ตำบลกุฎีจีน มีหนังสือที่พิมพ์ครั้งนั้นเหลืออยู่เป็นพยาน การพิมพ์หนังสือได้ควรนับว่าเป็น การบำรุงการศึกษาที่สำคัญ นักเรียนจะต้องรู้จักว่าหนังสือที่เป็นเรื่องราวดี ๆ ถือเป็นของวิเศษ ถ้าพิมพ์ เรื่องชั่วช้าลามก ก็จะทำให้ใจแตก ฉะนั้น ต้องรู้จักเลือกที่จะอ่านหนังสือที่ดีมีสาระ

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนในเรื่องความใฝ่รู้

เรื่องที่ 8 เรื่อง “ชาร์ลเตเลียร์” สอดแทรกอยู่ในบทที่ 16 บทที่ 18 และบทที่ 21 เนื้อเรื่องเป็น เรื่องของชาร์ลเตเลียร์ ผู้คิดค้นทำน้ำแข็ง ผู้ประพันธ์ได้นำมาเรียบเรียงเป็นเรื่องเล่าต่อเนื่องกันถึง 3 บท เพื่อให้ผู้อ่านให้ทราบประวัติความเป็นมา วิธีทำ และประโยชน์ของน้ำแข็งที่ใช้อุปโภคและบริโภคกัน อยู่ทุกวันนี้ เนื้อเรื่องตอนแรกเป็นเรื่องเล่าเกี่ยวกับการคิดค้นทดลอง โดยสังเกตเห็นอาหารประเภทเนื้อ ผักและผลไม้เก็บไว้ไม่ได้นาน จะเน่าเสีย บริโภคไม่ได้ ก็หาวิธีแก้ไขโดยเอาธาตุลมชื่อก๊าซอาโมเนียก มากักไว้ ทำให้อากาศธรรมชาติกลับหนาวเย็นเป็นน้ำแข็ง น้ำเนื้อ ผัก และผลไม้ไปเก็บไว้ในห้องเย็น ทำให้ไม่เน่า บรรดานักปราชญ์ทั้งหลายพากันทำรายงานเสนอความชอบของชาร์ลเตเลียร์ต่อรัฐบาล ฝรั่งเศส ชาร์ลเตเลียร์เป็นเสมือนหนึ่งบิดาของวิชาน้ำแข็ง

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนให้นักเรียนมีความกตัญญูตเวที ความขยัน และความใฝ่รู้

เรื่องที่ 9 เรื่อง “หลวงสะท้าน” สอดแทรกอยู่ในบทที่ 19 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า หลวงสะท้านทำงาน ในกระทรวง แต่งตัวหรูหรา หลังเลิกจากทำงานแล้วแวะซื้อผัดหมี่ แต่กลัวคนเห็นจะเสียเกียรติของขุนนาง จึงวางหม้อมีบนศีรษะ แล้วไข่มวกปิดทับ ขณะนั้นมีเสนาบดีนั่งรถผ่าน หลวงสะท้านจึงทำความเคารพ ด้วยการถอดหมวก ทำให้หม้อผัดหมี่หล่นตกกระจาย เป็นที่ขบขันของเด็ก ๆ

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนไม่ให้เป็นคนถือยศถือศักดิ์เยอหยิ่ง

เรื่องที่ 10 เรื่อง “นกกระสา” สอดแทรกอยู่ในบทที่ 22 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า มีนกกระสาตัวหนึ่ง ถือยศถือศักดิ์ว่าตนเป็นผู้ดี ปลาต่าง ๆ ที่ว่ายผ่านมาจะไม่กินเป็นอาหารด้วยเห็นว่ามันสมเกียรติ พอตกเย็นมานกกระสาไม่มีอาหารกินหิว แต่ไม่มีปลาดี ๆ เลย จึงจำเป็นต้องกินกิ้งกือ

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนไม่ให้เป็นคนถือยศถือศักดิ์เยอหยิ่ง

เรื่องที่ 11 เรื่อง “นิยาย ยายกับตา” สอดแทรกอยู่ในบทที่ 25 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า ตากับยาย 2 คู่เมียอาศัยอยู่ในป่า ทั้งสองเป็นคนเกียจคร้าน อยากมั่งมี แต่ไม่ขยันทำงาน ชอบแต่นั่งบนบาน เทวดา พระอินทร์จึงประทานกลองสารพัดนึกใบหนึ่งให้สองตายาย โดยให้ตีได้เพียง 3 ครั้ง ขออะไรก็ได้ ตายายก็ตีใจ แต่ตกลงกันไม่ได้ว่าจะขออะไรก่อน จึงเถียงกัน ในขณะที่ยายพูดว่า “เอามือเอาตีนอะไร ก็เอาไป” ขาดคำว่า “เอาตีน” ก็พอดีเจ้าไม้ตีกลองดังปึง ทันใดนั้นก็มืดตืดเต็มตัวยายกับตา จึงต้องตี

ครั้งที่ 2 ขอให้ทำนายไป เท่าของตัวเองก็หายไปด้วย ติดครั้งที่ 3 ทั้งสองขอให้มีส่วนพรางกายเหมือนเดิม สุดท้ายทายกับยายก็ไม่ได้อะไรเลย คงยากจนเหมือนเดิม ทั้ง ๆ ที่ติดลองครบ 3 ครั้งแล้ว

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนให้นักเรียนในเรื่องความขยันและความสามัคคี

เรื่องที่ 12 เรื่อง "โทษเขาโทษเรา" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 27 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า พระเยซูเจ้าเทศนาสั่งสอนสาวกอาปอลโตโล 12 องค์ โดยยกเรื่องการให้อภัย การมีเมตตากรุณาต่อผู้อื่นมาประกอบการสั่งสอนว่า พระมหากษัตริย์พระองค์หนึ่งรับสั่งให้เจ้าพนักงานรักษาลังคิดบัญชีคนที่เปื้อนหนี้หลวง มีชายคนหนึ่งเป็นหนี้หลวงอยู่หนึ่งโกฏิ พระมหากษัตริย์ก็สั่งให้จับไปขังพร้อมทั้งภรรยา และยึดทรัพย์ทั้งหมด ชายผู้นั้นขอให้พระองค์ทรงทูลเวลาให้เนิ่นไปจะไปหามาใช้ให้ พระมหากษัตริย์ทรงให้อภัยและทรงคืนทรัพย์สินทั้งหมดที่ยึดมา ชายผู้นั้นมาพบกับเพื่อนเก่าที่เคยยืมเงินจากตนก็ทวงเงินคืน เพื่อนขอผิดไปก่อนแต่ชายผู้นี้ไม่ยอม ฟ้องร้องให้เพื่อนเก่าเข้าคุก ความทราบถึงพระมหากษัตริย์ก็ทรงสั่งให้นำชายผู้ที่เคยเป็นหนี้หลวงกลับไปขังจนกว่าจะหาเงินมาคืนหลวงทั้งหมด ทั้งนี้ เพราะชายผู้นี้ไม่รู้จักการให้ ไม่รู้จักยกโทษให้เพื่อนดังเช่นที่พระองค์ยกโทษให้เขา

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนในเรื่องการให้อภัยและความเมตตากรุณา

เรื่องที่ 13 เรื่อง "ขนมเต่าจ๊ะ" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 29 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า เศรษฐีสองลอนได้รับมรดกจากบิดามากมาย แต่เขาเป็นคนโง่ ไม่เล่าเรียนหนังสือ ไม่รู้จักหาทรัพย์เพิ่ม ได้แต่ใช้ทรัพย์สมบัติเท่าที่มีอยู่จนกระทั่งสมบัติหมด เศรษฐีจึงหันไปปรับทุกข์กับภรรยา ภรรยาจึงทำขนมเต่าให้เศรษฐีสองลอนขาย ขายครั้งแรกทำนเศรษฐีอายุจึงเอาผ้าคลุมหัวไปขายของ แต่ในที่สุดก็คิดว่า การขายของเป็นงานสุจริตจึงไม่ขาย กล้าขายขนมจนร่ำรวยเป็นเศรษฐีอีกครั้งหนึ่ง

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนในเรื่องความขยัน ความประหยัด ความอดทน และความซื่อสัตย์สุจริต

เรื่องที่ 14 เรื่อง "พระอาทิตย์ส่องโลก" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 30 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า พระอาทิตย์สร้างคุณประโยชน์ให้แก่มนุษย์อย่างมาก แต่ก็ยังถูกมนุษย์ตำหนิ พระอาทิตย์ก็ยังคงทำหน้าที่ของตนโดยสม่ำเสมอและยุติธรรม คนเราก็เหมือนกัน คืออาจจะถูกว่ากล่าว นินทา ก็ให้คงความดีของตนต่อไปเหมือนพระอาทิตย์

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนให้นักเรียนให้มีความรับผิดชอบและความอดทน

เรื่องที่ 15 เรื่อง "นายขนมดัม" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 32 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า นายขนมดัมเป็นนักมวยฝีมือดี ชกชนะนักมวยพม่าถึง 9 คนด้วยมือเปล่าเท้าเปล่า ได้รับคำชมจากพระเจ้ามังระและพระองค์ยังได้ตรัสว่า เป็นเพราะคนไทยมีกษัตริย์ที่อ่อนแอ จึงทำให้ไทยเสียกรุงศรีอยุธยาแก่พม่า เมื่อเล่าเรื่องจบได้แสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่พระเจ้ามังระติชมนายขนมดัมว่ากษัตริย์ไทยไม่เข้มแข็ง

โดยยกตัวอย่างการสู้รบของคนไทยกับพม่าในหลายเหตุการณ์ เช่น เหตุการณ์ของชาวบ้านบางระจัน จังหวัดอ่างทอง และพวกชาวคริสต์ที่ต่อสู้กับพม่าจนได้ชัยชนะ แม้ว่ากลุ่มคนเหล่านี้ไม่มีผู้นำ แต่ด้วยความซื่อสัตย์ กล้าหาญ รักษาบ้านเมือง จึงสามารถเอาชนะข้าศึกศัตรูได้ ผู้เขียนยังได้แสดงความคิดเห็นอีกว่า อาจเป็นเพราะพระเจ้าสุริยามรินทร์ กษัตริย์ไทยมีความกล้า ระวังสงสัยขุนนาง ข้าราชการไทยจะเป็นไส้ศึก ไม่ไว้วางใจในการแจกอาวุธในการสู้รบ จึงปล่อยให้ข้าศึกบุกกรุกฝ่ายเดียว จึงเป็นเหตุให้เสียกรุงศรีอยุธยาแก่พม่า และได้กล่าวถึงบทบาทและหน้าที่สำคัญของผู้นำว่า ในการทำการสิ่งใดก็ตามต้องอาศัยผู้นำที่ดีมีความสามารถ โดยยกตัวอย่างสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช เมื่อครั้งยังเป็นขุนหลวงตากที่สามารถกอบกู้เอกราชจากพม่าให้ประเทศเป็นเอกราชมาจนถึงปัจจุบัน ตอนท้ายเรื่องได้แสดงความคิดเห็น และยกย่องเชิดชูเกียรติความสามารถของผู้นำว่า การที่ประเทศไทยคงอยู่ มีความเจริญรุ่งเรือง ราษฎรทุกคนมีความสุขกันถ้วนหน้ามาจนถึงปัจจุบัน ก็เพราะความสามารถของหัวหน้าหรือพระมหากษัตริย์ไทย ซึ่งเป็นผู้นำประเทศในการบำรุงรักษากันมาตลอด

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนในเรื่องความกล้าหาญ ความสามัคคี และความซื่อสัตย์สุจริต

เรื่องที่ 16 เรื่อง “ฉลองพระบาทเกียะ” สอดแทรกอยู่ในบทที่ 34 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า หลินไปดูฟุตบอลแล้วสังเกตเห็นพวกคนจีนใส่รองเท้าไม้ เขาสงสัยจึงไปถามจีนแซ่ซึ่งเป็นเจ้าของร้านขายยาจีนแซ่จึงเล่าเรื่องตำนานของเกียะว่า เมื่อพระเจ้าต่งนี้ต้องหนีราชภัยจากพระบิดาไปอยู่ในป่า ทรงหิวมาก ภายใจอุยทหารเอกจึงตัดกลัมนเนื้อแขนของตนมาต้มถวายแทนอาหาร เมื่อพระเจ้าต่งนี้ทราบความจริงก็คิดจะตอบแทนความดี ต่อมาพระเจ้าต่งนี้ได้เป็นกษัตริย์ จึงตามหาภายใจอุยให้มารับรางวัล แต่ภายใจอุยไม่ต้องการรับผลตอบแทน จึงหนีเข้าไปซ่อนตัวอยู่ในป่า พระเจ้าต่งนี้สั่งให้เผาป่าเพื่อให้ภายใจอุยออกมา แต่ไม่เป็นผลสำเร็จ ภายใจอุยจึงตายในป่านั้น เหลือแต่กองกระดูกอยู่ที่โคนต้นไม้ พระเจ้าต่งนี้จึงสั่งให้ตัดต้นไม้ขึ้นมาทำฉลองพระบาทเกียะ เมื่อเดินได้ยินเสียงเกียะ ๆ ก็ระลึกถึงภายใจอุย

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนในเรื่องความกตัญญูกตเวที ความเมตตากรุณา และความซื่อสัตย์สุจริต

เรื่องที่ 17 เรื่อง “หนูนกเจ็ดคน” สอดแทรกอยู่ในบทที่ 36 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า วันหนึ่งแขกทมิฬ หนูนกต้อนฝูงแพะไปเลี้ยงแล้วนอนหลับ พอตื่นขึ้นมาไม่เห็นแพะก็ตามหา มาพบคนไถนา ก็ถามดู คนไถนาผู้หนูนกก็ตอบว่า ฝนตกดินร่วน ไถดินร่วนดี แล้วชี้ให้ชายเลี้ยงแพะดูตามรอยไถ ชายเลี้ยงแพะก็ได้เห็นแพะของตน จึงคิดจะตอบแทนความดีด้วยการนำแพะมาหาให้ในฐานที่คนไถนาชี้ทางให้ตนพบกับแพะ คนไถนาเข้าใจผิดคิดว่าคนเลี้ยงแพะใส่ร้ายว่า ตนทำให้เขาแพะหักก็โกรธ

เกิดชกต่อยกัน มีพ่อค้าขายผ้า 4 คนผ่านมา ชาย 2 คนแรกก็เล่าเรื่องให้ฟังเพื่อจะให้พ่อค้าตัดสิน แต่พ่อค้าซึ่งหนุนหนักก็เข้าใจผิดคิดว่าชาย 2 คนจะเก็บภาษีตน คนทั้งหมดจึงทะเลาะกันอีก ในที่สุด คนทั้งหมดไปหาพระที่วัดให้ตัดสินความ เมื่อเล่าเรื่องให้พระฟัง พระเองก็หูตึงเข้าใจว่าพวกชายทั้ง 6 คน มาไล่บาปตนก็โกรธ จึงไล่ตีคนเหล่านั้น

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนในเรื่องการรู้จักไตร่ตรองและความรอบคอบ

เรื่องที่ 18 เรื่อง “ศาสนาคริสต์ในเมืองไทย” แทรกอยู่ในบทที่ 38 และบทที่ 41 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า ศาสนาคริสต์เข้ามาเผยแพร่ในเมืองไทยโดยนักปราชญ์ชาวสเปน ชื่อ ฟรังซิสโก ซาเวรี กับสังฆราช เดอ ลาม็อค ลังแบร์ต ชาวฝรั่งเศส นักปราชญ์ฟรังซิสโก ซาเวรี เป็นคนแรกที่นำศาสนาคริสต์มาเผยแพร่ในประเทศไทย ทำให้คนไทยรู้จักศาสนาคริสต์ แต่ยังไม่แพร่หลาย จนกระทั่ง 100 ปีต่อมา สังฆราช เดอ ลาม็อค ลังแบร์ต มาถึงกรุงศรีอยุธยาซึ่งตรงกับสมัยของสมเด็จพระนารายณ์ การเดินทางลำบากมาก ตายระหว่างทางก็หลายคน ท่านเข้ามาสร้างความศรัทธาด้วยการรักษาชาวบ้าน สร้างความคุ้นเคย ใกล้ชิดสนิทสนม ดูแลทุกข์สุขของชาวบ้าน ช่วยเหลือคนตกทุกข์ได้ยาก จนคนรักใคร่เคารพนับถือยินดีที่จะเล่าเรียนศาสนากับท่านสังฆราช เดอ ลาม็อค ลังแบร์ต เพราะเชื่อคำสั่งสอนที่จะทำให้คนเป็นคนดี ดังเช่นท่านสังฆราชที่มีใจโอบอ้อมอารีแก่พวกเขาเหล่านั้น จากนั้นก็เข้ามาสู่พระราชสำนัก โดยที่สมเด็จพระนารายณ์ได้รับสั่งให้สังฆราช เดอ ลาม็อค ลังแบร์ต เข้าเฝ้าและได้สนทนารธรรม จนทำให้สมเด็จพระนารายณ์เข้าใจในหลักคำสอนของศาสนาคริสต์ โปรดให้สร้างโบสถ์ไว้ในประเทศไทยแม้พระองค์จะไม่นับถือศาสนาคริสต์ แต่ก็ทรงอนุญาตให้ขุนนาง ราชขุนนางนับถือศาสนาคริสต์ได้ เพราะทุกศาสนาสอนให้ทุกคนเป็นคนดี นอกจากนี้ก็ได้เล่าสภาพเหตุการณ์ความยากลำบากในการเผยแพร่ศาสนาคริสต์ที่ต้องพบกับอุปสรรคมากมาย เรื่องนี้ยังทำให้ผู้อ่านทราบถึงประวัติการสัมพันธไมตรีของไทยสมัยสมเด็จพระนารายณ์กับสมเด็จพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 กษัตริย์ฝรั่งเศส และสันตะปาปา ซึ่งเป็นสมเด็จพระสังฆราชคริสต์ในกรุงโรม โดยเฉพาะการส่งราชทูตไปเจริญสัมพันธไมตรีสมัยนั้น

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนในเรื่องความใฝ่รู้และความเป็นผู้มีวัฒนธรรมและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี

เรื่องที่ 19 เรื่อง “ตราสวรรค์” สอดแทรกอยู่ในบทที่ 39 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า ความงามของธรรมชาติที่พระเจ้าสร้างมาเป็นเหมือนตราสัญลักษณ์ของสวรรค์ ได้แก่ ความงามของท้องฟ้า ดวงตะวัน ก้อนเมฆ ต่างกับตราสัญลักษณ์ของพ่อค้า เจ้านายทั้งหลาย เมื่อคนเหล่านี้สิ้นชีวิตตราก็หายไป แต่ตราสัญลักษณ์ของสวรรค์ที่พระเจ้าสร้างยังคงอยู่ตลอดกาล เพราะพระเจ้าทรงเป็นนิรันดร์

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนให้นักเรียนมีความกตัญญูกตเวที

เรื่องที่ 20 เรื่อง "เจ้าจิ้งจอกหลอกอีกา" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 42 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า สุนัขจิ้งจอกหิวอาหารจนท้องแห้ง เมื่อเห็นอีกาคาบเนื้อหมูมาก็ยกย่องว่าอีการูปหล่อ ขนสวย สมกับเป็นสัตว์ตระกูลนก สุนัขจิ้งจอกอยากฟังเสียงร้องของอีกา อีกาผู้หลงตัวเองก็ตะโกนร้องทำให้ก้อนเนื้อหล่นลงมา สุนัขจิ้งจอกจึงได้กินเนื้อนั้น เมื่ออีการู้ความจริงว่าตนเสียท่าสุนัขจิ้งจอกก็อับอายจึงบินหนีไป

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนในเรื่องการมีไหวพริบ

เรื่องที่ 21 เรื่อง "นายวีเลียมแดล ชมังธู" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 44 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า นายชมังธูชื่อวีเลียมแดล ในอดีตประเทศสวิสเป็นเมืองขึ้นของประเทศออสเตรีย เกสเลอร์ได้รับมอบหมายจากพระจักรพรรดิให้ไปรักษาเมืองสวิส ทรงดำริให้ชาวสวิสสวมวิกตอเรียของพระองค์ เกสเลอร์เป็นคนโหดเหี้ยมร้ายกาจ จึงตั้งกฎต่าง ๆ ที่เป็นการกดขี่ชาวสวิส วันหนึ่งได้เอาหมวกใบหนึ่งสวมไว้บนหลักเป็นเครื่องหมายแทนชาติออสเตรีย บังคับให้คนผ่านไปมาคำนับ ถ้าใครไม่ประพฤติปฏิบัติตามจะถูกลงโทษอย่างหนัก นายวีเลียมแดลชมังธูเองไม่แสดงความเคารพหมวกนั้น กองสอดแนมจับได้ เกสเลอร์จึงลงโทษด้วยการให้เอาลูกสลาลี่วางไว้บนศีรษะบุตรของเขา แล้วบังคับให้วีเลียมแดลยิงลูกสลาลี่ โดยกำหนดว่าถ้ายิงถูกลูกสลาลี่จะยกโทษให้ ถ้ายังไม่ถูกจะตัดศีรษะวีเลียมแดล แต่วีเลียมแดลก็ไม่กล้ายิงกลัวพลาดไปถูกบุตร บุตรของเขาสั่งให้บิดายิง วีเลียมแดลจึงยิงถูกลูกสลาลี่อย่างแม่นยำทั้งสองพ่อลูกและคนที่ยืนดูต่างก็ดีใจ ส่วนเกสเลอร์เมื่อเห็นเหตุการณ์ก็ไม่พอใจ แต่ต้องทำตามสัญญาที่ว่าไว้ว่าจะไม่ฆ่า เกสเลอร์และพวกจึงนำวีเลียมแดลลงเรือข้ามทะเลสาบไปขังไว้ในป่าม พอไปถึงกลางทะเลเกิดพายุใหญ่ขึ้นทำให้คนในเรือกลัว เนื่องจากทุกคนในเรือไม่ชำนาญการเดินเรือ จำเป็นต้องอ้อนวอนให้วีเลียมแดลพาเข้าฝั่ง เมื่อใกล้ถึงฝั่งวีเลียมแดลก็กระโดดขึ้นฝั่งแล้วถีบเรือหางออกไปจากฝั่งไหลไปตามคลื่น ตนเองก็ไปแอบซ่อนอยู่ พอเรือผ่านมาใกล้จึงยิงธนูถูกเกสเลอร์ตาย แล้ววีเลียมแดลก็กลับไปเล่าเรื่องให้เพื่อนบ้านฟัง ต่อมาก็ขับไล่พวกออสเตรียออกจากเมืองสวิสไปและตั้งบ้านเมืองเป็นเอกราชแต่นั้นมา เมื่อวีเลียมแดลเสียชีวิตชาวบ้านก็เลือกสถานที่ที่วีเลียมแดลยิงลูกสลาลี่บนศีรษะบุตรของเขาสร้างเป็นอนุสาวรีย์ เพื่อระลึกถึงบุญคุณของวีเลียมแดลที่มีต่อชาติสวิสสืบต่อมาจนถึงปัจจุบัน

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนให้มีความกล้าหาญและความกตัญญูต่อเวที

เรื่องที่ 22 เรื่อง "ปาวทาสของยายสัมฤทธิ์" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 46 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า ยายสัมฤทธิ์ทำขนมทุกอย่างอร่อย ทำให้นายวิสุทธิกับเพื่อนสงสัยว่ายายสัมฤทธิ์ต้องมีคาถาที่ทำให้ขนมอร่อย ยายสัมฤทธิ์ให้เหตุผลว่านางมีปาวทั้งสิบและทาสทั้งสองคอยช่วยเหลือ แต่เด็กทั้งสองไม่เชื่อเพราะเห็นยายสัมฤทธิ์อยู่คนเดียว ยายสัมฤทธิ์จึงอธิบายให้ฟังว่า ปาวทั้งสิบคือมือ ทาสทั้งสองคือเท้า

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนในเรื่องความรับผิดชอบ

เรื่องที่ 23 เรื่อง "การกบฏ" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 48 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า พลเมืองในกรุงโรมแบ่งออกเป็น 2 พวก คือ พวกหนึ่งเป็นพวกชนชั้นต่ำ อีกพวกเป็นคนชั้นสูง ทั้ง 2 พวกนี้ไม่ถูกกัน กลุ่มชนชั้นสูงรังแกชนชั้นต่ำ ไม่มีความรักใคร่ปรองดองกัน รัฐบาลจึงส่งปุโรหิตชื่อ มะเนนุส เป็นทูตไปแก้ปัญหา มะเนนุสจึงยกเรื่องกบฏของอวัยวะในร่างกายมาเปรียบเทียบ คือ อวัยวะต่าง ๆ เช่น มือ เท้า ปาก ลิ้น ไม่ชอบท้องที่ไม่ช่วยทำอะไร รอกินอาหารอย่างเดียว จึงคิดว่าจะไม่ส่งอาหารให้ท้อง ซึ่งการกระทำเช่นนี้จะทำให้เกิดอันตรายแก่ชีวิตได้ เมื่อมะเนนุสชี้แจงเปรียบเทียบแล้ว ผู้ที่แตกแยกกันก็สำนึกผิด เลิกเบียดเบียนกัน ทำให้กรุงโรมมั่งคั่งสมบูรณ์

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนให้นักเรียนมีความสามัคคี ความเมตตา กรุณา และความรับผิดชอบ

เรื่องที่ 24 เรื่อง "ครุฑของนายพนม" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 50 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า นายพนม ชาวจังหวัดปราจีนบุรีมาเยี่ยมหมื่นแมนผู้เป็นลุงที่อยู่ในกรุงเทพฯ วันหนึ่งที่สนามหลวงมีการจัดกรีฑาทหาร ทั้ง 2 คนจึงไปชม พนมสังเกตเห็นความแตกต่างของธงที่ทหารถือหน้าขบวน หมื่นแมนจึงอธิบายให้หลานฟังว่าเป็นธงไตรรงค์ เป็นธงประจำชาติ ส่วนธงที่มีรูปครุฑเป็นธงทหารบก จากที่นายพนมเห็นรูปครุฑจึงนึกได้ว่า คล้ายครุฑที่ขุดพบที่บริเวณวัดศรีดัง ตำบลโคกวัด ในวัดศรีมหาโพธิ์ บาทหลวงเปรียวทูลเกล้าถวายพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ทรงดำริว่าครุฑนั้นชะรอยจะเป็นคັນธงสำหรับนำทัพของกษัตริย์ไทยในสมัยก่อน พระองค์จึงรับสั่งโปรดให้ซ่อมแซมครุฑนั้นให้งดงาม ทรงเอาเส้นพระเกศาบรรจุไว้ในยอดคันทรง พระราชทานให้เป็นธงประจำของกองทัพบก

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนให้มีความกตัญญู กตเวทิตะ

เรื่องที่ 25 เรื่อง "จระเข้ไม่มีลิ้น" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 51 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า กระต่ายตัวหนึ่งถูกจระเข้คาบ จึงหาวิธีที่จะให้หลุดจากปากของจระเข้ โดยหลอกให้จระเข้เข้าปาก ร้องคำรามดัง ๆ ตนจึงจะกลืนอำนาจ จระเข้หลงกลก็ทำตาม กระต่ายจึงถีบตัวออกจากปากของจระเข้จนทำให้ลิ้นของจระเข้ขาดสะบั้นไป แล้วไม่ยกขึ้นอีกตั้งแต่นั้นมา จระเข้จึงไม่มีลิ้น

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนในเรื่องการมีไหวพริบ

เรื่องที่ 26 เรื่อง "เรือตีดานิก" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 53 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า เรือตีดานิกเป็นเรือขนาดใหญ่ บรรจุคนได้ประมาณ 2,000 กว่าคน ซึ่งชื่อเรือตีดานิกนี้ แปลว่า "เรือมหาสุรยุทธ์" เชื่อกันว่าเรือลำนี้ไม่มีวันจม เมื่อวันที่ 15 เมษายน ปี ค.ศ. 1912 เรือตีดานิกออกเดินทางทะเลครั้งแรก พอเรือไปถึงกลางทะเลแอตแลนติกได้เกยเกาะน้ำแข็ง ทำให้เรือแตกซีกตั้งแต่หัวเรือถึงท้ายเรือ เป็นเหตุให้มีผู้เสียชีวิตมากมาย ก่อนตายทุกคนอ้อนวอนขอพรจากพระเจ้า

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนให้มีความเป็นผู้มีวัฒนธรรมและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี

เรื่องที่ 27 เรื่อง “การเล่นลูกข่าง” สอดแทรกอยู่ในบทที่ 55 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า นายจรัสกับนายจรัสสองพี่น้องเล่นทายปัญหากัน โดยนายจรัสผู้พี่ตั้งคำถามทายนายจรัสผู้น้องว่า “อะไรเอ๋ยหิ้ง ๆ มีไผ่ผึ่ง ภูมรา เอกะ บาทา จเรจเร” คำตอบคือลูกข่าง เมื่อขุนกำจัดผู้บิดาได้ยินก็ซักถามลูกว่าเล่นลูกข่างกันหรือไม่ สองพี่น้องก็ตอบว่าไม่ได้เล่น นายจรัสเล่าถึงเพื่อนที่โรงเรียนว่า เล่นลูกข่างแล้วได้รับอันตราย ขุนกำจัดได้ฟังลูกอธิบายก็รู้สึกสบายใจ จึงบอกโทษของการเล่นลูกข่างว่า มีอันตรายถึงขั้นฟ้องร้องเรียกค่าทำขวัญกัน อาจถึงติดคุกได้ จากนั้นขุนกำจัดก็เล่าเรื่องประโยชน์ของลูกข่าง เมื่อครั้งสมัยสุโขทัยเป็นราชธานี กล่าวถึงการใช้ลูกข่างในพิธีตั้งลูกข่างเสี่ยงทายโชคชะตาบ้านเมือง โดยสังเกตจากการหมุนและเสียงของลูกข่าง ถ้าเสียงลูกข่างดังก้องกังวานไพเราะดุจเสียงสังข์จะเป็นมงคลยิ่ง พระเจ้าแผ่นดินและราษฎรจะอยู่อย่างมีความสุข ถ้าลูกข่างหมุนไม่นาน เสียงไม่ไพเราะกังวานแสดงว่าบ้านเมืองจะมีภัย ลูกจึงถามย้าว่าเป็นเรื่องจริงหรือไม่ ขุนกำจัดได้อธิบายพร้อมให้เหตุผลและถือโอกาสสั่งสอนเรื่องที่พิสูจน์ไม่ได้ โดยยกตัวอย่างพฤติกรรมของคนที่ไม่เชื่อโชคลาง ชะตาราดี และอาชีพทำนายโชคชะตา เปรียบพฤติกรรมของคนที่มีความเชื่อโชคลางเหมือนสวะที่ลอยอยู่ในน้ำ ย่อมที่จะเข้าติดอยู่กับเรือ แพ หรือตลิ่ง ในทำนองเดียวกันคนที่ไม่ยึดถือพระผู้เป็นเจ้า แต่ยึดถือตำรา นอกรีตนอกศาสนา ซึ่งเป็นตัวอย่างที่ไม่ควรนำมายึดถือประเพณีปฏิบัติ

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนในเรื่องการรู้จักไตร่ตรอง

เรื่องที่ 28 เรื่อง “ทั่วโลกียไม่มีสอง” สอดแทรกอยู่ในบทที่ 56 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า ความงามของธรรมชาติที่มีคุณค่าต่อมนุษย์ เช่น แสงดาว ภูเขา ปลา นก ผึ้ง ดอกไม้ ผลไม้ และน้ำค้าง และยังกล่าวถึงพระคุณของแม่โดยการนำมาเปรียบเทียบกับความงามของธรรมชาติว่าถึงความงามของธรรมชาติจะมีมากเพียงไรก็ไม่งามเท่าคุณความดีของแม่ที่มีต่อลูก

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนให้นักเรียนมีความกตัญญูกตเวที

เรื่องที่ 29 เรื่อง “หมื่นยู่ถาหัดเข้าเฝ้า” สอดแทรกอยู่ในบทที่ 58 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า ขุนคชาภิบาลฝึกนายคำโสมให้รู้จักใช้คำราชาศัพท์เพื่อเตรียมเข้าเฝ้าสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฝึกจนนายคำโสมพูดได้คล่องแล้วจึงเข้าเฝ้า เมื่อเข้าเฝ้านายคำโสมประหม่าจึงพูดผิดบ้างพูดถูกบ้าง แต่ก็ได้รับแต่งตั้งให้เป็นหมื่นยู่ถาพิทักษ์กองนอก ทำหน้าที่คุมไพร่ที่เยวตรวจข้างโขลง ตอนท้ายเรื่องผู้เขียนได้กล่าวเป็นข้อคิดแก่ผู้อ่านว่า การเรียนรู้จากครูหรือตำราที่ไม่ดีเท่าการฝึกฝนทำเองจนชำนาญ

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนในเรื่องความใฝ่รู้

เรื่องที่ 30 เรื่อง "หลงทางกลางน้ำ" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 60 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า ช่างเขียนภาพชาวกรุงโรมคนหนึ่ง ได้เข้าไปเที่ยวชมถ้ำกะตะโคมปี เพื่อจำลองภาพเขียนในนั้น ถ้ำกะตะโคมปีเป็นถ้ำที่ลึก กว้าง คดเคี้ยว ผู้ที่จะเข้าไปต้องมีคนนำทางหรือมีอุปกรณ์ป้องกันการหลงทางได้ คือตะเกียงและสายป่าน เมื่อนายช่างเขียนเข้าไปในถ้ำก็ได้เตรียมอุปกรณ์ดังกล่าวไปด้วย แล้วเขาได้พบจุดที่มีภาพประทับใจจึงคัดลอกจนกระทั่งแสงไฟจากได้ที่จุดอยู่จะหมด นายช่างเขียนก็รีบออกมา แต่ได้ดับเสียก่อน เขาจึงคว่ำหาสายป่าน แต่หาไม่พบ จึงได้สวดภาวนาร้องขอให้พระเจ้า แม่พระ นักบุญมาตีร์ทั้งหลายช่วยให้ตนออกจากถ้ำ ในที่สุดก็คว้าสายป่านได้ จึงออกจากถ้ำพ้นอันตรายได้

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนในเรื่องความกตัญญูทดแทน

เรื่องที่ 31 เรื่อง "สามฤดู" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 61 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า ความอุดมสมบูรณ์ในแต่ละฤดู ทั้งคน สัตว์ และพืชจะมีความสุขเมื่อธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ คนก็เริ่มเพาะปลูกพืชผล ครั้นหมดฤดูฝนถึงฤดูหนาว ท้องฟ้าใส กลางวันสั้นกลางคืนยาว พืชผลที่ปลูกไว้ได้ผลดี ชาวนาเก็บเกี่ยวแล้วเสร็จ ก็ออกมาหาอาหาร พอลงถึงฤดูร้อน อากาศร้อนจัด แผ่นดินแห้ง ใบไม้ร่วง ฝนมาก การเดินทางก็ไม่สะดวก ซึ่งธรรมชาติของฤดูนั้นถึงแม้จะเปลี่ยนแปลง แต่ก็ได้ให้ความสุขแก่ทุกคน

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนในเรื่องธรรมชาติย่อมเกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงไปตามฤดูกาล

เรื่องที่ 32 เรื่อง "การกรีธา" สอดแทรกอยู่ในบทที่ 63 เนื้อเรื่องมีอยู่ว่า นักบุญยวงและนายพรานสนทนากันเรื่องการรู้จักความพอดี ทำอะไรก็ไม่ควรตั้งใจจนเกินไป ควรมีการผ่อนคลายบ้าง จึงจะทำให้ร่างกายไม่ได้รับอันตราย จากนั้นผู้เขียนก็กล่าวถึงการเลี้ยงลูกของพ่อแม่ที่ไม่ยอมปล่อยให้ลูกเล่นกีฬา ทำให้เด็กแอบไปเล่นโดยลำพัง ไม่มีผู้ใหญ่คอยดูแล การที่พ่อแม่ไม่ปล่อยให้เด็กเล่นเป็นการทำโทษเด็ก เพราะการที่เด็กได้ออกกำลังกายวิ่งเล่นเปรียบเหมือนกับการกินอาหารของเด็กเทียบได้กับต้นไม้ที่ปลูกในกระถางย่อมไม่สมบูรณ์ไม่เจริญงอกงามเท่าต้นไม้ที่ปลูกตามสวน เด็กที่ขังไว้ในบ้านกับเด็กบ้านนอกที่วิ่งตามทุ่งน่าย่อมมีความแข็งแรงแตกต่างกัน ควรเล่นในสิ่งที่เหมาะสมกับตนเอง ได้อาศัยฝีมือ ความว่องไว ไหวพริบ เช่น ฟุตบอล วิ่งววนหลัก เตะตะกร้อ ไม่ควรเล่นเพื่อการพนัน ควรเล่นเพื่อผ่อนคลายอิริยาบถเท่านั้น การเล่นก็ควรมีผู้ใหญ่ หรือครูอาจารย์คอยควบคุมฝึกหัดอยู่เสมอ เพื่อให้การเล่นนั้นเป็นระเบียบเรียบร้อย ไม่เล่นโง่กัน จนเป็นเหตุต้องทะเลาะวิวาทชกต่อยกัน ขาหักแขนหักได้ ควรเล่นอย่างนักกีฬา มีความสุจริตต่อกันทั้ง 2 ฝ่าย ไม่หวังเล่นอยู่เพียงฝ่ายเดียว ควรรู้จักหน้าที่ของตนว่า การเล่นให้เกิดประโยชน์นั้นนักเรียนต้องทำหน้าที่ของตนให้เสร็จเสียก่อน จึงจะไม่สร้างความลำบากแก่ตนภายหลัง เมื่อนักเรียนปฏิบัติได้ย่อมเป็นที่พอใจของพ่อแม่ครูอาจารย์ ที่จะอนุญาตให้เล่นได้ตามความพอใจของแต่ละคน

เรื่องนี้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนในเรื่องความรับผิดชอบ

จริยธรรมที่ปรากฏในหนังสือดรณศึกษาชั้นประถมปีที่ 4 เมื่อพิจารณาตามหลักเกณฑ์การวิเคราะห์จริยธรรม 13 ประการ จากกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย หลักสูตรประถมศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) พบว่ามีปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 5 แสดงความถี่ของจริยธรรมที่ปรากฏในหนังสือเรียนดรณศึกษาชั้นประถมปีที่ 4

ข้อที่	จริยธรรม	ความถี่	ลำดับ
1	ความใฝ่รู้	7	1
2	ความขยัน	3	3
3	ความอดทน	2	4
4	ความประหยัด	1	5
5	ความซื่อสัตย์สุจริต	4	2
6	ความมีระเบียบวินัย	-	-
7	ความรับผิดชอบ	4	2
8	ความสามัคคี	3	3
9	ความเสียสละ	-	-
10	ความเมตตากรุณา	4	2
11	ความกตัญญูกตเวที	7	1
12	ความยุติธรรม	-	-
13	ความเป็นผู้มีวัฒนธรรมและปฏิบัติตาม ขนบธรรมเนียมประเพณี	2	4

จากตารางแสดงจริยธรรมที่ปรากฏในลำดับที่ 1 คือความความใฝ่รู้และความกตัญญูกตเวที มีความถี่ 7 ลำดับที่ 2 คือความใฝ่รู้ ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ และความเมตตากรุณา มีความถี่ 4 ลำดับที่ 3 คือความขยันและความสามัคคี มีความถี่ 3 ลำดับที่ 4 คือความอดทนและความเป็นผู้มีวัฒนธรรมและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี มีความถี่ 2 ลำดับที่ 5 คือความประหยัด มีความถี่ 1

จากการวิเคราะห์หนังสือเรียนดรณศึกษาชั้นประถมปีที่ 4 นอกจากจะมีจริยธรรมที่กำหนดได้เป็นกรอบในการศึกษาแล้ว ยังพบว่ามีจริยธรรมด้านอื่น ๆ คือ ความรอบคอบ การมีไหวพริบ การคบคน ไม่ให้เป็นคนถือยศถือศักดิ์เยี่ยงหยิ่ง การให้อภัย ความกล้าหาญ การรู้จักไตร่ตรอง และธรรมชาติย่อมเกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงไปตามฤดูกาล

บทที่ 4

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวិเคราะห์จริยธรรมที่ปรากฏในหนังสือเรียนद्रुณศึกษาครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อให้เห็นจริยธรรมที่ปรากฏในหนังสือเรียนद्रुณศึกษาทั้ง 5 เล่ม ที่ใช้ในโรงเรียนอัสสัมชัญและโรงเรียนในเครือข่ายทั่วประเทศ โดยใช้วิธีการวิจัยเอกสาร ข้อมูลที่ใช้เป็นเรื่องประกอบการฝึกอ่านที่สอดแทรกอยู่ในบทต่าง ๆ ของหนังสือเรียนद्रुณศึกษา ซึ่งมีทั้งสิ้นจำนวน 140 เรื่อง สำหรับหลักเกณฑ์การวิเคราะห์ได้ใช้หลักเกณฑ์การวิเคราะห์จริยธรรม 13 ประการ จากกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย หลักสูตรประณมศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และเสนอผลการศึกษาโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ ผลของการศึกษาโดยสรุปดังต่อไปนี้

4.1 สรุปผลการศึกษา

การวิเคราะห์จริยธรรมที่ปรากฏในหนังสือเรียนद्रुณศึกษาทั้ง 5 เล่ม คือ 1) ด्रुณศึกษาชั้นเตรียมประถม 2) ด्रुณศึกษาชั้นประถมปีที่ 1 3) ด्रुณศึกษาชั้นประถมปีที่ 2 4) ด्रुณศึกษาชั้นประถมปีที่ 3 และ 5) ด्रुณศึกษาชั้นประถมปีที่ 4 พบว่า หนังสือเรียนद्रुณศึกษาได้สอดแทรกจริยธรรมที่พึงเสริมสร้างให้แก่เด็กครบถ้วนตามเกณฑ์การวิเคราะห์จริยธรรม 13 ประการ จากกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย หลักสูตรประณมศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ที่ใช้เป็นกรอบในการศึกษาครั้งนี้ คือ 1) ความใฝ่รู้ 2) ความขยัน 3) ความอดทน 4) ความประหยัด 5) ความซื่อสัตย์สุจริต 6) ความมีระเบียบวินัย 7) ความรับผิดชอบ 8) ความสามัคคี 9) ความเสียสละ 10) ความเมตตากรุณา 11) ความกตัญญูถูกต้อง 12) ความยุติธรรม และ 13) ความเป็นผู้มีวัฒนธรรมและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี จริยธรรมเหล่านี้กระจายอยู่ในหนังสือเรียนद्रुณศึกษาทุกเล่ม โดยสอดแทรกอยู่ในเรื่องที่ใช้ประกอบการฝึกอ่าน ซึ่งมีทั้งนิทาน ตำนาน เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ และเรื่องของผู้ประพันธ์แต่งขึ้นเอง จริยธรรมและเรื่องที่ใช้ประกอบการฝึกอ่านมีความเหมาะสมเหมาะกับบุคลิกภาพของนักเรียน

จริยธรรมที่กระจายอยู่ในหนังสือเรียนद्रुณศึกษาแต่ละเล่มมีไม่เท่ากัน และจริยธรรมแต่ละด้านปรากฏความถี่ไม่เท่ากันด้วย ซึ่งผลจากการวิเคราะห์พบว่า

หนังสือเรียนद्रुณศึกษาชั้นเตรียมประถม ปรากฏจริยธรรมตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อยตามลำดับดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ ความรับผิดชอบ มีความถี่ 3 ลำดับที่ 2 คือ ความขยัน

ความอดทน และความเมตตา กรุณา มีความดี 2 และลำดับที่ 3 คือ ความใฝ่รู้ ความประหยัด และความซื่อสัตย์สุจริต มีความดี 1

หนังสือเรียนดรณศึกษาชั้นประถมปีที่ 1 ปะกฏจริยธรรมตามลำดับความดีจากมากไปหาน้อย ตามลำดับดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ ความเมตตา กรุณา มีความดี 6 ลำดับที่ 2 คือ ความขยัน มีความดี 4 ลำดับที่ 3 คือ ความใฝ่รู้ ความสามัคคีและความกตัญญูตเวที มีความดี 3 ลำดับที่ 4 คือ ความซื่อสัตย์สุจริต มีความดี 2 และลำดับที่ 5 คือ ความเป็นผู้มีวิวัฒธรรมและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี มีความดี 1

หนังสือเรียนดรณศึกษาชั้นประถมปีที่ 2 ปะกฏจริยธรรมตามลำดับความดีจากมากไปหาน้อย ตามลำดับดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ ความเป็นผู้มีวิวัฒธรรมและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี มีความดี 6 ลำดับที่ 2 คือ ความสามัคคี ความเมตตา กรุณา และความกตัญญูตเวที มีความดี 5 ลำดับที่ 3 คือ ความซื่อสัตย์สุจริตและความเสียสละ มีความดี 4 ลำดับที่ 4 คือ ความขยัน มีความดี 3 และลำดับที่ 5 คือ ความใฝ่รู้ ความอดทน ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ มีความดี 2

หนังสือเรียนดรณศึกษาชั้นประถมปีที่ 3 ปะกฏจริยธรรมตามลำดับความดีจากมากไปหาน้อย ตามลำดับดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ ความซื่อสัตย์สุจริต มีความดี 9 ลำดับที่ 2 คือ ความเมตตา กรุณา มีความดี 6 ลำดับที่ 3 คือ ความเสียสละและความกตัญญูตเวที มีความดี 5 ลำดับที่ 4 คือ ความรับผิดชอบ มีความดี 3 ลำดับที่ 5 คือ ความใฝ่รู้ ความขยัน ความอดทน ความประหยัด ความสามัคคี และความเป็นผู้มีวิวัฒธรรมและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี มีความดี 2

หนังสือเรียนดรณศึกษาชั้นประถมปีที่ 4 ปะกฏจริยธรรมตามลำดับความดีจากมากไปหาน้อย ตามลำดับดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ ความใฝ่รู้และความกตัญญูตเวที มีความดี 7 ลำดับที่ 2 คือ ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ และความเมตตา กรุณา มีความดี 4 ลำดับที่ 3 คือ ความขยันและความสามัคคี มีความดี 3 ลำดับที่ 4 คือ ความอดทนและความเป็นผู้มีวิวัฒธรรมและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี มีความดี 3 และลำดับที่ 5 คือ ความประหยัด มีความดี 1

จริยธรรมที่ปรากฏในหนังสือเรียนดรณศึกษาทั้ง 5 เล่มดังกล่าว สามารถสรุปเพื่อแสดงการกระจายและความดีของการปรากฏได้ตามตารางที่ 6 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 6 แสดงการกระจายและความถี่ของจริยธรรมที่ปรากฏในหนังสือเรียนद्रุณศึกษาทั้ง 5 เล่ม

ข้อที่	จริยธรรม	ความถี่					รวม	ลำดับ
		ขั้นเตรียม ประถม	ป.1	ป. 2	ป.3	ป.4		
1	ความใฝ่รู้	1	3	2	2	7	15	3
2	ความขยัน	2	4	3	2	3	14	4
3	ความอดทน	2	1	2	2	2	9	7
4	ความประหยัด	1	-	-	2	1	4	8
5	ความซื่อสัตย์	1	2	4	9	4	20	2
6	ความมีระเบียบวินัย	-	1	2	-	-	3	9
7	ความรับผิดชอบ	3	1	2	3	4	13	5
8	ความสามัคคี	-	3	5	2	3	13	5
9	ความเสียสละ	-	2	4	5	-	11	6
10	ความเมตตากรุณา	2	6	5	7	4	24	1
11	ความกตัญญูกตเวที	-	3	5	5	7	20	2
12	ความยุติธรรม	-	-	-	1	-	1	10
13	ความเป็นผู้มีวัฒนธรรม และปฏิบัติตาม ขนบธรรมเนียม ประเพณี	-	1	6	2	2	11	6
รวม		12	27	40	42	37		

จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นว่า จริยธรรมที่พึงเสริมสร้างให้แก่เด็กทั้ง 13 ประการกระจายอยู่ในหนังสือเรียนดรุณศึกษาแต่ละเล่มไม่เท่ากัน เล่มที่มีจริยธรรมกระจายอยู่มากที่สุดคือ หนังสือเรียนดรุณศึกษาชั้นประถมปีที่ 3 ซึ่งมีจริยธรรมปรากฏอยู่ถึง 12 ด้าน (ด้านที่ไม่ปรากฏ 1 ด้านคือ ความมีระเบียบวินัย) และความถี่ที่ปรากฏก็มากที่สุดด้วย คือมีความถี่ที่ 42 ส่วนเล่มที่จริยธรรมกระจายอยู่น้อยที่สุดคือหนังสือเรียนดรุณศึกษาขั้นเตรียมประถม ซึ่งมีจริยธรรมปรากฏอยู่ 7 ด้าน (ด้านที่ไม่ปรากฏ 6 ด้านคือ ความมีระเบียบวินัย ความสามัคคี ความเสียสละ ความกตัญญูกตเวที ความยุติธรรม ความเป็นผู้มีวัฒนธรรมและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี) และความถี่ที่ปรากฏก็น้อยที่สุด คือมีความถี่ที่ 12

และจากตารางที่ 6 ยังแสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะของจริยธรรมแต่ละด้านที่ปรากฏโดยรวมจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือความเมตตา กรุณา มีความถี่ 24 ลำดับที่ 2 คือความซื่อสัตย์สุจริต มีความถี่ 20 ลำดับที่ 3 คือ ความใฝ่รู้ มีความถี่ 15 ลำดับที่ 4 คือ ความขยัน มีความถี่ 14 ลำดับที่ 5 คือ ความรับผิดชอบและความสามัคคี มีความถี่ 13 ลำดับที่ 6 คือ ความเสียสละและความเป็นผู้มีวัฒนธรรม และปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี มีความถี่ 11 ลำดับที่ 7 คือ ความอดทน มีความถี่ 9 ลำดับที่ 8 คือ ความประหยัด มีความถี่ 4 ลำดับที่ 9 คือ ความมีระเบียบวินัย มีความถี่ 3 และลำดับที่ 10 คือ ความยุติธรรม มีความถี่ 1

หนังสือเรียนคุณครูศึกษาทั้ง 5 เล่ม นอกจากจะปรากฏจริยธรรมตามที่ได้กำหนดไว้เป็นกรอบในการศึกษาแล้ว ยังปรากฏว่ามีจริยธรรมด้านอื่นๆ อีกหลายประการ คือ ความรอบคอบ ไม่ยกตนข่มท่าน การรู้จักไตร่ตรอง ความไม่ประมาท การสร้างมิตรต่อผู้อื่น ละความอิจฉาริษยา ไม่พูดเท็จหลอกลวง เชื่อฟังผู้ใหญ่ ไม่อวดฉลาด อย่างหวังในสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ ความพอใจในสิ่งที่ตนเป็น รู้จักประมาณตน การคบคน ไม่ควรโอ้อวดหรือดูถูกผู้อื่น ความสุขเป็นสิ่งที่ไม่ถาวร ความมีไหวพริบ รู้ว่าคนชั่วเข้าไปอยู่ที่ไหนก็พลอยให้คนอื่นเดือดร้อนไปด้วย ความกล้าหาญ การฟังมากทำให้รู้มาก คุณค่าของธรรมชาติช่วยกันอนุรักษ์สัตว์ที่สร้างคุณประโยชน์ให้แก่มนุษย์ รู้จักฟังผู้อื่น ไม่ควรหวังในสิ่งที่ไกลเกินความสามารถของตนที่ทำได้ การรักษาเกียรติยศและศักดิ์ศรี ไม่ให้เป็นคนถ้อยส่อเสียดเสียดย่อง การให้อภัย และธรรมชาติย่อมเกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงไปตามฤดูกาล

4.2 อภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษาวิเคราะห์จริยธรรมที่ปรากฏในหนังสือเรียนคุณครูศึกษาครั้งนี้ มีประเด็นต่าง ๆ ที่ควรกล่าวถึง ได้แก่

4.2.1 ความดีเด่นของหนังสือเรียนคุณครูศึกษา

หนังสือเรียนคุณครูศึกษานับเป็นชุดหนังสือเรียนภาษาไทยที่ดีเด่นสำหรับเด็กชุดหนึ่ง กล่าวคือ เป็นหนังสือที่ดีด้านเนื้อหา คือ มีเนื้อหาสาระความรู้ครบถ้วนตามกระบวนการเรียนภาษาไทยเบื้องต้น มีเนื้อหาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตั้งแต่รูปตัวอักษร การแบ่งอักษร 3 หมู่เพื่อความสะดวกในการผันอักษร การประสมอักษร อักษรควบกล้ำ อักษรนำ ตัวการันต์ คำต่าง ๆ ที่ปรากฏในบทเรียนแต่ละบทแต่ละเล่มก็เหมาะสมกับวัยของเด็ก ประโยคที่ใช้ก็ไม่ซับซ้อน เด็กสามารถอ่านและเข้าใจได้ง่าย เนื้อหาแต่ละบทแต่ละเล่มไม่มากไม่น้อยเกินไป และเมื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องคำต่าง ๆ แล้วก็ได้้นำคำเหล่านั้นมาผูกแต่งเป็นเรื่องเล่า หรือไม่ก็นำนิทาน ตำนาน เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ซึ่งมีคำที่ผู้เรียนมีประสบการณ์มาประกอบการฝึกอ่าน ยิ่งกว่านั้น ในเรื่องเล่า นิทาน ตำนาน หรือเรื่องราวทางประวัติศาสตร์แต่ละเรื่องก็นำมาประกอบการฝึกอ่านนั้น ยังสอดแทรกจริยธรรมที่เหมาะสมแก่การปลูกฝัง

ให้แก่ผู้เรียนในวัยเยาว์ หนังสือเรียนดรณศึกษานอกจากจะเป็นหนังสือที่ดีด้านเนื้อหาแล้ว หนังสือชุดนี้ยังเด่นในด้านการจัดลำดับเนื้อหาและการพิมพ์ คือ จัดเนื้อหาทั้งด้านความรู้ที่เกี่ยวกับภาษาไทยและสาระด้านจริยธรรมให้ลำดับความยากง่ายเหมาะสมกับวุฒิภาวะของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจ เห็นถึงพฤติกรรมที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ได้ง่าย และสาระด้านจริยธรรมจะได้รับการตอกย้ำกระจายอยู่ในบทต่าง ๆ ตลอดทั้ง 5 เล่มของหนังสือชุดนี้ จำพวกเรื่องเล่า นิทาน ตำนาน หรือเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ก็มีความสั้นยาว ยากง่าย ชับซ้อนเหมาะสม สำหรับการพิมพ์ก็ใช้ขนาดตัวอักษรและระยะห่างระหว่างคำที่เหมาะสมกับช่วงสายตาของผู้เรียน คือ ในหนังสือเรียนดรณศึกษาชั้นเตรียมประถมใช้ตัวอักษรขนาดใหญ่กว่า ระยะห่างระหว่างคำกว้างกว่าในหนังสือเรียนดรณศึกษาชั้นประถม ขนาดตัวอักษรและระยะห่างระหว่างคำในหนังสือแต่ละเล่มจะค่อย ๆ เล็กและแคบลงตามระดับชั้นของผู้เรียนที่สูงขึ้น นอกจากนี้แต่ละบทแต่ละเรื่องยังมีภาพเขียนที่ประณีตประกอบและสอดคล้องกับเนื้อหา

จากความคิดเห็นด้านเนื้อหาและความเด่นด้านการจัดลำดับเนื้อหาและการพิมพ์ดังกล่าว ทำให้หนังสือเรียนดรณศึกษาเป็นหนังสือที่มีคุณค่าและเหมาะสมกับการเรียนการสอนภาษาไทยเบื้องต้นอย่างยิ่ง ซึ่งโรงเรียนอัสสัมชัญและโรงเรียนในเครือข่ายทั่วประเทศได้ใช้เป็นหนังสือประกอบการเรียนการสอนภาษาไทยที่มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องตลอดเวลายาวนานกว่า 100 ปี (พ.ศ. 2548) มาแล้ว และแม้ว่าหนังสือชุดนี้จะมีอายุยาวนานกว่า 100 ปีแล้วก็ตาม แต่ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาได้มีการปรับปรุงอย่างถี่ถ้วน เพื่อให้เป็นหนังสือเรียนที่เหมาะสมกับสมัยอยู่เสมอ

4.2.2 เกณฑ์การวิเคราะห์และจริยธรรมที่ปรากฏ

การวิเคราะห์จริยธรรมที่ปรากฏในหนังสือเรียนดรณศึกษาค้างนี้ ผู้วิจัยพบว่าเกณฑ์จริยธรรม 13 ประการ จากกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย หลักสูตรประถมศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ที่ใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์มีความเหมาะสม กล่าวคือ ในการวิเคราะห์ข้อมูลพบจริยธรรมทั้ง 13 ประการนั้นอย่างครบถ้วน และล้วนแต่เป็นจริยธรรมที่ควรปลูกฝังให้มีขึ้นตั้งแต่วัยเด็ก เพื่อเด็กจะได้เติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ มีพฤติกรรมที่แสดงออกทั้งต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคมที่เหมาะสม อันจะช่วยให้ตนเองผู้คนรอบข้าง และสังคมมีความสุข แต่อย่างไรก็ตาม จริยธรรม 13 ประการที่ใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์ครั้งนี้ยังไม่ครอบคลุมถึงจริยธรรมหลายประการที่ปรากฏในหนังสือเรียนดรณศึกษา ซึ่งเป็นจริยธรรมที่ควรปลูกฝังให้มีขึ้นตั้งแต่วัยเด็กด้วย เช่น ความรอบคอบ ไม่ยกตนข่มท่าน การรู้จักไตร่ตรอง ความไม่ประมาท การสร้างมิตรต่อผู้อื่น ละความอิจฉาริษยา ไม่พูดเท็จหลอกลวง เชื่อฟังผู้ใหญ่ ไม่อวดฉลาด อย่าหวังในสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ และอื่น ๆ ดังที่ได้สรุปไว้แล้ว ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้แต่งเห็นความสำคัญและมีแนวความคิดกว้างขวางในการสอดแทรกจริยธรรมด้านต่าง ๆ มาตั้งแต่อดีต และ

จริยธรรมที่ปรากฏในหนังสือเรียนประถมศึกษา ทั้งที่ปรากฏตามเกณฑ์ 13 ประการและนอกเหนือเกณฑ์ดังกล่าว นั้น จะมีลักษณะเป็นคำสอนที่เป็นไปในแนวเดียวกัน ไม่มีข้อแตกต่างมากนัก ซึ่งได้สะท้อนให้เห็นว่า แม้จะต่างยุคสมัยก็ตาม แต่จริยธรรมที่สังคมไทยปรารถนาให้มีขึ้นในเด็กยังมีลักษณะเดียวกัน

4.2.3 ความถี่ของการปรากฏจริยธรรมในหนังสือเรียนประถมศึกษา

หนังสือเรียนประถมศึกษาทั้ง 5 เล่มปรากฏจริยธรรมโดยภาพรวมเรียงลำดับความถี่ได้ 10 ลำดับ ซึ่งแต่ละลำดับสามารถอภิปรายได้ ดังนี้

ลำดับที่ 1 คือ ความเมตตา กรุณา เหตุผลที่ปรากฏจริยธรรมข้อนี้มากที่สุด อาจเป็นเพราะผู้แต่งเป็นนักบวช ต้องการให้มนุษย์มีความเมตตา กรุณาต่อกัน ไม่ว่านับถือศาสนาใดก็ตาม ทั้งนี้เพราะความเมตตา กรุณา คำจูนโลกมนุษย์ นอกจากนี้คนไทยยังอบรมสั่งสอนให้ลูกหลานมีจิตใจอ่อนโยน เมตตา กรุณาต่อผู้ที่ทุกข์ยากลำบากกว่าตน ให้ความช่วยเหลือเท่าที่ตนเองจะสามารถทำได้ จึงนับว่าเป็นจริยธรรมพื้นฐานที่จะสร้างหรือพัฒนาให้บุคคลมีจริยธรรมที่ถูกต้องเหมาะสม หรืออีกนัยหนึ่งอาจเป็นไปได้ว่า การอยู่ร่วมกันของสังคมมนุษย์จะต้องมีจริยธรรมพื้นฐานข้อนี้ จึงจะทำให้สังคมอยู่รอด หากมนุษย์ไม่มีความเมตตา กรุณาต่อกัน คอยแต่ทำลายล้างกัน สังคมก็จะยุ่งเหยิง มนุษย์คงสิ้นชาติสูญพันธุ์ไปจากโลก และอาจเป็นไปได้อีกว่า การมีความเมตตา กรุณาเป็นสำนึกที่มีอยู่ในจิตใจของมนุษย์ ส่วนใครจะแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ ออกมาในทางใด และมากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับการปลูกฝัง อบรมสั่งสอน ดังนั้น ความเมตตา กรุณาจึงเป็นหลักธรรมในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกัน ที่ผู้แต่งหนังสือเรียนประถมศึกษาปรารถนาจะตกย้ำให้ปรากฏอยู่เนื่อง ๆ ซึ่งการปรากฏจริยธรรมข้อนี้มากมีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยเรื่อง "วิเคราะห์คุณธรรมในหนังสือการ์ตูนเล่มละ 3 -10 บาท" ของ สุรางค์ รุ่งเรือง (2525:137) ที่พบว่า ความเมตตา กรุณาเป็นคุณธรรมที่ปรากฏมากที่สุดในหนังสือการ์ตูนดังกล่าว

ลำดับที่ 2 คือ ความซื่อสัตย์สุจริตและความกตัญญูต่อบุคคล ความซื่อสัตย์สุจริตเป็นจริยธรรมที่สอดคล้องกับความเมตตา กรุณา เมื่อมีความเมตตา กรุณาเป็นพื้นฐานแล้วความซื่อสัตย์สุจริตก็จะตามมา ส่วนความกตัญญูต่อบุคคลนั้นเป็นคำสอนที่ไม่ว่าศาสนาใดเน้นย้ำทั้งสิ้น คือ การสอนให้รู้จักระลึกถึงบุญคุณของผู้มีพระคุณและตอบแทนบุญคุณของท่าน โดยเฉพาะสังคมตะวันตกจะเน้นย้ำจริยธรรมข้อนี้มาก ดังสุภาษิตที่ชาวไทยสอนกันว่า "ความกตัญญูต่อบุคคล เป็นเครื่องหมายของคนดี"

ลำดับที่ 3 คือ ความใฝ่รู้ เป็นจริยธรรมที่ต้องปลูกฝังเด็กให้เป็นผู้ใฝ่รู้ในการเล่าเรียนหนังสือ เพราะการเล่าเรียนหนังสือจะเป็นพื้นฐานสำคัญที่ทำให้เด็กรู้จักคิด ทำให้ความคิดกว้างไกล สามารถสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ขึ้นได้ ความใฝ่รู้ยังทำให้เป็นคนช่างสังเกต ซึ่งเป็นสิ่งที่ช่วยให้เด็กเป็นคนรอบรู้และรู้กว้าง อันเป็นหนทางไปสู่ความสำเร็จ

ลำดับที่ 4 คือ ความขยัน เป็นจริยธรรมที่ต้องปลูกฝังให้เด็กมีความขยันในด้านการเรียนหนังสือ ซึ่งเป็นหน้าที่สำคัญตามวัยของเด็ก เพื่อจะได้ประสบความสำเร็จในอนาคต หากเป็นไปในทางตรงกันข้าม เด็กก็จะเป็นคนเกียจคร้าน ไม่สามารถสำเร็จการศึกษาได้ เพราะการศึกษาเล่าเรียนต้องอาศัยความขยันอดทนเป็นอย่างมากจึงจะสำเร็จได้

ลำดับที่ 5 คือ ความรับผิดชอบและความสามัคคี จริยธรรมทั้ง 2 ข้อนี้เป็นจริยธรรมที่อยู่ในชีวิตประจำวัน ซึ่งเด็กต้องฝึกให้มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น ในการทำงานร่วมกันหรือแก้ปัญหาาร่วมกัน ก็ต้องอาศัยความสามัคคี พร้อมใจกันทำงาน กิจการน้อยใหญ่จึงจะสำเร็จได้ ฉะนั้น จริยธรรม 2 ข้อนี้เป็นการฝึกให้เด็กมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ตนเองและการทำงานร่วมกันกับผู้อื่น

ลำดับที่ 6 คือ ความเสียสละและความเป็นผู้มีวัฒนธรรมและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี จริยธรรมเกี่ยวกับความเสียสละเป็นจริยธรรมสำคัญที่สมควรปลูกฝังให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักเสียสละ รู้จักให้ เห็นแก่ประโยชน์ของผู้อื่น ไม่ละโมภ อันจะนำความเดือดร้อนเสียหายมาสู่ตนได้ ส่วนจริยธรรมเกี่ยวกับความเป็นผู้มีวัฒนธรรมและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี จะทำให้ชีวิตมีระเบียบแบบแผนตามที่สังคมยอมรับว่าดี เป็นคนที่สังคมยอมรับ จริยธรรมข้อนี้สำคัญมากดังผลการวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์คุณธรรมที่ปรากฏในหนังสือเรียนวิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น” ของสุปราณี ไกรวัฒนุสสรณ์ (2527:112) ที่พบว่า ความเป็นผู้มีวัฒนธรรมและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นคุณธรรมที่ปรากฏมากเป็นอันดับ 1 ในหนังสือเรียนวิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ลำดับที่ 7 คือ ความอดทน เป็นจริยธรรมที่ควรส่งเสริมให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน เพราะความอดทนจะทำให้ไม่เกิดความย่อท้อต่อความยากลำบาก อันจะเป็นหนทางไปสู่ความสำเร็จ การศึกษาเล่าเรียนหรือการทำกิจการใด ๆ ก็ดี หากปราศจากจริยธรรมข้อนี้ก็สำเร็จไม่ได้

ลำดับที่ 8 คือ ความประหยัด เป็นจริยธรรมที่สอนให้ผู้เรียนรู้จักเก็บออม รู้จักเก็บเล็กผสมน้อย รู้จักค่าของเงิน รู้จักใช้จ่าย ไม่สุรุ่ยสุร่ายฟุ่มเฟือย อันจะนำมาซึ่งความพอกินพอใช้ในชีวิต ไม่ประสบกับความยากลำบากในอนาคต

ลำดับที่ 9 คือ ความมีระเบียบวินัย เป็นจริยธรรมที่สอนให้ผู้เรียนรู้จักจัดการกับตัวเองให้เป็นคนระเบียบเรียบร้อย ไม่ละเมิดฝ่าฝืนกฎระเบียบของโรงเรียนและของสังคม นับถือความคิดเห็นของคนส่วนใหญ่ อันจะทำให้ตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และเป็นหนทางที่ช่วยให้สังคมอยู่ในความสงบเรียบร้อย การอยู่ร่วมกันก็มีแต่ความสงบสุข

ลำดับที่ 10 คือ ความยุติธรรม เป็นจริยธรรมที่ต้องปลูกฝังให้เด็กเรียนรู้เข้าใจ เพื่อจะได้ไม่เอาัดเอาเปรียบผู้อื่น ซึ่งถ้าบุคคลในสังคมไม่เอาัดเอาเปรียบกัน สังคมก็จะมีแต่ความสุข

จากการวิเคราะห์จริยธรรมที่ปรากฏในหนังสือเรียนद्रุณศึกษาดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่าการปลูกฝังจริยธรรมเป็นเรื่องละเอียดอ่อน ต้องอาศัยศิลปะและเนื้อหาสาระต้องพอเหมาะพอดี หากการปลูกฝังจริยธรรมมีมากหรือยากเกินไป ผู้เรียนอาจเบื่อหน่าย ไม่เข้าใจแจ่มแจ้ง หรือขาดวิจรณญาณในการนำจริยธรรมไปปรับพฤติกรรมของตน ซึ่งอาจทำให้เป็นคนที่มีมองโลกในแง่ดีเกินไปหรือมองโลกในแง่ร้ายเกินไป ก็อาจจะเกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินได้ หรืออาจจะทำให้เกิดความข้อบกพร่องทางพฤติกรรม ก่อให้เกิดปัญหาต่อตนเอง ต่อสังคม และประเทศชาติได้

สำหรับหนังสือเรียนดรุณศึกษานับว่าเป็นหนังสือที่มีศิลปะและเนื้อหาสาระพอเหมาะพอดีกับการปลูกฝังจริยธรรม คือ ในแต่ละเรื่องที่ใช้เป็นสื่อเพื่อสอดแทรกจริยธรรมไว้นั้น ได้ใช้ภาษาที่เด็กเข้าใจได้ง่าย การดำเนินเรื่องก็สั้น ๆ ไม่ยืดเยื้อซับซ้อน การแสดงพฤติกรรมของตัวละครก็มีปมปัญหามีความขัดแย้ง ทำให้เกิดการดำเนินเรื่องอย่างต่อเนื่อง สนุกสนานน่าติดตาม ตัวละครก็ได้แสดงบทบาทที่เป็นภาพจำลองของการดำเนินชีวิตจริงของมนุษย์ พฤติกรรมของตัวละครจึงมีทั้งรูปแบบของการแสดงออกที่ถือกันว่าดีและที่ถือกันว่าไม่ดี เมื่อจบเรื่องผู้ประพันธ์ก็จะมีลีลาในการแยกแยะให้เห็นว่าอะไรดี อะไรชั่ว เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่ายขึ้น และสามารถนำไปแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมของตนในทางที่ไม่ดีให้ดีขึ้น เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของคนในสังคม เนื้อหาสาระของจริยธรรมที่ปลูกฝังก็ไม่มากเกินไป จึงนับได้ว่าหนังสือเรียนดรุณศึกษาเป็นหนังสือที่ดี มีคุณภาพทุกยุคสมัย และเป็นหนังสือที่มีศิลปะและเนื้อหาสาระพอเหมาะพอดีกับการปลูกฝังจริยธรรม

4.3 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิเคราะห์จริยธรรมที่ปรากฏในหนังสือเรียนดรุณศึกษาคั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. จากที่หนังสือเรียนดรุณศึกษาเป็นหนังสือเรียนที่สอดแทรกจริยธรรมที่พึงสร้างเสริมให้แก่เด็กได้เป็นอย่างดี ซึ่งโรงเรียนอัสสัมชัญและโรงเรียนในเครือข่ายทั่วประเทศได้ใช้มาเป็นเวลานานกว่า 100 ปี และบังเกิดผลดีแก่ศิษย์เก่าดังที่ผู้วิจัยได้กล่าวแล้ว ดังนั้น โรงเรียนอัสสัมชัญและโรงเรียนในเครือข่ายทั่วประเทศควรต้องใช้นี้หนังสือชุดนี้ประกอบการเรียนการสอนภาษาไทยต่อไป

2. ครูผู้สอนควรศึกษาวิเคราะห์สังเคราะห์เนื้อหาสาระของจริยธรรมที่สอดแทรกอยู่ในหนังสือเรียนดรุณศึกษาให้ละเอียด รวมทั้งในการสอนก็ควรอาศัยศิลปะการถ่ายทอดให้ผู้เรียนสนุกสนาน มีการแยกแยะตอกย้ำพฤติกรรมที่ถือกันว่าดีและพฤติกรรมที่ถือกันว่าไม่ดี เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเป็นการปลูกฝังให้จริยธรรมที่พึงประสงค์เกิดขึ้นกับผู้เรียนอย่างยั่งยืน

3. การศึกษาวิเคราะห์จริยธรรมที่ปรากฏในหนังสือเรียนดรุณศึกษาคั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีวิจัยเอกสาร และใช้เกณฑ์การวิเคราะห์จริยธรรม 13 ประการ จากกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย

หลักสูตรประถมศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) เป็นกรอบในการวิจัย ซึ่งพบว่าทั้งวิธีการวิจัยและเกณฑ์การวิเคราะห์สามารถใช้ได้ดี จึงน่าจะใช้วิธีการวิจัยและเกณฑ์การวิเคราะห์เดียวกันนี้ไปใช้ศึกษาวิเคราะห์จริยธรรมที่ปรากฏหนังสือเรียนเล่มอื่นด้วย ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงหนังสือเรียนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

4. การศึกษาวิเคราะห์จริยธรรมที่ปรากฏในหนังสือเรียนประถมศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีวิจัยเอกสาร ซึ่งได้ผลที่ทำให้เห็นจริยธรรมที่ปรากฏในหนังสือเรียนประถมศึกษาเพียงด้านเดียว จึงน่าจะมีการวิจัยจริยธรรมที่เกิดขึ้นจริงกับผู้เรียนหนังสือเรียนประถมศึกษาทุกระดับ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ทั้งนี้ เพื่อให้เห็นว่าหนังสือเรียนประถมศึกษาได้ส่งเสริมให้เกิดจริยธรรมที่พึงประสงค์ได้จริงเพียงใด

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2540). หนังสือเรียนภาษาไทย ท 203 , ท 204 ชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 2 ระดับ
มัธยมศึกษาตอนต้น. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การค้ำคูณสภา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2534). คู่มือหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง
พ.ศ. 2533). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- กลั่น คงเหมือนเพชร. (2530). วิเคราะห์หนังสือเรียนภาษาไทย ชุดภาษาพิจารณา เล่ม 1
ในด้านความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษา
ตอนปลาย พุทธศักราช 2521. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- โกชัย สาริกบุตร และสมพร สาริกบุตร. (2520). แนวการวิเคราะห์และประเมินผลแบบเรียน.
เชียงใหม่ : โรงพิมพ์กลางเวียง.
- กิริติ บุญเจือ. (2534). ชุดพื้นฐานปรัชญา จริยศาสตร์สำหรับผู้เริ่มเรียน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- คลื่นสีขาว. วารสาร. (2538. มิถุนายน – ตุลาคม) หน้า 45-46.
- จินตนา เกษรบัวขาว. (2528). วิเคราะห์คุณธรรมที่ปรากฏในหนังสือสำหรับวัยรุ่นอายุ 12-18 ปี
ประเภทนวนิยายที่พิมพ์เป็นภาษาไทย. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- จุฑาทิพย์ ธีระภาค. (2529). วิเคราะห์จริยธรรมในหนังสืออ่านนอกเวลาในระดับมัธยมศึกษาตอน
ปลาย. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- เฉลิม มากนวล. (2517). การวิเคราะห์และเปรียบเทียบนิทานชาดกกับนิทานอีสป. ปรินิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร.
- ชัยณรงค์ ศรีสุข. (2545). คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6 ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย.
ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2524). จริยศาสตร์ศึกษา. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- _____. (2538). ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม การวิจัยและการพัฒนาบุคคล. กรุงเทพฯ : โครงการ
ส่งเสริมเอกสารวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

- นางลักษณ์ ขายหาด. (2524). การวิเคราะห์หนังสืออ่านเพิ่มเติมและส่งเสริมการอ่านหมวดวิชา
ภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. ปรินูญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- บันลือ พุกกะวัน. (2524). วรรณกรรมสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ประภาศรี สีหอำไพ. (2540). พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรม. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฟ. ฮีแลร์. (2540). หนังสือดรุดศึกษา ชั้นเตรียมประถมศึกษา – ชั้นประถมปีที่ 4.
กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- _____. วรรณกรรม ฟ. ฮี แลร์ อัสสัมชัญ ดรุดศึกษา กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อุดมศึกษา.
- ระวี ภาวิไล. (2536). ศาสนากับปรัชญา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ผีเสื้อ.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ :
อักษรเจริญทัศน์.
- รัชนี ศิริชัย. (2536). จริยธรรมที่เด็กได้รับจากหนังสือแบบเรียนภาษาไทยและหนังสือการ์ตูน
กรณีศึกษานักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสมฤติสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจิตรา สุภากร. (2523). วิเคราะห์หนังสืออ่านสำหรับเด็กในด้านคุณธรรมเฉพาะที่พิมพ์เป็น
ภาษาไทยระหว่างปี พ.ศ. 2520-2522. ปรินูญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สมพร รัตมีสว่าง. (2531). การประเมินคุณค่าหนังสืออ่านนอกเวลาภาษาไทยชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 6 ของครูและนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา.
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุทิน กัลยพุกษ์. (2524). วิเคราะห์ความคิดด้านคุณธรรมที่ปรากฏในนวนิยาย 11 เรื่องของ
ศรีบูรพา. ปรินูญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สุณีย์ อัดศาสตร์. (2526). ความเป็นมาของแบบเรียนภาษาไทย. กรุงเทพฯ : คณะมนุษยศาสตร์
และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยครูธนบุรี.
- สุปราณี ไกรวัฒนุสสรณ์. (2517). การวิเคราะห์คุณธรรมที่ปรากฏในหนังสือเรียนวิชาสังคม
ศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- สุรางค์ รุ่งเรือง. (2525). วิเคราะห์คุณธรรมในหนังสือการ์ตูนเล่มละ 3-10 บาท. ปริญญาโท
การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- อเนก นาวิกมูล. (2538). "หนังสืองานพระบรมศพ ร.5 มีกี่เล่ม? " ศิลปวัฒนธรรม.
หน้า 194-195.
- เอกริน สีมหาศาล. (2537). จริยธรรมกับบุคคลชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น รายวิชา ส 017.
กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- อมรา เทศกรณ์. (2520). วิเคราะห์คุณค่าของหนังสืออ่านนอกเวลาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัมพร ทองใบ. (2524). การวิเคราะห์หนังสืออ่านประกอบวิชาภาษาไทยประเภทนวนิยายใน
ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : บัณฑิต
วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาคผนวก

หนังสือเรียนตรรกศึกษาชั้นเตรียมประถม : ตัวอย่างข้อมูลที่ใช้วิเคราะห์จริยธรรม

บท ที่ ๑๑ เจ้าจำปี

ตาน้ำ บิดา เจ้าจำปี จะ ไป เมา กอไม้ ป่า
ก็ ให้ เจ้าจำปี เอา ได้ ไป ให้ แก่ เจ้าจำปี ดีใจ
ก็ เอา ได้ ห่อ ผ้า ไป ให้

แต่ เจ้าจำปี ลี ไป กะโธ้ กะเอ้อ เฝ้า แต่ ดู
กระแต เข้า กอไม้ ขา ก็ เหว ไป ปะ เตะ ตอไม้ เข้า
ตอไม้ ก็ ตำ เอา เจ้าจำปี ก็ จำสู้ กะเตาะ กะแตะ
ไป หา บิดา

ตาน้ำ ดู เจ้าจำปี ขา เปะปะ เปะปะ ก็ ขอ
ดู ขา เจ้าจำปี ดู ดู ไป ก็ เข้าใจ แก่ ก็ เอา ขี้ได้
กะ ไบสะเตา เมา ตำ ใส่ ขา ให้ แต่ แก่ ดู เจ้า
จำปี “อ้อ! ตอไม้ ตำ เอา ก็ สากแก้ไข ต่อไป
ถ้าเข้า ถ้าก็ ให้ดูผา เข้าป่าก็ ให้ดูไม้สีเจ้า”

เจ้าจำปี เขา ดี บิดา ดู เขา ก็ จำ ได้
ต่อไป ถ้า เขา เข้า ป่า ก็ เอา ตา ดู เอา หู ใส่

บท ที่ ๑๖ พ่อสี

พ่อสี บิดา เขา พา ไป หา ป้าแซ ใน เวลา นี้
 ป้าแซ จะ ไป เฝ้า ไร่ กาแฟ ก็ ให้ พ่อสี ไป
 กะ แก ที่ ไร่ ป้าแซ ไข่ จะ มี แต่ กาแฟ ก็ หา ไม่
 ไม้ตะโก แด ลำไย มะไฟ และ สะเดา ก็ มี

พ่อสี แล ไป ดู ลำไย กะ มะไฟ ดู มี แต่ ใบ
 ก็ ว่า กะ ป้าแซ ว่า “ป้า ขา! ใน เวลา นี้
 มะไฟ และ ลำไย ที่ ใดใด ก็ มี ช่อ แยะ แต่
 ที่ ไร่ ป้า นี้ ทำไม ไม่ มี เล่า ป้า จะ เอา ไว้
 ทำไม นำ เอา ไป เผา ไฟ แท้แท้!”

ป้าแซ ว่า “ไม่ ได้! เผา ไม่ ได้! ดู
 แต่ เจ้า ชี! อายุ เท่านี้ ไม่ มี วิชา พ่อ แม่ ก็
 มิ ได้ ละ เจ้า เฝ้า ดูแล รอ ไว้ ให้ โต ให้ เจ้า ดี มี
 วิชา ลำไย นี้ ป้า ก็ จะ รอ ไว้ ให้ โต ไป สี่ ห้า ปี
 ถ้า ต่อไป ไม่ มี ช่อ ป้า ก็ จะ เอา เผา ไฟ แน่ ละ!”

บทที่ ๑๘ เจ้าสำเภา

ตาฮั้ แก มี ธุระ จะ ไป เฝ้า ไร่ ที่ ภูเขา
พอมานั่งศาลาบ่อน้ำพุก็ปะเจ้าโมฬี อายุสี่ห้าปี
พอจะได้ เจ้าโมฬี ทะเลาะ ตะ ตี เจ้าสำเภา
แต่ เจ้าสำเภา หา ได้ ต่อสู้ เจ้าโมฬี ไม่

ตาฮั้ แก ก็ เข้า ว่า “เฮ้! เจ้าสำเภา!
นี่ ใช้ วิธี อะไร ละ ให้ เจ้าโมฬี ไก่แจ้ มา ตี
เจ้าไก่ตะเภา ก็ ได้ ทำไม เจ้า ไม่ ต่อสู้ เขา
เล่า”

เจ้าสำเภา มี วาจา ว่า “ตา เจ้าขา! เจ้า
โมฬี อายุ เขา สี่ ห้า ปี เท่านั้น ไม่ รู้ ภาษา
ข้า นี้ ก็ โต อายุ ได้ เก้า ปี เข้า ปี นี้ ตี เขา ไม่ ได้
ละ ตา มี ก็ แต่ จะ ทำ ใจ ดี ต่อ เท่า นี้ แล ค่ะ”

ตาฮั้ คะเน ดู ก็ รู้ ว่า เจ้าสำเภา นี้ น้ำใจ
ดี ไม่ มุทะลุ แก ก็ ว่า “สาธุ! สาธุ! ดีละ
พ่อ! ดีละ!” แก ก็ ไป เฝ้า ไร่ ต่อไป

บทที่ ๒๐ ตาเข่อ

ตาเข่อ แก่ ซื่อ มะเขื่อ ถั่วพู และ ใบชา
ผ้า เลื่อ เอา ใส่ เรือ จะ ไป ค้า แก่ ผู้ ที่ ทำนา
จำเพาะ เรือ ทะลุ น้ำ รั่ว เข้า ไป ได้ ทำ ให้
อะไร ต่อ อะไร เสีย เลอะเทอะ แก่ ก็ เห หัวเรือ
แหวะ เข้า ยา ที่ ได้ ไม้มะเดื่อ ทำ ให้ ช้ำ เสีย เวลา
ไป พอ น้ำ ไม่ มี แก่ ก็ เอา ถ่อ ถ่อ ไป แต่
อายุ ตาเข่อ นี้ แก่ เฒ่า ตา มัว จะ ถ่อ ต่อไป
ไม่ได้ แก่ ก็ รอ เรือ เสีย หา ไป ไม่

พอ เวลา หัวค้ำ เข้าได้ เข้าไฟ เจ้าไผ่
กะ เจ้ามะลิ ไล่ กระบือ มา แต่ นา จำเพาะ มา
เจอ ตาเข่อ เข้า ก็ ว่า กะ ตาเข่อ ว่า “ตา ขา!
ทำไม ตา มัว ช้ำ รอ เรือ เสีย หา ถ่อ ต่อไป ไม่
เล่า”

ตาเข่อ ว่า “เออ! ตา ก็ แก่ ถ้า จะ
ทำ อะไร ใจ คอ ก็ ละเหี่ย ทำ อะไร ไหว ไม่ ได้
และ น้ำ ไม่ มี ตา ก็ รอ เรือ เสีย”

แต่ พอ ตาเข่อ ว่า เท่านั้น เจ้าไผ่ กะ เจ้า
มะลิ ก็ เอา โซ่ ใน หัวเรือ ตาเข่อ ไป ใส่ เข้า ที่
บ่า กระบือ เอา มือ ถือ โซ่ ไว้ ไล่ กระบือ “เฮ
โล สาระพา! เฮโล สาระพา!” ไป ไม่ช้า
ก็ ทะลุ แม่น้ำ

กิริยา ที่ เจ้าไผ่ กะ เจ้ามะลิ เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่
ต่อ ผู้เฒ่า ผู้แก่ ฉะนั้น น้ำ ดู แท้แท้

บทที่ ๒๒ เจ้ามะลิลา

เจ้ามะลิลา บิดา เขา ใช้ ให้ ฝ่่า วัว ต่อ
มา เวลา เข้า เจ้ามะลิลา ไล่ วัว ไป ที่ ไร่ ก็
จำเพาะ ไป เจอะ ไม้ไผ่ เข้า ลำ หนึ่ง เนื้อ แก่ ๆ
ข้อ ถี่ ๆ มี หัว งอ ๆ น่า จะ ใช้ ทำ ไม้เท้า ถือ
แท้ ๆ

เจ้ามะลิลา ก็ เอา ไม้ มา ว่า “เออ! ถ้า
ไม้ นี้ เข้า ตำรา ละ ก็ ดี”

ที่นี้ เจ้ามะลิลา ก็ เอา มือ ชี้ กะ ไป ที่ ละ
ข้อ ๆ ข้อ ที่ ๑ ว่า “เรา ดี เขา” ข้อ ที่ ๒
ว่า “เขา ดี เรา” ช้ำ เรา ดี เขา เขา ดี เรา
ไป ๆ มา ๆ ฉะนี้ จำเพาะ ได้ ที่ คำ ว่า “เรา ดี
เขา” รำไป ก็ ดีใจ เสีย นี้ กระไร เอา มือ ชู
ไม้ รำ ไป รำ มา หัวเราะ ว่า “เข้า ตำรา ดี!
เรา ดี เขา เขา ดี เรา ไม่ ได้ ละ”

ว่า ช้ำ ไป ฉะนี้ ๖-๗ คำ ก็ พอ บิดา
เจ้ามะลิลา แก จะ ไป ดู ไร่อั่ว ก็ มา เจอะ เจ้า
มะลิลา เข้า ดู เขา มัว แต่ รำ ไม้ ว่า “ดี เรา ไม่
ได้ ดี เรา ไม่ ได้” ละ วัว เสีย ไม้ ดู ไม่ แล
วัว ก็ เข้า ไป ย่ำ ถั่ว ใน ไร่ ทำให้ เสีย ไป ๕ - ๖
วา พอ จะ ได้ แก ก็ เอา ไม้ ที่ ใน มือ เจ้ามะลิลา
มา ดี เข้า ๔-๕ ที่ ช้ำ ชู ว่า “เออ! ธุระ ที่
จะ ทำ ก็ ไม่ ทำ วัว เข้า ย่ำ ถั่ว ใน ไร่ ทำไม เจ้า

ไม่ ดู เฝ้า แต่ เอา ดำรา เลอะเทอะ อะไร ไม่ รู้
มา ใช้ ก็ นี่ ไม่ อะไร หือ ที่ พ่อ ใช้ มา ดี เจ้า”

ที่นี้ เจ้ามะลิลา รู้ ว่า ดำรา เก่า ฉะนี้ ใช้ ไม่
ได้ ก็ หา ใช้ ต่อไป ไม่

บทที่ ๒๕ หนูล้อ หนูล้อ

ตาหมอหล้า แก่ ใช้ ให้ หนูล้อ ถือ
หม้อยา ไป ให้ บิดา เจ้าหนูล้อ ที่ แพ เขา

หนูล้อ แล ดู หนูล้อ มา ก็ หัวเราะ
เยาะ ว่า “แ๊ะ! เจ้า มา ทำไม เจ้า ก็ ดี แต่
ถือ หม้อยา ไป ให้ เขา เหน็น รำไป ดู ข้า จิ!
แต่ เวลา เข้า นี้ มี ผู้ เขา มา ชื้อ ผ้าไหม ผ้า
กำมะหยี่ และ อะไร ต่อ อะไร เยอะแยะ ข้า
ไม่ พอใจ ดูแล เจ้า ละ ไป เสีย เกอะ!”

แม่ เจ้าหนูล้อ รู้ ว่า หนูล้อ ใช้ วาจา ไม่
เข้าที่ ฉะนั้น ก็ ว่า กะ เจ้าหนูล้อ ว่า “มา นี่!
เจ้าเหล่ แม่ จะ ว่า ให้ เข้าใจ ผู้เฒ่า ผู้แก่
เขา เล่า ต่อๆ มา ว่า มี หมี ตัว หนึ่ง มา เจอะ
หมูป่า เข้า จำเพาะ เวลา หมู ตัว นี้ มัว แทะ
หน่อไม้ หา อะไร ต่อ อะไร อยู่ ก็ ว่า กะ หมูป่า
ว่า “พี่ แทะ อะไร หรือ”

หมู ชะง้อ หน้า แล ดู รู้ ว่า หมี ก็ ทำ เหม่อ
เสีย หมี ก็ ข้า ว่า “พี่ ขา พี่! ใจ ทำ ไม่ รู้
ไม่ ชี เสีย ละ”

หมู ดู ชู ว่า “เหม่! อย่า มา แหย่ จิ!
ถ้า เจ้า ดี มี วิชา ข้า ก็ ไม่ ว่า แต่ นี้ เจ้า เซอะเซะ
ข้า จะ แล ดู เจ้า ทำไม”

หมาใน หมู เนื้อ อะไรๆ จะ มา ทำ ไหน ไม่ ว่า
ข้า ก็ สู้ ได้”

เมื่อ หมู ทำ โยโส อยู่ ฉะนั้น จำเพาะ เสือ
ตัว ใหญ่ มา ปะ เข้า หมู ก็ ไต่ เกาะ ไม้ หนี ไป
เสีย แต่ เจ้า หมูป่า ไม่ รู้ จะ เอา ทำ ไหน จะ
ฝ่า เสือ หนี ไป หรือ ก็ ไม่ ได้ จะ สู้ ก็ ไม่ ไหว
เสือ ก็ เอา ไป หม่ำ เสีย”

ที่ แทะ หนูเหล่ น้ำใจ เขา ดี พอ รู้ ใน คำ
แม่ ก็ เสียใจ น้ำตา ไหล เข้า ไป ว่า กะ หนูเหล่
ว่า “พี่ ขา! ข้า จะ ไม่ ทำ ใจใหญ่ ถือตัว ต่อไป
ขอ ให้ เชื้อ เถอะ!”

หนูเหล่ ว่า “เออ! เอา เถอะ! ข้า ไม่ ถือ
ละ”

หมู ว่า “โอ! ข้า ก็ ไม่ สู้ มี วิชา เท่าไร
มี ก็ แต่ ไต่ เกาะ ไม้ หนี เสือ ได้ เท่านั้นแหละ
พี่ ขา”

หมู ว่า “เท่านั้น จะ สู้ ข้า ได้ ที่ไหน
พี่เท้า ใน ท่า จะ หนี ที่ จะ ไหล ข้า ก็ ไหว หมูป่า

บทที่ ๒๖ เจ้าไสว

เจ้าไสว บิดา เขา ชื่อ ตาสง่า และ
 ตาสง่า ผู้นี้ แก่ ค้าไม้แหลม มาแต่ไหน ๆ ได้
 กำนาร ก็พอซื้ออะไรไว้ใช้ อยู่มาเมื่อเจ้าไสว
 อายุได้ เก้า ปี ตาสง่า แก่ให้เจ้าไสว ไปเล่า
 ก ข ก กา เพื่อจะให้รู้วิชา แต่เจ้าไสว
 ไม่เอาใจใส่ มีแต่จะเถลไถล เสียไม่เล่า
 ไม่จำ รู้ได้ก็แต่ ก ข ก กา จะเอาให้รู้ดีใน
 ภาษา กะ เขาก็ไม่ได้

ที่นี้เจ้าไสว ก็เบื่อ ขอลาบิดาว่าจะไป
 อยู่กะหมอฮ้าย เพื่อจะรู้วิชา หมอ ตาฮ้าย
 แก่ก็ใช้เจ้าไสว ให้ไปเอาใบโสน หัวข่า
 กะทือ หรืออะไรๆ มาทำยา มีหน้าข่า ใช้ให้
 ขยี้ ขย่ำ ตำใบสมอ ใบสมิ ก็ มี ใช้ให้เอา
 หม้อยา ห้อยไป ให้แก่ผู้ไข้ ก็ มี อยู่ๆ ไป
 เจ้าไสว ก็หา รู้ในวิธีตำรา หมอ ยาไม่

ที่นี้ ก็ระอาไม่พอใจ ทำหมอ ก็มาขอ
 ลาบิดาไปทำไร่ไถนา อยู่กะพ่อโส ผู้อา
 แต่เข้าๆ พ่อโส เขาให้เจ้าไสว ไปไถนา

ไข่น้ำ ผ่า ไม้แสม เมื่อ เวลา คำๆ ก็ ให้ ก่อ ไฟ
 เผ่า วัว มี ธุระ อยู่ รำไป เจ้าไสว ก็ เบื่อ ระอา
 ทำนา ขอ ลา บิดา ไป ทำ กะลาลี่ ให้ เขา ใช้ อยู่
 ใน เรือสำเภา

เจ้าไสว ทำ กะลาลี่ มา แต่ ปีฉลู พอ
 เข้า ใน ปีเถาะ ก็ มา หา บิดา ต่อไป ใหม่ ว่า
 “พ่อ ขา! ทำ กะลาลี่ ไม่ ไหว ละ พ่อ เขา ใช้
 ไม่ ว่า เวลา ไหน คำๆ ใช้ ให้ ดำน้ำ กู้สมอ ก็
 มี เมื่อ เวลา พายุ มา ใช้ ให้ อยู่ ที่ เสาใบ ก็ มี
 ถ้า ถลံไป เสีย ใน ทะเล ก็ ที่ไหน จะ มี เวลา
 มา แล ดู หน้า พ่อ ได้ ต่อไป เล่า”

ตาสง่า แก ชู ว่า “ไฮ้! เจ้าไสว นี่ ธุระ
 ใน น้ำ ก็ ไม่ เอา ไป ทำนา ก็ เบื่อ ทำ อะไร
 ก็ มี แต่ ระอา รำไป วิชา ก็ ไม่ หา ใส่ ตัว ไว้
 มิหน้าข้า มา จู้จี้ รำรี รำไร ไป! เจ้า ไป ทำ
 กะลาลี่ ให้ เขา ใช้ อยู่ ใน เรือ ต่อไป เถอะ”

หนังสือเรียนครูณศึกษาชั้นประถมปีที่ 1 : ตัวอย่างข้อมูลที่ใช้วิเคราะห์จริยธรรม

บทที่ ๒ เต่า และ กระต่าย

กระต่าย ตัวหนึ่ง กำลัง ทะทะ หยอ อยู่ ตามสบายใจ ก็ จำเพาะ มา เจอะ แม่เต่า เข้าที่ ชายคันนา กระต่าย ก็ หัวเราะเยาะ ทำทีล้อๆ ว่า “นี่แน่ะ! แม่ ขา เดี่ยวๆ สั้นๆ จำ! ข้า ดู ราว กะ แม่ จะ ตั้ง หน้า ไป ให้ ไกล เหลือ ไกล กระมัง?”

เต่า ได้ ฟัง คำ เขา ล้อ ดัง นั้น ก็ ว่า บ้าง ใน ทัน ที่ ทัน ไต “โอ! เจ้า อย่า เพ้อ ถือ ว่า ขา ยาว นะ ถ้า จะ พนัน ขัน สู้ ข้าม นา อัน นี้ กะ ข้า ให้ รู้ ว่า ฝี เท้า ใคร ไวกว่า กัน ก็ เอา”

กระต่าย หัวเราะ ฮา ลั่น ดัง กัง วาน ไหญ่ ยัว เข้า ว่า “อ้าว! แม่ เต่า นี้ ข้า ดู ท่า ทาง จะ มี ชัย ชนะะ ง่าย ๆ กระมัง?”

เต่า ว่า “ชัย ชนะะ นั้น มัน จะ มี หรือ ไม่ ก็ ช่าง ข้า เอะ ถ้า พนัน กะ ข้า ข้า ก็ เอา”

กระต่าย ว่า “เมื่อ แม่ จะ ใคร่ พนัน กะฉัน ก็ ตามใจ”

จะ ว่า ที่ แท้ คัน นา ที่ ทำ พนัน จะ ข้าม ไป นั้น สั้นๆ ไม่ สู้ ยาว เท้า ไไร ไม่ พอ แก่ กำลัง วังชา เจ้า กระต่าย ถ้า เจ้า กระต่าย มัน จะ ข้าม ไป ก็ ไม่ ทัน รู้ ว่า ไกล หรือ ไกล แต่ กระต่าย มัน ถือ ว่า ขา มัน ยาว กว่า มัน ต่อ ให้ ว่า “แน่ะ! แม่ เต่า ข้า ต่อ ให้ แก่ ไป ข้าง หน้า เสีย นานๆ เมื่อ ไฉน ข้า ก็ ตาม ไป ทัน”

กระต่าย เข้าใจ ว่า ถ้า จะ ผละ ไป ใน ทัน ที่ ทัน ไต เสมอ หน้า กัน กะ เต่า เขาก็ จะ ดี ได้ ก็ จะ ละ อาย ขาย หน้า เปล่าๆ ก็ ทำ รีๆ รวดๆ เฝ้า ทะทะ หยอ อยู่ เสีย

ข้าง ฝ่าย เต่า มี มานะ ตั้ง หน้า เตาะ เตะๆ ไป เสมอ ไม่ รอ ข้า กระต่าย ทำ ผลอ ไป เสีย นาน ก็ โผล่ หน้า แล ดู ชะๆๆ! จำเพาะ เวลานั้น นางเต่า ไกล จะ ข้าม คันนา ได้ กระต่าย ปรี๊ด ไป ทัน ที่ แต่ ก็ ไม่ ทัน

เต่า ก็ เยาะ กระต่าย บ้าง ว่า “เออ! เจ้า ขา ยาว ถ้า มี บ้าน มา ดัง ข้า บ้าง ละ ก็ บ้าน นี้ เจ้า จะ ยัง อยู่ ไกล กระมัง นี่แหละ เจ้า ไม่ จำเพาะ แต่ ว่า ขา สั้น หรือ ขา ยาว ถ้า ตั้ง หน้า ตั้ง ตา ไป เสมอๆ ที่ ไหนๆ ก็ ไป ได้ ตามใจ”

กระต่าย ได้ ฟัง ดัง นั้น ก็ ละ อาย ขาย หน้า เหลือ ที่ จะ ละ อาย

บทที่ ๔ พระยา กาลัง เข้า เฝ้า พระเจ้า กะหลาป้า

แต่ ครั้ง เก้า แก่ บुरา บราณ นานเน หลายๆ ปี มา นั้น
กล่าว ต่อๆ กัน มา ว่า ที่ เกาะ กะหลาป้า กลาง ทะเล ฝ้าย ได้
มี พระยา ชื่อ กาลัง ใจ คอ ดุร้าย มี แต่ ดี ด่า ชาว ไร่ ชาว นา
ตาม เกาะ กะหลาป้า นั้น เสมอ ไม่ ใคร จะ ปราบนี้ ปราสัย

ครั้น ต่อ มา ชาว อัน นี้ เล่า ลือ แห่หู ไป กระทั่ง ถึง พระเจ้า
กะหลาป้า แต่ พอ ได้ ความ ดัง นี้ พระเจ้า กะหลาป้า หมายถึง
ให้ พระยา กาลัง นั้น รู้ตัว บ้าง ท้าว เธอ ก็ ใช้ อุบาย มี คำ สั่ง
ให้ ตั้ง โต๊ะ ใน วัง มี เนื้อ สะเต๊ะ เนื้อ แปะ แกะ ไก่ คาว บ้าง
หวาน บ้าง หลายๆ อย่าง แต่ ชาม ข้าว นั้น ห้าม เสีย ไม่ ให้ ใส่
ข้าว ให้ ตั้ง ไว้ แต่ ชาม เปล่าๆ

ทัน โฉนั้ มี คำ สั่ง ให้ หา พระยา กาลัง เข้า มา นั่ง โต๊ะ ต่อ
หน้า พระที่นั่ง พอ ครู่ ใหญ่ๆ พระเจ้า กะหลาป้า เฝ้า ดูๆ กิริยา
พระยา กาลัง ก็ เจอะ แก่ กำลัง ชาย หู ชาย ตา แล ดู ชาม ข้าว
เปล่าๆ อยู่ หลาย ครั้ง รู้ ว่า ได้ ที่ ก็ มี พระ วาจา ถาม ว่า “เออ!
กา หลัง อย่าง ไรวะ โต๊ะ ใน วัง หวาน มัน พอ ดี พอ งาม อยู่
หรือ เจ้า?”

พระยา กาลัง หา ทน รู้ ใน อุบาย พระเจ้า กะหลาป้า ไม่ ก็
ถวาย สะลาม กล่าว ทน ที่ ว่า “ดู ก็ พอ ดี พอ งาม พระเจ้าข้า
เสีย แต่ ชาว งาน ทำ พลัง เผลอ เสีย เอา ชาม ข้าว ตั้ง ไว้ เปล่าๆ
หา เอา ข้าว ใส่ ไม่ เมื่อ ไม่ มี ข้าว ก็ คล้ายๆ กะ ไม่ มี อะ ไร
ถ้า ได้ บ้าง ก็ จะ ดี ขอ เตะ”

พระเจ้า กะหลาป้า ได้ ฟัง ดัง นี้ ก็ ทำ หน้า ดูๆ ชู ไป ว่า
“ไม่ มี ข้าว ก็ เพราะ เจ้า ไป ดุ ด่า ดี ชาว นา ชาว ไร่ นะ ชี ไป
เถอะ เจ้า ไป! ข้าว ไม่ มี ก็ สา แก่ ใจ ถ้า จะ ใคร ให้ มี ละ ก็ ตั้ง
แต่นี้ ต่อ ไป ให้ ปราบ ชาว ไร่ ชาว นา บ้าง ชี เจ้า”

บทที่ ๖ ไก่

มีไก่แจ้และไก่อุ เขาเอามาไว้ที่บ้าน ไก่แจ้นั้น มันขันเพราะดี ใครๆ ก็พอใจฟัง และ เอา สิ่ง อะไรๆ มา ทิ้ง ให้ ไก่แจ้ ได้ กิน อยู่เสมอ

ไก่อุ ขัน ไม่ เพราะ เมื่อ มัน ได้ ยิน ไก่แจ้ ขัน ที่ ไร ใจ คอ เจ้า ไก่อุ ก็ ไม่ สบาย หมายถึง ชิง ดี ตั้ง ใจ อยู่ แต่ ว่า “จะ ทำ อย่าง ไร ให้ ไก่แจ้ ตัว นี้ มัน ตาย เสีย ได้ หนอ ?”

ที่นี้เจ้าไก่อุก็หาอุบาย ไป หา เสือ ปลา ว่า กะ เสือ ว่า “พี่ เสือ จำ! ปลา กริม ปลา ชิว ปลา กระตี่ เหล่า นี้ ปลา ชีว ทั้ง นั้น พี่ กิน ยัง ไม่ เบื่อ หรือ ? ถ้า พี่ จะ มา ชิม เนื้อ ไก่ อุ บ้าง จะ มี ดี กว่า หรือ ? นี่ แน่ะ! ถ้า พี่ พอ ใจ มา ที่ บ้าน ฉัน ฉัน จะ พา

ไป หา เนื้อ ไก่ ได้ ง่าย ๆ พี่ เอา ไหม ?”

เสือ ปลา ได้ยินดัง นี้ ก็ มีความ ยิน ดี อย่าง ยิ่ง ชมี ชมัน ตาม ไก่อุ ไป ที่ เล้า เสือ ปลา แล ดู ใน เล้า รู้ ว่า มี แต่ ไก่แจ้ เท่านั้น ก็ เอา มา กิน เสีย ทันที มี หน้า ช้ำ ยัง ผิน หน้า มา หา ไก่อุ ทำท่า ยิ้ม ๆ พราง กล่าว ว่า “เนื้อ ไก่ อะไร นี้ ? จะ ว่า หวาน ก็ หวาน จะ ว่า มัน ก็ มัน ดี แต่ มัน ข้น แท้ ๆ ถ้า ใคร ยัง ได้ กิน เข้า ไป ก็ ยิ่ง หิว ดู นี้! ข้า ก็ จำ จะ กิน เจ้า ช้ำ เสีย ให้ อิ่ม” พอ ว่า อย่าง นี้ ไก่อุ จะ วิ่ง หรือ บิน หนี ไป ข้าง ไหน ก็ ไม่ ได้ เสือ ปลา ก็ เอา มา กิน เสีย

ถ้า ไก่อุ ตัว นี้ มี ไม่ ตริ ไม่ ชิง ดี เจ้า ไก่แจ้ จะ มี ดี กว่า ที่ จะ มา หา เสือ ปลา พา ให้ ตัว ตาย ดัง นี้ หรือ ? นี่ แหะ! เขา ว่า หา ความ ชั่วร้าย ให้ แก่ เขา ฉัน ไต ความ ชั่วร้าย อัน นั้น ก็ หัน เข้า หา ตัว ฉัน นั้น

บทที่ ๘ นาย รื่น

วันหนึ่ง พ่อ นาย รื่น กิน ข้าว เข้า อิ่ม ก็ ไล่ วัว ให้ ไป กิน หญ้า อยู่ ที่ ชาย ป่า ฝ่าย นาย กลิ้ง ผู้พี่ชาย นั้น ไป พัน ฟัน อยู่ ที่ กิ่ง ทาง ห่าง ชาย ป่า เข้า มา ข้าง บ้าน

พอ สาย ๆ นาย กลิ้ง ได้ยิน นาย รื่น กู ขึ้น ดัง ๆ ว่า “เสื่อ มา! เสื่อ มา!” นาย กลิ้ง ก็ ทั้ง ขวาน ตะ ลี ตะ ลาน วิ่ง เข้า บ้าน คว้า ปืน จะ ไป ยิง ที่ นี ก็ รู้ ถึง พ่อ แม่ และ ชาว บ้าน ต่าง ก็ ถือ ปืน ถือ หน้า ไม้ วิ่ง อ้อ อึง กรู กัน ไป

นาย รื่น แล ดู ชาว บ้าน ตื่น กัน มา ดัง นั้น ก็ ยืน ยิ้ม อยู่ในใจ ฝ่าย บิดา เมื่อ ไป ถึง ก็ กระ ชัน ตาม ว่า “ไหน เสื่อ ไป ทาง ไหน? มัน เอา วัว ไป ก็ ตัว หือ?”

นาย รื่น ว่า “เสื่อ สอง ที่ ไหน มัน มี มา เล่า พ่อ” พ่อ ว่า “อ้าว! ทำ ไม่ เจ้า กลิ้ง มัน จึง ว่า เจ้า กู ว่า เสื่อ มา เล่า?”

นาย รื่น ว่า “เอ้อ! ที่ ฉันทัน กู นั้น ก็ เพื่อ จะ ให้ พี่ กลิ้ง แก่ ตื่น วิ่ง ทะเลิ่ง ตึง ตึง มา หา ฉันทัน เท่านั้น ซึ่ง จะ ได้ หวัง ใจ ให้ ใคร ต่อ ใคร วิ่ง มา ดัง นี้ ก็ เปล่า นี้” คราว นี้ พ่อ แม่ และ ชาว บ้าน ทั้ง หมู่ นั้น ต่าง ก็ ทำ หน้า ก่อ คิน เข้า บ้าน

ต่อมา ไม่ ช้า ใน ราว สาม วัน มี เสื่อ ตัว ใหญ่ เข้า มา จะ กิน วัว นาย รื่น แล ดู จะ ชื่น ใจ ทำ ไม่ กลัว ก็ ไม่ ได้ ยืน ตัว สั่น พลัง กู ขึ้น ดัง ๆ ยิ่ง กว่าเก่า ว่า “เสื่อ มา! เสื่อ มา!”

แต่ ครั้ง นี้ พี่ และ พ่อ แม่ ทั้ง หมู่ บ้าน ได้ ยิน ก็ ไม่ มี ใคร เชื่อ ก็ หา มี ใคร ไป ไม่ เสื่อ ก็ คว้า เอา วัว ราคา สี่ ห้า ตำ ลึง ไป เสีย ตัว หนึ่ง นี้ ก็ เพราะ นาย รื่น ใช้ คำ มุสา เมื่อ วาน ขึ้น นี้ มา คราว นี้ ถึง จะ ไม่ มุสา ก็ ไม่ มี ใคร เชื่อ

ปลาซวย ตอนที่ ๑๐ ปลาซวย

มี แม่ ปลา ซวย ตัวหนึ่ง มาไข้อยู่ที่ ค้าง น้ำ ได้ แผล ไม้ ชุง
เก่าๆ คุ่ม เฝ้า ไข้อยู่ กระ ทัง ถึง ไข่มี่ตัว ก็ มิ ได้ พา ไป ในค้าง
อื่นๆ เพราะอุ่นใจ ว่า ที่นั่น ดี ก้าง ปลา ชุม หา ทำเหยื่อ กิน
ได้ง่าย ทั้ง ภัยอื่นๆ ก็ ไม่ ไคร่ มี

ครั้น ผุ่ง ปลา เหล่านี้ โต อายุ รุ่งๆ ขึ้น แม่ ปลา ก็ พร่ำ

สั่ง เสีย อยู่เสมอๆว่า “ที่ น้ำ ตื้น เจ้า ก็ อย่า ไป เหยื่อ ที่มี สาย
รุง รัง อยู่ ก็อย่ากิน ถ้าจะ โผล่ขึ้น หายใจ ที่ พุ่ม ไม้ กอ ไม้ ก็ระวัง
เผื่อ อีกา หรือ อีรัง มัน จะ อยู่ ที่นั่น และ เมื่อ น้ำ ไหล ไป เข้า
ทุ่งใหม่ๆ ก็อย่า เพ่อ ชุ่ม ชำม ตาม น้ำ เข้า ไป ชาว บ้าน พอใจ
วาง ข่าย วาง ขนาง ชุ่ม ไว้ ตาม ทุ่ง นา”

ใน ผุ่ง นี้ มี ปลา เกเรตัวหนึ่ง เมื่อได้ ฟัง แม่ สั่ง เสีย ดัง นี้ ก็
ดูหมิ่น ว่า “แม่เรานี้ห้ามไม่ให้เข้าทุ่งก็เพราะแก่ ไม่มี กำลัง
วัยนั้น แหละ จึง ห้าม แก่ ก็ อยู่ ตาม แก่ ซิ จะ มา วุ่น วาย
กะเราหนุ่มๆ ทำ ไหม หนอ?”

เจ้า ปลา ซวย ตัว นี้ เย่อหยิ่ง มุ่งหมาย แต่ จะ ทำ ตาม
อำเภอใจ พอ น้ำ เหนือมี มา ก็ ตาม น้ำ เข้า ไป ใน ทุ่ง กระ ทัง
ถึง ที่ ตื้น ปะ อี รัง มัน มา เกาะ อยู่ ที่ กิ่ง ไม้

เจ้า ปลา ก็ ไม่รู้ว่า รัง เพราะ ยัง ไม่ได้ ปะ หน้า กัน รัง
จึง ถาม ว่า “แ่นะ เกลจะ วาย ตะกุกตะกวย ไป ข้าง ไหน นะ?”

ปลา ว่า “อ้าว! เรามาก็ เพื่อ จะ ให้ สบาย นั้น ซิ ที่ แม่
ก็ ห้าม ไม่ ให้ มา ที่ นี้ แต่ จะ มัว กลัว ตาม คำ แม่ อยู่ รำ ไป ก็
จะ ไป ไหน ไม่ได้”

รัง ว่า “อ้อ! กล้า อย่างนี้ แหละ ดี ถ้า เจ้า มัว แต่ กลัว ตาม
คำ แม่ เสีย ขำ ก็ หิว แ่ นั้น ซิ” พอ ว่า เถ่านี้ รัง ก็ คั่น คอ
พา เอา ไป กิน พุง เสีย

นี้ แหละ หนา ผู้ใหญ่ ว่า ก็ อย่า เพื่อ ว่า ผู้ใหญ่ คลั่ง ให้
ซัง ใจ เสีย ให้ ดี ๆ

บทที่ ๑๒ ปลา น้ำ เค็ม

วันหนึ่ง เวลาเย็น ปลาทุ ผุ่งหนึ่ง ว้าย ผลุน ผลัน ถลัน เข้ามาตามลำแม่น้ำ ครั้นมาแลเห็น ปลา หมอ จึง กล่าว คำ เป็น ที่ ดู หมิ่น ขึ้น ว่า “แน่ะ แะะ เจ้า หมอ เอ็ง ไม่ ควร ที่ จะ มา อยู่ ขว้าง หน้า ขว้าง ตา เรา ที่ นี้ ถึง เอ็ง จะ ไม่ กลัว ก็ ให้ เกรง บ้าง ซิ

เอ็ง รู้ ไหม เล่า ชื่อ ข้า นี้ ดัง ยิ่ง กว่า เป็น ใคร ๆ พอ ใจ ทั้ง สิ้น จะ ทำ เป็น เค็ม หรือ นึ่ง ย่าง ก็ ได้ ทั้ง นั้น ฝ่าย เจ้า ข้า ไม่ เห็น ว่า จะ ดี เท่า ไร ไป เสีย ให้ เร็ว ๆ เถอะ ไป”

ฝ่าย เจ้า ปลา หมอ พอ ได้ ยิน เช่น นี้ ราว กะ มี ผู้ เอา ปลา ย เข้ม มา ท้ม รุ หู ให้ ใจ เต็ม พลุ่ พลุ่ กลับ ใจ ไม่ ได้ จึง ว่า ขึ้น ทัน ที่ ว่า

“อ้อ! เจ้า ทุ เจ้า มา ดู หมิ่น ว่า ข้า เลว เช่น นี้ ใคร ๆ เขา ไม่ เห็น ตาม คำ เจ้า เป็น แน่ ใน วิธี ใช้ บ้าง นึ่ง เจ้า ดี เช่น ไต ข้า ก็ ดี เช่น นั้น ไม่ เลว กว่า กัน เท่า ไร แต่ อ้าย ตัว เจ้า ใคร ๆ เขาก็ ดี ว่า เข้ม คาว เพราะ อยู่ น้ำ เค็ม ข้อ นี้ เจ้า ทำ เป็น ไม่ รู้ ไม่ ชี เสีย นี้ ข้อ นึง เจ้า อยู่ ได้ ก็ แต่ น้ำ ทะ เล ถ้า เป็น บ้าน บ้ำ ข้าง เหนือ นั้น จะ ไป อยู่ ไม่ ได้ ดัง ข้า กระมัง”

ปลา ทุ ว่า “เอ้! เจ้า หมอ อื่น ๆ ซิ ไม่ อ่าง ไพล่ ไป อ่าง บ้าน เหนือ บ้าน บ้ำ ก็ ได้ ที่ ว่า ไกล หรือ ใกล้ เช่น นี้ ข้า รู้ เจน ต่อ ให้ ไกล ยิ่ง กว่า นี้ สี่ ห้า เท่า ข้า ก็ ไป ถึง ะ”

ปลา หมอ ว่า “อ้อ! ไป ได้ ซิ แต่ เขา เอา เจ้า ใส่ ถัง ...” โอ! น่า เสีย ดาย ยัง ไม่ ทน อ่าง อะไร กัน ให้ สิ้น ข้อ ความ ต่อ ไป จ้! เพาะ แห รัง ครั้น ครั้น เอา ขึ้น มา ใส่ ตะ กร้า ทั้ง เจ้า หมอ เจ้า ทุ ถึง กระนั้น กำลั้ง เจ้า ทุ ยัง เป็น บ้ำ น้ำ ลาย อยู่ ข้า ขู่ ต่อ ไป ว่า “แน่! เจ้า หมอ อย่า เข้า มา ใกล้ นะ ข้า กระ หุ้ง บั้น อึ้ง บั้น เหว เหลว ไหล ไป นะ”

ต่าง ยัง ไม่ ทน จะ ว่า ต่อ ไป ก็ พอ เขา เท ครั้น ใส่ กระ ทะ ขี้ เตา ไฟ เสีย ทั้ง คู่ เจ้า ปลา ทุ เจ้า ปลา หมอ ก็ ไม่ ดี ไม่ เลว กว่า กัน ต่อ ไป

บท ที่ ๑๔ นาย แฉล้ม

นาย แฉล้ม มี อี เป้า อยู่ ตัว หนึ่ง แข็ง แรง อี เป้า ตัว นี้ แม่น
เมื่อ กุลา คว่า เข้า แล้ว ก็ ไว แสน ดี และ อยู่ ข้าง ชนะ เสมอ
นาย แฉล้ม เอง ก็ ล่อ อี เป้า เก่ง กว่า ใคร ๆ ที่ อยู่ ใน แถว บ้าน นั้น

ครั้น ถึง หน้า เขา เล่น ว่าว วัน หนึ่ง นาย แฉ้ว ละ นาย แซ่ม
ผู้ เป็น หนุ่ม ๆ ใน แขวง บ้าน นั้น มา แจ้ง ความ แก่ นาย แฉล้ม ว่า
“วัน นี้ ที่ สนาม พระ กำ แหง เขา เล่น ว่าว ได้ ยิน ว่า มี กุลา ดี ๆ
หลาย ตัว ขอ ให้ นาย แฉล้ม เอา อี เป้า ไป ล่อ ”

นาย แฉล้ม ได้ ฟัง ก็ ไม่ ไคร่ เต็ม ใจ ไป แต่ ครั้น นาย แฉ้ว
นาย แซ่ม แค้น ไป แค้น มา ก็ ว่า “ถ้า กระ นั้น เอรอ อยู่ ที่ หน้า
บ้าน ชี” แล้ว นาย แฉล้ม ก็ ขมิ ขม้น เล่น เข้า ไป คว่า ว่าว
สาว เส้น ป่าน ใส่ กระบุง ที่ นี้ ป่าน ก็ ยุ่ง รัง พัน เข้า กะ หาง ว่าว
เสีย แน่น นาย แฉล้ม ยิง แก้ว มัน ก็ ยิง ยุ่ง แค้น ใจ ขึ้น มา ก็
กระทุ้ง เท้า ผาง เพราะ ที่ ตะลี้ ตะลาน จะ ให้ เร็ว จึง เอา หาง
ว่าว พัน แขน ซ้าย เอา สาย ป่าน พัน แขน ขวา รัง เต็ม แรง
ว่าว สู้ ป่าน ไม่ ได้ ก็ แหว่ง โห่ว เข้า ไป ครึ่ง ตัว

ชะ ๆ ! เสีย ใจ ทั้ง ว่าว ตึง ก็ พอน นาย แฉ้ว นาย แซ่ม
เร่ง ว่า “เร็ว ๆ เข้า อย่า ร้า ไร ไป จะ ไม่ ทน เล่น ”

นาย แฉล้ม ก็ โส่ หน้า ต่าง หาย ใจ แซ่ม ๆ ทำ ทำ
เก้อ ว่า “นี่ ก็ เพราะ จะ ให้ เร็ว นั้น ชี มัน จึง ฉิว ขึ้น มา ก็
แพ่น เอา เต็ม แรง แหว่ง เข้า ไป ครึ่ง ตัว แล้ว จ๊ะ เพราะ ใจ
เร็ว เรา ไป เล่น ไม่ ได้ เสีย แล้ว ”

บทที่ ๑๖ รักที่ไกล

นาย โฉม เป็น คน ชาว กรุง เก้า แต่ ขึ้น ไป อยู่ ที่ บ้าน นาย หนาน ลาว ใกล้ ดง พระยา ไฟ วัน หนึ่ง นาย โฉม บ่น ขึ้น ว่า จะ ใคร ไป ชม ดง พระ ยา ไฟ ดู เล่น ทั้ง จะ ได้ คั่น หา ว่าน หา ยา ไว้ ใช้ บ้าง นาย หนาน จึง ว่า “ถ้า กระนั้น เรา จะ พา ไป ให้ สม ใจ เกลือ ชี”

พอ รุ่ง เข้า ถือ พร้า คน ละ เล่ม ตะพาย ย่าม คน ละ ใบ นาย หนาน ก็ พา นาย โฉม ดัน ดัน ไป ใน ป่า ไม้ เขลง เต็ง รัง แม่น หน ทาง ไม้ มี หลง เพราะ เขา เป็น คน ชาว บ้าน นั้น มา นม นาน

ฝ่าย นาย โฉม ก็ แล ชม ตัน มะปริง มะปราง ยาง ยุง บ้าง ก็ สูง ระหง ดู จน เต็ม แขนง ก็มี ผุ่ง ลิง ค่าง วึ่ง โจน ชะนี โหน กิ่ง ไม้ บ้าง ก็ พิ ไร ร่ำ ว่า “ปัวๆ ไหวๆ” ฟัง ดู แสน วัง เวจ ใจ

นาย โฉม ชี ไป ข้าง หลัง หวัง จะ ให้ นาย หนาน ว่า กล่าว อะไร กัน เล่น ไป พลาบ บ้าง จึง แกล้ง มี วา จา ขึ้น ว่า “แน่ะ! หนาน อะไร ไหว้ย ตีน เบ่อ เช่อ เย่อ ไป ไผ่?”

นาย หนาน ว่า “ทำไม จะ ไม่ รู้ นะ?” แต่ ที่ แท้ นาย หนาน แผล ไม่ ได้ ทัน ที่ ก็ ไป ตาม หน ทาง พลาบ ก้ม หน้า คะนึ่ง ไป พลาบ ครู่ หนึ่ง ก็ พอ ไป ปะ หลุม เท้า ข้าง เก้า ๆ มัน ข้าม หน ทาง ไป นาย หนาน ก็ รู้ ใน คำ ทาย นั้น ขึ้น ได้ ทัน ที่ ผิน หน้า มา หา นาย โฉม ตะ โทน ว่า “บะ! ข้าง ะ!”

นาย โฉม ได้ ฟัง เข้า ใจ ว่า นาย หนาน เห็น ข้าง ไชลง มัน อยู่ ข้าง หน้า กระจม้ง ก็ ผลุน วึ่ง จิว คืบ หลัง มา ทาง เก้า นาย หนาน เห็น เกลือ วึ่ง ตัว กลม ไป ดัง นั้น ไม่ ทัน ตาม เข้า ใจ ว่า เขา จะ มี เห็น เสือ โคร่ง เข้า แล้ว หรือ ก็ วึ่ง ปรี๊ด ตาม นาย โฉม ไป บ้าง วาง กัน ไป จน เต็ม กำล้ง

ที่ นี้ ก็ ลง น้ หาย ใจ โคร่ง บาน อยู่ ได้ ร่ม ไม้ พอ ต่าง คน ต่าง ตาม กัน จึง รู้ ได้ ว่า ที่ นาย หนาน ตะ โทน ล้น ว่า “ข้าง ” นั้น หา ไช้ เพราะ เห็น ข้าง ไม้ เป็น เพราะ แก่ คำ ทาย นาย โฉม ได้ แล้ว ว่า ตีน เบ่อ เช่อ เย่อ ไป ไผ่ นั้น คือ ข้าง นั้น เอง แต่ ที่ แท้ ก็ ไม่มี เสือ ไม่มี ข้าง อะไร เลย ต่าง ก็ หัว เราะ แห้ง ๆ ว่า “แล้ว กัน ชี เรา ทำ ไม่ เรา ข้าง เป็น คน ผลุน ผลัน พลั๊ต แล่น เช่น นี้ เล่า? ถ้า เมื่อ เรา ต่าง ได้ รอ พิศ ราช ะห์ ดู เสี้ย ให้ แน่ แท้ แล้ว ที่ โหน จะ ได้ พา กัน วึ่ง มา อย่าง นี้ เล่า”

บทที่ ๑๘ หนู ถนอม

หนู ถนอม พ่อเขาเป็นคนตอถ้งไม้ขาย เมื่อพ่อทำถ้งอยู่คราวไรแล้ว หนู ถนอม ก็พอใจไปมองดูบ่อยๆ เวลาที่พ่อเขาเอาถ้งขึ้นตีถ้ง เพื่อจะให้แน่นนั้น ก็ดัง บ้องๆ บึงๆ หนู ถนอม ฟัง ดู ก็เพราะหูห้าน้อยไม่

วันหนึ่ง พ่อมีธุระไปเสียที่อื่น หนู ถนอม ก็วิ่งหย่องๆ เข้าไปในโรงงาน คว่ำเอาถ้งของพ่อมาลองตีถ้งเข้าสองสามที โอ้! ในเวลานี้ ถ้งถ้งมีลิ้น คงจะกล่าวให้ หนู ถนอม ฟังดังนี้ว่า “แน่ะ! เจ้า ถนอม อย่าเอาถ้งแกว่งขึ้นๆ ลงๆ ซิ เจ้ายังยอมกำถ้งน้อยอยู่นะ” แต่เปล่า ถ้งก็ยอมตามใจ หนู ถนอม นั้นเอง

หนู ถนอม เป็นนายช่างตีถ้งอยู่ไม่ช้าถ้งไม่พอตี ก็เข้ามาตีเท้าของตัวเขา ก็ร้อง “โอ้ยๆ” ถ้งถ้งของพ่อเสียไม่เล่นต่อไป แต่ถึงกระนั้น ก็ยังไม่วายที่จะทำท่าแคล้วคล่องว่องไว เอาอย่างผู้ใหญ่

ครั้งต่อมาสองสามวัน แม่เขาเอาน้องวางให้นอนอยู่ในเปล ให้ หนู ถนอม อยู่เฝ้าดู แล้วตนก็เอาผ้าอ้อมไปผึ่งไว้ข้างล่าง หนู ถนอม ชะรอยจะลืมวันที่ถ้งตีเท้า เมื่อวันก่อนเสียหรืออย่างไร แหะละจึงตรงเข้าอุ้มน้องใส่สะเเว ทำอย่างผู้ใหญ่ลงบันไดจะมาหาแม่

เมื่อก้าวลงไปได้สามสี่ขั้น ดูทั้งพี่ทั้งน้องต่างขึ้นตาหน้าบานกันทั้งคู่ออกรู้หนึ่ง แม่ได้ยินร้อง “โอ้ยๆ” กลิ้งตึงตึงลงมาตามขั้นบันได ก็วิ่งมาดู เห็นทั้งพี่ทั้งน้องล้มนอนกลิ้งลงมาดังนั้น ก็เข้าอุ้มเอาขึ้นใส่สะเเวคนละข้าง ดูหน้าตาเป็นรอยแผลไปทั้งสิ้น จะดูก็ไม่ได้ ต้องถอนใจใหญ่ พลาจสั่งสอนว่า

“พ่อ ถนอม ของแม่ เจ้ายังน้อยจ้อยเท่านี้ อย่าเพิ่งทำตามที่ได้เห็นผู้ใหญ่เขาทำก่อนซิ นะ”

ปม ๗ ๒๐๖ โศกโศก สงัด

มีเสือ ปลา สอง ตัว เวลา กลาง คืน วัน หนึ่ง ด้อม เข้า ไป ใน เล้า ไก่ ของ ชาว บ้าน สวน มะม่วง เจ้า เสือ หนุม ก็ ด่วนๆ ขย้ำ กิน เสือ ไม่ว่า ไก่ ไหญ่ ไก่ ย่อม แต่ ชัน ไข่ ก็ จวน จะ คว่า เข้า ไป เสือ ด้วย

ส่วน เจ้า เสือ แก่ จึง ท้วง ขึ้น ว่า “เออ หลาน วัน นี้ ยาม รวย ก็ แบ่ง ไข่ กิน แก่ ลม บ้วน ไข่ เพื่อ คราว จน บ้าง ซี้”

เสือ หนุม จึง ว่า “อ้อ! ลุง อย่า มา กวน จู้จี้ นะ ไข่ แห้ง มา หลาย วัน แล้ว เวลา นี้ รวย ก็ ต้อง กิน เสือ ให้ โคร่ง รวน อ้วน กัน วัน นี้ แหะ ให้ สม รวย”

คราว นี้ ความ เข้าใจ ของ เสือ แก่ และ เสือ หนุม ก็ ไม่ ร่วม กัน ต่าง ก็ ถือเอา แต่ ใจ ตัว เจ้า เสือ หนุม นั้น ด่วน จวย เอา เนื้อ ไก่ เข้า ไป จน พุง บาน ปราน กะ ว่า จะ อิ่ม อยู่ ได้ สี่ ห้า วัน คลาน เซซวน ไป มา โดย ที่ ท้อง แน่น เหลือ กำลัง ถอย

หลัง คืน ไป พอ ถึง ที่ อยู่ ก็ สิ้น ลม หาย ใจ

ส่วน เจ้า ขรวิ เสือ นั้น ออม กิน แบ่ง เอา ส่วน นั้น กิน วัน นี้ ที่ เหลือ อยู่ จะ ได้ มา กิน มือ โนน ต่อ ไป พอ รุ่ง ขึ้น ใหม่ เวลา ค่ำ เจ้า ขรวิ แก่ ก็ สวม รอย ตีน คืบ เข้า ไป จะ กิน ไก่ ที่ เหลือ อยู่ใน เล้า นั้น

โอ้! ที่ นี้ ยัง ได้ ข้ำ กิน แหวน ท้อง ทะลุ ไป เสือ ด้วย เพราะ คน ที่ เป็น เจ้า ของ เล้า นั้น เขา ไป คอย แทะ อยู่ ตัว หาทัน รู้ เห็น ไม่

นี่ แหะ ไม่ว่า ความ เข้าใจ ของ หนุม หรือ แก่ ก็ ย่อม มี พลั มี หลง ไป บ้าง เป็น ครั้ง เป็น คราว ด้วย กัน ทั้ง นั้น

หนังสือเรียนดุริยางคศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 : ตัวอย่างข้อมูลที่ใช้วิเคราะห์กิจกรรม

บทที่ ๒

หว่าน ข้าว

คราวหนึ่ง พระ มหา เขษุ เจ้า เสด็จ ประทับ อยู่ ตาม
เชิง เขา แห่ง หนึ่ง ริม ชาย ทะเล พร้อม ด้วย บรรดา สานุศิษย์
อาปอสโตโล ทั้ง หลาย ทอด พระ เนตร เห็น มหาชน ชาว
ยิว เดว ติดตาม พระองค์ มา เป็น อัน มาก ประสงค์ จะ คอย
ฟัง คำ เทศนา สั่งสอน จึง ทรง พระ มหา กรุณา โปรดเกล้า
เล่า เป็น นิทาน เปรียบ เทียบ ว่า “ยัง มี ชาย ชาวนา คน
หนึ่ง เมื่อ ถึง ฤดู ทำ นา ก็ เอา เมล็ด ข้าว ปลูก หว่าน ลง ใน
นา เมล็ด ข้าว ที่ หว่าน ลง ไป นั้น บาง เมล็ด ก็ เผลอ
กระเด็น ไป ตก ลง ตาม ถนน หนทาง นก เก็บ เอา ไป กิน เสีย
บ้าง คน เดิน ไป มา เอา เท้าเหยียบ ขย้ำ บ้าง จน ไม่มี เหลือ

ข้าว ปลูก บาง เมล็ด ก็ เผลอ ตก ไป ใน ที่ ดิน ที่ แข็ง
เป็น กรวด ทราย พองอก ขึ้น ยัง ไม่ ท้น ใหญ่ โต เท่าไร
ต้น ก็ เฒ่า เหาเหี่ยว แห้ง ดาย ไป เสีย เพราะ ดิน ไม่ ชุ่ม ชื้น
ราก เหนียว ก็ แห้ง หงอย ไม่ ท้น จะ หยั่ง ลง ให้ ลึก ได้

บาง เมล็ด ข้าว ก็ จำเพาะ ตก ไป ใน ราว ป่า ที่ รกๆ
ถ่าน แต่ มี หญ้า ร้าย เจริญ เติบโต พองอก ออก ต้น
ก็ จะ โต ให้ มี รวง เป็น เมล็ด ไม่ ได้ ด้วย หญ้า ร้าย หนาม รก
เหล่านั่น ปกคลุม เสีย ก็ ต้อง กลับ ผุ เน่า เปลา่ จาก ผล ไป

ส่วน ข้าว ปลูก อีก บาง เมล็ด นั้น ไป ตก ใน ที่ นา
อัน เป็น ดิน ดี ชุ่ม ชื้น แล้ว ก็ งอก งาม ออก รวง ได้ ผล
เมล็ด ละ ร้อย บ้าง หกสิบ บ้าง สามสิบ บ้าง ต่างๆ กัน
เป็น ลำดับ นั้น แล”

สมเด็จพระ มหา กรุณา เจ้า ตรัส เท่า นี้ แล้ว ก็ ทรง นั่ง เลี้ย ไม่ กล่าว ประการ ใด ต่อ ไป บรรดา สาธุศิษย์ ทั้ง ปวง อยาก ทราบ ใน เรื่อง ราว แก้ว มุต ของ กำ กล่าว เปรียบ เทียบ นั้น ก็ เข้า ไป แพบ พระ บาท แห่ง สมเด็จพระ มหา บรม ศาสดา เยชู คริสโต เจ้า กราบ บังคม ทูล ว่า “ความ อุปมา นี้ มี อธิบาย เป็น โฉน เล่า พระ เจ้า ข้า? ขอ ได้ ทรง พระ เมตตา อธิบาย ชี้แจง ต่อ ไป เถิด พระ เจ้า ข้า!”

พระ มหา กรุณา เจ้า จึง ทรง โปรด อธิบาย เนื้อ ความ อย่าง นี้ ว่า “ชาวนา ที่ หว่าน ข้าว ลง ใน นา นั้น เปรียบ ด้วย พระพุทธเจ้า พระ วาจา ของ พระองค์ เปรียบ เหมือน เมล็ด ข้าว ปลูก ที่ ชาวนา หว่าน ลง พื้นดิน ดี บ้าง ไม่ดี บ้าง ที่ เมล็ด ข้าว ปลูก ตก ลง นั้น เปรียบ เหมือน หัวใจ ของ บุคคล ที่ ได้ ฟัง คำ สั่งสอน นั้น

บาง คน พอ ได้ ทราบ คำสั่งสอน ของ พระองค์ แล้ว ยัง ไม่ทัน เอา มา เป็น อารมณ์ ก็ พอ ฝุ่น ฟ้าจ มา ถอน เอา ออก ไป เสีย บ้าง จึง เป็น ดัง เมล็ด ข้าว ปลูก ที่ พอ ตก ลง ใน ถนน หนทาง ต้อง ถีบ หาย เสีย ด้วย นก เอา ไป กิน หรือ ทำ คน เทียบ ย่ำ เช่น นั้น

บาง คน พอ ทราบ คำสั่งสอน แล้ว ก็ เต็ม ใจ จะ ถือ ตาม แต่ หาก ไป ถูก เขา เขาะ เขี้ย ก็ ดี ถูก ความ ลำบาก เพราะ

คำ สั่งสอน นั้น บ้าง ก็ ดี ตน ก็ ย่อ ท้อ หหมด ศรัทธา เสีย เช่น นี้ จึง เปรียบ ด้วย เมล็ด ข้าว อัน ไป ตก ใน กรวดทราย ถึง จะ แฉก ราก ออก ก็ ไม่ ขาว หยั่ง ลง ไป ให้ เป็น ราก เหน่า เกิด ต้น ได้

คน อีก จำพวก หนึ่ง นั้น เฝ้า เอา ธุระ กังวล อยู่ แต่ ด้วยการ ทำ มา หา กิน และ การ สนุก สนาน ไม่ เว้น เวลา คน ชนิด นี้ เมื่อ ได้ ฟัง คำ เทศนา สั่งสอน แล้ว ก็ หา ได้ ทำ ตาม ให้ มี ผล บริบูรณ์ ไม่ จึง มี อาการ เสมือน เมล็ด ข้าว อัน ตก ที่ รก เร็ว หนา ไป ด้วย เครื่อ เขา เถาวัลย์ เมื่อ แฉก ราก เป็น ต้น ขึ้น ได้ แล้ว ก็ หา ได้ เจริญ เติบโต จน ออก รวง ให้ สำเร็จ ผล ประโยชน์ ไม่

ยังมีคนอีกจำพวกหนึ่ง เมื่อได้ฟังพระวาทะคำสั่งสอนแล้วก็เลื่อมใสศรัทธา ตั้งอกตั้งใจเชื่อถือ ปฏิบัติตาม โดยเต็มสติกำลัง และความเพียรพยายามของตนคนจำพวกนี้ ก็เกิดมีผล สามสิบบ้าง หกสิบบ้าง ร้อยบ้าง ตามลำดับ จึงเปรียบได้ว่า เป็นดุจหนึ่งเนื้อที่นาอันดี บริบูรณ์ ฉะนั้น นั่นแล”

ส่วนท่านสาธุศิษย์ อาปอสโตโล พอลทราบในคำเปรียบนี้ ก็ยังอุตสาหะฟังคำเทศนาสั่งสอนของพระองค์ และอุตสาหะถือตามประพฤติตามอยู่เสมอ พระองค์จึงทรงพระมหากรุณาโปรดเกล้าให้ ท่านอาปอสโตโล เหล่านั้นเจริญในการกุศล จึงเป็นนักบุญอรหันต์ได้ สวรรค์เป็นมรดกสิ้นชั่วนิรันดร์

ส่วนพวกเรา นักเรียน ซึ่งกำลังอ่านเรื่องเปรียบเทียบนี้ ถ้าเราตั้งอกตั้งใจ ทำตามคำสั่งสอนของบิดา มารดา ครูบาอาจารย์ ซึ่งทำหน้าที่แทนที่พระเจ้าผู้เป็นเจ้า กอปรด้วยเตือนสั่งสอนเรา ทั้งอุตสาหะประพฤติตาม เข้มแข็งอย่างเรื่อนิทานต่างๆ ซึ่งมีไว้ในหนังสือเล่มนี้ต่อไปแล้ว ก็จะได้เกิดคุณความดีแก่ตนต่อไป ภายหลังสามสิบบ้าง หกสิบบ้าง ร้อยบ้าง สุดแล้วแต่ฝีมือและนิสัยของตนๆ ดุจเดียวกันนั้นแล

บทที่ ๔

เสียรู้ผู้ร้าย

ณทุ่งลาดริมราวป่าแห่งหนึ่ง มีพวกลาวชาวไร่ชาวนา ตั้งท่ามาหากินเลี้ยงชีพราว ๆ ร้อยครัวเรือนด้วยกัน ชาวบ้านราษฎรรักใคร่สามัคคีกันทุกคนทุกเหล่าทุกหลังคาเรือนก็ว่าได้ มีหัวหน้าชาวบ้านอยู่ปกครองควบคุมรักษาไม่ให้เกิดการลอบลัก ตีชิงวิ่งราวฉ้อโกงวิวาทบาดหมางกันได้ในแม่น้ำลำคลองจะขึ้นล่องก็สะดวกดี ไม่มีผู้ร้ายเข้ามารบกวนได้ เพราะชาวบ้านรักใคร่สามัคคีปรองดองกันอย่างยิ่ง

ในไร่ในนา ถ้าที่ไหนเป็นหลุมเป็นบ่อเป็นหัวปลวกสูงเหลือกำลังเจ้าของ จะทำให้ราบเรียบได้ก็ขอแรงเพื่อนบ้านเหล่านั้นมาช่วยกัน บางที่เมื่อเลิกงานแล้ว เขาก็เลี้ยงข้าวเลี้ยงขนมกันด้วย สนุกราวกับในบ้านในเมือง ที่มีห้าง มีโรงร้าน มีตลาด ขาดอยู่ก็แต่ไม่มีรถลาก รถมารถราง เล่นขึ้นล่องตามถนนหนทางเหมือนในกรุงเท่านั้น พวกโจรก็ไม่กล้ามาปล้นทำอันตรายไฟร์บ้านเหล่านี้ได้เลย พวกข้าเหล่าเมษา ก็ไม่ค่อยมีมาเกาะกะสงบเงียบเรียบร้อยราวกับว่ามีผลตำรวจตรวจตราลาดตระเวนอยู่ทุกเวลา

ในราวป่าไม่ใกล้ไม่ไกลจากหมู่บ้านตำบลนี้เท่าไรนัก มีพวกปล้นพวกหนึ่ง ช้องชุมควบคุมกันอยู่ริมภูเขา เป็นพวกใหญ่เหลือวิสัยที่บ้านเมืองจะออกตรวจปราบปราม เหล่าร้ายรายนี้ จับเอามาลงโทษได้ เพราะมันเฉลียวฉลาดเล็ดลอดช่องเล็กช่องน้อยหลอกล่อหนีเรือนเล่นได้ตามชอบใจไม่ให้ใครพบเห็น

โจร พวก นี้ มี นาย ผู้ หนึ่ง ร่าง กาย แข็งแรง ลำ สัน
 ดุ ร้าย น่า กลัว น่า เกลียด พิลึก มัน สั่ง ให้ ลูก แล่ง ลูก
 สมุน ของ มัน คอย ราช ทาง จับ คน ไป มา แย่ง เอา เสือ ผ้า
 ไม่ว่า ผ้า ลาย ผ้า สี และ เงิน ทอง ข้าว ของ เสือ หลาย ราช
 จน ข้าว เลื่อง ลือ ออก ลั่น ไป ยิ่ง ไม่ มี ใคร ถ้า ไป จับ
 มัน ได้ มัน ก็ ยิ่ง ทะนง ตน มาก ขึ้น ยก มา ปล้น บ้าน ที่
 กล่าว แล้ว ข้าง ต้น บ่อยๆ หลาย ครั้ง หลาย คราว แต่ ชาว
 บ้าน พร้อม ใจ กัน ช่วย กัน สู้รบ ไล่ ฆ่า ตี พวก มัน แพ้ พ่าย
 ไป ทุก ครั้ง

อยู่ มา มัน คิด จะ ปล้น บ้าน เหล่า นี้ ให้ ชนะ ให้ ได้
 จึง ปลอม ตัว มา รับจ้าง เป็น กุฎี อยู่ใน หมู่ บ้าน นี้ จน
 สนิทสนม กับ ชาวบ้าน ร้าน แพ ทุก หน้า แล้ว จึง ยุ แหย่ ลวง
 ให้ ชาวบ้าน ผิด ใจ กัน ต่าง คน ต่าง ก็ ถือ ตน ไม่ ง้อ อด กัน
 เมื่อ เห็น ว่า แดก สามัคคี กัน พอ แล้ว ก็ เริ่ม ลง มือ
 พา พรรค พวก มา ปล้น ชาวบ้าน ต่าง ก็ ไม่ มี ใคร ช่วย ใคร
 และ พูด เสือ ว่า “เขา ไม่ ง้อ เรา แล้ว เรา จะ ง้อ เขา
 ทำ ไม่ เล่า?” โจร ก็ รวบ รวม เอา เงิน ทอง ได้ ตาม สบาย
 ทำ เอา ชาวบ้าน ลาว ล่ม จม ล้ม ละลาย ทุก บ้าน เพราะ
 เหตุ ที่ แดก ร้าว สามัคคี นั้น เอง ดู ก็ ไม่ น่า จะ ทำลาย
 ไม่ ตริ กัน เสือ แต่ เพราะ เสือ รู้ พวก เหล่า ร้าย ที่ เป็น อริ
 กัน นั้น เอง

บทที่ ๘

กิน ปูน ร้อน ท้อง

มี ราชสีห์ ตัว หนึ่ง ตั้ง ตน ขึ้น เป็น เจ้า ของ สัตว์ ทั้งปวง ซึ่ง อาศัย อยู่ ใน แดน เขต ราว ป่า นั้น ตั้ง หมี่ ตัว หนึ่ง ขึ้น เป็น เสนาบดี ผู้ บังคับ บัญชา การ สิทธิ ขาด ท่าน พระยา ราชสีห์ นั้น ตั้ง กฎหมาย มิ ให้ สัตว์ ทั้งหลาย ทั้งปวง ใน อาณาเขต ของ ตน ทำ อันตราย ซึ่ง กัน และ กัน เว้น แต่ ผู้ ที่ ทำ ผิด โทษ ถึง ตาย จึง ปรับ โหม ให้ ประหาร ชีวิต ได้

บรรดา สัตว์ ที่ บริโภค เนื้อ สัตว์ เป็น อาหาร ก็ ต้อง ไป แสวง หา ใน ที่อื่น ไกล ๆ สัตว์ ทั้ง หลาย ใน ป่า นั้น ก็ พา กัน ไหล มา เท มา เข้า สวามิภักดิ์ ยอม ให้ พระยา ราชสีห์ เป็น เจ้า นาย เพราะ เห็น ว่า ช้อ ตรง ตั้ง ใจ รักษา ความ สุข สมาย ของ ไฟร์ บ้าน พลเมือง ของ ตน จริง ๆ มี เวลา เข้า ประชุม ปรีกษา ข้อ กิจ ราชการ สำคัญ ๆ เสมอ มิ ได้ ขาด และ ไม่ว่า ใคร ผู้ใด จะ เข้า เฝ้า ร้องทุกข์ เมื่อไร ก็ ชำระ ให้ เอง ให้ หาย ทุกข์ ให้ หาย ร้อน จน ได้

วัน หนึ่ง ท่าน สัตว์ ขุนน้ำ ขุนนาง เหล่า นั้น กำลัง เข้า เฝ้า อยู่ พร้อม หน้า กัน มี นาง กวาง ตัว หนึ่ง คลาน เข้า ไป ตรง หน้า ทำ ความ เคารพ แล้ว กล่าว ว่า “กวน มิ กวน แล้ว แต่ จะ โปรด เจ้า ข้า!” ท่าน เจ้า ชีวิต ราชสีห์ ได้ ยิน ก็ เหลียว หน้า เหลือบ ตา เง็ก ทุ กอย พัง ทับ ที่ ทับ ไต

นาง กวาง จึง พูด ต่อ ไป อีก ว่า “เมื่อ คืบ นี เวลา ประมาณ สาม นาฬิกา ข้า นอน พอ หลับ ม่อย ไป ได้ ยิน เสียง ลูก ของ ข้า ร้อง “แอ็ด! เอ็ด!” ขึ้น ครั้ง เดียว ก็ เจ็บ! ข้า ลูก ขึ้น คืบ หา ก็ ไม่ เห็น ลูก พบ แต่ เลือด เรียราย อยู่ ขอ ได้ กรุณา ข้า ผู้ ยาก ไร้ พิจารณา เอา ตัว ผู้ ร้าย ราย นี้ ให้ ด้วย!”

พระยา ราชสีห์ พึง จบ จึง เหลือบ ตา สังเกต ดู หมู่ บรืวาร
ทั้งหมด ว่า ใคร จะ พริฐ อย่าง ไร บ้าง ขณะ นี้ เจ้า หมาใน
อยู่ ที่ นั้น ออก ร้อน ฝ่าว ๆ แล ไป ครั้ง ไร ก็ สบ ตา พระยา
ราชสีห์ ทุก ที่ กลืน ปาก ไว้ ไม่ ได้ ก็ เอ่ย ขึ้น ว่า “ ควร มี
ควร แล้ว แต่ จะ โปรด ! ข้าพเจ้า ไม่ ได้ กล้า กราย เข้า ไป ที่
กวาง เลย ! มัน ให้ เจ็บ ๆ ไข้ ๆ นอน ท้อง ขึ้น ท้อง เพื่อ มา
หลาย วัน แล้ว ก็ ที่ ไหน จะ ไป เอา ลูก กวาก มา กิน ได้ เล่า
ถึง จะ ชันสูตร สบถ สาบาน ก็ได้ เปล่า จริง ๆ นะ ท่าน ”

พระยา ราชสีห์ ได้ ขึ้น หมาใน ว่า ก็ เข้า ใจ ได้ ดี ๆ ไม่
ต้อง สงสัย จึง สั่ง อรรค มหา เสนาบดี หมี่ ว่า “ อ้ายนี้ !
เขา ยัง ไม่ ออก หมาย เรียก มัน ก็ ให้ การ แก่ ตัว เสีย ก่อน
อย่าง ที่ เคย กล่าว กัน ว่า “ ใคร กิน ปูน ต้อง ร้อน ท้อง ไป เอง ”
เอา มัน ไป ลง โทษ เสีย ฐาน ทำ ร้าย แม่หม้าย อนาถา ตาม
กฎหมาย อาญา เอะ ! ” หมี่ ก็ กว้า เอา หมาใน ไป กวัก ดู
ตับ ใต้ ใต้ พุง เสีย ทัน ที่

บทที่ ๑๐

นาย สุดใจ

นาย สุดใจ เป็นนักเรียนชาว กรุงเทพฯ พอถึงเดือน มีนาคม โรงเรียนหยุด นาย สุดใจ ก็ลงเรือที่ห้างบอเนียว ตามแม่ส่งน้ำสะไ้ เพื่อเปลี่ยนอากาศที่อ่างหินริมชายทะเล ฝ่ายได้รุ่งขึ้นเวลาเช้าวันที่พ่อสุดใจมาถึงแม่ส่งกับนายสุดใจก็ออกเที่ยวเก็บหอยใส่กระป๋องนั่งเล่นทรายได้ร่มต้นสนริมศาลากันสักครู่พ่อสุดใจสังเกตเห็นทางแหลมสามมุขมีเรือโป๊ะหลายลำชักใบแล่นเข้ามาทางบ้านก็ชี้มือให้น้ำดูพลางว่ากับน้ำว่า

“น้ำจ๋า! เรือโป๊ะเหล่านี้ช่างงามจริง! ดูใบใสสะอาดราวกับไขสำลี เห็นที่จะใช้ผ้าใหม่ ๆ ทั้งนั้นมิใช่หรือน้ำจ๋า?” แม่ส่งแลดูรู้ว่าใบเรือนั้นดูมันสีนวล ๆ เช่นนี้ เพราะถูกแสงแดดส่องเท่านั้นที่แท้ก็เป็นใบเก่าธรรมดา นี่เอง แม่ส่งก็ทำเป็นใบิ่งเสียนานแล้วต่อเมื่อเรือค่อย ๆ แล่นเข้ามาใกล้แม่ส่งก็ชี้ให้หลานดูเรือโป๊ะเหล่านั้นอีกใหม่

พอเรือผ่านมาตรงที่พ่อสุดใจนั่งดูอยู่นั้นนายสุดใจเอะใจขึ้นมา ก็ร้องดังว่า “พุทโธ! น้ำจ๋า! ดูเมื่อกี่นี้หลานหลงไหลแท้ ๆ นะ อ้ายที่ดูสีขาวนวลเป็นไขนั้นที่แท้ก็เป็นแต่ใบสีมัว ๆ มอ ๆ ทั้งนั้นนะน้ำจ๋า”

แม่ส่งเห็นมีช่องที่จะสอนหลานจึงพูดเปรียบให้หลานฟังว่า “พ่อสุดใจเอ๋ย! การดูผิด ๆ หลง ๆ อย่างนี้ในโลกนี้มีมากต่อมากนะ! หลานต้องระวังตัวในข้อนี้ให้มาก ๆ สักหน่อยจึงจะดี มิฉะนั้นหลานคงหลงเช่นวันนี้อีกเป็นแน่ เป็นต้นว่าเมื่อหลานจะเลือกหาเพื่อนเล่นที่ดี หรือเมื่อใครเขาจะชวนเล่นกับเขาก็ดี ถ้าหลานยังมีหวั่นจะสังเกตว่าเป็นใครต่อใคร

ดี ชั่ว ประการใด เสียก่อนแล้ว ก็ นำ กลัว นึก นำ กลัว
 หนา ว่า หลาน จะ มา โดน เอา คน ชั่ว คน เกเร มีดี สัก
 ครั้ง หนึ่ง เป็น แน่ เพราะ คน เรา นั้น มัน ก็ คล้าย กับ ไบ
 เรอ นี แหละ คือ เมื่อ เวลา แล ดู กิริยา ทำ ทาง แต่ ห่าง ๆ
 เฝิน ๆ นั้น ดู เป็น คน ใจ ดี ใจ งาม ทั้ง นั้น แต่ ครั้น เมื่อ
 มา แล ดู ให้ ใกล้ ๆ เข้า ก็ กลับ เห็น ว่า เป็น คน ใจ ชั่ว
 ใจ ดำ มี ควร จะ คบ หา สมาคม ก็มี มาก เหตุ ฉะนั้น เมื่อ
 หลาน จะ มา รัก ใคร ใฝ่ ผัน ใน ใคร ๆ แล้ว เมื่อ ใด ช้อ ใหญ่
 สำคัญ หลาน จง ดู เขา ให้ ละเอียด เสีย ก่อน มิ ฉะนั้น จะ
 เข้า ใจ ผิด ”

นาย สุดใจ รับ ปาก กับ น้ำ ว่า “ หลาน จะ ดู ให้ ดี ๆ
 ก่อน จ๊ะ ” แล้ว ก็ เอา หอย เขี้ยว ทราช เล่น ตาม ประสา เด็ก

บท ที่ ๑๓

พระยา พาน

ครั้งเก่า แก่ แต่โบราณ มา คนเรา มัก ถือ ฝั่ สาง ลง
 ร้าย กัน อยู่ ชุก ชุม เช่น บุตร แรก คลอด ออก มา บิดา
 มารดา และ ปู่ ย่า ตา ยาย มัก หา หมอ หา โหร มา ดู ถ้า ทาย
 ว่า ดี มี บุญ แล้ว ก็ เต็ม ใจ เลี้ยง แต่ ถ้า หมอ ทาย ว่า ร้าย
 แล้ว ก็ พา กัน ออก ไหม้ ไล่ ข่ม ทั้ง นั้น บาง คน ถึง กับ เอา
 ทารก นั้น ไป ทิ้ง เสีย ก็มี เช่น พระยา พาน ผู้ ที่ ได้ สร้าง
 พระ ปฐม เจดีย์ มี เรื่อง เล่า ว่า เมื่อ แรก เกิด มา บิดา มารดา
 เอา ไป ทิ้ง เสีย เพราะ โหร ได้ ทำนาย ว่า จะ เป็น คน ไม่ ดี

เพราะ เมื่อ แรก เกิด นั้น จำเพาะ หน้า ผาก ของ เธอ
 ไป กระทบ ขอบ พาน จึง นำ มา รอง รับ เข้า เป็น รอย นิด
 หนึ่ง พระยา กง ผู้ เป็น บิดา เห็น ไป ว่า น่า จะ เป็น ลาง ร้าย
 จึง ให้ หา หมอ ดู มา ทำนาย หมอ ดู นั้น ทำนาย ว่า เด็ก คน
 นั้น จะ เป็น คน ดู ร้าย จน ถึง ฆ่า บิดา ตาย พระยา กง กลัว
 จึง ให้ เอา กุมาร น้อย นั้น ไป ทิ้ง เสีย คน ไข้ ก็ เอา ไป ทิ้ง
 ไว้ ใน พง หล้า ป่า ไร่ ริม บ้าน ของ ยาย พรหม ๆ ก็ เอา กุมาร
 นั้น ไป เลี้ยง ไว้ แต่ หา รู้ ไม่ ว่า เป็น ลูก เต้า เหล่า กอ ของ ผู้
 ใด ยาย พรหม แก มี ลูก หลาน มาก แก จึง มอบ เด็ก คน นั้น
 ให้ แก่ ยาย หอม น้อย สะไ้ ซึ่ง เป็น คน ไม่ มี ลูก เอา ไป
 เลี้ยง ไว้

ครั้น กุมาร นั้น เจริญ วัย ขึ้น ยาย หอม เห็น ว่า เป็น คน
 แล่นว่องไว ก็ เอา ไป ฝาก ไว้ กับ พระยา ราชบุรี
 มอบ ให้ เป็น ลูก บุญธรรม ต่อ มา พระยา ราชบุรี กับ พระยา
 กง เกิด เป็น อริ กัน ขึ้น ต่าง เตรียม พล จะ ขก ออก ทำ
 สงคราม กัน

กุมาร บุตร บุญธรรม จึง ขอ อาสา พระยา ราชบุรี จั๋ ข้าง
 พลาย กษัตรา สูง หก ศอก นำ ทหาร ออก จะ ชน ข้าง กับ
 ข้าศึก ฝ่าย ข้าง พระยา กง ก็ จั๋ ข้าง พลาย มงคล ประดับ
 ด้วย เครื่อง อัน มี ค่า นำ พล ทหาร เข้า โจมตี ไล่ ข้าง พระราช
 กุมาร ข้าง ทั้ง สอง ต่าง ก็ กล้า หาญ ได้ ชน ประสาน ากัน
 ตัว ต่อ ตัว ข้าง พระยา กง เสีย ที่ พระ ราชกุมาร ก็ จ้วง ฟัน
 ด้วย ขง ง้าว ถูก พระยา กง พระกาย ขาด สิ้น อยู่ กับ คอ ข้าง
 พระ ที่นั่ง

พระ ราชกุมาร เมื่อ มี ชัย แล้ว ก็ เข้า ไป ใน เมือง ของ
 พระยา กง ครั้น เข้า ไป ใน วัง นาง มเหสี ผู้ เป็น มารดา
 เห็น รอย แผล ที่ หน้า ผาก จำ ได้ จึง รู้ ว่า เป็น แม่ ลูก กัน
 พระ ราชกุมาร ทราบ ความ แน่ ว่า พระยา กง ที่ ทรง ฆ่า ให้
 ทิวงคต นั้น เป็น พระราช บิดา ของ ตน ก็ เสีย พระทัย ทรง
 กันแสง ร้อง ให้ รัก แล้ว โกรธ ยาย หอม ว่า “ไม่ บอก ให้ รู้
 จึง ได้ ฆ่า บิดา ตาย เช่น นี้” ก็ ให้ จับ เอา ยาย หอม ไป ฆ่า
 ทั้ง ศพ ให้ แร้ง กิน โทษ ที่ ไม่ บอก ให้ รู้ ชาว บ้าน จึง เรียก
 ตำบล ที่ เขา ทั้ง ยายหอม ให้ แร้ง กิน นั้น ว่า “ท่าแร้ง” มา จน
 ทุก วัน นี้

ส่วน ราชกุมาร ซึ่ง แต่ เดิม ชาว เมือง เรียก พระยา พาน
 เพราะ เหตุ ที่ พระพักตร์ เป็น รอย ถูก พาน เมื่อ เกิด มา
 ต่อ มา ภายหลัง เมื่อ เห็น ว่า พระยา พาน นั้น ใจ คอ ร้าย ฆ่า
 บิดา ตาย แล้ว มี หน้า ข้ำ ฆ่า ยาย หอม แม่ เลี้ยง เสีย อีก ด้วย
 ก็ ยัง คง เรียก เสีย พาน ๆ อยู่ ตาม เดิม แต่ บาง คน กลับ
 เขียน คำ พาน นั้น ว่า “พาล” ตัว ล สะกด หา ได้ ใช้ เขียน
 “พาน” ตัว น สะกด ไม่ ให้ สม กับ ที่ เป็น คน ใจ พาล ๆ
 ดู ๆ ร้าย ๆ อย่าง นั้น แต่ บาง คน เขียน ว่า “ภาณ” ตาม
 ภาษา สันสกฤต

เรื่อง พระยา พาน ซึ่งมี ใจ พาล นี้ ข้าพเจ้า เห็น ว่า
 ควร เป็น ที่ สั่ง สอน เรา ทุก คน ต่อ ไป ภาย หน้าที่ “เสีย กำน
 แล้ว อย่า ชำ มา เสีย กอบ” คือ แปล ว่า เมื่อ เรา ทำ ผิด แล้ว
 ครั้ง หนึ่ง อย่า ชำ เอา บาป อื่น มา ล้าง บาป เดิม อีก เลย
 ชอบ แต่ ว่า ทำ ผิด ลง เมื่อ ไร ก็ ให้ รับ สารภาพ โทษ ของ
 ตน รับ กลับ ใจ แก่ ตัว เสีย ใหม่ อย่า ชำ โทษ เข้า อีก
 ดังนี้ จึง จะ เป็น ที่ ชอบ พอ ของ คน ทั้ง หลาย และ จะ เป็น
 ที่ สบ พระทัย ของ พระ ผู้ เป็น เจ้า ด้วย

หนังสือเรียนดุริยศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 : ตัวอย่างข้อมูลที่ใช้วิเคราะห์จริยธรรม

บทที่ ๒ หมู ข้าง

มีนิยาย เมือง จีน เรื่อง หนึ่ง กล่าว ไว้ ว่า แต่ เดิม มา เมื่อ ครั้ง ไหน ก็ ไม่ ปรากฏ แน่ พวก จีน ยัง ทำ เนื้อ บึง เนื้อ ย่าง กิน ไม่ เป็น ใช้ กิน เนื้อ ดิบ ๆ ครั้น มา วัน หนึ่ง ตาแป๊ะ เข้าดี คน เลียง หมู แก จะ ไป เก็บ ผัก มา ขุน หมู จึง ให้ เจ้า บ่อฮุ้น ลูกชาย อยู่ เฝ้า บ้าน แต่ คน เดียว มี ลูกหมู ข้อม ๆ อยู่ ใน บ้าน เจ็ด แปด ตัว

ขณะนี้ เจ้า บ่อฮุ้น จะ นึก สนุก ขึ้น มา ใน ใจ อย่าง ไร ไม่ รู้ จึง ก่อ ไฟ ขึ้น ดู เล่น ใน บ้าน เผอิญ ลม จัด พัด ไฟ ไป ตก บน หลังคา กระท่อม ของ ตาแป๊ะ เข้าดี ไฟ ก็ ไหม้ กระท่อม เป็น ชี้อี้ ชี้อึง ไปหมด ลูกหมู ที่ อยู่ ใน บ้าน ก็ ตาย สิ้น ' เจ้า บ่อฮุ้น ก็ คิด เสีย ดาย บ้าน และ เสีย ดาย หมู ยิ่ง นึก กลัว ว่า ทั้ง ตัว ทั้ง เตี้ย ก็ จะ ต้อง นอน กลาง แจ้ง กรำ น้ำค้าง และ จะ ไม่ ได้ ยืน เสี่ยง ลูกหมู ร้อง จี๊ด ๆ จ๊าด ๆ อีกต่อไป

เจ้า บ่อฮุ้น ขึ้น ดู อยู่ ริม ธรณี ประตู่ บ้าน ขณะ เมื่อ ไฟ ไหม้ ไทรม กำลั้ง ดู เจ้า บ่อฮุ้น เห็น ลูกหมู เล็ก ๆ ตัว หนึ่ง ไฟ ไหม้ นอน สุก ระอุ ดู เนื้อ ตัว เหลือง ราว กับ ทอง ก็ นึก กรุณา ปรานี อยาก จะ ใคร่ อุ้ม ด้วย ความ รัก อาลัย คิด ถึง ซึ่ง มี อยู่ ใน ใจ

ขณะ เมื่อ เจ้า บ่อฮุ้น กำลั้ง ก้ม ตัว ลง จะ เอื้อม มือ ไป ยก ลูก หมู นั้น เผอิญ มี กลิ่น อะไร ไม่ รู้ หอม พุ้ง มา เข้า จมูก ทำให้ น้ำลาย ไหล ชืด ไม่ รู้ จัก หยุด เจ้า บ่อฮุ้น ยัง ไม่ เคย ก็ แปลกใจ ขึ้น น้ำลาย ไหล อยู่ สัก ครู่ หนึ่ง ไม่ รู้ ที่ จะ ทำ อย่าง ไร ก็ ขึ้น มือ ออก ไป คลำ ดู ที่ ตัว หมู

อู๋! ร้อน ราว กับ ไฟ เจ้า บ่อฮุ้น ก็ รีบ สะบัด นิ้ว เอา ขึ้น เป้า ให้ เย็น เนื้อ หมู ที่ ติด ปลาย นิ้ว อยู่ บ้าง เล็ก ๆ น้อย ๆ ก็ บังเอิญ มา ถูก ปลาย ลิ้น เข้า “ป๊ะ! อร่อย นั้ รสชาติ ดี พิลึก ผิด กว่า เนื้อ ดิบ ๆ ที่ เคย กิน มา ก่อน นั้น

สัก ร้อย เท่า” เจ้า บ่อฮุ้น ก็ติดใจ เออ มมือ ไป กล่าว เจ้า อีก
กราว นั้น ถ้า เอา เนื้อ ติด นิ้ว ขัน มา ทั้ง ขัน ใส่ ปาก เข้า เคี้ยว
ใหญ่ ก็ รู้สึก ว่า มีรส อร่อย มาก ขึ้น ทุก ที่

เจ้า บ่อฮุ้น พิจารณา ดู ก็ รู้ ว่า อ้าย ที่ ทำ ให้ น้ำ ลาย
ไหล สอ ๆ นั้น ไม่ใช่ อื่น คือ เนื้อ หมู ที่ ถูก ไฟ ไหม้ นั้นเอง
เขา ก็ ชั่ง เกิด ความ กระหาย เล็ด ลง นิ่ง ลูบ พดาง เล็บ พดาง
กิน หมู ไหม้ เพลิน คน เดียว อยู่ ที่ นั้น พ่อ ตาแป๊ะ เข้า ดี ผู้
เดีย กลั บ มา ถึง เห็น ไฟ ไหม้ บ้าน หมู ตาย หมด ก็ โกรธ
เอา ไม้ พลอง ดี เจ้า บ่อฮุ้น เข้า สอง สาม ผล แต่ เจ้า บ่อฮุ้น
กำลัง อร่อย ก็ ไม่ กระดิก กง นิ่ง กิน หมู ไหม้ ไฟ อยู่ ต่อ ไป
ราว กับ ไม่ รู้สึก เจ็บ ปวด อะไร เลย ตาแป๊ะ เข้า ดี เห็น อย่างนี้
ก็ ชั่ง โกรธ เหลือ ที่ จะ โกรธ พุด เสียง สั่น ถาม เจ้า บ่อฮุ้น
ว่า “นี่ เจ้า เป็น บ้า หรือ? จึง ให้ ไฟ ไหม้ บ้าน หมู
หมู ของ กู หมด” เจ้า บ่อฮุ้น ตอบ ว่า “เป็น บอ เป็น บ้า
ที่ ไหน เด็ด ลอง กิน ดู สัก ชั้ น เอะ มั่น แปลก จริง ๆ”
เดีย นึก ว่า “อ้าย ลูก คน นี้ มัน นอก รั้ ต อุดริ กิน หมู ไฟ ไหม้
ก็ กิน ได้” แต่ ก็ ลอง กิน ดู บ้าง เหมือน กัน ชะ ๆ! มัด
เดีย เดียว ตาแป๊ะ เข้า ดี ก็ หาย โกรธ นิ่ง กิน หมู อยู่ กับ ลูก
เสีย ยก ใหญ่ จน หมด สี่ ห้า ตัว แล้ว กำชับ กัน พ่อ ลูก ว่า
“เรื่อง นี้ อย่า เอา ไป พุด ให้ ใคร เขา รู้ นะ เดียว เขา จะ หา
ว่า เรา อุดริ กิน หมู ไฟ ไหม้ ก็ จะ เอา ไป ทำ โทษ ใส่ ชื่อ ก
ฆ่า เสีย ก็ ไม่ รู้”

บทที่ ๔ หมู ย่าง (ต่อไป)

ส่วนชาวบ้าน ในบริเวณ นั้น ตั้งแต่ วันที่ เกิด ไฟ ไหม้
ใน บ้าน ของ ตาแป๊ะ เข้าดี ต่อมา ก็ ประหลาด ใจ เป็นอันมาก
เพราะ ตั้งแต่ วันนั้น มา กระท่อม ของ ตาแป๊ะ เข้าดี มี แต่
เกิด ไฟไหม้ หมู ตาย วายปรมาณ ใน กลางคืน บ้าง กลางวัน

บ้าง ดิด ๆ กัน มา ไม่ ขาด เสมอ เป็น อาจณ ต่าง คน ก็ เกิด มี
ความ สงสัย จึง ไป คอย สอดแนม ดู ประมาณ กาล ไม่ ซ้ำ
เท่าใด ก็ รู้ เหตุการณ์ อัน ชั่วร้าย ว่า สอง คน พ่อ ลูก นั้น เผา
บ้าน พาล กิน หมู ผิด ประเพณี จึง ไป พ้องร้อง ต่อ โรงศาล

พวก ขุนศาล เห็น อุทริ เหลือ ประมาณ กิด จะ ลง
อาชญา ให้ แร่ คำนวน โทษ เป็น ตรีกุณ จตุรกุณ ถึง สาม เท่า
สี่ เท่า แต่ ยัง มา ระลึก ถึง คำ ที่ เป็น สุภาษิต ว่า

“คดี ไฉน ฝ่าย โจทก์ เขา กล่าว หา

แม่น มาตรฐาน ว่า ยัง ไม่ ถาม จำเลย สวน

หรือ พยาน ยัง มิ ได้ เอา ใคร่ ครวญ

ก็ อย่า ค่วน ลง โทษ เป็น บาป กรรม”

จึง มี คำสั่ง ให้ นำ เอา หมู ไฟ ไหม้ เหล่านั้น มา พิเคราะห์
ดู ต่อ หน้า ตา แป๊ะ เข้าดี และ ลูก ชาย เสีย ก่อน เพื่อ จะ ได้
เป็น หลักฐาน ให้ ความ กระจำง ขึ้น

พอ เขา นำ เอา หมู ไฟ ไหม้ มา ถึง ศาล แล้ว พวก ลูก
ขุน ต่าง รับ เอา หมู มา นิ้ว มือ ถูก หมู กำล้ง ร้อน ก็ เอา นิ้ว
ใส่ ปาก อม ประสงค์ จะ ให้ หาย ร้อน ลื่น ถูก เนื้อ หมู เข้า
เลย รู้รส อร่อย เหมือน ตาแป๊ะ เข้าดี และ เจ้าบ่อฮุ่น เหมือนกัน
ก็ ตัดสิน ใจ ปล่อย จำเลย ไป ทั้ง สอง คน พ่อ ลูก ว่า ไม่ มี
ความ ผิด

ตั้งแต่ วัน นั้น มา มี แต่ ข้าว ไฟ ไหม้ บ้าน ขุนน้ำ ขุนนาง
เมือง จัน บ่อย ๆ ไฟ ไหม้ หมู ตาย มาก ต่อ มาก เพราะ ทุก
คน ชอบ กิน ต่าง ก็ เผา บ้าน เรือน พาล กิน หมู เสีย ที่
ใคร ๆ จะ ปลุก เรือน ก็ ปลุก แต่ ย่อม ๆ จะ ได้ เผา ง่าย และ

เสือ ข้าว ของ น้อย หน้อย มี คน เผา บ้าน เรือน ทุก ๆ วัน ทัว
 ไป ใน เมือง จีน มี แต่ ข้าว ว่าไฟ ไหม้ เสมอ เดชะบุญ กราว
 นั้น มี นักปราชญ์ ผู้หนึ่ง แต่ ชื่อ ไร ไม่รู้ เห็น แผ่นดิน เมือง จีน
 ขับเขิน ไป ด้วย เรื่อง ไฟ ไหม้ เช่น นี้ วิตถ ว่า บัดเดี๋ยว จะ ไม่
 มี บ้าน เรือน เหลือ ให้ คน อยู่ เพราะ เหตุ ที่ เขา เผา หมู กิน
 ทุก วัน จึง ได้ ถิด หา ตำรา ใหม่ ให้ ชาว บ้าน กิน หมู ไฟ
 ไหม้ ได้ ไม่ ต้อง เผา บ้าน เพียง หา ฟืน กับ เตา แล้ว เอา
 หมู วาง ไว้ ข้าง บน ก็ สุก ได้ เหมือน กัน ชาว เมือง จีน จึง
 เลิก เลิก วิธ เผา บ้าน กิน หมู ตั้งแต่วัน นั้น มา

บทที่ ๑ ลุง อาบราฮัม กับ หลาน ลีออต

ในหนังสือปฐม เล่ม ซึ่ง เป็น พงสาวดาร ของ ชาติ ยูเดว นั้น มี กล่าว ว่า ลุง อาบราฮัม กับ ท่าน ลีออต ผู้ เป็น หลาน รัก ใคร่ กัน สนธิ สนม เหมือน พ่อ กับ ลูก ก็ ว่า ได้ ต่าง คน ต่าง มี วัว ลา ม้า อูฐ แพะ แกะ และ บ่าว ไพร่ สมบัติบริบูรณ์

ตั้ง เฮ้า สร้าง เรือน อยู่ ใน ที่ ไม่ ไกล ไม่ ไกล กัน ทุกๆ วัน พวก บ่าว ไพร่ ของ ผู้ใด ต่าง ก็ไล่ ผุ่่ง แพะ แกะ วัว ลา ม้า อูฐ ของ ผู้ นั้น ไป เทียว กิน หญ้า และ เกร้อ-เกววัลย์ เขา ป้องกัน เฝ้า แหน ไม่ ให้ เป็น อันตราย ทำ เช่น นี้ เสมอ มิ ได้ ขาด

ครั้น กาล ล่วง มา นานๆ เข้า บ่าว ต่อ บ่าว ทั้ง สอง ข้าง เกิด ทะเลาะวิวาท กัน ขึ้น บ้าง ก็ ว่า “แม่ แพะ ของ ข้า อยู่ คี่ๆ ทำไม ปล่อย ให้ วัว ของ เอิ้ง มา ขวิด เอา ของ ข้า แทบ ล้ม ประดา ตาย จน ชุบ ผอม เสีย รูปพรรณ วรรณะ ไป หหมด” บาง ที่ ก็ หา ว่า “ทุ่ง หญ้า ป่า ไร่ ไม้ ของ ข้า ข้าง นี้ มัน เตียนเลี่ยน เป็น ตาน ไป หหมด หา บริบูรณ์ ไม่ ก็ เพราะ ผุ่่ง แพะ แกะ โค ลา ม้า อูฐ ของ เอิ้ง ข้าง โน้น มา กิน เสีย” ต่าง ก็ รำพัน บ่น บ้าง ไป ต่างๆ เรื่อง ทะเลาะวิวาท กัน เช่น นี้ มี แต่ ทวี ขึ้น ทุก วัน ดู เหมือน ว่า แทบ จะ ทำ ให้ ลุง อาบราฮัม กับ ท่าน ลีออต เกิด บาด หมาย กินแหนง แคลง ใจ กัน ขึ้น เสีย อีก ด้วย

ส่วน ข้าง ลุง อาบราฮัม นั้น แก่ เป็น คน ใจคอ หนักแน่น พึง ฟู ไร่ ฟู มี ความ วิตก วิจารณ์ ตรี แล้ว ตรอง เล่า ไม่ ค่อย จะ โกรธ เคือง ใคร ง่าย ง่าย วัน หนึ่ง จึง เรียก หลาน ชาย ให้ มา หา แล้ว ก็ กล่าว กับ หลาน ว่า “หลาน เอ๊ย! เจ้า กับ ลุง นี้ ก็ รัก กัน สนธิ สนม เหมือน พ่อ กับ ลูก เรา อยู่ มั่น ไกล กัน นึก ผุ่่ง แพะ แกะ โค ลา ม้า อูฐ มัก ไป มา ระ คน ปน ปะ กัน ได้ จึง เป็น เหตุ ให้ บ่าว ของ เจ้า ทะเลาะ เบาะ แว้ง กัน กับ บ่าว ของ ลุง นาน ไป ก็ จะ ปล่อย ให้ รำ คาญ ถึง เจ้า กับ ลุง.....แน่ะ! หลาน เอ๊ย! เรา มา คิด อ่าน ตั้ง บ้าน ตั้ง ถิ่น ให้ ห่างๆ กัน เถอะ ผุ่่ง สัตว์ มัน ไป มา ไม่ ถึง กัน

แล้ว คน เลี้ยง ก็ จะ ไม่ ทะเลาะ เกาะแคะ กัน เจ้า จะ เลือก
เอา ที่ ดิน ตาม ริม ฝั่ง น้ำ หรือ ตาม ที่ ดอน ๆ ก็ ตาม ใจ จะ
เอา ข้าง ทิศ อากเนย์ หรือ ทิศ ปราจีน ทักษิณ หรือ อีสาน
เหนือ ได้ ซ้าย ขวา ลง ไม่ ว่า แล้ว แต่ อารมณ์ ของ เจ้า
เลือก เอา ก่อน เกิด เหลือ นั้น จึง จะ เป็น ที่ ของ ลง”

ลง กับ หลาน ก็ เป็น อัน ตก ลง กัน ตาม ที่ ว่า มานี้ ต่าง
จึง ได้ ย้าย กรอบ ครัว ไป ตั้ง บ้าน เรือน อยู่ ใน ที่ ต่าง หาก ให้
ห่าง ออกจาก กัน ตาม ชอบ ใจ แต่ นั้น มา บ่าว ไพร่ ทั้ง สอง
ฝ่าย ก็ หมด ความ ห่ม เถียง ทะเลาะ เบาะ แว้ง กัน ต่าง คน
ต่าง อยู่ เย็น เป็น สุข ต่อ ไป ตลอด ชีวิต

นี่แหละ ชาวเรา เอ๊ย! เมื่อ มี เหตุการณ์ ที่ จะ ทำ ให้ บาด
หมาง ใจ กัน เกิด ขึ้น ใน หมู่ ใด แล้ว ก็ ให้ คน ที่ เป็น ผู้ ใหญ่
มี อายุ เจริญ ด้วย คุณวุฒิ ปรึษา ความ รู้ กว่า คน อื่น ใน หมู่ นั้น
หา อุบาย ระ วัป เหตุ นั้น ก่อน อย่าง ที่ ลง อาบราธำ ได้ ทำ กับ
หลาน ใน เรื่อง นี้ แผละ จึง จะ ดี อย่า ไป ต่อ ยาม ทาม ไถ
เสีย จ้า ไป อีก อย่าง ที่ ผู้ ใหญ่ บาง คน เขา ทำ แล้ว ไม่ ต้อง
สงสัย เลย ว่า เหตุ นั้น จะ ไม่ ดับ ไป ก็ จะ เป็น เหมือน เช่น
ไฟ ลูก น้ำ นั้นเอง หา ไม่ ถ้า ทิ้ง ไว้ นาน เรื่อง เล็ก ๆ จะ เกิด
เป็น เรื่อง ใหญ่ โต ก็ ได้

น้ำแข็ง ละลาย เหลว	ก็ เพราะ เปลว พระเพลิง เเผา
กลิ่น หอม เมื่อ ของ เน่า	ระคน ปน ก็ คง หาย;
ความ ดี บริสุทธิ์	ย่อม จะ ทรุด และ เสื่อม กลาย
กราว เมื่อ คะนึ่ง หมาย	ทจริต มา ดิด พัน

บทที่ ๘ นาย เป็น

วันหนึ่ง นาย ปาด กับ นาง เป้า ผู้ ภรรยา ปรึกษา กัน ว่า
เจ้า เป็น ลูก ชาย ของ เรา นั้น อายุ ย่าง เข้า ๑๑-๑๒ ขวบ แล้ว
ถ้า จะ เอา ไว้ เลี้ยง ควบ ไถนา ไม่ ส่ง เข้า โรงเรียน อย่างลูก
เขา คน อื่น ก็ จะ เป็น คน ไร่ เหมือน พ่อ แม่ อย่าง โบราณ
ท่าน พุด เป็น คำ สุภาษิต ว่า

“ไก่อ่ ลูก อ่อน สอน ลูก ให้ กุ้ย เขียว
เสื่อ ตัว เมีย ผูก ลูก ให้ ชุ่ม ช่อน
มยุรา พา ลูก เทียว ไร่พ่อน
ทุก พวก สอน ลูก เค้า ตาม กระจุก”

นาย ปาด กับ นาง เป้า สังเกต เห็น คน สมัย นี้ ไม่ ว่า
บุตร กระจุก สูง หรือ ลูก ขาวนา แต่ ชั้น สตรี ก็ ต้อง เรียน
หนังสือ จะได้ ทน เพื่อน บ้าน และ ทน ขาว ต่าง ประเทศ เขา
หนังสือ อาณัติ สัญญา หนังสือ กู้ ยืม ช้อ ขาย กัน บท
กฎหมาย ที่ สำคัญ ๆ จะ ได้ รู้ เข้า ใจ เอา เอง ได้ บ้าง เล็ก น้อย
ไม่ ต้อง ยืม จมูก เขา คน อื่น มา หาย ใจ อยู่ เสมอ ก็ ตก ลง
จะ เอา เจ้า เป้า ไป ไร่ ไร่ หนังสือ ก่อน แล้ว จึง จะ ให้ มา เลี้ยง
ควบ ทำไร ไถนา กับ เขา ต่อ ไป

เมื่อ ผัว เมีย เห็น พร้อมกัน แล้ว ก็ พา เจ้า เป็น ลูก ชาย
ไป ฝาก ไว้ กับ ครู ทอง ที่ โรงเรียน วัดท่า มอบ ให้ กิน อยู่
หลับ นอน ที่ นั้น ที่ เดียว ท่าน อาจารย์ ทอง ก็ เมตตา ตั้ง ใจ
สั่งสอน จน นาย เป็น อ่าน ออก เขียน ได้ นาย เป็น ก็ มี เขาวน
อยู่ บ้าง แต่ มัก ทำ จริต กิริยา ผลุบ ผลับ ปาก ใจ เร็ว
อ่าน หนังสือ ก็ ไม่ สังเกต วรรคตอน และ มัก จะ อ่าน คำ เสียง
สั้น เป็น เสียง ขาว คำ เสียง ขาว เป็น เสียง สั้น เสียง รำ ไป เช่น
คำว่า “บรรพต” (ภูเขา) เขา อ่าน ว่า “บานพต” “บาน
ประตุ” ก็ อ่าน ว่า “บันประตุ” “ต่างภาษา” ก็ ว่า “ตั้ง
ภาษา” ดังนี้ เป็นต้น

ฝ่าย การ เขียนเล่า ก็ ไม่ ค่อย จะ เอา ใจ ใส่ เขียน ให้
เป็น ระเบียบ เป็น วรรค เป็น ตอน ให้ ดู ดี ให้ อ่าน ง่าย ทั้ง

เขียน ตัว ผิด ๆ ถูก ๆ เปลี่ยน ผลัด ตัว ร เป็น ตัว ล ตก เอก
โท ตัว นำ หน้า ตัว สะกด การันต์ ท่าน อาจารย์ เตือน
เนื้อร้อนใจ ตีเตือน แทน ไม่ มี หยุด ไม่ ทราบ ว่า จะ เอา
ตำรา อะไร มา ทรมาน เจ้า เป็น ให้ จำ ตัว อักษร แล เรื่อง
วรรณตอน เอก โท ให้ แม่น ย้ำ

ฝ่าย เจ้า เป็น เมื่อ จะ มา โรงเรียน นั้น มารดา ได้ ให้
ขา ถ่าย ไว้ ด้วย ขวด หนึ่ง สั่ง กำ ขับ ว่า “ขา ขนาน นี เจ้า ผล
ตลอด ถ้า เมื่อ ท้อง เพื่อ ท้อง ขึ้น ก็ ให้ กิน ถ่าย ท้อง บ้าง
อย่าง ที่ เคย กิน ที่ บ้าน แต่ หาก จะ เป็น ไข้ เช่น ไข้ สันนิบาต
เป็น ต้น ก็ อย่า กิน จะ เป็น อันตราย แก่ ชีวิต”

ด้วย อำนาจ ที่ กล่าว ว่า เมื่อ ตัว เผลอ ไป หรือ เมื่อ ตัว
ไม่ อยู่ใคร เจ็บ ไข้ จะ มา กิน ขา นั้น นาย เป็น ก็ อุตส่าห์ เขียน
ฉลาก ปัด ขวด นั้น ไว้ หมาข จะ ห้าม “อย่า ให้ คน ไข้ กิน”
แต่ บังเอิญ เขียน ตก ตัว นำ หน้า และ ไม้ เอก ไป เสีย ก็ เคย
เป็น “ขา ให้ คน ไข้ กิน”

อยู่ มา คีรี อีก คน หนึ่ง ชื่อ นาย ป่วน เป็น ญาติ ของ
นาย เป็น ปวด หัว ตัว ร้อน ลง ตนเอง ก็ นึก ว่า จะ เป็น ไข้
จึง ไป กิน ห่า ขา มา กิน เห็น ขวด ขา ที่ เจ้า ผลตลอด นั้น อ่าน
ฉลาก ว่า “ขา ให้ คน ไข้ กิน” ก็ ดีใจ เท ออก ละลาย น้ำ
ดื่ม เข้า ไป ก่อน ด้วย น้ำ ร้อน ครั้น ประมาณ สักครู่ ใหญ่ ๆ
นาย ป่วน ชัก ปวด ท้อง เหลือ ทน สี หน้า วิปริต ไป มาก นึก
หาก ครู ท่าน รู้ ทัก รีบ วาง ขา ถอน เสีย ได้ โดย เร็ว หา ไม่
นำ กลัว จะ ถึง แก่ ชีวิต เป็น มั่น คง

ตั้ง แต่ วัน นั้น มา จะ หา ใคร เกร่ง ใน การ เขียน เอก

โท วรรณ ตอน ให้ ถูก ต้อง เหมือน เจ้า เป็น ได้ น้อย ตัว เป็น
ที่ เบา ใจ ใน การ สอน ของ ท่าน ครู เป็น อัน มาก คราว นี
เจ้า เป็น กล่าว ว่า ถ้า ไม่ ระวัง ให้ มาก เช่น นี ความ ก็ จะ วิปริต
ไป ต่าง ๆ สุจริต ก็ จะ กลับ เป็น พุจริต มิตร ไมตรี ก็ จะ
กลับ เป็น ศัตรู ไป อย่าง คราว ก่อน

อยู่ มา เป็น วัน หนึ่ง ท่าน อาจารย์ ทอง สั่ง นาย เป็น ว่า “หิน ก้อน นี้ ที่ ข้า ใช้ ทับ กระดาษ อยู่ บน โต๊ะ มัน มัก มี คน ชัก ย้าย เอา ไป เสีย ที่ อื่น ข้า กลับ มา เมื่อ ไร แผ่น กระดาษ ของ ข้า ลม ก็ พัด กระจัด กระจาย ไป เสีย ทั้ง ห่อง ทำ ให้ ข้า ต้อง เก็บ วุ่น เจ้า เขียน บอก ห้าม ปิด กับ หิน นี้ ไว้ เสีย ที่ เอะ”

ครั้น รุ่ง ขึ้น ถึง เวลา บอก หนังสือ ท่าน อาจารย์ มา ที่ โต๊ะ ไม่ เห็น หิน ก้อน นั้น กระดาษ เรียบ ราบ ไป ทั้ง ห่อง อย่าง ทุก เข้า ก็ ร้อง ถาม เจ้า เป็น ว่า “เอ๊ะ! ใคร เอา หิน ทับ กระดาษ ของ ข้า ไป ไหน อีก เจ้า เป็น เอ็ง ไม่ เขียน ห้าม ตาม คำสั่ง ดอก กระมัง” ขณะ นั้น ศิษย์ อีก คน หนึ่ง บอก ว่า “ผม เอา ไป เอง ขอ รับ ผม เห็น หนังสือ ปิด ห้าม มิ ให้ ใช้ ทับ กระดาษ ผม ก็ เอา ไป วาง ไว้ ใน ตู้ ขอ รับ”

พอ ดู หิน ก้อน นั้น ท่าน อาจารย์ ก็ เข้าใจ ได้ ทัน ที่ คือ เจ้า เป็น ได้ เขียน คำ ห้าม เป็น วรรค เดียว กัน ว่า “อย่า เอา ไป ใช้ ทับ กระดาษ” คน อ่าน ก็ อ่าน เป็น วรรค เดียว กัน ตาม ตัว หนังสือ เลย เข้าใจ ว่า ไม่ ควร ใช้ หิน ก้อน นั้น สำหรับ ทับ กระดาษ ที่ แท้ จริง นั้น เจ้า เป็น หมาข ความ ว่า หิน ก้อน นี้ ให้ ทับ กระดาษ อย่า เอา ไป ไหน นั้น เอง แต่ เพราะ เหตุ ที่ เขียน เป็น วรรค เดียว ว่า “อย่า เอา ไป ใช้ ทับ

กระดาษ” เสีย เช่น นี้ ใคร ๆ ก็ ต้อง เข้าใจ ว่า ห้าม มิ ให้ เอา หิน ก้อน นั้น ทับ กระดาษ ถ้า เขา ได้ เขียน เป็น สอง วรรค เช่น นี้ ว่า “อย่า เอา ไป ใช้ ทับ กระดาษ” ก็ จะ ค่อย ยัง ชั่ว อยู่ หน่อย หนึ่ง แต่ ถ้า จะ ให้ ดี ที่ เดียว ควร ต้อง เขียน วรรค หน้า เป็น วรรค หลัง ๆ เป็น วรรค หน้า เช่น นี้ ว่า “ใช้ ทับ กระดาษ อย่า เอา ไป” ใคร ๆ ก็ จะ เข้าใจ ความ ได้ ชัด เจน ว่า ห้าม ไม่ ให้ เอา ไป

ดู เอา เอะ เพียง วรรค ตอน ผิด นิด เดียว เท่านั้น ยัง เปลี่ยนใจ ความ ให้ เป็น อื่น ไป ได้ เหตุ ฉะนั้น แหะละ ให้ ผู้ เขียน ทั้ง ปวง ระมัด ระวัง ตัว เสมอ อย่า ให้ ตก เอก โท ผิด วรรค ตอน ไป เลย

บทที่ ๑๒ ราชทูตไทยไปกรุงจีน

มีนักเรียนชาวเมืองเหนือผู้หนึ่ง ชื่อ นาย มานิต ลงมา เป็น นัก เรียน ใน กรุงเทพฯ วันหนึ่ง โรงเรียน หยุด ครูพา นักเรียน ไป เทียว เดิน เล่น ใน เมือง เมื่อ เดิน ไป ตามระยะทาง นั้น นาย มานิต ได้ เห็น ธง บัก อยู่ ที่ หน้า สถาน ทูตต่าง ๆ หลาย แห่ง เห็น เป็น สี เขียว สี แดง สี เหลือง สี

ขาว สลับ กัน ตาม ขาว บ้าง ตาม กว้าง บ้าง ก็ นึก ประหลาดใจ ตาม นาย รัตน์ นักเรียนเก่า ชาว เมือง เหนือ ด้วย กัน ว่า “ธง เหล่า นี้ ทำ ไหม ไม่ เป็น ธง ไตรรงค์ เหมือน กัน กับ ธง ที่ บัก อยู่ หน้า ศาล ใน เมือง ของ เรา”

นาย รัตน์ ตอบ ว่า “อ้อ ! ธง ไตรรงค์ นั้น เป็น ธง หมายถึง จำเพาะ ชาติ ไทย เรา เขา ชัก ขึ้น บน ตึก และ โรงร้าน ไทย เท่านั้น แต่ ธง ต่าง ๆ เหล่านี้ หา ใช้อยู่ เป็น ธง ไทย ไม่ เป็น ธง ของ ชาติ ต่าง ประเทศ ที่ เป็น พระราชไมตรี กัน กับ ประเทศ ไทย ส่ง ทูต มา ประจำ รักษา ดูแล ชน ชาติ ของ ตน ที่ เข้ามา ทำ มา หา กิน อยู่ ใน ประเทศไทย นี้”

นาย มานิต จึง ถาม ว่า “ราชทูต ที่ เข้า มา อยู่ ใน ประเทศไทย มี จำ เพาะ แต่ ชาติ ที่ เรา เห็น ธง นี้ หรือ?” นาย รัตน์ ตอบ ว่า “ที่ เรา เห็น อยู่ นี้ มี เพียง สอง สาม ชาติ เท่านั้น ยังมี อีก มาก ต่อ มาก ทุก วัน นี้ ชาติ ใหญ่ ๆ เช่น อังกฤษ ฝรั่งเศส อิตาลี ญี่ปุ่น และ อเมริกา เป็นต้น เขาก็ มี ราชทูต อยู่ ใน กรุงเทพฯ กัน ทั้ง นั้น และ ส่วน ไทย เรา ก็ มี ราชทูต ไทย ไป เจริญ ทาง พระราชไมตรี ใน ประเทศ เขาเหล่านั้น เหมือนกัน”

นาย มานิต ถาม ว่า “เออ ! ก็ การ มี ทูต เช่นนี้ เป็น ธรรมเนียมเก่า โบราณ หรือ หรือ ว่า พัง จะ มี มา ใหม่ ๆ” นาย รัตน์ ตอบ ว่า “อ้อ ! นี้ เธอ จะ ยัง ไม่ได้ อ่าน พงศาวดาร ต่าง ๆ ซิ นะ” นาย มานิต ตอบ ว่า “ยัง จ๊ะ ทั้ง ก็ ไม่ได้

นี่ถามใครด้วย” นายรัตน์ จึงว่า “ถ้า เช่น นั้น ฉัน จะ
เล่า ให้ เธอ ฟัง บ้าง ก็ ได้ เมื่อ ครั้ง โบราณ โนน เรือ กลไฟ
ไม่มี ไปมา ใน ระหว่าง ประเทศ ต่อ ประเทศ เหมือน ทุก วัน
ชาว ยุโรป จะ มา เมือง ไทย หรือ ไทย จะ ไป เมืองยุโรป กว่า
จะ ไป มา ถึง กัน ก็ ช้า นาน นับ เป็น ปี ๆ ครั้ง นั้น ไทย กับ
ฝรั่ง จึง ไม่ ค่อย จะ ได้ ส่ง ทูตานุทูต ไป มา หา กัน บ่อย ๆ มี
อยู่ คราว หนึ่ง เมื่อ แผ่นดิน พระนารายณ์ มหาราช เป็น
คราว สำคัญ พระองค์ ได้ ส่ง ทูตานุทูต ไป ทำ ไมตรี กับ ชาว
ประเทศ ตะวันตก ทุก วัน นี้ โกล ก็ เหมือน โกล เพราะ ไป
มา ถึง กัน และ กัน ได้ สะดวก เมือง ไทย จึง ได้ ทำ ไมตรี กับ
ต่าง ประเทศ ได้ มาก”

นาย มานิต จึง ถาม ว่า “อ้อ! ถ้า เช่น นั้น แล้ว แต่
ครั้ง ก่อน ๆ นั้น เมือง ไทย เห็น จะ ไม่ ได้ เป็น ไมตรี กับใคร
เลย ดอก กระจ่าง?” นายรัตน์ จึง ตอบ ว่า “อ้อ! ก็ เคย
เป็น กัน บ้าง เหมือนกัน เช่น กับ เขมร พม่า เหล่า นี้ เป็น ต้น
แต่ ไม่ ชัด ขาว นาน บัดเดี๋ยว ก็ กลับ เป็น อริ กัน อีก ต้อง
รบ รา ช่า พัน กัน เว้น แต่ ประเทศ จีน พวก เดี่ยว ดู ก็ ไม่ ได้
เคย เป็น ข้ำศึก ศัตรู รบ พุ่ง กัน เลย แต่ โบราณ มา กรุง จีน
กับ ประเทศไทย ก็ ได้ ส่ง ทูต ไป มา เป็น ทาง พระราชไมตรี
กัน แทบ ทุก แผ่นดิน ก็ ว่า ได้ และ ทุก ๆ ปี ไทย กับ จีน ก็ เคย

ไป มา คำ ขาข แลก เปลี่ยน สินค้า วิชา ความ รู้ และ เครื่อง
บรรณาการ กัน และกัน อยู่ เสมอ

“สังเกต ดู ตาม หนังสือ หลัก ฐาน ที่ กล่าว ถึง ราชทูต
ไทย ไป กรุง ปักกิ่ง ครั้ง กรุง สุโขทัย และ กรุง ศรีอยุธยา
โบราณ โนน ก็ มี กล่าว ว่า เครื่อง บรรณาการ ที่ ไทย เอา ไป
กำนัล เมืองจีน นั้น มี เป็นต้น ก็ คือ ช้าง นกกระเรียน ขน
นกกกระเต็น นอแรด หมี ชะนีเผือก พริกไทย แก่นไม้
หอม ๆ ฯลฯ และ สิ่ง ของ ที่ ราชทูตไทย ได้ รับ พระราชทาน
เป็น การ ตอบแทน มาจาก เมือง จีน นั้น ก็ คือ เครื่อง หยก
ผ้าแพร เครื่อง แก้ว เครื่อง ถ้วย เป็นต้น ล้วน เป็น ของ มี
ราคา หา ยาก ใน เมือง ไทย มา ทุก ครั้ง

“เรื่อง ราชทูต ไทย ไป เมือง จีน นี้ มี แปลก อยู่ เรื่อง
หนึ่ง ฉันทน์ จะ เล่า ให้ ฟัง ครั้ง นั้น คะเน กัน ว่า แผ่น ดิน คง
อยู่ ใน ราว สมเด็จ พระเจ้า ข้าง เฝือก ครั้ง กรุงเก่า นั้น เอง
ขณะ นั้น ราชทูต ไทย นำ เอา ข้าง เฝือก ลง เรือ ไป ใน
เมือง จีน ยัง ไม่ ท้น ถึง กรุง บักกิง เพลี้ย ข้าง ที่ เอา ไป
ถวาย นั้น ล้ม ลง เสีย กลาง ทาง ราชทูต จึง ได้ ตัด เอา หาง
ตัด เอา งาม มา ประดับ เพชร และ พลอย ใส่ ลง ใน ถาด แล้ว
ได้ นำ เข้า ไป ถวาย พระเจ้า กรุง บักกิง พระเจ้า กรุง บักกิง
ทรง รับ แล้ว ตรัส สรรเสริญ ราชทูต ไทย ว่า มีความ ตั้งใจ
สัตย์ซื่อ สุจริต ดี มาก แล้ว ก็ รับ สั่ง ให้ พระราชทาน สิ่ง ของ
ตอบแทน เป็น อัน มาก

“นี่แน่ะ มานิต ถ้า จะ ว่า กัน ไป แล้ว จีน กับ ไทย
ก็ ได้ เป็น มิตร กัน อยู่ เสมอ ไพร่ บ้าน พลเมือง ทั้ง สอง
ฝ่าย ก็ ได้ อยู่ รวม ปะปน กัน จน มี ลูก หลาน สืบ สัมพันธ์ มา
หลาย ชั่ว คน เกือบ เป็น สาย โลหิต อัน เดียว กัน ก็ ว่า ได้”

หนังสือเรียนระดับประถมศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 : ตัวอย่างข้อมูลที่ใช้วิเคราะห์จริยธรรม

บทที่ ๒ เรือกลไฟ ในกรุงสยาม

ครั้งแรก ที่มี เรือกลไฟ ขึ้น ใน กรุง สยาม นั้น มี ผู้กล่าว ว่า ถ้า ขณะ นั้น มี ใคร มา บอก ว่า “พระอินทร์ เสด็จลงมา เชี่ยว ๆ อยู่ โนน เน้นะ!” ก็ ยัง พอ จะ หา คน เชื่อ ได้บ้าง แต่ ถ้า จะมี ผู้ บอก ว่า “โนน เน้นะ! เรือ มี แต่ เสา ไม่มี ใบ ไม่ ต้อง พาย ไม่ ต้อง ถ่อ ก็ เล่น ไป ได้” เช่นนี้ คง จะ หา คน เชื่อ ได้ ยาก นั้ก ต่อ เมื่อ ได้ ขึ้น หน้า เข้า บางคน ปลง ใจ เชื่อ ว่า มี จริง แต่ ใน ใจ ก็ ยัง จะ ถือ ดี ว่า “ถึง เดิน ได้ ก็ คง ไม่ เร็ว” ผู้ เรือ ภัย ญา สิบ ห้า พาย ยี่ สิบ พาย ของ โบราณ เรา ไม่ ได้” อยู่ เอง

ครั้น ต่อ มา วัน หนึ่ง ใน รัชกาล ที่ สาม แห่ง กรุง รัตนโกสินทร์ มีสเตอร์ อันเตอร์ พ่อค้า อังกฤษ ซึ่ง ตั้ง ห้าง ค้าขาย อยู่ ที่ ภูเก็ต ใน กรุง เทพฯ ได้ ตั้ง เรือกลไฟ เข้า มา เมือง ไทย ลำ หนึ่ง ประารถนา จะ ถวาย ให้ สมเด็จ พระนั่งเกล้า เจ้าอยู่หัว ทอด พระเนตร ถ้า ชอบ พระทัย บางที จะ ได้ ทรง ชื้อ สมเด็จ พระนั่งเกล้าฯ ทอด พระเนตร แล้ว ก็ ชอบ พระทัย แต่ มีสเตอร์ อันเตอร์ เรียก ราคา แพง นั้ก ก็ ไม่ ทรง ชื้อ

สมเด็จ พระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้า กรมขุนอิศเรศรังสรรค์ จึง ทรง พระดำริ จะ สร้าง เรือกลไฟ เลียน ตาม แบบ อย่าง ของ มีสเตอร์ อันเตอร์ ขึ้น ไว้ เป็น ส่วน ของ พระองค์ เอง บ้าง ก็ สำเร็จ ตาม พระราชประสงค์ ทุก ประการ คือ ต่อ เป็น เรือ ชนิด ย่อม ๆ ด้วย ไม้ สัก มี จักร ข้าง มี ปล่อง ไฟ พร้อม เสร็จ ไม่ ต้อง แฉว ไม่ ต้อง พาย ก็ เดิน ได้ แต่ กระนั้น คน บาง พวก ยัง ไม่ เชื่อ บาง คน เห็น ควัน ออก จาก ปล่อง ก็ ออก ความ เห็น ว่า เป็น ควัน เตา ไฟ สำหรับ หุงข้าว ในเรือ ที่ ไม่มี แฉว พาย นั้น บ้าง ก็ แก้ว เป็น เพราะ ให้ คน ถีบ จักร แบบ ระหัด ข้อ เสือ ช่อน ไว้ ใน เก่ง ข้าง ใน ต่าง หาก จึง ไม่ เห็น โยษ กัน ต่าง ๆ นานา ดังนี้ แต่ คน โดย มาก เห็น เป็น เรือกลไฟ เกิด ขึ้น ใน

เมืองไทย ทั้ง ลำ (ขก เว้น แต่ เครื่อง จักร ซึ่ง สั่ง มา แต่ นอก)
ก็ พา กัน ขก มือ ขึ้น ท่วม ศีรษะ อนุโมทนา พระคุณ ของ พระ-
องค์ และ ตั้งแต่ วัน นั้น มา ต่าง ก็ ยินดี ยาก ลง เรือไฟ ต่อไป
กรัน ค่อ มา เมื่อก ในราว คริสต์ศักราช ๑๘๕๕ (พ.ศ.

๒๓๙๘) พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจอม-
เกล้า เจ้าอยู่หัว รัชกาล ที่ สี่ มี รับ สั่ง ให้ นาย ช่าง ชาว สยาม
ต่อ เรือ กำปั่น ไฟ ใหญ่ ลำ หนึ่ง เรียก ว่า เรือ พระที่นั่ง “สยาม
อรสม พล” ควร นับ ว่า เป็น เรือกลไฟ ลำ แรก ที่ ได้ มี ขึ้น
ใช้ในกรุงสยาม เพราะ ลำ ที่ เจ้าฟ้ากรมขุน อิศเรศร์ฯ ทรง ทำ
นั้น สัก แต่ ว่า เป็น เรือ เถา นั้น ใช้ งาน อะไร ไม่ ค่อย จะ ได้

ทุก วัน นี้ ใน กรุง เทพมหานคร มี เรือกลไฟ เรือยนต์
ทั้ง เล็ก ใหญ่ ทุก ชนิด นับ ตั้ง ร้อย ลำ พัน ลำ ใคร มี กิจ ธุระ
จะ ต้อง ไป เมืองจีน เมืองสิงคโปร์ ก็ ดี ไป ประเทศ ยุโรป หรือ
อเมริกา ก็ ดี ไม่ ว่า เป็น วัน ศุกร์ วัน เสาร์ อาทิตย์ จันทร์ หรือ
วัน ไหนด ก็ มี เรือกลไฟ โดยสาร คอย รับ ส่ง อยู่ แทบ ทุก วัน ไม่
ต้อง คอย ฤดู มรสุม เช่น เรือ ลำเก่า ครั้ง โบราณ ซึ่ง ออก ไป ได้
แต่ ปี ละ หน เดียว เท่านั้น

แต่ เดิม ไทย เรา ยัง ไม่ นับ ว่า เรือกลไฟ ว่า ดี ก็ เพราะ
ยังไม่ เคย เห็น นั้น เอง ต่อ เมื่อ รู้ จัก ว่า เป็น อย่างไร แล้ว จึง

ขอ เป็น ธรรมดา ของ คน ทั่ว โลก เช่น เขา เล่า กัน ว่า
เมื่อ แรก มี รถไฟ เกิด ขึ้น ใน เมือง ฝรั่งเศส ขึ้น แต่ จะ หา จ้าง คน
มา นั่ง ขี่ เหน็น ก็ หา ไม่ ค่อย จะ ได้ เพราะ ต่าง พา กัน กลัว ว่า
จะ ตก ราง บ้าง จะ หนี ตัว ตาย บ้าง กลัว อะไร ต่อ อะไร มิ รู้
สิ้น มิ รู้ สุด

ชาว ไทย เรา ทุก วัน นี้ ไม่ ว่า การ กิน การ นอน การ
ทำ ไร่ ไถนา หรือ การ เรียน ตำรับ ตำรา วิชา ศิลปศาสตร์ ต่าง ๆ
ก็ ออก จะ นิยม นับถือ อย่าง เจริญ ศิว โลภ สม คราว สมัย แทบ ทุก
อย่าง ก็ ว่า ได้ ถึง กระ นั้น ก็ ยัง ควร ระวัง อยู่ บ้าง ว่า คน เรา
สมัย นี้ ซึ่ง เป็น ผู้รู้ วิชา ศิลปศาสตร์ ต่าง ๆ นานา ดี กว่า คน
สมัย ก่อน มาก แต่ ส่วน ความ ดี ความ สรพ ภา การ รอบรู้
หำน หำนาญ ใน กัมภีร์ พระศาสนา เจริญ กว่า แต่ ก่อน อยู่ ด้วย
หรือ ไม่? แท้จริง ศาสนา เป็น ความ เจริญ ภาช ใน อย่าง
เดียว กับ วิชา ความรู้ ซึ่ง เป็น ความ เจริญ ภาช นอก นั้น เอง

ถ้า จะ เอา มา เปรียบ เทียบ กัน เข้า แล้ว ศาสนา เป็น เหมือน
 หนึ่ง แก้ว มณี หรือ เพชร พลอย อัน ประเสริฐ และ วิชา
 ความรู้ เป็น เพียง ดั่ง อัญมณี ปูน เท่านั้น ฉะนั้น กวร ละ หรือ ที่ จะ ทั้ง
 แก้ว ทั้ง เพชร มณี ไป เก็บ อัญมณี เก็บ ปูน เสีย กวร ละ หรือ ที่
 จะ ทั้ง ให้ ดวงจิตใจ รกเรียว เปลี่ยนแปลงแล้ว มา ฝ่ำ นำ รุ่ง
 ร่างกาย กับ ปัญญา ทำ เดี่ยว เชิญ พิจารณา หู ให้ คีๆ ด้วย เกิด

บทที่ ๓ ลิง กิน มังคุด

อ้าย จ๊ว จ้อ หน้า จู้ อยู่ใน ป่า
 เกี้ยว เสาะ หา ผล ไม้ ที่ ขาย สวน
 พบ มังคุด หนึ่ง ลูก สุก สี นวล
 ก็ รีบ ด่วน เคี้ยว ชิม กระหยิ่ม ใจ
 ตาม ถนัด กัด กิน ไม่ ปลิ้น เปลือก
 เลขา เหลือก ติด กอ ล่อ ไม่ ไหว
 มัน ร้อง ว่า ชื่น กิน ต้อง สิ้น ใจ
 ลูก อะไร แสน อุบาทว์ มัน ฝาด เกิน
 แม่ เขา ว่า หวาน เหลือ เนื้อ มัน ชุ่ม
 เรา จาก ลูก สั่ง มัน ไม่ สรรเสริญ
 ข้าง มุสา นำ ข้าง แต่ พัง เกลิน
 พุด แล้ว เมิน ทั้ง ข้าง ไม่ กลาง กาน
 เจ้า ทโมน แล เห็น แผ่น เข้า รับ
 บรรจง จับ นึก ถ่ม ชิม รส หวาน

ทั้ง เปลือก นอก เนื้อ กลืน รื่น ตำราญ
 แล้ว กล่าว ขาน กับ ไอ้ จ๊ว ชื่น นวล พลัน
 เฮ้ย! แม่ เจ้า เขา บอก ไม่ หลอก ล่อ
 มัน หวาน ฮือ นี่ กระจะไร ชื่น ใจ ฉันทัน
 เปลือก มังคุด สุก ฝาด อย่า หวาด มัน
 เนื้อ ใน นั้น หวาน จริง จริง อย่า กริ่ง ใจ
 อัน วิชา สารพัด จะ กัด เลือก
 ชุ่ม มี เปลือก ขม ชื่น กลืน ไม่ ไหว
 ต้อง ก่อข และ เปลือก นอก ลอก ทั้ง ไป
 ชิม เนื้อ ใน หวาน สนุก ติด ใจ เออ

บทที่ ๕ ทรัพย์ สมบัติ

ยังมี บุรุษ ผู้หนึ่ง ได้ เกิด วิวาท ขึ้น กับ บุรุษ อีก คน หนึ่ง ด้วย เรื่อง ทรัพย์ มรดก แบ่ง ไม่ ตกลง กัน จึง ได้ ไป เฝ้า พระมหาเยซู คริสโต เจ้า ทูต วิง วอน อาราธนา ให้ พระองค์ ได้ ทรง พระ เมตตา แบ่ง ทรัพย์ มรดก นั้น ให้ ด้วย พระมหา เยซู คริสโต ได้ ทรง พึง ดัง นั้น ก็ ตรัส แก่ บุรุษ ผู้ นั้น ว่า “ดูกร ท่าน ผู้ มี ทุกข์ เรา นี้ ไม่ ได้ เป็น ตลาการ จะ แบ่ง บั้น ทรัพย์ สมบัติ ให้ แก่ ท่าน ตาม ประสงค์ นั้น ไม่ ได้ แต่ จะ ดักเตือน ช้.ทาง ให้ แก่ ท่าน ได้ บ้าง ว่า ท่าน จะ มา วุ่น วาย ด้วย เรื่อง ทรัพย์ มรดก แทน ทำไม? แท้ จจริง ความสุข ใน โลก หน้า หรือ โลก นี้ ก็ ดี จะ ได้ บังเกิด มี แก่ ท่าน ก็ เพราะ ท่าน เป็น คน ดี มี ศรัทธา ต่าง หาก หา ใช่ว่า เพราะ ท่าน เป็น คน มั่งมี เงิน ทอง ไม่ เลย”

พระองค์ ทรง ตรัส เช่นนี้ แล้ว จึง ทรง พระ มหากรุณา โปรด อธิบาย เปรียบเทียบ ความ ให้ บุรุษ สอง คน นั้น พึง ต่อ ไป อีก ชัน หนึ่ง ว่า “ยังมี เศรษฐี ผู้ หนึ่ง เมื่อ ถึง ฤดู เก็บ ข้าว เสริม แล้ว เศรษฐี ผู้ นั้น ก็ ได้ ผล เมล็ด ข้าว ใน นา บริบูรณ์ มาก เหลือล้น จน ยั้ง ฉาง ไม่ พอ ใส่ ไม่ ทราบ ว่า จะ เอา ข้าว ไป ไว้ ที่ ไหน เศรษฐี ผู้ นั้น จึง ได้ คิด ขึ้น ว่า อย่า กระนั้น เลย เรา จะ รื้อ ฉาง พัง ยั้ง เก่า เสีย ปลุก ใหม่ ให้ โต โห่ใหญ่ แล้ว เรา จะ ได้ สะสม ข้าว ไว้ ใน นั้น ให้ มาก มาย ต่อ ไป ข้าง หน้า เรา จะ ได้ ไม่ ต้อง ทำ อะไร ก็ จะ ได้ นั่ง กิน นอน กิน ให้ สบาย” แต่ อันจจา! เศรษฐี ผู้ นั้น ยัง กำลัง คิด การ ใหญ่โต วุ่นวาย ด้วย เรื่อง ทรัพย์ อยู่ ฉะนั้น ก็ พอ ใน วัน นั้น พระองค์ ได้ ทรง ตรัส กับ เศรษฐี ผู้ นั้น ว่า “ดูกร เจ้า ผู้ มี สติ อัน เบา เอ้ย! เจ้า จะ มัว วุ่น อยู่ ด้วย เรื่อง ทรัพย์ เหล่า นี้ ทำไม? คั่น วัน นี้ เอง เจ้า ก็ จะ ต้อง ตาย อยู่ แล้ว และ ทรัพย์ สมบัติ ที่ เจ้า มัว สะสม ไว้ นี้

ก็ จะ ตก เป็น ของ คน อื่น เสีย แล้ว จะ มัว หา ไว้ ทำไม มัน จะ ไม่ มี ประโยชน์ อะไร แก่ เจ้า เลย”

พอ ทรง ชัก อุทาหรณ์ เปรียบเทียบ ดังนี้ แล้ว พระ มหา
เชษฐาธิราชเจ้า ข้า ทรง พระมหากรุณา โปรด รับสั่ง แก่ บุรุษ สอง
คน นั้น ว่า “ดูกร ท่าน ผู้มี ทุกข์ อัน ว่า บุคคล ผู้ใด ผูก กังวล
อยู่ด้วย ทรัพย์ สมบัติ ของ โลก นี้ จน ลืม แสวง หา บุญกุศล ซึ่ง
เป็น ทรัพย์ สมบัติ อัน เทียง แท้ ซึ่ง จะ นำ เอา ความสุข มา ให้
ตน ใน โลก หน้า โน้น แล้ว บุคคล ผู้ นั้น เมื่อ ตาย ไป ก็ เปรียบ
เหมือน หนึ่ง คน เดิน ทาง ไกล ไม่ มี เสบียง อาหาร ไป ด้วย เลย
ต้อง ออด ตาย เสี้ย กลาง ทาง ฉะนั้น”

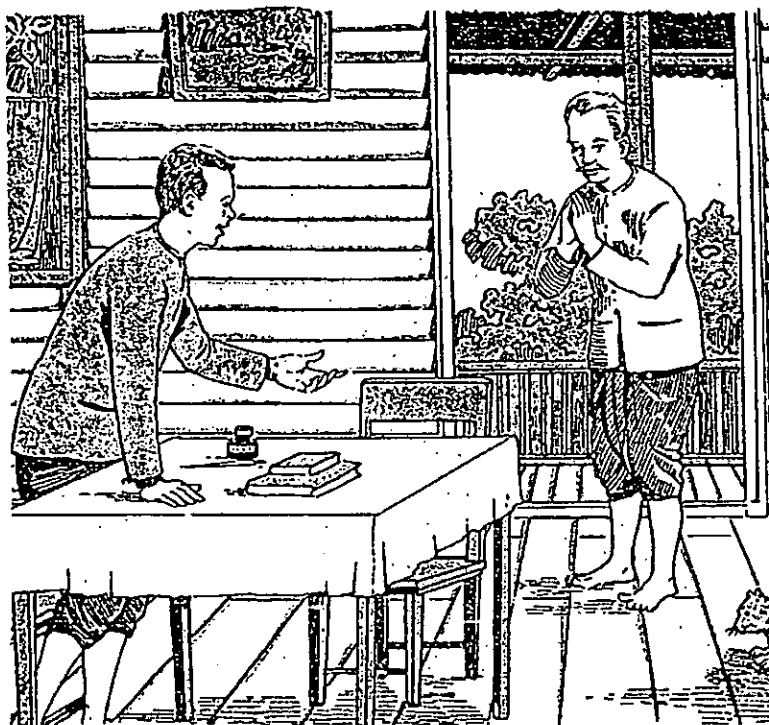
จริง อยู่ ทรัพย์ สมบัติ ต่าง ๆ แม้ ถึง เรา จะ หา มา ได้ มาก
มาข สัก เท่า ไฉ ก็ ไม่ ผิด กับ กอง กรวด กอง ทราบ เพราะ เมื่อ
เรา ตาย ไป แล้ว ทรัพย์ สมบัติ เหล่า นั้น เรา ก็ เอา ไป ไม่ได้ เลย
สัก สิ่ง เดียว แม้ ถึง ร่าง กาย ซึ่ง ใคร ๆ ถือ ว่า เป็น ทรัพย์
สมบัติ อัน ประเสริฐ กว่า ทรัพย์ ทั้ง หลาย ใน โลก นี้ ก็ เอา ไป ไม่ได้
เหมือน กัน ต้อง ทิ้ง ให้ เบื่อ ย เน่า ทรด โทรม ไป เป็น ขาก
ศพ อัน นำ เกล็ด ด้วย กัน ทั้ง นั้น

อย่า ว่า แต่ ทรัพย์ ไม่ ช่วย ตัว ให้ ดี ได้ เลย บาง ที่ ยัง กลับ
เป็น เหตุ ให้ ได้ ความ ลำบาก ทวี มาก ขึ้น ไป เสีย อีก เช่น
ถ้า เรา มี ทรัพย์ สมบัติ มาก ก็ ต้อง คิด ป้องกัน รักษา และ หา
มา เก็บ เต็ม อยู่ ร่ำ ไป ยิ่ง มี ทรัพย์ ทวี ขึ้น ความ กังวล ก็
ยิ่ง ทวี มาก ขึ้น ไป ตาม กัน ถ้า มี เหตุ ใด เหตุ หนึ่ง เข้า มา
แทรก ทำให้ ขาด หุ่น สูญ ถ้า ไร ไป เสีย ก็ เกิด ความ ร้อน ใจ
ราว กับ ไฟ เข้า ไป สุม อยู่ ใน ทรวงอก ก็ ว่า ได้

แต่ ถ้า ใคร มี ทรัพย์ สมบัติ มาก และ รู้ จัก ใช้ สอย ให้
ถูกต้อง เช่น ใช้ เพื่อ บำรุง เลี้ยง ครอบครัว และ วงศาคณาญาติ
ก็ ดี ใช้ ทำ บุญ ให้ ท่าน แก่ คน จน พอ สมควร แก่ กำลัง ของ
คน ที่ จะ ทำ ได้ ก็ ดี หา ได้ ใช้ เพื่อ บำรุง ความ สนุกสนาน ของ
ตน ใน ทาง มิ ดี หรือ เพื่อ กดขี่ ข่มเหง ผู้ ที่ น้อย ทรัพย์ อับ
ปัญญา กว่า ตน ดัง นี้ แล้ว ทรัพย์ สมบัติ เหล่า นั้น ก็ จะ กลาย
เป็น ประจุ หนึ่ง ถูก กุญแจ อัน วิเศษ สำหรับ เปิด ประตู สวรรค์
ให้ แก่ ตน ก็ ว่า ได้ เพราะ เป็น เครื่อง ช่วย ให้ ตน สร้าง บุญ
กุศล ให้ มาก ขึ้น

เราเอ๋ย เรา ถ้าคน เป็น คน มั่งมี ศรีสุข บริบูรณ์ ไป
 ด้วย เงิน ทอง ข้าว ของ ต่างๆ ก็ ให้ รู้จัก แบ่ง สรร บัณ ส่วน
 เพื่อ ให้ คน อื่น บรรเทาทุกข์ ไป บ้าง เกิด ต่อ ไป ข้าง หน้า เมื่อ
 คน ตาย ไป พระ กง ทรง พระ กรุณา แก่ คน เพราะ เหตุ ที่ คน
 ได้ มี ความ กรุณา ต่อ เพื่อน มนุษย์ ด้วย กัน ถ้า คน เป็น คน
 อัดคัด ไม่ ก่อข มี อัน จะ กิน บริบูรณ์ เช่น เขา ก็ อย่า มัว แต่ รุณ
 หา เงินหา ทอง หรือ อัจฉา วิชา คน ที่ มั่ง มี กว่า ตน เลข อดค่าที่
 มัธยัสถ์ ระมัด ระวัง ตน ทำ มาหา กิน โดย สุจริต ตาม สมควร แก่
 ชั้น ตระกูล ของ ตน เท่านั้น เกิด ต่อ ไป ข้าง หน้า พระผู้เป็นเจ้า
 กง ทรง ยก เอา ทิพยสมบัติ ใน สวรรค์ ให้ คน มั่งมี ศรีสุข เป็น
 นิตย์ นิรันดร

บทที่ ๖ ทิด โหมด ไป หา หมอ ความ

“เชิญ มา นั่ง เก้าอี้ ข้างนี้ จ๊ะ
มี ธุระ ร้อนใจ อย่างไร หรือ?”
“มี ขอรับ ร้อน ใจ ดัง ไฟ อ้อ
ขอ หา รือ ท่าน สักหน่อย เรื่อง ถ้อย ความ”
“เรื่อง อย่างไร ใคร ผิด เล่า ทิดโหมด
เรา เป็น โจทก์ หรือ ไลน์ ขอ ได้ ตาม
เรื่อง น้ำชา คำ บุหรี หน้ แยกขาม
หรือ ตีกราม ไร่ นา ว่า ให้ ฟัง”

“ขอรับ เรื่อง เดิม นั้น มัน เช่นนี้
ผม เป็น หน้ คุณแม่จิบ อยู่ สิบซ้ง
ซ้อ เสื่อ ผ้า ครก เขียง เสี่ยงกรัง
ไป แลก หมัน นอ งา มา แต่ ถาว
พวก กุตี เบิก เงิน เกิน ทุก ครั้ง
ซ้า มัน ช้ง ยักขอก ไม่ บอก กล่าว
ต้อง ขาดทุน มากมาย มา หลาข กราว
พอ รู้ ข้าว ข้าง คุณแม่ แร่ มา ทวง

ท่าน อ้าง ว่า ถ้า ไม่ ได้ จะ ไป พ้อง
ให้ ผม ต้อง ทน ทุกข์ ตีต ถูก หลวง

ขอ ท่าน ช่วย บัดเป่า ให้ เบา ทรวง
ผม จะ ถวาย เงิน รางวัล ให้ ท่าน ไດ”

“เออ! เมื่อ เจ้า เอา ทูณ คุณแม่ นั้น
ยัง ใจ กัน ทำ สัญญา หรือ หา ไม่?”

“เปล่า ขอรับ คน กัน เอง แก เกรง ใจ
เลย มี ได้ มี ประกัน หรือ สัญญา”

“อ้าว! เช่น นั้น ท่าน เจ้าของ พ้อง ไม่ ได้
มี ก็ ให้ ถ้า ถึง จัด ผัด ดี กว่า”

“ขอบ พระคุณ ท่าน หมอ ฉันทน์ ขอ ลา”

“ค่า ปรึกษา สอง ตำลึง อย่า ทิ้ง ไป”

“โอ! ได้ เท้า เอา สัญญา มา ดู ดี

ถ้า แม้น มี ผม จะ จำระ ให้”

“จริง ของ เจ้า เรา มัน เซอะ ไป เอะ”

ตา แก่ ใจ บอก อุบาย ขาช ตัว เอง”

บทที่ ๕ ตาฮุ้ย (ตอนต้น)

ยังมีตาแก่คนหนึ่ง ชื่อ ตาฮุ้ย ผิว ตัว แก่ดำ แสบ เป็น นิล บรรดาลูกหลานในตระกูลของแกล้วน เป็นช่างตีเหล็ก หาผลประโยชน์ในการตีเหล็ก และมีด พร้า ขาขวามา สั้น กาล นาน ส่วนตาฮุ้ยเองนั้น ใจ โลเล ไม่กังวล ด้วยการตีเหล็ก ดี ไหล ชอบแต่หาเด็กถนัดอุปาย ทำตกลงกะนองเฮฮา จน ผู้ใหญ่ เด็ก เจ้าขุนมูลนาย รู้จักตาฮุ้ย แสบ หมดทั้ง เมือง

วันหนึ่ง หนู ป๊อก นั่ง เล่น อยู่ ที่ ประตู หน้า บ้าน แล ไป เห็นตาฮุ้ย ถือ ถัง มือ ละ ใบ เดิน มา พวกเด็ก ล้อม หน้า ล้อม หลัง เป็น กลุ่ม ดู พิกัด น่า สนุก หนู ป๊อก จึง ร้อง ถาม ว่า “ตาฮุ้ย นั่น แก จะ ไป ไหน?” แก บอก ว่า “ข้า จะ ไป ตัก น้ำตาล เรือ บรรทุก น้ำตาล เพชร มา ล่ม อยู่ ที่ ท่า บ้าน ช่าง ใจ เล่า เจ้า ไม่ รู้ หรือ?”

ฝ่าย หนู ป๊อก ฉวย จอก ได้ ใบ หนึ่ง วิ่ง ตาม หลัง ตาฮุ้ย ไป ครั้น ถึง ท่า ยืน ฝั่ง หน้า ศาลเจ้า เห็น มี เรือ จลอม จม อยู่ ลำ หนึ่ง ก็ พา กัน รีบ ลง ไป แต่ ลง ไม่ ถึง ท่า เพราะ ที่ แคน มี เด็ก โต คน หนึ่ง ถึง บันได ก่อน ก็ ตัก น้ำ ขึ้น ใส่ ปาก ทันที หนู ป๊อก ร้อง ขึ้น ว่า “โอ๊ย!” ด้วย รู้สึก หวาน ใน ลำคอ ประมูล ขึ้น สอง เท่า นึก ว่า “ถ้า เป็น เรา แล้ว ชัน นั้น ไม่ พอ”

พวก เด็ก ๆ ต่าง คน ร้อง ถาม ว่า “หวาน ไหม?” ผู้ นั้น ตอบ ว่า “ซิ ไม่ เห็น มัน หวาน อะไร เลย” ตาฮุ้ย ว่า “ไม่ เป็น เรื่อง หลีก ไป เอะ ตา จะ ตัก เอา เอง” พอ พวก เด็ก ได้ ชิม ตาฮุ้ย ว่า ดัง นั้น ก็ นึก ว่า “ถ้า ตาฮุ้ย ตัก เอง น้ำ คง หวาน บ้าง” ตาฮุ้ย ก็ ลง ไป ตัก ใส่ ปาก พวก เด็ก พา กัน ตะโกน ถาม ว่า “หวาน ไหม? ตาฮุ้ย” ตาฮุ้ย ร้อง บอก ว่า “อ้าว! พวก เจ้า อีก ทัก นึก แล้ว ข้า ก็ ไม่ รู้ นั้น ซิ” พวก เด็ก ต่าง คน นิ่ง เงียบ กัน หมด

ตาฮุ้ย อม น้ำ เต็ม แก้ม ทำ ปาก ขมขมขมบิ เหมือน ล้าง ขี้น ฟัน ฟัน พรวด ลง บน หัว พวก เด็ก ๆ บอก ว่า “หวาน มัน ไหล ลง ไป อยู่ ฝั่ง ล่าง ตาบด ท่าลาด โน้น แล้ว”

ที่นี้ พวก เด็ก ก็ พา กัน วิ่ง ไป อีก กลัว จะ ไม่ทัน หวาน พอ ถึง ก็ กรู ลง ไป ที่ ทำ พร้อม กัน ที่ ทำ นั้น กว้าง ลง ได้ ทั้งหมด ต่าง คน ก็ โดด ลง กิน น้ำ เข้า ไป “โอ้ โห! ไม่เห็น หวาน สัก หน่อย”

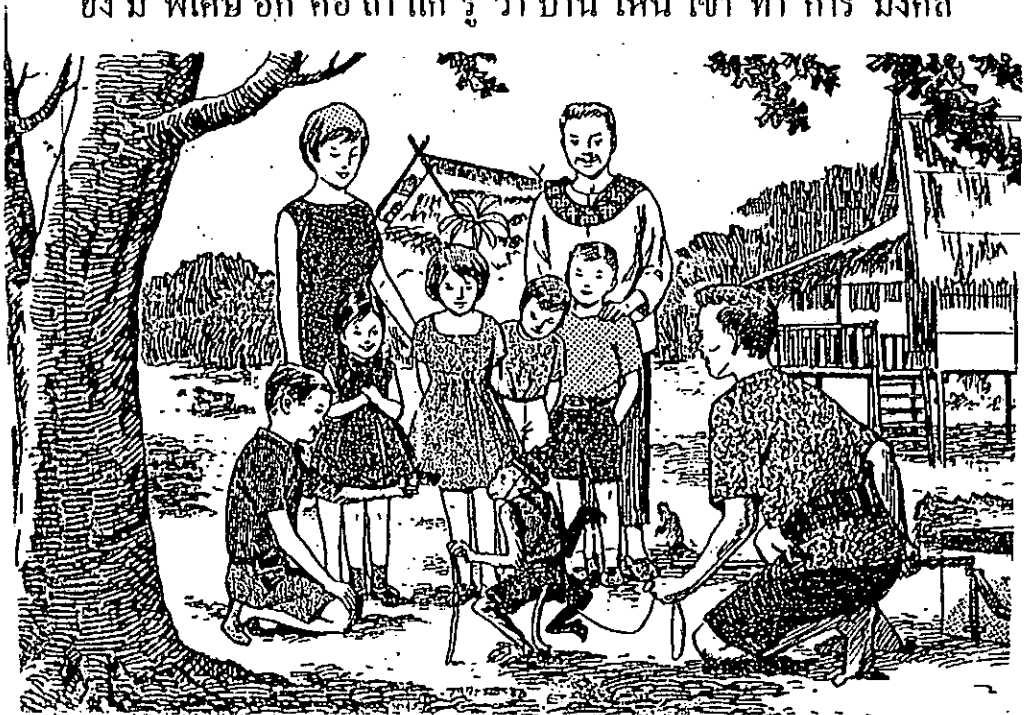
ดาฮุย บอก ว่า “อ้าว! หวาน มัน ไหล ไป เสีย เมือง ชลบุรี แล้ว ตาม ไป อีก เร็ว ๆ เอะ” พลง แก ก็ ขึ้น บน บก มือ หนึ่ง กุม ท้อง มือ หนึ่ง ปิด ปาก ขึ้น หัว ร้อง อยู่ ๆ พวก

เด็ก ๆ เข้า ใจ กัน ว่า แก หลอก แน่ แล้ว ต่าง คน ก็ แค้น ใจ กว่า ไม่ ก่อน ก่อน อีฐ หมาย จะ ราว วัล ตอบ น้ำ หวาน ให้ ดาฮุย พอ เห็น ดาฮุย ชัก คีม เหล็ก ใหญ่ ๆ เอง ขึ้น ร้อง ว่า “แน่ะ แะะ! เจ้า ข้า แทง สอง ที่ ก็ สี่ แผล” พลง ขยับ คีม ร้อง ซ้ำ ๆ ว่า “สอง ที่ สี่ แผล สอง ที่ สี่ แผล แล้ว จะ ส่ง โรง พยาบาล ด้วย”

พวก เด็ก ๆ ต่าง คน พา กัน วิ่ง กลับ บ้าน ถึง ทาง ล้น หนูปือก ก็ หก ล้ม เสือ ห้า ขาด ขา แข็ง ซ้ำ เป็น บาดแผล จำเพาะ ขณะ นั้น แม่ ของ หนูปือก เดิน สวน ทาง ไป รับ อุ้ม หนูปือก มา ถึง บ้าน แล้ว ถาม ว่า “ลูก ที่ รัก ของ แม่ ยัง เจ็บ ปวด ที่ ไหน บ้าง หรือ?” หนูปือก ก็ แอบ เข้า ซิด แล้ว ว่า “อยู่ ไกล แม่ แล้ว หาย เจ็บ ปวด หมด แล้ว แต่ แม่ จะ ทำ โทษ หนู อีก” แม่ ก็ รับ อุ้ม หนูปือก โดย ความ รัก แล้ว ตอบ ว่า “เจ้า ปวด เจ็บ มา ก็ เป็น โทษ หนัก พอ อยู่ แล้ว แม่ จะ ไม่ ลง โทษ อีก ดอก แต่ แม่ จะ ตั้ง ไว้ ว่า แต่ วัน นี้ ต่อ ไป ภาย หน้า อย่า คบ อย่า พัง คน พาล คน ตลก คะนอง ทุศีล ต่าง ๆ ที่ พอ ใจ ล่อ ลวง เจ้า อย่า ห่าง จาก คน ที่ รัก เจ้า ที่ ไม่ หลอก ลวง เจ้า จริง ๆ เช่น แม่ พ่อ และ ครู อาจารย์ เป็นต้น” (ยังมี ต่อ ไป)

บทที่ ๑๐ ตา ย้อย (ตอนที่ สอง)

ตา ย้อย คน นี้ แหะ แหะ ถ้า พุด ขึ้น มา ถึง ความ ตก คะนอง ของ แก แล้ว ใคร ๆ เป็น ต้อง อุด หัวเราะ ไม่ได้ ทุก คน ที่ เดียว วัน หนึ่ง แก ไป ได้ ถึง มา ตั้ว หนึ่ง แก อุด ส่า หัก ให้ มัน เล่น ละคร จน มัน เล่น ได้ แกแล้ว คล่อง ดี ถ้า แก เอา สร้อย สังกวาล และ ขญา ใส่ ให้ มัน แล้ว ร้อง เพลง เป็น บท ละคร ขึ้น มัน ก็ กระโดด โดด เต้น ทำ ท่าทาง ไป ต่าง ๆ ตาม ทำนอง เพลง ที่ แก ร้อง แก ก็ เทียว เอา ถึง ไป เล่น ที่ ตำบล ไน้ บ้าง ตำบล นี้ บ้าง ทั้ง ตั้ว แก ก็ เล่น ตก คะนอง เล่น กล ให้ คน ดู ต่าง ๆ คน ดู เห็น สนุก เขา ก็ ให้ รางวัล แก ผล ประโยชน์ ที่ แก หา ได้ ใน ทาง เล่น กล เล่น ละคร ถึง นี้ วัน หนึ่ง ๆ ได้ หลาย สิ่ง ยัง มี พิเศษ อีก คือ ถ้า แก รู้ ว่า บ้าน ไหน เขา ทำ การ มงกล

ฉลอง อะไร ต่อ อะไร แล้ว แก ก็ เอา ถึง ไป เล่น ให้ เขา ดู เขา ชอบใจ เขา ก็ ให้ รางวัล แก ตำลึง หนึ่ง บ้าง กิ่ง ตำลึง บ้าง แก ก็ เลข หา กิน ใน ทาง นี้ ต่อ ไป เพราะ ญาติ พี่น้อง ไม่มี ใคร เขา เกอ กูด แก เลข

อยู่ มา วันหนึ่ง แก จะไป ธุระ แก เอาสิ่งผูกไว้กับ บาน ประตุ แล้ว พูด ว่า “ประตุ ฝาก สิ่ง ไว้ ด้วย” แล้ว แก ก็ ไป เผลอญ เวลานั้น มี อ้าย คนพาล เกร เดิน มา เห็น สิ่ง ของ แก เข้า เมื่อ มัน ไม่ เห็น มี คน มัน ก็ เลย แก เอา สิ่ง ไป เสีย

ครั้น ตาฮุ่ย กลับ มา ไม่ เห็น สิ่ง แก ก็ ร้อง ให้ เทียว ตาม ชาว บ้าน ก็ ไม่ มี ใคร รู้ เห็น เดิม แก ว่า แก จะ ไป ทูล เจ้านาย ที่ แกรู้จัก ภายหลัง แก เห็น ว่า เป็น แต่ ความ เล็ก น้อย ไป พ้อง ยัง โรง ศาล ก็ ได้ แล้ว แก ก็ จัด แจง จัด บาน ประตุ ออก เอา เชือก ผูก เข้า แล้ว ก็ แบก ไป ศาล ใคร ๆ ตาม แก ๆ ก็ บอก ว่า “ข้า ฝาก สิ่ง ไว้ กับ ประตุ นี้ มัน รู้ เห็น เป็น ใจ กับ ขโมย ปลอ่ย ให้ สิ่ง ของ ข้า หาย ไป ข้า จะ เอา ไป พ้อง ให้ ตระลาการ ชำระ” แล้ว แก ก็ แบก ตรง ขึ้น ไป บน ศาล

ขณะ นั้น ตระลาการ กำลัง ขึ้น นั่ง ชำระ ความ อยู่ บน บัลลังก์ พอ แล เห็น ตาฮุ่ย แบก บาน ประตุ ขึ้น มา ก็ จำ ได้ จึง ร้อง ตาม ว่า “ตาฮุ่ย แบก อะไร ขึ้น มา บน ศาล ทำไม กัน?” ตาฮุ่ย จึง ว่า “อ้าย นี้ มัน รู้ เห็น เป็น ใจ กับ ขโมย ขอรบ ผม มัด มัน มา ให้ ได้ เท้า ชำระ ให้ ผม” ตระลาการ จึง ว่า “เอ๊ะ! เรื่อง ราว เล่า มุล มัน เป็น อย่างไร กัน? แก ว่า ไป ที่ หรือ” ตาฮุ่ย จึง ว่า “เดิม ผม ได้ ฝาก สิ่ง ไว้ กับ อ้าย บาน ประตุ นี้ แล้ว ผม ก็ ไป ธุระ เสีย ครั้น กลับ มา สิ่ง ของ ผม ก็ หาย ไป ตาม มัน ว่า ใคร เอา ไป? มัน ก็ ไม่ บอก ผม จึง มัด มัน มา ให้ ได้ เท้า ชำระ ให้ ผม” ตระลาการ นั่ง นึก อยู่ สัก ครู่ แล้ว จึง สั่ง ให้ พล ตำรวจ นครบาล ยก เอา บาน ประตุ เข้า ไป ตั้ง ไว้ ใน ศาล แล้ว บอก ตาฮุ่ย ว่า “แก กลับ ไป บ้าน ก่อน เอะ พวกรุ่นนี้ ข้า จะ ชำระ ให้”

พอ รุ่งเช้า ตาฮุ่ย ก็ มา นั่ง คอย อยู่ ที่ ศาล ชาวบ้าน ชาว เมือง ยัง ไม่ เคย เห็น เขา ชำระ ความ เรื่อง ประตุ ต่าง ก็ แดก ตื่น กัน มา ดู จน แน่น ศาล ครั้น ได้ เวลา ตระลาการ ก็ ขึ้น นั่ง บน บัลลังก์ แล้ว ให้ พล ตำรวจ ยก บาน ประตุ ออก มา แล้ว ตาม ขึ้น ว่า “เฮ้ย! เจ้าประตุ เอ็ง ต้อง ให้ การ ไป แต่ ตาม จริง เดียว นี้ ตาฮุ่ย แก มา พ้อง ว่า แก ได้ เอา สิ่ง ฝาก ไว้ กับ เอ็ง

แล้ว เอ็ง รู้ เห็น เป็น ใจ กับ ขโมย แกล้ง ให้ มัน เอา สิ่ง ของ
แก ไป เสีย จริง หรือ ไม่จริง ว่า อย่างไร?”

เมื่อ ตระลาการ ถาม อย่าง นี้ ถึง สอง ครั้ง ก็ ไม่ ได้ รับ คำ
ตอบ ว่า กระไร จึง ว่า “ทำ ผิด แล้ว ก็ รับ เสีย ตรง ๆ ดี กว่า
โทษ จะ ได้ น้อย ลง” บรรดา คน ที่ มา ฟัง เห็น ตระลาการ พูด
อยู่คนเดียว เหมือน กับ บ้า ต่าง คน ก็ อุด หัวเราะ ไม่ได้ พา กัน
หัวเราะ อยู่ งอ ๆ ตระลาการ จึง ว่า ต่อ ไป “ถ้า เอ็ง ไม่ รับ แต่
โดย ดี ก็ จะ ต้อง เจียน ตาม” แล้ว สั่ง ให้ พล ตำรวจ เจียน
เสีย สิบ ที่ แล้ว ก็ ขู่ ตาม อีก คน ฟัง ก็ พา กัน ฮา ขึ้น ยกใหญ่
ตระลาการ จึง ทำ เอะอะ ดังดัง ตวาด ว่า “อ้าย ผู้ร้าย ใจแข็ง
ถาม เท่าไร ๆ ก็ ไม่ พูด เอ้า! เจียน เสีย อีก สิบ ที่” คน ฟัง

ก็ พา กัน ฮา ลั่น ไป ทั้ง ศาล ที่นี้ ตระลาการ พ้น เสีย หัน มา
ตวาด เอา คน ที่ ฮา กัน ว่า “นี่ เจ้า พวกนี้ เห็น ว่า ขำ ขำระ ความ
ไม่ ถูก หรือ จึง มา พา กัน ฮา เอะ เขี่ย ขำ ดูถูก มาก พล ตำรวจ
เอา ตัว ไป ขัง เสีย ให้ หมด ถ้า ใคร อยาก พ้น โทษ ก็ ให้ พวก
พ้อง เอา สิ่ง มา โถะ โทษ คน ละ ตัว จึง จะ ปล่อย ไป”

ฝ่าย พวก พ้อง ของ ผู้ ที่ ถูก ขัง ต่าง คน ต่าง หา สิ่ง มา ให้
เจ้าพนักงาน คน ละ ตัว โถะ เอา พวก พ้อง ของ ตน ไป ตระลาการ
จึง ให้ จด ชื่อ ทำ บ้าย ติด ไว้ ที่ กอ ถึง ทุก ตัว ว่า สิ่ง ของ คน
นั้น ๆ อยู่ ที่ ตำบล นั้น ๆ แล้ว ให้ ตาฮุย มา เลือก ดู ตาฮุย
ก็ เลือก ได้ ถึง ตัว ที่ หาย ของ แก ตระลาการ จึง ให้ ไป เอา ตัว
เจ้าของ สิ่ง มา ขำระ เจ้าของ สิ่ง ก็ ให้ การ ชัด ไป ถึง ขโมย
ตระลาการ จึง ให้ ไป เอา ตัว ขโมย นั้น มา ขโมย นั้น ก็ ให้
การ รับ สารภาพ ว่า ได้ ไป แก่ เอา มา จาก ประตู บ้าน ตาฮุย
จริง แล้ว ตระลาการ ก็ ให้ ทำ โทษ ขโมย นั้น ตาม อาชญา

ของ บ้านเมือง แล้ว มอบ สิ่ง ให้ ตาฮุย เจ้า ของ เดิม ไป

เมื่อ ตาฮุย แก่ ได้ สิ่ง ของ แก่ คืน มา แล้ว แก่ ก็ ชม
ตระลาการ ว่า “ขำระ ความ เก่ง จริง ราวกับ เทวดา เข้า คล ใจ
ที่ เดียว” แล้ว ก็ ลา ไป

ส่วน ผู้ ที่ มา ฟัง คดี ต่าง พูด กัน ว่า “แต่ เดิม ที่ เรา ก็
นึก ว่า ตระลาการ กับ โจทก์ สอง คน นี้ คง จะ ไม่ เต็ม เต็ง

พอดี ด้วย กัน ทั้ง คู่ กระมัง ถึง กับ เจียน บาน ประตุ เอย!
 ดูเอย! ชูเอย! ตวาดเอย! ทำ ทำ ต่างๆ แต่ ที่ จริง ท่าน
 เกิน เต็ง เสีย อีก ท่าน จึง สามารถ จับ ตัว อ้าย คน จันทาล

พาล เกเร มา ได้ อย่างนี้ ท่าน ไม่ ได้ ทำ ตลก กระนอง บ้าง
 เสีย เปลา เหมือน ตาฮู้ เป็น กล อุบาย ล่อ จับ คน พาล ต่าง
 หาก ตลก อย่างนี้ ก็ ยัง พอ เอา เป็น คติ ได้ แต่ ตลก อย่าง
 ตาฮู้ นั้น เต็มที่ จริง”

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสทิติย์ แดงเกษม
วัน เดือน ปีเกิด	30 พฤษภาคม 2508
สถานที่เกิด	จังหวัดยโสธร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	1591/7 ถ.เจริญกรุง แขวงยานนาวา เขตสาทร กรุงเทพมหานคร 10120
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ครู
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนอัสสัมชัญ 26 เจริญกรุง 40 เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร 10500 โทร. 02-6307-1111-25

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.2548	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) ภาษาไทย จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ.2537	ครุศาสตรบัณฑิต (คบ.) ภาษาไทย จากวิทยาลัยครูสวนสุนันทา
พ.ศ.2527	ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง (ป.กศ.สูง) ภาษาไทย จากวิทยาลัยครูอุบลราชธานี
พ.ศ.2525	มัธยมศึกษาปีที่ 5 (ม.ศ.5) จากโรงเรียนเลิงนกทา จังหวัดยโสธร